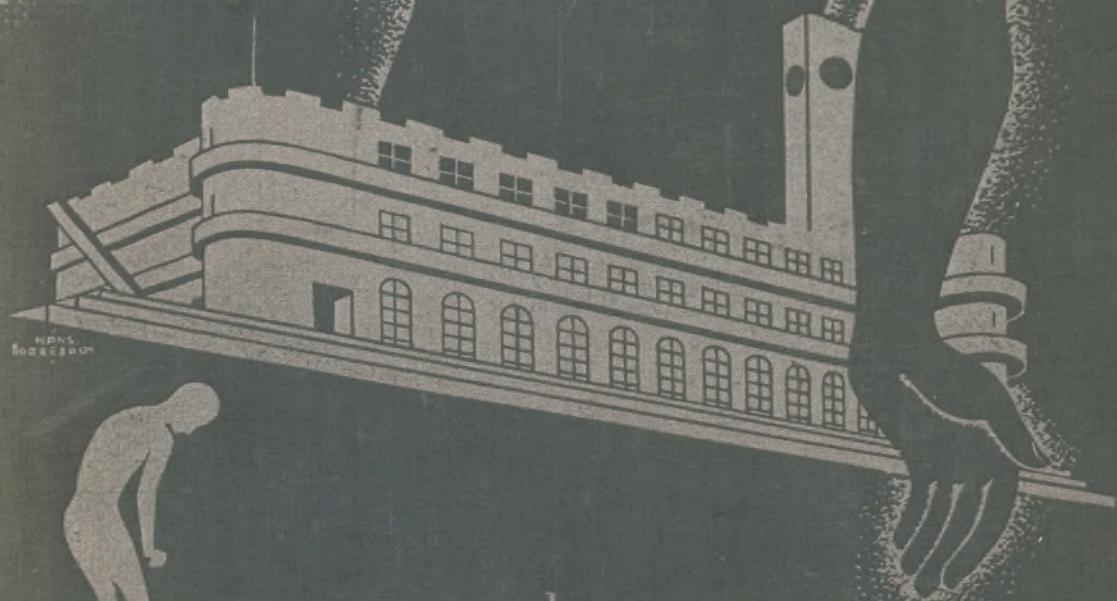

't Brokkenhuis

door
Ralph Springer

't BROKKENHUIS

't BROKKENHUIS

EEN SANATORIUM VOOR LIJDERS
AAN EEN „GEBROKEN HART”

DOOR

RALPH SPRINGER

Voorafgegaan door een woord van waardeering van Dr. Franz Dülberg

Bandontwerp en illustraties van Hans Borrebach.

N. V. ALGEMEENE BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ v. h. BATTELJEE & TERPSTRA
LEIDEN — 1932

Berlin W 15. den 10. April 1932
Pfalzburgerstr. 82.

Dr. Franz Dülberg.
Tel. Oliva 5638.

Sehr verehrter Herr Springer!

Es war mir eine besondere Freude, zu erfahren, dass Ihre satirisch-phantastische Erzählung »Het Brokkenhuis«, die ich im Manuskript seit Jahren kenne und schätze, nunmehr durch den tatkräftigen Entschluss eines Verlegers auch der breiteren Öffentlichkeit Ihres Landers zugänglich gemacht werden soll. Selbstverständlich sind mir die Erwägungen, die bisher in Ihrem schönen und mit Recht an wohlbewährten Sitten und Ueberlieferungen hängenden Lande bisher die Veröffentlichung Ihres kecken, aber keineswegs frechen Buches verhindert haben, durchaus verständlich. Die These, dass in der erotischen Beziehung der beiden Geschlechter zueinander sich fast immer das eine begehrte Exemplar durch das andere ersetzen liesse, würde ja das Grab liebgewordener Vorstellungen bedeuten, die seit fast 2000 Jahren die romantische Dichtung der europäischen Völker und damit auch zum mindesten die Sonntagsgefühle der Gebildeten und Halbgebildeten beherrscht haben. Ohne mich zu einer so radikalen Anschauung bekennen zu können, wie sie wahrscheinlich garnicht so sehr in Ihrem Buche enthalten ist, als sie aus ihm herausgelesen werden könnte, muss ich doch sagen, dass es ganz hübsch ist, wenn auch einmal ein Hecht im Karpfenteich auftaucht. Haben Sie Unrecht, dann soll man Sie bekämpfen und widerlegen, aber bitte nur mit geistigen Waffen. — Von den vorstehenden Zeilen wollen Sie jeden Ihnen angemessen dünkenden Gebrauch machen.

Mit Verbindlichen Grüßen,

der Ihrige

Franz Dülberg

*aan Allen
die strjdend door het leven gaan
door één die leeft en strjdt.*

PROLOOG.

Komt binnen, komt binnen!

Gij, gij allen wier hart gewond is en die U ongeneeslijk waant. Gij die niet slapen kunt, wijl ge Uw nachten vervloekt, gij die niet leven kunt, wijl ge Uw dagen verwenscht.

Komt, komt in mijn Brokkenhuis, gij die zucht en peinst, gij die Uw energie en levenslust zag verdwijnen. Gij, die zelfs niet meer wanhoopt, omdat ge niet gelooft aan hoop; gij die niet meer gelooft, omdat ge bijna niet meer leeft.

Komt in mijn Brokkenhuis, gij lijders der liefde, ontkenners van alles. Komt!

Er IS genezing, ook voor U. Er is HOOP, er is GELOOF, omdat er is, het WETEN.

Weten is begrijpen, begrijpen is aanvaarden, aanvaarden is vergeven.

Durft dus te Weten.

Komt dan in mijn Brokkenhuis en ik zal U mijn levenselixer ingieten, mijn drank van het Weten.

Die zal U gezond maken en onvatbaar voor pijn. Dan zult ge voortaan koel zijn jegens het Geluk en open voor het Onge-luk. Want beide leven in Uzelf en kunnen zich slechts uiten door Uw zwakheid en neiging tot auto-suggestie.

K o m t i n m i j n B r o k k e n h u i s.

INLEIDING.

Barrèl stak den sleutel in het slot. Hij voelde zich moe en suf; moe van rusteloos dreutelen, suf van het peinzen en van wroeten in zijn herinneringen.

Een kerkklok ving haar spel aan.

Tien slagen

— Is er nog iemand voor me geweest, Stien? vroeg hij het oude dienstmeisje, dat hem in de gang tegemoet slofte.

Zwijgend wees ze naar de sneeuw-modder afdrukken van zijn schoenen, op den lichten looper.

— Nee mijnheer.

— Post?

— Die moét nog komen

— Is al voorbij, zei hij norsch.

Dan ging hij, vlug langs haar heen, naar de huiskamer. Zelfs in dit aarzelend gegeven antwoord hoorde hij den klank van méé-voelen, van troost en van hoop, welke hem onuitstaanbaar was geworden. Tot zelfs die oude Stien wou dus met hem méé-voelen, hem troosten en doen hopen? Wát wilden de menschen dan toch van hem?

Hij vroeg, hij wilde géén medelijden, geen troost, geen hoop. Hij verwachtte nog slechts, verlangde uitsluitend nààr, de verlossing, den alles oplossenden dood.

Het scheen hem toe, of de huiskamer opzettelijk, om hem te tergen, gezellig was gemaakt. De groote gasgaard brandde, en bromde als een hond die zijn meester begroet, de theepot stond onder zijn mooiste cosy, de kranten lagen, half open geslagen, op tafel, alsof hij ze zooeven nog had doorgekeken.

Dat alles was het werk van Stien, het resultaat van háár streven, het hem huiselijk te maken. En naar het uiterlijk

slaagde ze vrijwel in haar opzet, geleid door haar toewijding en medelijden.

Het medelijden van een oude dienstbode, met een treurenden, door zijn vrouw verlaten, man, gonsde opeens weer door zijn hoofd.

Hij haatte, verwenschte die toewijding en dat medelijden; hij *wilde* er niet van profiteeren. Dus greep hij de krant en vluchtte de huiskamer uit; hij sloeg de deur met een smak achter zich dicht.

Op zijn kamer liet hij zich in een armstoel vallen, met een gebaar van wanhoop, dat een bede scheen om dood en vernietiging, om het eind. Sterven wilde hij, hier, alleen, van allen verlaten, zonder een brief, zonder eenige beschikking na te laten.

Hij lachte grimmig.

Hoe zouden ze kibbelen, twisten, vechten, zijn neven en nichten met zijn weggelooopen vrouw, om zijn geld, zijn huis, zijn meubelen en kostbare oude voorwerpen....

Bah.

Als de dood slechts wou komen en hem vrij maken van dat, hem hinderlijk, bestaan; een bestaan van *kleine* verlangens, begeerten en behoeften.

De electriche bel trilde.

Hij keek geagiteerd naar de deur; zoo'n late bel? Zou Pia....?

Dan, lachte hij opeens luid, schamper. Malle, nog altijd wanhopig verliefde, vent. Geloofde hij nu werkelijk, dat ze óóit terug zou komen?

Was hij dan heusch gek?

Een ritselende tik op de deur.

— Ja. Binnen!

Stien bracht hem een groote enveloppe.

— En de post was al voorbij, toen ik thuis kwam, zei hij verbaasd.

— De brief is niet door de post gebracht. Ik ga maar slapen, mijnheer.

— Ja — we verwachten toch niemand meer, zei hij sarcastisch.

— Nee meneer, zei ze zacht. Nacht meneer.

— Nacht, Stien.

Hij bekeek de groote enveloppe, met méér dan gewone belangstelling. Ze kon een handels-circulaire bevatten, of een kennisgeving van den boter-leverancier of den wijnhandelaar dat hun artikelen waren op- of afgeslagen.

En toch, en toch. . . welke firma veroorloofde zich tegenwoordig de weelde, dergelijke aankondigingen te doen rondbrengen in enveloppes van Japansch papier?

Hij sneed haar open. Ze bevatte een groote, gedrukte kaart en een klein, gewoon naamkaartje.

De groote kaart las hij half luid.

't BROKKENHUIS.

Herstellingsoord voor lijders aan een *gebroken hart*.

Modern pension, naar alle eischen ingericht.

Geruischlooze liften.

Electrisch verlicht en verwarmd.

Huistelefoon op alle kamers.

Conditie:

Men verbindt zich voor den duur van drie maanden.

Geheimhouding op eerewoord.

De kuur is *onfeilbaar*.

Genezing onvoorwaardelijk gegarandeerd.

De Directie:

Maurice le Grand.

Eenigst vertegenwoordiger.

Het kleine kaartje bevatte den naam van den vertegenwoordiger. Er onder was met potlood gekrabbeld:

„Zal zoo vrij zijn, morgenochtend te elf ure bij U te komen, in de stellige verwachting dat U me zult ontvangen.”

Barrèl slingerde de kaart van zich af en stond even later op, om haar weer op te rapen. Hij las, las nòg eens den inhoud en zei tegen zichzelf, dat een kennis een flauwe grap met hem speelde.

Hij smet de kaart nu op den vloer en ging er op staan, als was ze de kop van een adder.

Toen, bukte hij zich wéér, nam het drukwerkje op en las het voor den zooveelsten keer. En eerst toen hij door tranen geen woord meer kon onderscheiden, sloot hij enveloppe en kaart zorgvuldig weg en ging naar zijn slaapkamer, met het stellige voornemen, den volgenden ochtend *niemand* te ontvangen.

— Meneer, meneer, meneer!

Hij schrok op, wakker geprikkeld door de schrill-klaterende stem van Stien.

— Hé. Wat-é, wát is er?

— D'r is iemand voor U. U zoud'm om elf uur ontvangen, zaid-ie.

Direct *wist* hij. Hij had in bed zóó lang moeten denken aan de kaart met den zonderlingen inhoud, dat hij louter van geestelijke uitputting in slaap was gevallen.

— Wat zei je daar van elf uur? vroeg hij zacht, om voor haar zijn ontroering te bedwingen.

— Een meneer. . . .

— Wát wil ie dan?

Maar Stien repte zich al de kamer uit, wyl ze een pijp van zijn pyjama van onder de deken naar voren zag schuifelen.

— Moet ik 'm wegsturen? vroeg ze bij de deur, over haar schouder heen.

— Ja. Néé — breng 'm naar 't salon, maar zeg 'm dat ik nog ontbijten moet. Misschien verveelt het wachten hem wel en gaat ie heen.

Hij beeldde zich in dat hij veel langzamer was dan gewoonlijk en wel een uur deed over een kop thee en een beschuit. Toch kwam hij nauwelijks twintig minuten na zijn wakker worden het salon binnen.

In zijn gemakkelijksten fauteuil zat een heer *zijn* ochtendblad te lezen en een van *zijn* sigaren te rooken.

Bij Barrèl's binnenkomen stond de bezoeker op en stak hem de hand toe.

— Ik ben le Grand, zei hij eenvoudig. U hebt waarschijnlijk mijn kaart gelezen.

Barrèl nam de hand en keek den bezoeker aan. Hij zag éérs een paar scherp-turende blauw-grijze oogen, dàn een breeden mond met dunne lippen, waarlangs smalle groeven naar boven lijnden en dáárna het geheele, energieke, gladgeschoren gezicht. Hij schatte den man vóór zich vijftig jaar oud.

— 't Doet me genoeg Uw kennis te maken, zei hij, zoo droog als hem mogelijk was, maar. . . .

— Maar U denkt natuurlijk het slachtoffer van een flauwe grap te zijn, vulde le Grand aan. Ik heb een van Uw sigaren opgestoken, mag ik U nu een van mij geven?

— Pardon. . . .

— Och. . . . "take it easy", zegt de Engelschman. Als U het permitteert, ga ik weer zitten. Als men zit, voelt men in den regel minder wantrouwen jegens elkaar en praat men ook vrijer en openhartiger. Vindt U ook niet?

Hij hield Barrèl zijn sigarenkoker voor.

Als U 't goedvindt, vermijden we noodelooze woordenverspilling, zei hij, toen Barrèl zat en rookte.

Inderdaad heb *ik* gisteravond die kaart in Uw bus gestoken. Ik ben werkelijk de vertegenwoordiger van 't Brokkenhuis en kom U voorstellen, gedurende drie maanden onze gast te zijn.

Hoewel niet meer bij machte, met wien ook, medelijden te voelen, vroeg Barrèl zich af, of de man, die tegenover hem zat wellicht niet ongelukkiger was dan hij. Dan, zich geprikkeld voelend om op te zien, staarde hij in een paar sarcastische blauw-grijze oogen.

U denkt waarschijnlijk dat ik gek ben, niet meneer Barrèl? Maar zeg 's eerlijk, acht U het genezen van verstoorde evenwichten werkelijk zoo dwaas of onmogelijk?

— Dwaas?

— Misschien zou U gelijk hebben, ging le Grand onverstoord voort, het ochtendblad opvouwend en ermee op zijn knie slaand, als onze inrichting pompeus adverteerde en ook op andere manieren reclame maakte. Ja, zei hij lachend, als we ons aan Jan Publiek opdrongen als wonderdokters en wel-doeners. Maar, het tegendeel is juist waar. Buiten onze cliëntèle, *die we zelf uitzoeken*, kent niémand ons. Wij zijn zóó bescheiden en werken zóó discreet, dat het publiek niéts afweet van het bestaan van onze inrichting.

— En Uw genezen patiënten dan? vroeg Barrèl, ongeloozig.

— O, die zwijgen over hun verblijf, in 't Brokkenhuis, zooals gearriveerden gewoonlijk zwijgen over de lichtzinnigheden in hun jeugd.

— Een beetje hocus pocus is er dus wèl bij, kon Barrèl zich niet weerhouden te spotten.

— Hoezoo? Omdat we niet op de groote trom slaan? vroeg le Grand, ironisch. Wel, we hebben niëts te verbergen, maar missen óók redenen tot luidruchtige reclame. Een ander geval zou het zijn, als 't Brokkenhuis een instelling was voor het groote publiek. Maar denk eens aan, het heeft juist plaats voor dertig patiënten, evenveel dames als heeren. O ja, als het gebouw tienmaal zoo groot was, zou het óók doorlopend bezet zijn; er is genoeg liefde-misère in de wereld. Maar ik voel niets voor massa-behandeling; dertig patiënten acht ik precies genoeg. En eerst tegen dat een der gasten, na drie maanden kuren, onze inrichting gaat verlaten, introduceer ik, in haar of zijn plaats, een nieuweling.

— Dus nù is die eer aan mij?

— Zeker!

— En indien ik nu, waar U vast van opaan kunt, géén gebruik wensch te maken van Uw introductie?

— Kom, kom, meneer Barrèl, men zegt wel dat een drenkeling zelfs naar een stroohalm grijpt.

Barrèl trachtte zijn bezoeker fier en zelfbewust aan te zien, maar dat mislukte hem.

— Wàt doet U veronderstellen, dat *ik* zoo'n drenkeling zou zijn? vroeg hij met trillende stem.

Le Grand stond op. Nu leek hij, in Barrèls oogen, wel een hoofd grooter dan eerst, door den warmen gloed van belangstelling, die hem uit zijn oogen toestraalde.

— U wilt dus weten, wáárom ik aanneem dat U gedurende drie maanden onze gast zult zijn? Wel, gisteravond, in het cabaret, zat ik twee tafels van U af. U hebt Uw borrel besteld en betaald, maar niet gedronken.

— Hèb ik wèrkelijk niet? vroeg Barrèl, met voorgewende onverschilligheid. Och, dat kan ook wel; ik was zoo in gedachten verdiept.

— U is dus al de periode voorbij, dat men zich een roes drinkt, ging le Grand onbarmhartig voort. En dat is nu wel een negatief, maar toch zéér ernstig kenteeken.

Geloof me, ik kèn alle verschijnselen en dit wijst op een vergevorderd stadium. *Zelfs geen bijgeloof meer in drankbedwelming.*

U *verbeeldde* je ook, dat je glimlachte tegen de celliste en intusschen zag U niet eens, dat zij het tegen U deed.

Barrèl voelde protest in zich opbruisen, maar hield zich voor het uiterlijk kalm.

— Kinderpraat, meneer le Grand, jongensklets.

— Langs de gracht liep U tweemaal achtereen tegen een boom aan en beide keeren nam U je hoed af. Even later ging een vriend paartje U voorbij en U staarde dat wel tien minuten lang na.

Barrèl herinnerde zich nu alles. Toch kwam de drang niet in hem op, dien man aan te vallen en hem om zijn bemoeizucht en spionage zijn huis uit te gooien.

Later stond U stil voor een apotheek, maar U schudde weifelend het hoofd. Een poos dáárna hebt U wel een kwartier lang naar een pracht-browning in zakformaat staan kijken.

— En welke conclusie wilt U daaruit trekken? sprong Barrèl nu, geërgerd, op. Måg ik soms niet stilstaan voor een winkel, als ik er zin in heb?

— En den heelen avond hing Uw das uit den knoop gezakt en dat is U in al die spiegelruiten niet eens opgevallen.

Dit laatste argument trof Barrèl zoodanig, dat hij haastig door de kamer liep en steelsgewijze in den spiegel blikte, om te zien of zijn das nù goed zat.

Hij bleef staan, weifelde een oogenblik. Dan trad hij op le Grand toe en legde zijn hand op diens schouder.

— En . . . omdat U dat allemaal . . . bij mij hebt waarge-

nomen. . . . wilt U in mij persé. . . . Uw toekomstigen gast en patiënt zien?

— Ik had al die teekenen kunnen missen, ik kende U terstond. Ik zie dóór den mensch heen en *in* hem.

— Ook in mij? vroeg Barrèl ironisch.

— Ook in U.

— Helderziend, spotte hij in wanhoop.

— Zooals U wilt. . . . helderziend.

Maar, zouden we nou niet eens oprecht en zakelijk zijn. U is jong, véél te jong althans, om *genoeg* van het leven te hebben. En U hebt geld genoeg, om onzen hoogen logeerprijs te betalen. Bovendien dient U te weten, dat een treurend, kniezend man een spot-object is, voor de vrouw die hem niet meer lief heeft.

Morgenmiddag, om twaalf uur, komt er een plaats vrij in ons Brokkenhuis. Ga mee, met den trein van acht vijf en dertig; dúrf het te doen. U zult onze drie honderd zeven en tachtigste patiënt zijn. Wees niet zoo verwaand te gelooven, dat Uw geval hardnekkiger is dan dat der driehonderd en vijf en tachtig vóór U.

— En die ééne dan? vroeg Barrèl, in een laatste opwelling van twijfel.

— Die ben *ik*.

— U?

Barrèl trad een stap terug en keek den vertegenwoordiger van 't Brokkenhuis met van verbazing wijd-open oogen aan, als had hij zich aan hem voorgesteld als een exemplaar van een reeds voor eeuwen uitgestorven diersoort.

— Was U. . . . dan óók. . . . een gebroken hart? stamelde hij. Was U. . . . óók. . . . patiënt. . . . in 't Brokkenhuis?

— Ik was de *eerste*. Overigens ben ik er *alles*. De eigenaar, directeur en de vriend mijner gasten, ik ben de uitvinder van

mijn geneesmethode en tevens oprichter van mijn Instituut.

— En.... U is helderziend, zegt U?

— Twijfelt U daaraan?

— En toch.... hebt U je óók.... laten bedriegen, nèt als ik.... nèt als alle.... niet-helderzienden?

Nu stond le Grand op en stak Barrèl zijn beide, gespierde handen toe. Hij bukte het hoofd tot hem; zijn gastheer zag een droeven glans schitteren in zijn oogen.

— Dacht je, als dät niet ware voorgevallen, dat ik jullie stumpers dan ooit begrepen zou hebben? Sinds zij er met een kladschilder van door ging, ben ik pas *helder* en *ziende*. Vóór dien dag was ik een slaapkop.

Bonjour. Ik heb nu geen tijd meer. Denk er om, acht uur vijf en dertig; ik kom je halen.

't BROKKENHUIS

Eerste phase

DE WEG.

Voor het station te D. wees le Grand naar een ouderwetsche vigilante, bespannen met twee oude, schonkige paarden.

— Dat is ons rijtuig, zei hij. Kan U eindelijk besluiten?

— Och, het zal er zeker interessant genoeg zijn, om er een kijkje te nemen, antwoordde Barrèl, met moeden glimlach. Moet die oude koetsier ons rijden?

— Verwachtte je dan een luxe-auto en een jongen, vroolijken chauffeur, om de levens-wrakken naar ons etablissement te brengen? Kom, je zou me doen gelooven dat je bewondering voor de browning maar een snobistisch gebaar was.

Barrèl trok de schouders op. Hij voelde nog maar weinig voor die drie maanden verblijf in le Grand's „Brokkenhuis” en geloofde niet in 't minst aan eenig goed resultaat er van. Maar toch, het vooruitzicht van een poos achtereen uit de stad te zijn en zijn huis niet te zien, waar elke kamer, elk meubelstuk, het tikken der klok, het sloffen der meid hem herinnerde aan zijn verleden geluk en aan de ondervonden, grievende vernedering, lokte hem als een kleine, zeer kleine kans, van den dood niet opzettelijk te hoeven zoeken. Mischien....

Ze reden in een sukkeldrafje een buitensingel langs en daarna door nauwe straten met oude, lage huisjes, de eerste der, in later jaren snel en sterk uitgebreide, stad.

De stad zelve, met haar nieuwe, breede straten, groote confectie-magazijnen, bioscopen en nieuwe kerk van Cuypers, was Barrèl lang niet vreemd; maar, het oude gedeelte, waar de vigilante doorheen reed, had hij nooit dan vluchtig gezien. Het smalle grachtje en het typische ophaalbruggetje, die zij nu passeerden, zag hij thans voor het eerst.

Nu zwenkten de oude, moede paarden en trokken het krakend en zuchtend voertuig een breede laan door, van wier bestaan hij zelfs geen vermoeden had. En toch dacht hij het bosch bij D. tamelijk nauwkeurig te kennen.

— Waar zijn we nou? vroeg hij verbaasd.

— Op den weg naar 't Brokkenhuis.

— Is deze een nieuwe laan?

— Nieuw? spotte le Grand. Vin je dat die vermolmden olmen er nieuw uitzien?

— Klets. Ik heb in dit bosch veel gewandeld en gefietst, maar zoover ik me kan herinneren, heb ik deze laan nog nooit gezien.

— Dat is zeer waarschijnlijk, omdat deze weg uitsluitend naar 't Brokkenhuis leidt en je in die richting uren ver kan gaan, zonder een dorpje of zelfs maar een hut te zien. Om van mijn methode goede resultaten te krijgen was het noodig, in een oord te bouwen dat om geen enkele reden door reizigers wordt bezocht. 't Is, wáár je komt en wáárheen je ziet, alles even dor, onaanzienlijk en ongezellig.

Het had den nacht gesneeuwd en in den ochtend geregend. De regen had de sneeuw van de boomen gespoeld en, rondom ze, drassige, slijkige meertjes gevormd. Het slijk van boomgroen en weg-vuil gemengd tot pap met de sneeuw, zoog zich al verder in de nog witte laag, die in het midden van den weg lag. Het helle wit veranderde zienderoogen in een grauwe, vette brij.

Weer ging regen vallen. Het laatste wit versmolt en nu verdween voorgoed de eerste sneeuw van den nieuwen winter. Boomen werden al zeldzamer langs den weg, deze al ongelijker. De vigilante kroop krakend tegen hoogten op en zakte dan weer plotseling piepend weg, in onder modder verborgen

kuilen, waaruit de mistroostige paarden het weer met moeite opsjorden.

Bijzijden den weg, muften zwarte, klonterige velden. Hier en daar wiebelde een mager heestertje in den wind. Een slijkg poeltje, ter rechterzijde, waaruit groen-zwarte bellen opborrelden, walmde een verpestenden stank uit.

— Is dat het natuurschoon van je herstellingsoord?

Le Grand trok de schouders op

— Voor levensmoeden goed genoeg, dunkt mij. En de grond was voor een prikkie te koop. Zoover je om je heen kan zien, is alles gebied van het Brokkenhuis. In dat poeltje stortte vroeger de rioleering van het oude dorpje uit.

Zie daar eens!

Barrèl keek in de door den directeur aangeduide richting. Op een omgewaaiden, door wormen ingevreten en door de natuur verweerden, boom, zaten een man en een vrouw, met den rug naar elkaar toe. Toen het rijtuig voorbij reed, zag hij dat de vrouw jong en mooi was. Echter was haar schoonheid als van een schijndoode; geestloos en zonder wil te behagen. Haar oogen stonden dof, als beslagen brilleglazen en haar haren hingen ordeloos om haar hoofd.

Het gelaat van den man was onzichtbaar, wyl hij het voorover in de handpalmen liet rusten.

Hoewel zijn eigen, diep ingevreten, smart zijn geest en denkvermogen niet even vrijliet, doch in hem stak en wroette als een giftig insect, drongen deernis en weemoed in hem op, bij het zien van dien stillen, voorovergebogen man. Een prop scheen zijn keel te willen verstikken; hij slikte, vlug doch met moeite, om lucht te krijgen.

— Is er... een krankzinnigengesticht... in den omtrek? vroeg hij, toen het rijtuigje de twee rampzaligen al lang voorbij was.

Le Grand blies een rookwolk uit

— Ik zei je immers daarstraks al, dat er, uren ver in den omtrek, zelfs geen hut staat. Beiden zijn patiënten van 't Brokkenhuis.

— Nieuwe? vroeg Barrèl ongerust.

Een angstig, waarschuwend gevoel bekreep hem.

— Ja, nieuwe, allebei derde klas. Ze zijn een week geleden gearriveerd

— Derde klas? U had mij nog niets van klasseverschil gezegd.

— Dat bestaat ook niet in 't Brokkenhuis. De prijs is voor allen gelijk, of eigenlijk, even hoog. Wij kunnen alléén bemiddelde patiënten opnemen. Het onderscheid tusschen de klassen staat in verband met de stadia der kwaal. Die twee van straks bevinden zich nog in het eerste stadium en behoorren dáárom tot de derde klasse.

— Die vrouw zag er vreeselijk uit, zei Barrèl, huiverend.

Le Grand glimlachte.

— Wat valt er van één week behandeling al te zeggen? De ziekte is bij haar nog in haar sterkste ontwikkeling. Toen ze hier kwam, vocht ze er tegen met alle middelen onzer decadente beschaving. Ze gaf zelfs voordrachten over literatuur, in de conversatiezaal en zong cabaret-liedjes. Dat was natuurlijk louter opgeschroefdheid; nu ondergaat ze de reactie erop.

Barrèl voelde zich koud worden; zijn tanden klapperden. Hij trok zijn jas stijver om zich dicht. Een glimlach ziend om le Grands lippen, trachtte hij zich te bedwingen. Zijn lippen beefden echter zóó sterk, dat zijn mond bleef bewegen.

— Ze is dan wel héél ver heen, zei hij eindelijk. Naar haar uiterlijk te oordeelen, lijdt ze eerder aan gekrenkte hersenen, dan aan een gebroken hart.

Le Grand keek hem aan, een goedig-sarcastische grijns om

de dunne, breede lippen. Even gingen ze vaneen, als wou hij antwoorden met een bliksemflits.

Hij bedacht zich intijds.

— Bij dien heer vergeleken is *zij* bijna normaal te noemen, zei hij even later, rustig. Hij heeft in één week drie nachten in een dwangbuis gelegen.

Barrèl ontstelde. Hij greep het portier vast, als wou hij het rijtuig verlaten.

— Is-dat-werkelijk-zoo? vroeg hij hikkellend.

— Bang? spotte de directeur. Willen we maar weer naar het station rijden?

Maar nee, doe geen domme dingen. Zeg zelf, kunnen we het dan gedoogen, dat een patiënt zich het hoofd stuk beukt?

— Wou *hij* dat doen?

— Ja. Drie nachten achtereen kreeg hij zoo'n aanval. Overdag is-ie rustig, ja apatisch, zooals je hem ginds zag zitten. Hij luistert rustig naar de anderen en spreekt zelf geen woord. 's Nachts echter schijnt de liefde-koorts in alle heftigheid bij hem uit te breken. Dan beukt ie zijn hoofd tegen een knop van zijn ledikant of tegen een tafelhoek, om de energie, die in hem is verzameld, uiting te geven.

Zeg 's oprecht, weet U een ànder middel tegen zooiets, dan een dwangbuis, als vier mannen hem niet kunnen houden?

— Terug sturen.

— En hem in handen van „geneesheeren” overleveren, die hem eerst krankzinnig *verklaren* en dan *maken*?

Dank U.

Om te beginnen hebben we zijn kamfergebruik opgevoerd tot het hoogste percentage van wat hier ooit werd toegepast.

O, viel le Grand zich haastig in de rede, ik maak me niet méér bezorgd over hem, dan om een ander. Over twaalf weken,

juist één week vóór U, gaat ie naar huis, met een roos in zijn knoopsgat.

Het was Barrèl, als sprak nu plotseling een ànder mensch tot hem. Hij keek den directeur doordringend aan en voelde zich opeens, tot in het diepst van zijn wezen, warm worden.

Uit de scherpe, grijs-blauwe oogen straalde hem een zachtlichtende glans toe. Hij greep één van le Grands groote, gespierde handen en kneep die zwijgend, met zijn beide.

— U spreekt zoo *zeker*, zoo *bewust*, zei hij met trillende stem. U suggereert me bijna tot het geloof, dat ik óók weer eens een nieuw, een *gewoon* mensch zal worden, met nieuwe hoop, nieuwe geloof. . . . met nieuwe liefde.

Hij eindigde fluisterend.

— En waarom niet? klonk le Grands stem nu weer scherp en helder. Waarom niet?

Is een *gebroken hart* dan iets anders dan auto-suggestie? Gelooft U, dat de Homoeopathie haar grenzen heeft?

Stil. Daar ligt 't Brokkenhuis, wees zijn hand vooruit.

'T BROKKENHUIS.

Massief bonkte het hoofdgebouw van 't Brokkenhuis met zijn breed, witgepleisterd front als van een fabriek, voor Barrels verwonderd gelaat op.

De hooge ramen gelijkvloers duiden op hooge, ruime zalen daarbinnen. Nog twee verdiepingen hooger, lijnde de gevel naar het dak. Dit, vlak, sneed als met een enorm mes, het huis recht af van de grauw-mistige lucht.

Rechts boogde hol, in het wit van den voorgevel, de poort; hierdoor leidde de weg naar de gemeenschappelijke zalen, de lift en het groote trappenhuis. Er boven, op den rechter-vóórhoek van het gebouw, rees de klokketoren stijl, vierkant en zonder eenige versiering acht meter hoog boven het vlakke dak uit.

Op den linkerhoek van het breede front was een kleinere deur, als van een eenvoudig woonhuis. Tusschen deze deur en den hoofdingang onderbraken twaalf hooge boogvensters het eentonig wit van den voorgevel. Voor zes dezer, die der gemeenschappelijke zalen, hingen witte gordijnen; voor de andere, aan de linkerhelft van het front tot aan de kleine deur, waren lila gordijnen gehangen. Deze laatste vensters behoorden bij de eerste klasse, het verblijf der patiënten in het laatste stadium. De kleine deur gaf uitsluitend toegang tot die afdeeling.

Voor de vensters der eerste verdieping hingen grijze gordijnen; hier was de ruimte voor twee derden in gebruik door de tweede klasse patiënten, welke het middelste stadium der kwaal doormaakten. Voor het verdere werd die verdieping bewoond door een groot gedeelte van het personeel.

Vijf vensters der tweede, bovenste, verdieping, schaduwden donker af tegen den witten voorgevel; er hingen zwarte

gordijnen voor. Ze maakten de kamers triestig en grauw, zooals het leven der derde klasse patiënten, die zij tot verblijf dienden, was.

Op die étage waren tevens keuken en bij-keuken, voorraad-kamers en werkkamers der verstelnaaisters, kleermakers en schoenreparateur.

't Brokkenhuis was half zoo diep als het lang was. Gelijkvloers en beide verdiepingen waren doorsneden door een breeden corridor; aan weerszijden was, langs achter- en voor-gevel, de ruimte symmetrisch verdeeld en naar verhouding voor hetzelfde doel bestemd en ingericht. Voor de vensters aan den achtergevel hingen dan ook gordijnen van dezelfde kleur als die, welke aan den voorkant hingen. In de gemeenschappelijke zalen witte, in de kamers der eerste klassers, lila, in die der tweede klassers, grijze en in de kamers der derde klasse patiënten, zwarte.

In beide zijgevels was een deur, vanwaar een trappenhuis voerde tot aan het dak. De ingang ter rechterzijde was speciaal ten behoeve der bewoners van de eerste verdieping, die aan den linker-zijgevel, ten gebruike der patiënten van de bovenste verdieping. Bij het aanbrengen dezer toegangen en trappenhuisen was le Grand van het grond-principe uitgegaan, de verschillende klassen zoozeer te separeeren, dat, desverkiezend, patiënten in verschillende stadia elkaar niet behoefden te ontmoeten. Voor het verkeer binnenshuis werd als regel van het groote trappenhuis, dat in verbinding stond met den hoofdingang, gebruik gemaakt.

Vóór het huis lag, langs de volle lengte van het front, een breed terras van groote, vierkante tegels. Wjl 't Brokkenhuis ongeveer driekwart meter boven den beganen grond lag, had de architect het terras trapsgewijze in drie lagen doen aanleggen. Vierkant om het platte dak heen, lijnde, de einden

steunend tegen den klokketoren, een anderhalve meter hooge kanteeling.

Op de papierbedekking waren dikke lagen zand en grint aangebracht. Eenige prieeltjes en, hier en daar, banken langs de kanteeling, gaven het dak vrijwel het aanzicht van een tuin, die als wandelplaats en plek tot afzondering voor 't Brokkenhuis van nut en waarde was.

Achter het huis was een groote ruimte omheind en met grint bestrooid. Een wintertuin, waarin een goudvisschen-vijver en een kuiken-broedinrichting waren, nam een groote plaats in. Verderweg stond de kleine fabriek, waarin carbidgas werd gestookt en de electriciteit voor 't Huis opgewekt.

Achter den wintertuin had le Grand een enorm tuinhuis laten bouwen, waarin de voornaamste beambten van 't Brokkenhuis woonden; de machinist, de eerste tuinman, de chauffeur en de chef-kok. Er tegenover, achter den hoofdingang, stond de garage der luxe-auto en voor de fietsen der patiënten.

GE-INSTALLEERD.

De plotselinge aanblik van 't Brokkenhuis overrompelde Barrèl zoodanig, dat hij het slechts vluchtig bekeek. En tusschen het oogenblik dat hij het voor het eerst zag en het moment dat de oude koetsier zijn strompelende paarden vóór het terras halt liet houden, verliep maar zoo weinig tijd, dat hij reeds naast le Grand voortliep, zonder méér van het sanatorium te weten, dan dat het groot en wit was.

De directeur was nu plots weer geheel de *leider*, zonder meer. Hij nam zijn gast mee naar zijn eigen kamer en liet daar koffie brengen. Eenige minuten later ringelde de bel der huistelefoon.

— Let nu eens op, zei hij, met een blik van voldoening.

— Wát gebeurt er dan?

— Een oogenblik maar. Ja . . . met le Grand.

.....

— Van harte, kerel, van harte. Vooruit nu maar!

.....

— Ja, heel graag. Over veertien dagen dan, eerder kan ik niet. Het beste met je. Adieu! Luister nu eens, zei hij tegen Barrèl.

Een onverwacht geluid deed dezen het hoofd opheffen. Door vloeren en muren drong een zilveren jubelzang, die heel het huis scheen te vullen met een sfeer van blijheid en geluk. De torenklok van 't Brokkenhuis luidde.

Bim-bam . . . bim-bam . . . !

— Wat is dat? vroeg Barrèl zacht. Is er feest?

— Ja. De genezen patiënt gaat naar de samenleving terug.

Nu klonk getoeter van een autohoorn, bijna overstemd door blijde uitroepen en vroolijke afscheidsgroeten, als antwoord op het klokgelui.

Barrèl snelde naar het venster en trok het open. Op het terras, vóór 't Brokkenhuis, stond een luxe-auto. En òm een jongen man, bij het geopend portier, verdrongen dames, heeren en beambten elkaar, om zijn handen te drukken en hem bloemen te geven. De jonge man lachte gelukkig, het gelaat overglansd door een gloed van ontroering.

— Kijk, kijk! riep Barrèl le Grand toe. Kom ook eens hier.

— Voor mij is dat geen nieuwtje meer. Een afscheid heb ik al zóó dikwijls gezien.

— Maar toch nog nooit een als *dit*.

— Zeker.

— Kom tòch maar, heel even, vroeg Barrèl, bijna smee-kend. Die man heeft het gezicht. . . . hij ziet er uit als een *gelukkig mensch*.

— Zoo ziet iédere genezen patiënt er uit, als hij weer naar huis gaat.

— Allen? Zonder uitzondering?

— Zonder eenige uitzondering.

— Oók de vrouw, óók de man, die we daarstraks zagen zitten?

— Zij nèt zoo goed als de anderen.

— Is dat zoo, is dat wezenlijk waar? Le Grand, wees oprecht, worden *zij* óók weer gelukkig?

— Zij evengoed als hun voorgangers. Zeker.

De motor sloeg aan. De klok jubel-klankte. De patiënten en beambten juichten den vertrekkende hun afscheidsgroeten en gelukwensen na.

De auto wipte de terrastrappen af en snelde de wegkromming om.

— Voel je nu nog belangstelling voor mijn attestenboek, of moet de koetsier maar weer inspannen?

— Ik *blijf*, antwoordde Barrèl resoluut. Ik vertrouw me aan jou toe, voor de eerstkomende drie maanden.

— Dat wist ik wel, zei le Grand rustig. Je contract ligt trouwens al klaar; je hoeft alleen maar te teekenen.

SCHEMERING.

— Ziezoo, nu is mijn persoonlijke bemoeienis, met je vrijwel afgelopen. Je bent nu voor drie maanden overgeleverd aan de invloeden van mijn Brokkenhuis, aan de atmosfeer, de gebruiken en . . . de bewoners. Om vier uur wordt hier gegeten; we gebruiken alle gemeenschappelijke maaltijden beneden, in de groote eetzaal. Je kan alles ook hier gebracht krijgen, als je er op gesteld bent. Dáár is je telefoon; je hoeft maar te kijken, om alles te vernemen wat je verlangt te weten.

En nu, het beste met je. Verwonder je hier over *niets*. Adieu!

Le Grand liep Barrèls kamer, op de bovenste verdieping, uit en stond al in de lift-cabine, vóórdát de nieuwe patiënt iets kon zeggen. Toen Barrèl eindelijk nog een vraag te binnen schoot, waren de lift-deuren al gesloten.

Zoolang hij in den trein zat, had Barrèl zijn aanvankelijke nieuwsgierigheid naar het „gebroken-harten-asyl”, zooals hij het huis in gedachten spottend noemde, kunstmatig aangewakkerd, en zich daardoor ietwat vrij gemaakt van de smart, die als een zwaar gewicht in en op hem drukte. De troosteloze weg, de triestige omgeving, de apathie der patiënten die hij voorbij reed, en eindelijk het Brokkenhuis zelf, hadden die nieuwsgierigheid doen veranderen in meer dan gewone belangstelling voor dit zonderling herstellingsoord. Daarna had ook het vertrek van den genezen patiënt een glimp van moed en hoop in hem doen ontwaken.

Nu echter weer, op zijn kamer, waar de zwarte vitrage het daglicht maar schaars dóór liet, verdwenen uit hem de glimp van moed en hoop op genezing, zijn gansche belangstelling

in 't Brokkenhuis en in het leven, zijn nieuwsgierigheid naar al wat bestond en wat hij zou kunnen ervaren. In een hoek stond een divan. Hij ging er op liggen, zich slechts bewust van dit ééne verlangen, nu voor *altijd* in te slapen.

Het slapen lukte echter niet, hoewel zijn oogen van lusteloosheid dicht vielen. En, schoon hij aan niets denken wou, 't allerm minst aan het verleden en zijn verstoord geluk, drongen gedachten dááaraan zich juist zóó suggestief aan hem op, dat hij af en toe snel de oogen open deed. En dan verwonderde hij zich, de beelden, hem door zijn herinnering zoo levendig opgedrongen, niet in werkelijkheid om zich heen te zien.

Zijn oogen raakten aan het schaarsche licht gewend; onverschillig staarde hij door de kamer. Naast den divan, op een muurtafeltje, stond het telefoontoestel. Er onder hing een schakelbord, welks cijfers, bij de verschillende stopcontacten, correspondeerden op de eensluidende op het register, dat er naast hing. Maar het kon hem niet schelen met wie hij zoo al kon spreken, al behoefde hij slechts de hand uit te steken om het register te grijpen en door te lezen.

Aan den wand, boven den divan, was een schakelaar; Barrèl keek de kamer door, doch zag geen lamp. Hij draaide niettemin den knop om en aanstonds hing in het vertrek een grauw-getemperd licht. Het scheen van de zoldering neer te schijnen. Dra bemerkte hij nu dat daaronder, kruiselings, glazen buizen waren bevestigd, die het plafond in vakken verdeelden.

Door die buizen stroomde het licht, als hitte bij centrale verwarming, komend van en weer keerend náár een centraal reservoir. Daardoor scheen het overal gelijkmatig neer, zonder schaduw te geven.

Nu het licht was, in zijn kamer, keek hij rond en miste den

gewonen naar voren springenden schoorsteen. Aan den wand hing echter een klein electrisch haardje. Bij het venster week de wand terug. In den spiegel, óver hem, zag hij dat de daardoor gevormde inham een slaapgelegenheid was. Er stonden een ledikant en een waschtafel.

Barrèl draaide den schakelaar weer om, grimmig-vergeenoegd, zich weer in den schemer te zetten. Nu gaf het gezicht op de zwarte vitrage gordijnen hem een gewaarwording van satanisch genot.

Zwart, goor, schemer.

Zóó zag hij het leven, zoo *was* dus het leven, zóó moèst het óók in zijn kamer zijn

Die drommelsche le Grand. Hij kende het leven en de menschen. Hij wist wat het leven was en wat menschen noodig hadden.

Had hij maar le Grands wijsheid bezeten....

Hij had haar ontmoet, zijn Pia, in het huis van zijn broer, als kraamverpleegster bij diens vrouw. Ze had hem bijna tot eerbied bewogen, door haar onhoorbaar, geduldig, wijs gedoe, de zichzelf offerende lijdzaamheid met de huilerige, gril-lige kraamvrouw. En, door haar praten over de schoonheid van een harmonieus zieleleven en het geluk, dat een hoo-gere geestesgemeenschap schenkt.

Veel, heel veel hadden ze met elkaar gepraat, in die dagen; of eigenlijk had *hij* naar haar *geluisterd*. Want, ondanks hij zich geroerd voelde door *haar* extaze voor het hogere ziele-leven en voor een gemeenschap van uitsluitend *geestelijken* aard, was hij zich zéér wel bewust geweest dat *zijn* hevigst verlangen uitging naar het bezit van haar volkomene liefde. Naar haar mond, haar haren, haar ronde armen had hij gesmacht, maar zijn verlangen met sterker dan menschelijke

kracht bedwongen, omdat hij het jegens haar voelde, als heiligschennis.

Pas kort geleden, nadat ze hem verlaten had, was hij gaan inzien, dat die dwaze, ongewone pressie tégen zijn natuur en daarom verkeerd was geweest. Hij had haar inbeelding versterkt, in hem het geschikt sujet te hebben gevonden voor een, door haar zoozeer verheerlijkte, intellectueel-ethische verhouding.

Wel was ze in het eerste trouwjaar liefderijk en aanhanke-lijk geweest, maar hij had zich vergist, toen hij daarin een uitbreken van lichamelijke liefde voor hem had gezien.

Nu wist hij beter; het was een, bij haar kortdurende, triomf van de natuur op de, uit autosuggestie ontstane, leer geweest. Want, spoedig nadat vermeende teekenen van zwangerschap bedrog bleken te zijn, uitte zich haar, eerst sterk geforceerde, teleurstelling nog maar zeer matig en eischte ze weldra, liefjes maar beslist, een aparte slaapkamer. En sinds dién demonstreerde ze overtuigender dan tevoren de slechts het zieleleven aanbeddende vrouw.

— Ik kan je beter achten en méér liefhebben, als ik je uitsluitend in je *fijnere* uitingen zie, zei ze, als eenige verklaring van haar streven, hun huwelijk een groot deel van zijn waarde en inhoud te ontnemen.

Toen moest ze hem, volgens haar ziekelijke inbeelding, inderdaad buitengewoon lief hebben gehad. Want, dagelijks sprak ze nu eenige uren over het schoone van hun *verheven* huwelijk en menigmaal citeerde ze bladzijden vol uit de ethische literatuur der impotente decadenten, alsof ze slechts *eigen* werk, spontaan-opwellende gedachten, opzegde.

En heel dien tijd verduurde hij het verdraagzaam, dat ze hem prees als den *hooger* *man*, die uitsluitend voor het *geestelijke* wilde leven, hoezeer ook verlangen in hem gloeide,

naar de volledige overgave van haar gecompliceerd wezen.

In gedachten zag hij haar nu, knie aan knie, bij hem zitten, zooals ze in dien tijd zoo dikwijls, als ze haar aan waanzin grenzenden onzin uitkraamde, zat; haar hand op de zijne en haar oogen in teedere bewondering tot hem opziend.

In die oogenblikken had hij haar kunnen overweldigen, door lichaamskracht en menigmaal was het verlangen daartoe hem bijna tè sterk geweest. Maar, en de zekerheid daarvan was het die hem in het allerlaatste moment terughield, ze zou zich hebben verweerd als een bezetene, met krabben en bijten en, als in doodsangst voor een vreemden belager, om Stien hebben gegild.

Zijn fysieke overmacht zou hen niet nader tot elkaar hebben gebracht. Waarschijnlijk zou ze hem nòg eerder hebben verlaten en, met nòg grooter nul dan ze ten laatste deed.

Barrèl lachte schamper om zichzelf.

Hoe kon *hij* dien Wielaerde een nul noemen? De man moest duizend maal méér van de vrouw hebben geweten en Pia duizend maal beter hebben begrepen, dan hij. Want, door met haar uitsluitend over haar *ziel* te praten, had hij als vanzelfsprekend haar *lichaam* verkregen. Terwijl hij, de echtgenoot, die niet anders vroeg dan haar *bezit*, zich had moeten tevreden stellen met haar praatjes over een „ethische gemeenschap.”

COGNAC.

De gong luidde.

Hij maakte licht en keek op zijn horloge. Vier uur. Hij had geen trek in eten.

Vijf minuten later, opnieuw geklingel. Even daarna ringelde de telefoonbel. De seinplaats wees het cijfer 3 aan.

— Hallo, zei hij lusteloos.

— Met de keuken, antwoordde een jonge, vroolijke stem. Komt U aan tafel?

— Weet ik niet. Nee!

— Wil U op Uw kamer gedekt hebben?

— Kan me niet schelen, 'k heb geen honger.

Hij legde den hoorn neer en trachtte te slapen. Dan, een tik op de deur.

— Ja!

Wat moet dat! voer hij tegen twee meisjes, die zijn tafel met een compleet diner gingen dekken, boos uit! 'k Heb immers gezegd dat ik geen trek heb.

Ze namen zijn barschheid niet ernstig.

— Volgens de regels van 't Huis mag U niet één maaltijd overslaan, zei het grootste meisje, vrijmoedig.

Ze had donkerrood, kortgeknipt haar en liet, lachend met wijd-open mond, een sterk, gezond gebit zien.

— En als ik nu eens niet *wil* eten?

— Dan drinkt U maar.

Weg, glipten ze, de deur zonder gerucht dichttrekkend.

Nog verstoord naar de tafel kijkend, zag hij bij het eten een half fleschje wijn en een flesch cognac staan.

— Drinken, mompelde hij, ik moest me maar eens lekker een roes drinken.

Hij nam de flesch cognac in de hand en lachte er schamper

tegen. Als ik niet eet en óók niet drink, zondig ik misschien dubbel tegen de regels. Zou daar dwangbuis op staan? Of, kunstmatige voeding?

Hij proefde een lepel soep en sneed een hoekje vleesch af. Maar, voor hij het in den mond stak, legde hij het weer neer. 't Eten lukte niet.

Nu begon hij met een glaasje cognac en spoelde dat na met een groot glas wijn. —

't Was grauw-zwart in de kamer en kil, toen hij door rauw gekrijsch wakker werd. Hij lag op den vloer.

Een oogenblik was hem de toestand geheel vreemd; hij betastte zijn voorhoofd, dat gloeide en zijn beenen, die stijf en verkleumd waren. Dan, eenigszins beseffend waar hij was, stond hij op en draaide het licht en het electriche haardje aan.

Het gillen bleef aanhouden, komend van dichtbij, waar-schijnlijk uit een kamer naast de zijne. Het geluid scheen van een vrouw te zijn, hoog en langgerekt; gekrijsch, doormengd met onpure verwenschingen.

Schoon zijn hoofd zwaar en suf was en pijnlijk klopte, ging hij zijn kamer uit, op onderzoek.

Van de aangrenzende kamer stond de deur op een kier. Daarbinnen moest wel iets vreeselijks gebeuren.

Hij duwde de deur terug, doch bleef als versuft op den drempel staan.

Op den divan stond de vrouw, die hij dien ochtend voorbij was gereden, geheel naakt. Ze tierde, raasde en *lachte*.

Barrèl had verwacht een waanzinnige te zien, bijgestaan en vastgehouden door beambten van 't Huis, met slaan en dreigementen een dwangbuis afwerend.

Maar, deze vrouw was *alleen* en haar gekrijsch bleek eer-

der satanische boosaardigheid, dan waanzin tot oorzaak te hebben.

— Waarom deins je terug? riep ze hem hoonend toe. Ben je *bang* voor een naakte vrouw? Waarom ben je dan hier? Als je je leven lang geen andere dan naakte vrouwen had gezien, zou je nou nièt *bier* zijn.

Ze lachte schor en zei een verwensching.

Hoezeer nog suf van het drinken, kon hij toch bij zichzelf waarnemen, dat het naakt-zijn dier vrouw hem niets *deed*, hem niet in het minst roerde. Toch was ze mooi en waren haar heuplijnen zoo edel, dat ze een kunstenaar tot scheiens toe hadden kunnen begeesteren.

— Ik dacht.... misschien kan ik U helpen....

— Helpen, spotte ze. Wacht tot je zelf hulp noodig hebt.

— Zal ik U Uw peignoir aanreiken?

— Stik vent, denk je dat ik me geneer voor mijn lichaam? Weet je wáárom ik zoo te keer ging? Ik wist dat er naast mij een nieuweling was gekomen en dien wou ik bij me lokken.

Barrèl keek haar nu oplettend aan; ze docht hem nu nòg minder *gek* en zelfs niet boosaardig. Wáárom had ze hem willen lokken? dacht hij.

Ik weet wat je nou denkt. *Wat wil die naakte vrouw van me? Wil ze tegen mij haar spelletje spelen?*

Stel je maar gerust, ik wil alleen een beetje met je praten. Ik wou je mijn geschiedenis vertellen.

— Kletsen, zei Barrèl minachtend.

— Juist, kletsen, viel ze hem toestemmend bij. Goed gerajen; neem een stoel en een sigaret. Kletsen. Maar, men kan kletsen en kletsen. Artikel één van het reglement van advies luidt:

Praat, praat, praat. Spreek je heelemaal uit, praat je heele-

maal leeg, graaf in je diepste diepten en geef weg, gooi weg, smijt weg je innigste gedachten en gevoelens.

Al wat je weggeeft, ben je kwijt en als je in staat bent je kwaal totaal *weg* te vertellen, dan ben jij er van af, ten koste van je hoorders.

— Wil je me dáárom je geschiedenis vertellen? vroeg Barrèl, ongerust.

Toch nam hij op haar herhaalden aandrang een stoel en zelfs een sigaret.

DE NAAKTE DAME.

— Als meisje van vijftien jaar was ik al zóó geraffineerd, dat ik met mijn oogen kon doen en bereiken wát ik wou, begon de naakte vrouw, neerhurkend op haar divan.

Mijn moeder had drie broers, allen tusschen de dertig en de veertig. De oudste ging van zijn vrouw af, om alleen te wonen en leefde in afwachting van zijn scheiding zoo eenvoudig en onthoudend als een monnik, om, zooals hij me schreef, door zuivering mij waardig te worden. Nou zet ie die kuur voort in een krankzinnigen-gesticht.

Den jongsten flirtte ik naar Amerika, na zijn tiende aanzoek, dat ik voor de tiende maal uitlachte. In den grooten oorlog vocht ie in het Amerikaansche leger en werd blind geschoten.

Ze zweeg.

— En de middelste? vroeg Barrèl, tot eigen verbazing in haar vertelling belangstellend.

— Diè? zei ze met minachting in haar stem. Die maakte zich van kant, toen ie hoorde, dat ik me door een fietsen-monteur had laten beminnen, in ruil voor een toertje achter op zijn motor.

— Toen U vijftien jaar oud was?

— Toen ik vijftien jaar en drie maanden oud was. Mijn oompje geloofde in *niets* meer en verloor al zijn illusies, toen ie moest aannemen, dat de oogen van een jong meisje nièt de spiegels van haar *ziel* zijn.

Indien ik zóó verstandig was gebleven, zou ik nu waarschijnlijk gelukkig getrouwd zijn met een behoorlijk mensch, een bankdirecteur of een minister of den president-sommisaris van een of andere groote vennootschap. Want, let wel, ik zei *weinig* met mijn mond en kon *alles* met mijn oogen.

Je denkt misschien, dat ik uit verwaandheid beweer dat ik verstandig was? Luister dan maar. Vóór mijn twintigste jaar had ik al twee advocaten, een professor in de natuurkunde, den directeur van een distributie-bureau en een complete politieke Kamer-fractie, allen getrouwd, versleten; niet één van hen is, erna, mijn liefde geldelijk te boven gekomen. Het bewijs voor mijn verstandelijkheid is, dat ik ze één voor één heb kunnen verlaten, zonder ook maar een greintje hartzeer te voelen. En er tusschen door had ik mijn afleidingsavontuurtjes met een paar schilders, een ouwen filosoof, een dot van een dichtertje, den architect van een villa-park en een psycho-analytisch romanschrijver.

Deze was mijn liefste schat, vóór mijn *laatste geval*; want hij was de naïefste domkop dien ik mijn leven lang had ontmoet en ooit zàl ontmoeten.

Hij rekende mij den stand van zijn ziel voor en zijn indrukken en aandoeningen, zooals sterrekundigen over de nijverheid en de beschaving op Mars boomen. Verrukkelijk. Hij wist me ook op een haar te vertellen, *wanneer* ik er verlangen naar had, hem een zoen te geven, over zijn haar te streelen of hem heelemaal in mijn armen te nemen. En, hij had *altijd* gelijk, want ik verlangde altijd naar *alles*, omdat ie de schattigste domkop was dien ik ooit had gezoend.

Later werd ie nòg verrukkelijker. Toèn wist ie zelfs, *waarom* ik nu eens zóóveel en dan weer zóóveel van hem hield en hij had altijd gelijk, want ikzelf wist het héusch niet. Ik geloof, om het bij benadering aan te duiden, dat ik van een onuitputtelijke doos rum-bonbons niet méér kon hebben gehouden dan van hem.

Was ik nou maar zóó verstandig gebleven. Ik geloof evenwel, dat een mensch minstens evenveel talent en neiging heeft tot het doen van domme dingen, als tot het demonstreeren van

wijsheid. Daarom was het logisch dat ik, die van kind af aan had gedreven op mijn verstand, me opeens, zonder eenige verstandelijke overweging of noodzakelijkheid, overgaf aan mijn domheid.

De bewuste en onbewuste sentimentalisten zouden in mijn plaats zeggen, aan hun *gevoel*. Ik beweer dat dat zoogenaamd gevoel niets anders en niet meer is, dan banale nieuwsgierigheid.

Om duidelijk te zijn, ik werd doodeenvoudig nieuwsgierig naar de reden of oorzaak, dat een lange, droge fabrieksboekhouder, die dikwijls in ons stamcafé kwam, *niet* verliefd op me werd. En, toen mijn nieuwsgierigheid niet gauw genoeg naar mijn zin was bevredigd, gaf ik mijn romancier de bons en ging *zelf* aan psycho-analyse doen, op dien boekhouder en op mezelf.

Ze zweeg even. De sarcastische hardheid van haar trekken, was onder het vertellen vervaagd; haar gezicht was zachter van lijn, soepeler geworden, en haar oogen werden warmer van uitdrukking.

Van een enkel woord, in het begin, kwam het spoedig tot lange gesprekken. Dat ging in het stamcafé gemakkelijk, wijl er doorlopend dezelfde menschen kwamen en men er vanzelf eigen met elkaar werd.

Ik trachtte hem belangstelling bij te brengen voor zijn ziel, maar die scheen hem weinig te kunnen schelen. Om hem niet te vervelen ging ik er toe over, mijn eigen ziel uit te *rafelen* en dat vond ie vrijwat belangwekkender. Hij luisterde tenminste aandachtig, als ik hem vertelde van boeken met een edele, ethische strekking en van de hoogstaande karakters, die daarin worden ge-analyseerd, terwijl ik hem in verband daarmee uitlegde, door welke trillingen in mijn

ziel ik me juist tot diè werken en diè karakters voelde aangetrokken.

Voor variatie vertelde ik hem, van de grondlooze diepten, in mij en de felle smarten en heilige verlangens die in me woedden en bruisten. Ook reciteerde ik verzen, die ik in mijn verstandelijken tijd had beschouwd als de uitwerpselen van menschen die veel vrijen tijd en weinig gezond verstand bezitten.

Onze omgang werd, althans van mijn kant, steeds intiemer; toch had hij me zelfs nog geen zoen gegeven.

Soms dronk ik thee op zijn kamer en die avonden was hij wel iets spraakzamer dan gewoonlijk. Dan vertelde hij van zijn werk, van kwesties met zijn patroon, van kleine personeelstakingen of het in praktijk brengen van uitvindingen of verbeteringen. Omdat ik dacht dat die confidenties den overgang vormden naar zijn eindelijk vertellen van eigen, diepste gedachten, luisterde ik altijd met gespannen aandacht naar die droge onbenulligheden.

Tot ware vertrouwelijkheid van zijn kant wou het evenwel niet komen en dat prikkelde mijn nieuwsgierigheid zoodanig, dat het psycho-analyseeren bij mij een manie werd, vóór ik er op verdacht was; ik ging m'n hersenen half kapot prakkizeeren, wát dan toch de reden mocht zijn, dat hij zijn *ziel* zoo streng afsloot en wáárom hij mij zijn liefkozingen onthield.

Weer zweeg de vrouw voor een korte poos. Ze bukte haar hoofd in de handen, zoodat Barrèl haar niet meer in het gezicht kon zien.

Ik bedacht er iets op, vertelde hem dat ik geen nacht sliep en urenlang voor mijn venster stond naar de sterren te kijken. En, dat mijn hoofd somtijds klopte alsof er een locomotief in zat; dat ik bij dag uren en uren langs buitenwegen

liep, ongeacht of het stormde of plasregende en niets voelde dan een knagend vragen en wroeten in mijn binnenste.

Dat was één en al verzinsel. Ik peinsde er wel over, wáárom hij me niet, zooals de anderen vóór hem, begeerde en of ie nou wel zoo heel anders zou zijn dan andere mannen, maar ik sliep en at nèt zoo goed als vroeger. Toch bereikte ik mijn doel, met die fantazie.

Den avond, namelijk, dat ik hem er zoo tusschen nam, trok hij me op zijn knie en zoende me op den mond, met een lachend-toegevend gezicht. Ik maakte mezelve wijs, dat zijn zoen bizonder innig was.

Sinds dien mocht ik hem alles geven en alles voor hem zijn en verbeeldde ik me, dat *hij* alles gaf en alles voor *mij* was. En, als ik hem voortaan vertelde van zijn of mijn ziel, dan was het net alsof *hij* het zei en *ik* luisterde. Die avonden ging ik bedwelmd van geluk naar huis.

Had ik nu mijn *doel* bereikt? Was nù mijn nieuwsgierigheid bevredigd?

Ja en nee.

Ik bezat zijn liefde, ik bedoel, er bestond nu tusschen ons de omgang als van menschen die elkaar liefhebben. Maar ik wist nog niet, wáárom hij daar niet veel eerder naar verlangd had. Ik wist niet, of elk andere, niet idiote, vrouw hem óók niet tot dien omgang had kunnen overhalen.

En, *had ik hem wel lief omdat hij HIJ was?* Zou ik niet evenzeer mijn best hebben gedaan om ieder anderen schoolmeester, boekhouder of leeglooper te veroveren die, even als hij, onwillig was geweest om met me te flirten?

Niet, dat ik in diè dagen al die bedenkingen overwoog; dàt deed ik pas na de scheiding. In dien *gouden* tijd dacht ik alleen maar aan alles wat *hem* betrof, om *hem* terwille te zijn, *zijn* wenschen te raden, ja te voorkomen. Ik drong er

opaan, met hem samen te wonen en mijn deel in de kosten te mogen bijdragen. Maar hij wou dat niet, omdat we dan, zooals ie beweerde, tè gauw genoeg van elkaar zouden hebben gehad.

En toch kwam het en spoediger dan ik verwachtte, *spoediger dan goed voor me was*. Ik weet niet of jij al zoover gevorderd bent, dat je dat kunt snappen. Als onze verhouding maar drie onnoozele maanden langer had geduurd, zou hij in mijn zak hebben gezeten en, mijn verstand mijn domheid mat hebben gezet. Nu ik hem echter tè kort geheel den mijne had kunnen voelen, om hem absoluut overwonnen te weten, nu mijn *domheid* nog reageerde op zijn *mysterie*, kwam de slag te vroeg. Ik had me nog geen tijd en gelegenheid gegund, hem in zijn armzaligheid van gewoon mensch en niet-belangrijken man te zien. Dat was noodlottig. Want, toen de dag kwam, en *bij* me zoo vriendelijk, maar beslist, kòn vertellen, dat ie 's avonds moest overwerken en een beetje studeeren, toen woedde de onverzadigde begeerte nog even hevig in me. . . .

Weer zweeg ze. Ze richtte het hoofd op en haar oogen, die nu weer in de zijne boorden, leken Barrèl koolzwart.

M'n geschiedenis is uit. Nou ben ik *hier*. Hier of in een krankzinnigengesticht. . . . 't kan me niets schelen. . . .

Dagenlang zwierf ik door de stad, de hei, den polder. Uren achtereen stond ik 's avonds tegenover zijn huis, keek ik op, naar zijn vensters, of ie me wou zien en roepen.

Thuis riep ik, in hysterische aanvallen, hallucinaties op; dan zag ik hem in zijn kamer op de knieën liggen, biddend en smeekend om mijn terugkomst. Ik *wist* beter. Op een enkel woord van hem, zou ik naar zijn kamer zijn gesneld, om *alles* aan te bieden en te offeren en *niets* te vragen.

En wáárom was en deed ik zoo waanzinnig? Uitsluitend,

omdat ik hem drie maanden te kort voor mij alleen had gehad.

Ik verloor mijn belangstelling in alles en allen, zag en wist niets, dan dat mij *onrecht* was aangedaan. Ik maakte me wijs, dat er op de gansche wereld niets voor me bestond, dan van hem te zijn en hem te bezitten en men mij dat geluk wederrechtelijk onthield.

Huilen was me onmogelijk, even als praten. Ik kon alleen morren en kniezen. Toen ontmoette ik le Grand en die bracht me hier.

Hij beweert dat ik genezen kan, als ik praat, praat, praat. Alsof er voor ziende blinden en hoorende dooven genezing bestaat.

Als ik er in geslaagd ben aan de heele derde klas mijn geschiedenis te vertellen, dan ben ik geschikt voor de tweede, beweert hij. Jij bent nummer drie en een zacht nummer ook; maar, je hebt kwaje rakkers in onze afdeeling. . . .

't Is waar, wanneer ik iemand mijn lijden heb opgedrongen, voel ik me een poosje opgelucht. Jammer dat de meesten zich uit de voeten maken, als je ze iets wil vertellen. Verdommelingen. Ze zouden wel graag hùn smoesjes aan mij opdringen. Gelukkig dat er weer een nieuweling is. . . .

Barrèl ontwaarde een glans van somberen triomf, in haar oogen. Wat was er gaande met haar? En wàt had ze met hem gedaan?

Hij voelde zich als verdwaasd; er rumoerden vreemde geluiden in zijn hoofd, schimmen trokken hem voorbij, onder het maken van spottende gebaren en geluiden.

— Ben jij gek, ben ik gek of is de divan krankzinnig? stootte hij verwezen uit.

Ze stond rechtop en keek hem verontwaardigd aan.

— Wees zoo goed mijn kamer uit te gaan, zei ze luid en hard. 't Is alles behalve beleefd, een dame zóó lang aan den praat te houden, in 't holst van den nacht.

EERSTE ONTBIJT.

De eetzaal van 't Brokkenhuis droeg, door inrichting en decoratie, hetzelfde karakter als de gevel en de indeeling van het gebouw. Ook hier, donker, grijs, licht; smart, twijfel, hoop.

Er stond een tafel in hoefijzervorm. Het hoofdeind was gedekt met een wit laken; het eene staarteind echter met een grijs, het andere met een zwart dek. In deze volgorde zaten aan, de eerste, tweede en derde klasse patiënten.

Deze kleuren, welke de fasen der kwaal en de stemmingen der patiënten moesten weergeven, waren ook aangebracht op de wanden achter de zitplaatsen.

Op den zwarten wand der derde klasse was met hel-roode letters geschilderd:

Praat, Praat, Praat....!

Op den grijze der tweede klasse was met groene verf de aanmaning aangebracht:

Denk, Denk, Denk....!

De woorden op den witten wand der eerste klasse blonken van zuiver goud. Ze zeiden:

Weet! Weten is Begrijpen en Accepteren!

Durven Weten, is Durven Leven!

Bij zijn binnenkomen voor het ontbijt, bleef Barrèl als versuft op den drempel staan, evenals den vorigen nacht in de kamer der naakte vrouw. Zijn vermogen tot denken en concentreeren was echter al zóózeer verslapt en zijn zelfstandigheid nagenoeg verdwenen, dat een lichte handbeweging van le Grand, die aan het hoofd der tafel zat, hem lijdzaam zijn plaats bij de derde klasse deed innemen, tegenover een dame van meer dan middelmatigen leeftijd en dikte.

Naast haar zat een jong ventje met half dichtgeknepen oog te turen door zijn monocle en te peuteren aan de weinige, kleurlooze, haren op zijn bovenlip. Aan de andere zijde van het ventje zat Barrèl's buurdame die hem, naakt, haar geschiedenis had verteld.

Zoodra ze Barrèl herkende, maakte ze een beweging, als wou ze, over tafel buigend, iets in zijn oor fluisteren. Hij bemerkte het gebaar en trok, instinctmatig, zijn hoofd terug. Haar vertelling had hem tot in den ochtend wakker en onrustig gehouden als een nachtmerrie en nu vreesde hij dat het haar toeleg was, hem door een herhaling ervan krankzinnig te maken.

— Stoor je maar niet aan háár, *ik* moest je even spreken, prevelde een schorre stem in zijn oor.

Wrevelig keek hij zijn linkerbuur aan en zag in het gezicht van een jonge vrouw in rouwkleeren. Ze hield haar sluier een weinig vrij van haar mond, om thee te drinken.

Zelfs in zijn benevelden toestand begreep Barrèl, dat de jonge dame, die hij voor een weduwe hield, niet zóó schor zou kunnen spreken. Hij voelde er nochtans geen lust toe te onderzoeken, wie in zijn oor had gefluisterd; een tik, op zijn schouder, leidde hem af.

Een patiënt, aan de andere zijde der jonge „weduwe”, hing achter haar stoel en gluurde Barrèl aan met een uitgeslepen, rood dronkemansgezicht.

Ik moet je zoometeen even spreken, zei hij schor. Stoor je maar niet aan dat halfgare gedoe; de één is hier al gekker dan de ander.

Barrèl herkende de stem van even tevoren en duwde, geïrriteerd, den arm van zijn stoelleuning weg.

— Koffie of thee, mijnheer? vroeg een vroolijke stem, welke hem herinnerde aan een stevig glas wijn.

Het groote meisje met het donkerroode haar, dat hem den vorigen middag zijn diner had gebracht, boog haar lachend gezicht tot hem over; ze wees vragend naar den theepot.

Hij knikte toestemmend. Toen hij zijn kop aan den mond wou brengen, werd dien hem plotseling uit de hand genomen, door het jonge ventje met de monocle, óver hem.

— Alcohol is hersenvergif! kraaide het manneke en wierp het kopje achter zich op den vloer.

Het lachend tafelmeisje schudde berispelend haar vinger tegen hem en schonk Barrèl een anderen kop in.

Van het hoofdeind der tafel drong geroezemoes van veelmondige conversatie, getik-tak van vork en mes en, nu en dan, een kort lach-klankje tot de derde klasse door. De gasten dezer tafel reageerden daar echter geenszins op, bemerkten er blijkbaar niets van; de meesten aten en dronken matig en enkelen niets.

De oude, dikke dame, tegenover Barrèl, lepelde lijsig een ei uit en bleef lepelen, toen de dop geheel leeg was. Ze was, naar het scheen, zich er wel van bewust, dat het ei òp was, maar kraste toch in den dop, om de anderen met het geluid te hinderen. Toen het haar duidelijk werd dat niemand op haar lette, smet ze uit verstoordheid den dop naar het hoofd der jonge „weduwe”. Deze schoof haar bord terzijde en bukte schreiend het hoofd op tafel.

Dit spoedig succes maakte de ijdelheid van de oude dame gaande. Ze boog zich coquet, met het gebaar van een bakvisch, tot het jonge ventje over en fluisterde hem iets in het oor. Hij keek haar met als verglaasde oogen aan en schoof dan met een gebaar van afschuw van haar weg. Maar, ze liet zich afschrikken noch ontmoedigen, vatte zijn hoofd in haar groote, vettige hand, draaide het zoodanig dat zij in zijn oor kon fluisteren en begon met ratelende stem haar

levensgeschiedenis te vertellen. Het ventje verwrong zijn gezicht van wanhoop en afschuw, maar dat scheen haar te amuseeren en aan te moedigen.

Barrèl had de gewaarwording of hij aan de aandacht zijner tafelenooten was ontsnapt en dronk nu langzaam een kop thee. Daarna at hij een geroosterde boterham met ham en wou toen opstaan, om de eenzaamheid te zoeken. Hij wist niet zeker of *bijzelf* nog gezond van zinnen dan wel gek was, maar aan het normaal-zijn der anderen twijfelde hij nu sterk.

Een hand greep zijn rechterarm; het was die zijner rechterdame, een slanke, jonge vrouw met lang, golvend haar als een zeenymph.

— Blijf nog een oogenblik, wacht nog éven, zei ze smee-kend. Als de koffiekkan leeg is, ga ik met U mee, dan zal ik U *alles* vertellen.

Een koude rilling tintelde langs zijn rug.

— Laat me lès, ik *wil* niets weten, zei hij ruw.

— Je zàl 't weten! schreeuwde ze nu, nou jùist. Jij en die snotaap en die dikke tante en die dronkelap en die onbestorven weduwe....!

Ik zal 't jullie eerst in de ooren fluisteren en dan zal ik 't uitgillen en over de daken schreeuwen en in de hei brullen en over de slooten....!

Hij slingerde haar van zich af, maar op hetzelfde moment greep de dronken man met het roode gezicht, zijn hand.

— Laat háár maar babbelen, vriend, zei hij schor maar joviaal, *ik* ga met je mee.

— Jij, jij, jij! joelde het Jonge Ventje.

De Oude Dikke Dame schrok zoo hevig van zijn plotseling geluid, dat ze zijn hoofd losliet. Toen gaf hij haar een duw, waardoor ze tegen haar buurman, den somberen man dien

Barrèl den vorigen ochtend op een omgewaaiden boom had zien zitten, aanwaggelde.

— 't Is *mijn* beurt, zei de jonge „weduwe” met klagende stem en hief haar betraand gezicht op.

— *Ik* was het éérst! joelde de slanke zeenymph met het groene haar.

De man met het dronken gezicht zwaaide de vuist tegen zijn mededingers en toen dat niet gaf, zijn beide vuisten.

Barrèl, zich nu vrij voelend, liep haastig de eetzaal uit en rende de binnengang door, naar den hoofdingang. Op het terras bleef hij even staan en keek achter zich.

DE LIEFDE VAN HET DRONKEN GEZICHT.

Het eerst zag hij den Man met het Dronken Gezicht naar buiten gluren en daarna, de slanke, jonge vrouw met het „groene haar”. Deze twee schenen te worden voortgestuwd door de Schreiende Onbestorven Weduwe, de Oude Dikke Dame en het Jonge Ventje. Het meest ontstelde hij echter, toen, achter dit drietal, zijn vertelster van den verleden nacht en de Sombere Man de eetzaal verlieten. Juist omdat ze gedurende het ontbijt geen woord gezegd hadden, vreesde hij diè twee het ergst.

Barrèl bleef een oogenblik staan, vol wanhoop en angst. Wilde gedachten joegen door zijn verward brein. Wát bezielde die menschen dan toch? Wilden ze hem tegen zijn wil hùn lotgevallen vertellen, hùn leed, hùn smart, hùn wanhoop aan *hem* overdoen?

Dan, draalde hij niet langer, vluchtte, rende òm het huis heen, den wintertuin voorbij. Zonder bedenken klom hij over het hek, sprong over een sloot en holde voort.

De geheele derde klas liep hem achterna, onder gegil en gejoel. Doch, slechts de Man met het Dronken Gezicht en de Jonge Vrouw met de Groene Haren klommen over het hek. Bij den wintertuin had de Oude Dikke Dame plotseling haar arm geslingerd om den hals van het Jonge Ventje en hem er binnen gesleurd, om naar de goudvisschen te kijken.

Na haar klimpartij over het hek bleef de Jonge Vrouw met de Groene Haren weifelend voor de sloot staan. Ze trok haar rokken een paar centimeters op en stak den rechtervoet uit, als tastte ze naar een doorwaadbare plek. De Man met het Dronken Gezicht aarzelde echter geen seconde. Hij wipte als een voortgeschopte bal over de sloot en rende Barrèl na.

Deze had gehoopt, dat het hek en anders zéker de sloot,

zijn achtervolgers zou afschrikken. Nu, al voortlopend, achter zich ziend, bemerkte hij dat alleen de Man met het Dronken Gezicht hem nog naliep. Maar, nà de Naakte Dame vreesde hij *hem* nù het meest. Door den voorsprong, dien hij had, zou hij er waarschijnlijk in geslaagd zijn, zijn plaaggeest te ontloopen, als hij niet in een ondiep maar drassig poeltje had getrapt. Zijn schoen zoog er dadelijk in vast en door zijn snellen vaart stortte hij meteen voorover. Wel richtte hij het bovenlijf onmiddellijk weer op, maar toen boog zich het Dronken Gezicht reeds over hem heen.

Grinnikend drukte hij Barrèl achterover, de beide schouders op den sneeuw-modderigen grond, als had hij hem in een eerlijke worsteling overwonnen.

— Nou zùl je luisteren! hijgde hij met schorre stem. Nou of nooit. Dacht je *mij* te kunnen ontloopen? Of ben je mischien óók in het complot, om me gek te maken?

— Schiet op, laat me los! kreunde Barrèl. Jullie bent een troep verdwaasden, een troep degeneré's en je legt het er opaan, mij óók in je slijk naar de diepte te sleuren. Jij zit in de modder van je waan vastgezogen en nou wil je je aan mijn verstand weer òptrekken. Maar, je bent me te zwaar en ik ben vies van je. Lòs! gilde hij.

— Wat ijl je nou? Verdwaasden, modder? Wàt ben *jij* dan? Hoè kom *jij* dan hier? Jij bent toch zeker óók een beentje gelicht, door een stukkie naakten hals, een welvende blouse, een ajour kous of een paar wiegende heupen. *Jij* toch zéker nèt zoogoed als *ik*. Van *mij* mag je het gerust weten; dáárvoor liep ik je juist na. *Ik* heb het te pakken gekregen door een tailor-made rain-proof en een paar licht-groene ajour kousen.

Hoe was dat bij iemand van mijn intellect mogelijk, wàt? Krom je niet zoo erbarmelijk als een rheumatieke waterslang,

of ik ga op je hoofd zitten. En ik ben zwaar, hoor; dat zou je niets meevallen. Maar als je je gemak houdt, ga ik naast je, op een droog plekkie, zitten.

Barrèl rukte plotseling het bovenlijf op en wipte het Dronken Gezicht van zich af. Hij voelde zich evenwel te miserabel om op te staan en bleef zitten, den man verwezen aanziend.

Je ziet me natuurlijk voor een stuk proleet naar den geest aan, lachte zijn plaaggeest schamper, maar toch ben ik inderdaad een brok Faust. Je weet of je moèst weten, dat we in onze ouwere jaren allemaal een brok Faust worden, als we ons niet al in onze jonge jaren aanwennen, definitief de oppermacht te erkennen van de a-jour kous, en den voet te kussen, die er in steekt.

Kijk naar mij. Eerst lach je in je jonge schijnwijsheid de *kous* uit en later schopt de *voet* je. Niet om pijn te doen, o nee, uitsluitend om ons goed wakker te maken. En als je dan goed en wel wakker bènt. . . . Enfin.

Het kwam door dien vervloekt mooien zomer, die achter ons ligt. Gek hè, een zomer die vervloekt is. Hoe kan men zoo weinig lyriek en romantiek in zich hebben, om een zomer te vervloeken.

Maar als je dàt denkt, dan heb je het wéér mis. De saaiste, droogste kamer-filosoof of boekenwurm heeft honderd maal méér poëzie *in* zich, dan de droomerigste bakvisch.

Dat dacht je niet, wèl? Maar, *zij* hebben de poëzie òm en áán haar lichaam. En dat is nou háár grootste charme en ònze grootste strop.

Waarom moest ik, ouwe papier- en inksuffer, een fiets koopen en in me eentje tochtjes maken op zonnige middagen, terwijl mijn aantekeningen over den mensch der toekomst op bewerking liggen te wachten? Waarvoor moest ik liggen

peinzen en droomen aan een graskant of onder de dennen, terwijl het veel genoegelijker en ongevaarlijker is, in je eigen hok een pijp Virginia te rooken?

Je zei immers dat ik een dwaas ben.

Nee, val me niet in de rede. Het was een a-jour kous, nee, het waren er duizend van die uitdagende kousen met wijde mazen. En die vermaledijde hel-groene of glinsterend roode jersey's of jumpers, of hoe je dat gespuis noemt.

Zomerdracht? Duivel's dracht. En, als er maar tien druppels regen vallen, trekken ze haar waterproof aan en dan zie je niets meer en je *vermoedt* een hel vol duivelachtigheid; door haar charme, haar lenigheid, haar geraffineerd manoeuvreeren met d'r heupen enzoovoort.

Ik ben veertig; jij dacht natuurlijk dat ik zestig was. Toen ik twintig was, zag ik in ieder meisje een kerkpilaartje of een stofdoek op twee beenen. Nou ben ik veertig en heb twintig jaren arbeid en studie achter me en nou zie ik in die rare dingen niets dan duivelsche engeltjes en engelachtige duivelinnetjes.

Hoe noem jij ze? Allebei, zeker. Nou, ik óók.

Je luistert toch wel. Honderd maal vertellen zou me nòg niet te veel zijn. Het moet d'r bij me uit, snap je?

Het was de a-jour kous en de nauwsluitende jumper, maar ik dacht natuurlijk dat het het *meisje* was. Die kleeren-combinatie maakte me op den duur half gek en ik droomde van mooie beenen en gevulde jumpers.

Tot, natuurlijk eindelijk één jumper vriendelijk deed en toen verbeelde ik me dat de *liefde* gekomen was.

Ik wou haar een koninkrijk geven en bovendien een bundel verzen voor haar schrijven, ik geloof waarachtig dat ik het had gekund, voor een lach uit haar oogen en een zoen op haar haren. Maar, ze was van de practische partij; ze

vroeg een *tientje* en gaf honderdmaal meer dan ik had durven vragen.

Toen, ouwe stumper, dacht ik dat zij *de jumper* en *de a-jourkous* was en dat geen andere vrouw mij zou kunnen geven wat *zij* gaf.

Het Dronken Gezicht boorde nu twee brandende oogen in Barrèl's gelaat; zijn stem deed aan, als het priemen van een kris in gezond vleesch.

Ik wéét wel wat je raden zou, als je er levend genoeg voor was. Haar trouwen.

Ja, trouwen.

Ik heb voor haar op mijn knieën gelegen, ik heb gegriend als een baby en zij lachte om me, alsof ik een jongen was die om de maan bedelde.

Zoo dikwijls ik wou mocht ik met een *tientje* terugkomen, beloofde ze, maar ik moest haar nooit weer lastig vallen met die flauwiteiten.

Hoor je dát! schreeuwde hij in Barrèl's gezicht, ze zei *flauwiteiten*. En toen had ze het over onze meest kuische, ethische liefdesgemeenschap, over dat brok fundeering onzer maatschappelijke orde, over de wieg onzer geroemde en gepoëtiseerde liefde en al onzer deugden, over die allerheiligste verbintenis die in den hemel gesloten wordt.

Flauwiteiten.

Welke voldoening gaf het me dus, al verkocht ik mijn hebben en houden, mijn lichaam en ziel voor *tientjes*, om haar *elken* dag te kunnen bezoeken, als ik er niet het monopolie van haar bezit voor kon verkrijgen. Den tijd dat ik niet bij haar ben, zweeft ze immers spottend voor mijn oogen, dringt ze zich tusschen mij en mijn werk, verlamt ze mijn wil en energie.

En dan te weten dat anderen, voor *tientjes*, haar mond

mogen kussen, den geur van haar haren opsnuiven, haar hand streelen, haar kous en jumper mogen zien.

Anderen, anderen! schreeuwde hij, anderen óók!

Toen ze dàt zei, toen *wou* ik natuurlijk niet meer en ging dus juist en soms ging ik niet en toen wou ik haar dolgraag zien.

Wàt zeg ik nou eigenlijk? Begrijp *jij* me? Ik snap er zelf niets van. Heb jij wel eens een verliefd mensch begrepen?

Barrèl voelde zich wat minder loom en krabbelde over-eind, zonder den Man met het Dronken Gezicht ook maar een letter antwoord te geven. Deze keek hem nu wantrouwend aan, greep zijn arm en trok zich omhoog. Barrèl liep terug naar 't Huis, maar de man hield zijn arm vast en praatte onverstoord door.

Mijn praatjes verveelden haar, zei ze. Ze wou mijn tientjes wel aannemen en ook wel aardig zijn, maar mijn gezanik over liefde vond ze ouwe wijvenkost. Als ik die niet voor me kon houden, dan behoefde ik niet meer terug te komen.

Wat 'n taal, hè? Het heele ding was twee en twintig jaar oud.

Toch *moest* ik over mijn liefde voor haar praten en al wou ik er niet over spreken, dan deed ik het tòch. Toen liet ze me door twee studenten uit haar huis gooien.

Den volgenden dag ging ik er weer heen, maar de deur was dicht en bleef dicht. Ik dacht slim te zijn en stuurde haar een postwissel van tien gulden *vooruit*. Maar toen ik bij d'r aanbelde, kwam haar nest van een zuster me den wissel teruggeven. „Je bent me toch een arme stakker ook,” zei ze nog op den koop toe.

Dat is nou *mijn* geschiedenis. Ze wil wèl aardig zijn, maar er moet niet van liefde worden gerept.

Heb jij wel eens oogenblikken gehad dat je dacht dat er

een heel gekkenhuis in je hoofd zat? Heb jij ook weleens een heelen nacht door aan een epos gewerkt, en dat je den volgende ochtend bleek, dat je niets anders had geschreven, dan:

Willy, Willy, Willy, ik hou van je, ik hou van je, van jou, van jou alleen, Willy, Willy, Willy!

Heb jij wel eens drie dagen achtereen gevast en in den derden nacht een apotheker wakker gemaakt, om braakmiddelen....?

Ben jij weleens zóó gek geweest, dat je *dacht* dat je gek was?

Barrèl voelde nu den greep van de hand zijn arm minder vast omknellen. Hij rukte zich los, sloeg zijn vuist midden op het Dronken Gezicht en rende voort, voort naar 't Brokkenhuis, naar zijn kamer.

Hij viel languit op den divan en beet in het kleed....

NIEUWE ANGST.

Het regende den ganschen ochtend aan een stuk door, alsof er van den hemel naar de aarde een gordijn van druppels en stralen was gespannen. Het water doorweekte den heigronnd tot een grooten poel, waarin hier en daar plantjes schichtig wapperden. Slechts een enkel heuveltje stak boven het slik uit, als een koraalrif in den oceaan.

Toen hij plots een voetstap, in den corridor, zijn kamer hoorde naderen, sprong Barrèl op, sloot de deur en schoof de tafel er voor. Een ongeduldig gemorrel aan den knop gaf dra het bewijs, dat zijn voorzorgsmaatregelen niet overbodig waren.

— Doe open, je bent thuis, ik wéét 't. Doe maar gauw open!

Hij herkende de hooge, opdringerige stem der Vrouw met de Groene Haren en hield zich stil als een ontdekte muis. Hij begreep dat ze, evenals de Naakte Vrouw en de Man met het Dronken Gezicht vóór haar, hem tot luisteren naar haar geschiedenis wilde pressen; en, er was juist niets wat hij nu al zoo sterk verafschuwde als liefdesverhalen.

Nu verzachtte ze haar stem, vleide om binnen gelaten te worden en direct daarop weer werd ze ruw en grof, eischte dat hij open zou doen en dreigde zelfs geweld te gebruiken. Hij bleef evenwel zwijgen en bewoog zich niet, om haar door geruischloosheid in den waan te brengen, dat hij niet op zijn kamer was.

Ze hield niettemin aan en begon op zijn deur te trommelen. Op dat geluid gingen meerdere deuren plotseling open. De Sombere Man, de huilerige „Weduwe” en een sterke patiënt, een zwaar-gewicht bokser, die zelden in de gemeenschappelijke zalen kwam, snelden hun kamer uit en verdrongen elkaar en

de Zeenymph voor Barrèl's deur. Evenals de Vrouw met de Groene Haren trachtten zij hem door smeekingen en dreigementen te bewegen, zijn deur te openen.

Ze maakten een oorverdoovend lawaai, dat opeens weer op-hield. De bokser nam plotseling de „Weduwe” op den arm en droeg haar, ondanks haar tegenstrevend gekrijsch, weg. De Sombere Man en de Zeenymph begrepen direct, dat hij haar als luister-offer naar zijn kamer nam, lieten Barrèl's deur met rust en trachtten den Bokser zijn prooi te ontrukken. Ze trokken aan zijn jas en aan de beenen der „Weduwe”. Die jaloersche tegenwerking verbitterde hem. Hij legde de „Weduwe” op den vloer, zette zijn voet óp haar, om ontvluchten te voorkomen en sloeg de Vrouw met de Groene Haren knock-out. Zij zakte ineen, met een gil, die Barrèl achter de deur deed beven van ontzetting.

De Sombere Man, behoedzaam niettegenstaande zijn zwaar-moedigheid, ontweek een tweeden, gevaarlijken vuistslag en knielde bij de Zeenymph neer, om haar, nu ze weerloos was, op zijn gemak zijn geschiedenis te vertellen. Ze was buiten kennis, doch dat ontmoedigde hem niet.

De Bokser tilde de „Weduwe” weer óp en droeg haar naar zijn kamer. Daar legde hij haar op zijn divan, schoof een stoel bij en begon te vertellen. Ze had zijn geschiedenis al zóó dik-wijls gehoord, dat ze die had kunnen opzeggen, indien ze er ooit met aandacht naar had geluisterd.

Toen het geluid minderde en het dra weer stil werd in den corridor, durfde Barrèl zich weer verroeren. Hij liep op zijn teenen naar het venster, aan den achtergevel en keek staar-oogend over het grintveld, den wintertuin en de andere bij-gebouwen.

De triestige aanblik der hei-poel deed hem kalmeerend aan. Even welde het verlangen in hem op, in dat weer te gaan wan-

delen, om doornat geregend te worden. Hij geloofde daarin een nieuwe sensatie en een vreemd genot te vinden.

De telefoon ringelde.

— Ja, zei hij lusteloos.

— Mèt de bibliotheek.

— Nou, wat kan mij dat schelen!

— U moet komen lezen.

— Lezen?

— Ja. Ieder patiënt moet twee uren per week in de bibliotheek doorbrengen.

— En als *ik* dat niet verkies te doen?

— H'm. Dan valt U in de termen om vanmiddag naar de lezing van den directeur te luisteren.

— Zeker een lezing over het natuurschoon in den omtrek van 't Brokkenhuis, zei Barrèl, zwartgallig.

— Welnee. Een lezing over de liefde.

— Is 't le Grand ook al naar z'n kop geslagen? Dank je! schreeuwde hij woest.

Een vroolijke lach tintelde in zijn oor.

— Ja, hoor eens, U is hier *gast* en de gasten zijn verplicht de reglementen letterlijk na te komen. U *moet* evenals ieder ander gehoorzamen.

— Moeten....?

— Ja, moeten.

— Of....?

— Als U *niet* gehoorzaamt, pleegt U contract-breuk en daar staat direct ontslag op. Dan moet U het Huis verlaten. U had het kunnen weten, want in het contract, dat U hebt geteekend, staan alle bepalingen duidelijk weergegeven.

— Ik heb er geen snars van gelezen.

Weer lachte een jonge stem.

— Dàt wil ik graag gelooven. U zou de eerste zijn geweest.... Dus....?

Barrèl greep in zijn haar, als wou hij zijn hersenen door elkaar schudden. 't Huis verlaten? En dan? Wat dān?

Terug naar huis, naar Stien en diè haar troostwoorden en gebaren afwachten? Wéér dagenlang daar zijn kamers dolen, als ware zijn woning een museum van antiek, lang geledert begraven, geluk?

Nee, nee, dàt niet. Dat *nooit*.

In zijn verbijstering beloofde hij naar de lezing te komen luisteren en ging toen weer op den divan liggen, de vakken tellen waarin het plafond door de glazen lichtbuizen was verdeeld.

Een korte tik op de deur bracht zijn berekening in de war. Geschrokken hield hij den adem in.

Van hetgeen er daarstraks in den corridor was voorgevallen, had hij alleen iets *gehoord*. Hij had den sterken man niet *gezien*, maar zijn bulderende stem en de kreet der Zeenymph, toen hij haar neersloeg, hadden hem een vaag denkbeeld van diens persoon en zijn kracht gegeven. Zonder hem te hebben gezien, vreesde hij den Bokser nu al sterker, dan de Naakte Vrouw en het Dronken Gezicht tezamen

— Toe, doe de deur even open! riep de stem van het tafelmisje.

— Open — waarvoor? vroeg hij, weifelend.

— Ja, doe 't maar gerust. Ik ben alleen.

Ze kwam binnen, lachend met open mond, als altijd.

— U moet je niet opsluiten, dat is heusch verkeerd. Weet U wel dat het droog weer is en de zon dóórbreekt?

Hoewel hij niet de geringste belangstelling voelde voor het weer, keek hij toch naar buiten. De regen viel nog slechts in

schaarsche druppelen en een magere zonneglim kroop langs den muur van den wintertuin.

— Ik heet Francine; vin je dat geen mooie naam?

Hij trok de schouders op.

— Weet U, ik zou U zoo graag een zoen geven.

Nu schrok hij.

— Heb nièt het hart, waag het nièt, hoor. Of, ben jij misschien óók al van plan, me de een of andere gore geschiedenis te vertellen?

Ze lachte hem schaterend uit en klapte van pret in de handen.

— Nou, schrik maar niet hoor, wees maar gerust. Integendeel, U mag me *Uw* geschiedenis vertellen, als je er lust in hebt.

— Dank je.

— Nou, nou, niet zoo kortaf; vroeg of laat komt U er tòch toe. Ze doen het allemaal, tenminste de mannen. De damespatiënten vertrouwen haar geheimen den chaffeur en ook wel den chef toe.

— Zóó.

— En weet U wát me altijd het méést opvalt, van ál die vertellingen? Ze lijken allemaal sprekend op elkaar.

— Zóó.

— Heb je den daktuin al gezien?

— 'k Ben er niets nieuwsgierig naar. Ga je nòg niet weg?

— U bent niets lief, hoor, pruilde ze quasi. En ik heb 't nog wel zoo goed met U voor. Wilt U je lunch hièr gebruiken, of in de zaal?

— 't Eenige waar ik behoefte aan heb, is een kop koffie met een half ons arsenicum erin en eeuwige rust, zei hij nu grimmig. Of, kom je hier om me dood te *treiteren*?

Francine keek hem peinzend aan, als verstond ze niet wat hij zei en ging er op haar gemak bij zitten.

— Eigenlijk kwam ik U een boodschap brengen, zei ze, met verholen glimlach. Een patient, dien ze hier den Kam-pioen-bokser noemen, wou je een oogenblik spreken.

— Diè! schreeuwde Barrèl, als uitzinnig.

Hij keek naar de deur en daarna naar het venster..

— Als diè vent hier binnen komt, dan spring ik het ven-ster uit.

Francine schaterde het uit.

— Al kruipt U in den schoorsteen, je ontkomt er toch niet aan! riep ze, tenzij. . . .

— Wàt tenzij! schreeuwde Barrèl, achterdochtig.

— Niets. Vanmiddag houdt de directeur een lezing over de *liefde*. Als de zon blijft schijnen, op het dak en anders in de conversatiezaal. Kom, laat je nu 's raden, vertel me even gauw *Uw* liefdesgeschiedenis. Misschien trek ik me die wel zóó aan, dat *ik* verliefd op U word.

— Jij! riep hij ontzet.

— Nou, bedaar maar, zóó verschrikkelijk is dat niet. 'k Ben op god weet hoeveel patiënten al verliefd geweest en als ik niet in betrekking was in 't Brokkenhuis, hadden ze me er zeker al tien maal naar toe moeten dragen. Tot mijn geluk heb ik een reuze steun aan Freddy.

— Wiè is dàt nu weer? vroeg Barrél, wantrouwend. Oók een geschiedenisidioot?

Francine klapte bewonderend in de handen.

— Zie je nou wel, U is tòch nieuwsgierig. Freddy is onze chauffeur en hij heeft nèt zoo gauw de hoogte, als ik. De laatste twee dagen is hij stapel gek op de dame met het Groene Haaren omdat ie bang was dat 't hem naar zijn hoofd zou slaan, is ie 't maar meteen óók geworden op de Oude Dikke Dame. Gisteravond moest ik hem, in de garage, een boodschap over-brengen en toen hield hij me wel twee uur aan de praat, aan

- 't Eenige waar ik behoefte aan heb is een kop koffie met
- Diè! schreeuwde Barrél, als uitzinnig.
- Wàt ,tenzij! schreeuwde Barrél, achterdochtig.

conversatiezaal. Kom. laat je nu 's raden, vertel me even gauw dat *ik* verliefd o pU werd.

één stuk door. En intusschen werd het àl donkerder, zóó donker, dat ie eindelijk niet meer wist of ik de Oude Dikke of de Groenharige was.

En als ik er nog eens goed over nadenk, voegde ze er, na een kort zwijgen, peinzend aan toe, dan wist ik het zelf óók niet.

- En toén? vroeg Barrél, droomerig.
- Wàt toén?

Meteen sprong ze van haar stoel op, met een luiden kreet, die hem van schrik naar het venster deed vluchten.

- Toén. . . . niets. Om twee uur lezing. Dàg!

DE OORSPRONG VAN DEN WAAN GENAAMD „LIEFDE”.

De telefoon-bel ringelde.

— Ja, zei hij norsch.

— Mèt den daktuin. Of U haast komt? De directeur wacht met zijn lezing op U. Ga maar in de lift.

Hij keek door het venster. De grauwe wolken waren uiteen gescheurd en uit wit-blauwen hemel viel, schuin, een breed-uitstralende zonneglans. De winter scheen voor een dag te zijn verkeerd in lente.

Daarom dus die malle lezing op *dak*, dacht hij en haalde ongeduldig de schouders op. Toch, de mogelijkheid vrezend van uit 't Huis te worden ontslagen, zette hij mechanisch zijn hoed op en ging gehoorzaam.

In de lift-cabine wachtte de jonge Weduwe. De Bokser had haar, door twee maal achtereen langdradig zijn geschiedenis te verhalen, het bibliotheek-uur doen verzuimen en volgens het reglement moest ze nu naar de lezing luisteren.

Zij en Barrèl keken elkaar zwijgend, zonder groeten, aan. Ze zag bleek van inspanning en haar oogen waren rood van het huilen, omdat ze twee uur lang naar den Bokser had moeten luisteren, zonder dat zijzelve er een enkel woord had tusschen kunnen brengen. Schoon Barrèl haar dien zelfden ochtend voor het eerst had ontmoet, geloofde hij reeds dat ze in huilenden toestand *normaal* was, zoodat hij aan haar roode oogen geen aandacht gaf.

De aanblik van den daktuin schafte Barrèl een verrassing. Uit de cabine stapte hij in een schier onmetelijke zaal, met hooge wanden en een boogdak van zeildoek. In de wanden waren talrijke jaloezie-vensters van mica en in het boogdak groote lantaarns van dezelfde stof.

Wanden en dak lagen gewoonlijk opgerold langs de kanteeling, aan de vier zijden. Slechts wanneer er bij onbetrouwbaar weer een lezing of een voorstelling werd gegeven en ook op regenachtige zomeravonden, werd ze opgesteld, hetgeen door middel der electrische drijfkracht van 't Brokkenhuis in vijf minuten tijd gebeurde.

Barrèl's verrassing verdreef maar voor een oogenblik zijn, hem steeds meer overmeesterende, apathie. Het leek hem wel dra heel eenvoudig, in dit herstellingsoord de buitengewoonste dingen te zien en vreemde gebeurtenissen mee te maken. Hij blikte onverschillig vooruit en om zich heen.

In de priëlen zaten eerste klasse patiënten, herkenbaar aan een smal lilakleurig lintje en enkele tweede klassers.

Behalve Barrèl en de Jonge Weduwe waren er nog de Oude Dikke Dame en het Jonge Ventje, uit de derde klasse. Die twee zaten dicht naast elkaar op een bank, als waren ze elkaar voor altijd toegewezen. De Dikke Dame klemde haar arm stevig om het middel van het Ventje, minder uit teedere genegenheid, dan wel uit vrees dat hij haar zou ontloopen.

Achter een lessenaar stond leGrand, met den arm leunend op den rug van een stoel. Op een bank naast den lessenaar zaten Francine en een sportief-uitziende jonge man, de chauffeur van 't Brokkenhuis. Ze stoeiden met elkaar en maakten kuren tegen den chefkok, een ouden baas met grijze bakkebaarden, die tegenover hen in een tuinstoel zijn pijp zat te rooken.

— De liefde, ving le Grand aan, is een sage, een instituut uit fantazie en door fantasten opgebouwd, en reeds zoo oud, dat men, trots de meest nauwgezette studie, haar oorsprong zelfs niet bij benadering zou kunnen vaststellen.

De uitvinding, feitelijk de eerste toepassing ervan, of nòg duidelijker, de eerste speculatie op en exploitatie van dezen

geheimzinnigen waan, wordt verondersteld te zijn geschied, één millioen en twee honderdduizend jaren geleden, in een hol, honderd en vijftig kilometer ten Noord-Westen van Santiago. Zooals we thans allen weten, heeft een zonsverduistering op de Maan, één millioen jaren na dat tijdstip, den Atlantischen Oceaan doen ontstaan. Daarvóór, strekte het vaste land zich vèr ten Westen van het huidig Europa uit.

De eerste toepassing der „liefde”, om gemakshalve dat woord te blijven gebruiken, was een list uit nood. De „liefde” heeft het menschelijk geslacht die list nooit vergeven en het uit weerwraak steeds en opnieuw andere *nooden* gesuggereerd, waar tegen de menschen dan weer nieuwe *listen* moesten bedenken. En in de oneindigheid der tijdruimte heeft die *waan* in zoo sterke mate het menschdom beneveld, heeft hij een zóó onuitwarbaar net van listen en nooden, van leugens en fantazieën, van onvervulbare verlangens en valsche hoop om het aardevolk geweven, dat het levenswerk van een genie, welks voorbeeld in de geschiedenis niet te vinden is, slechts toereikend zou blijken, om dat net, knoop voor knoop, los te maken, ten einde het menschdom overtuigend aan te toonen, dat het nog nooit *vrij* is geweest, en dus nooit kòn hebben liefgehad.

Laat ik iets aangaande den oorsprong van die list vertellen.

Ze werd dan, voor het eerst, zoo wordt nu algemeen aangenomen, toegepast door een rechtopgaanden aapmensch, van het *vrouwelijk* geslacht, welk wezen door historici den naam wordt gegeven van Ginko-Foeri-Foetisj. Die naam beteekent zooveel als grappige of dwaze, onbehaarde schele bochel. Het gering aantal woorden der prae-Atlantische oertaal, het wordt geschat op vijftig à tachtig, waarvan elk verschillende hoedanigheden en zelfstandigheden tegelijk aanduidt, is de reden, dat die naam in onze taal zoo overdreven lang schijnt.

Ginko-Foeri-Foetisj, of Ginkoetsj, zooals ze bij verkorting van naam werd genoemd, was een wangedrocht, een misgeboorte in méér dan één opzicht. De rechtopgaande aapmensch bezat destijds nog alle lenigheid zijner stamvaders, zònder hun plompen gang en krom lichaam. Deze onze vóór-mensch liep weliswaar nog met sprongen, eigenlijk sprong hij onder het loopen, doch bewoog zich rythmisch en met gratie, veerkrachtig en met zekerheid. Overeenkomstig zijn gang en gebaren was deze voorvader van ons inderdaad, lichamelijk harmonieus van lijnen. En nu was Ginkoetsj de uitzondering daarop, onder haar volkje. Zij was de eenige die voorovergebogen liep, door het gewicht van een enorm uitwas, tusschen haar beide schouders.

Die bochel deed haar er minder appetijtelijk uitzien, voor haar mannelijke genooten, dan de andere wijfjes, schoon niet uitsluitend dàt hen afstootte. Immers, door het gedwongen voorover loopen, had Ginkoetsj zich aangewend met het rechteroog naar boven en met het linker oog naar beneden te gluren. Daardoor kon geen aapmensch haar aanzien, of hij grinnikte spottend en beschimpte haar met harde, grievende kreten.

Ginkoetsj's afwijkingen deden haar in de oogen der mannelijke aapmensen onaanlokkelijk schijnen, voor paring. Als gevolg daarvan wierp ze nooit jongen en die uitzondering was weer voor de wijfjes een reden te meer, om haar te mijden en te bespotten.

Daar geneeskunst en beoefenaars ervan onbekend waren onder de aapmensen, achtte niemand het zich tot plicht, haar door behandeling te dooden. Ook wisten ze niets van rechtspraak, filanthropie of andere zuiver-menschelijke dingen, zoodat Ginkoetsj, spot en schimp daargelaten, in vrede mocht leven. Maar niet één van de mannetjes paarde met haar.

De apen paarden altijd in het openbaar, dus ook in tegenwoordigheid van Ginkoetsj. Doch, al drong ze zich ook nog zoo sterk tegen een mannetje aan, verlangde haar nooit een voor paring en stootten ze haar gemeenlijk ruw van zich af. Zelfs dan, als *alle* andere wijfjes speelden of vlooiden en geen van haar op de mannetjes lette.

De natuur, die in allerhoogste instantie rechtvaardig is, had haar, als vergoeding voor haar wanstaltigheid, beschonken met grooter opmerkingsvermogen en meer zin tot waarnemen, dan een van haar soortgenooten eigen was. Daardoor bemerkte ze dat de aapmenschen, gedurende het moment van paring, kreten van prettige gewaarwording uitstootten en ernà vroolijk rond sprongen en allerlei grappen uithaalden. Door *waarneming* begreep Ginkoetsj dus dat paren genot gaf, zonder dat zijzelve dat ooit had ervaren. En ze zag, dat de daad en de gebaren van haar soortgenooten steeds dezelfde waren en het geen verschil maakte, wèlk wijfje door een mannetje werd verkozen. En toch wierp zoo een altijd bij *voorkeur* een wijfje neer, dat zich hield afgewend en holde een mannetje soms liever een vluchtend wijfje na, dan dat het zich tevreden stelde met een, dat wachtte en bereid was te paren.

Wat Ginkoetsj door waarneming wist, was ook de anderen bekend. Doch, wijl haar het genot onthouden werd, verwerkte zij haar waarnemingen tot *beelden* van *begrip*. Ze leerde *denken*.

Mannetjes waren MANNETJES en wijfjes waren WIJFJES, zei ze tot zichzelf. En een wijfje dat zich afwendde of wegholde, veranderde daardoor niet van wezen. Evenmin was het mogelijk dat een weghollend wijfje méér genot kon geven dan een ander. En nu kwam Ginkoetsj tot de eindoverweging, dat de mannetjes-aapmensch wellicht juist wijfjes verkoos die hem ontvluchtten of zich afwendden, omdat hij

haar lichaam *niet* zag en het *niet*geziene hem méér deed verwachten dan het *geziene*.

Le Grand zweeg en keek naar zijn hoorders, als een maar-schalk, die vóór het sein tot den aanval, zijn troepen door een verrekijker monstert.

Francine zat op Freddie's knie, haar arm om zijn hals gestrengeld en stak haar tong uit tegen den chef-kok met zijn grijzen baard. Maar de oude baas bespeurde er niets van, wijl zijn peinzend oog de volle vormen van de Dikke Dame als omstreedde; de tong hing verlangend uit zijn mond.

De Dikke Oude Dame, zich niet bewust van haar passieve verovering, oogwenkte tegen Barrèl die, als een steenen beeld, stijf en stil tegen de kanteeling stond en le Grand aanstaarde met wijd-open, doffe oogen.

De Jonge Weduwe was begonnen te grienen, toen le Grand vertelde van Ginko-Foeri-Foetisj's mismaaktheid en lag nu languit op een bank te snikken. Nu en dan, echter, richtte ze het hoofd op en floot zachtjes in de richting van het Jonge Ventje, om hem bij zich te lokken. De arm der Dikke Dame hield hem echter omkneld, als een nijptang een roestigen spijker.

Slechts onder de eerste klasse patiënten, in de priëlen, waren enkele aandachtige luisteraars. Vooral een heer met Amerikaansch uiterlijk, blauwgeschoren kin en scherpturende oogen, keek le Grand onafgebroken recht in het gezicht. Om zijn lippen kroop een mager lachje.

De directeur scheen tevreden over zijn publiek. Rustig sprak hij verder.

Niet één geschiedschrijver of wetenschapspeurder heeft ooit Ginko-Foeri-Foetisj gezien of gekend; niemand heeft haar

dus kunnen bestudeeren op het moment, dat die grootsche gedachte in haar doordrong. Want grootsch, overweldigend groot, was zeker die oer-conclusie, getrokken uit het wegloupen der lokkende wijfjes. Mij dunkt, ze moet zich hebben gevoeld als een van ons zich zou voelen, wanneer voor het verlangend uitziend oog de wolken vaneen scheurden, en het paradijs zich vertoonde, in al zijn pracht.

Want, zonder zich er blijkbaar in het minst van bewust te zijn geweest, had die merkwaardige wijfjes-aapmensch de theorie ontdekt, volgens welke er sinds dat oogenblik zou worden geleden, gestreden, geheerscht op aarde. Bewust of onbewust had ze ontdekt, dat *waan* de werkelijkheid overtreft en haar regeert.

Drie dagen lang hield zij zich schuil voor de anderen en naderde zelfs niet den algemeenen drinkpoel, als daar een ander aapmensch was. Den derden dag kwam ze een kort poosje in gezelschap van eenige mannetjes-aapmensch, doch vlooiden hen niet en vroeg evenmin om gevlooid te worden. Voor haar buik hing een blad van een slinger-aap-boom, met vochtige aarde vastgeplakt. Toen een hunner het wou afrukken, schopte ze, tegen haar gewoonte, nijdig van zich af. En toen een tweede die plagerij wou herhalen, uitte ze den *kreet* van *haat*, maar in lichter, gillender trillingen dan gewoonlijk. *Dat was haar nieuwe uitdrukking van verontwaardiging, om de aantasting van haar bedekt lichaam.*

Ze vluchtte, nu en dan omkijkend, onder het slaken van vreemde geluiden, nieuwe nuances van den *grondkreet* van *vrees*. Die geluiden vond ze uit, om haar *kuischheid* te demonstreeren en om de mannetjes-aapmensch te smeeken, haar niet aan te raken. Maar dezen grijsden en grinnikten om haar dwaas gedoe en vreemde geluiden en keken niet verder naar haar om. Den volgenden dag kwam ze opnieuw en den dag

daarna, wéér, coquetteerde met haar boomblad en verdedigde haar *kuischheid* met schoppen en kreten.

Den derden dag liep haar, toen ze vluchtte, een jong mannetje na. Ze hield zich echter of ze hem niet zag en liep een poos lang gestadig voort, zonder om te zien. Eindelijk hurkte ze neer, op een uitgroeïenden boomwortel. Haar achtervolger kroop achter haar aan en vlooid haar zorgvuldig; doch zij deed, als bemerkte ze het niet. Toen hij haar, na lange aarzelïng, bij de schouders greep, om haar op den grond te leggen, hield ze beschermend haar rechterhand op het boomblad.

— Wees niet zoo ruw en onstuimig, zei ze zacht. Ik ben fijner van wezen en subtieler van gevoel dan andere wijfjes. Mijn lichaam is teer als het licht onzer oogen en welriekend als lentebloesem. Maar, ook heeft het prikkels, om den onstuimigen overweldiger, die mijn teerheid niet ontziet, te wonden. Dit blad hang ik er vóór, om het tegen het klimaat te beschermen en om het paren te ontgaan. Een mannetje dat *mij* bespringt, zooals hij dat gewoonlijk doet, zal bij mij eerder pijn dan genot ervaren. Hem echter, die me behandelt met alle teerheid en voorkomendheid, waarop mijn bizonder lichaam aanspraak mag maken, kan ik visioenen van den aapmenschenhemel doen doorleven, zonder dat mijn prikkels hem ook maar in het minst zullen deren.

Ze kroop in haar hol, en liet den jongen aapman in droefgeestig gepeins achter. Later op den dag kwam hij nog eens terug en daarna nog vele dagen. Telkenkeer bracht hij haar zoete vruchten en glinsterende steentjes, om de prikkels van haar lijf te bezweren. Zij nam zijn giften aan, maar zoodra hij wilde paren, weerde ze hem af, zich beroepend op haar teerheid en kuischheid, en uit vrees voor zijn ruwheid.

Ginkoetsj hield haar tegenstand vol, hoewel haar lichaam verschroeiender dan ooit gloeide van verlangen naar paring,

onverschillig met welken aapman ook en ze zich gaarne door ditforsch mannetje had laten omarmen. Door deze herhaalde te-leurstelling bij *haar*, verloor hij den lust tot paren met andere wijfjes en, in eten en drinken. Dra werd hij ziek, van ver-geefsch verlangen naar iets, wat hij vroeger had versmaad.

Die ongewone ongesteldheid bracht zijn boschgenooten in verbazing, wyl hij gewond noch gekneusd was en toch met den dag zwakker werd. Zij hadden er niet het geringste vermoeden van, dat hij inderdaad het eerste slachtoffer op onze aarde was, van den door Ginkoetsj ontdekten waan en daaraan weg-kwijnde, ondanks een overvloed van zoete, sappige vruchten, ondanks de bereidwilligheid van talrijke wijfjes.

Den ochtend van den dag dat hij stierf, vertelde hij Kolos, den hoofdman van zijn troep, dat Ginko-Foeri-Foetisj teerder was dan elk ander wijfje en bij paring veel meer genot gaf. In zijn laatste uur fluisterde hij nog, dat het besef van Ginkoetsj's kuischheid hem het sterven gelukkig maakte.

Den dag na zijn dood huppelde Kolos naar het hol van Ginko-Foeri-Foetisj en vroeg haar wat hij doen moest, om met haar te mogen paren, zonder dat hij zich aan haar prikkels bezeerde.

Ze antwoordde zacht, als in een droom:

— Veertig licht- en duisterniswisselingen achtereen mag je geen wijfje aanraken. Bij elk der veertig lichtrijzingen moet je langzaam naar mijn hol huppelen en me de zoetste vruchten en de geurigste bloemen brengen. *Dàn mag je me vlooien en naar mijn boomblad kijken; maar, raak het vooral niet aan.* En telkens als een aapmensch naar me vraagt, of nièt naar me vraagt, moet je vertellen, dat ik subtieler ben dan andere wijfjes en veel meer genot geef, als ik een mannetje omarm. Als je dit letterlijk nakomt, mag je na de veertigste licht- en duisterniswisseling met me paren.

Kolos luisterde naar haar, zooals na ontelbare jaren de heidenen naar het evangelie van den gekruisigde zouden luisteren en kwam haar bevelen strikt na. Geduldig wachtte hij veertig dagen op een paring met haar en vergat, dat hij haar vroeger altijd had bespot en uit zijn nabijheid verjaagd. Niettegenstaande hij gewoonlijk twee of drie maal daags een wijfje besprong, onthield hij zich nu standvastig. Ja, hij hoonde de andere wijfjes, wijl zij zoo ruw waren, dat ze het zonder boomblad afkonden en omdat ze de kuischheid van Ginkoetsj misten.

En Ginko-Foeri-Foetisj smachtte veertig dagen lang naar den grooten, sterken Kolos. Ze sliep maar weinige uren per nacht en telkens als de zonsvernieuwing een anderen dag schiep, vreesde ze dat Kolos haar zou komen knuppelen. Of, wat ze nòg erger vond, dat hij voor goed weg zou blijven.

Maar niet één dag mankeerde hij en nóóit vergat hij haar bevelen ten uitvoer te brengen. Ze hield zich bedaard, naar het uiterlijk gevoelloos, als hij haar ontvlooidde, hoewel de drift haar lichaam felle pijn deed. Zij smulde van zijn vruchten, doch bedankte hem ternauwernood, als deed hij slechts zijn plicht, met ze te brengen en deed ze hem een gunst, door ze te eten.

Zoo verstreken veertig dagen.

Den één-en-veertigsten ochtend ontwaakte Kolos vroeger dan ooit. Toch haastte hij zich niet en huppelde nog langzamer dan andere dagen naar Ginkoetsj's hol, om haar niet door onbesuisd verschijnen te verschrikken. Want schrik, had ze eens gezegd, deed haar prikkels vertoornen.

Onder weg verzamelde hij een keur van vruchten en plukte zóóveel geurige bloemen en bladeren, dat hij zijn gang moest vertragen. *En hij bekeek zich in den poel.*

Dien nacht had Ginkoetsj zelfs geen minuut kunnen sla-

pen, zoozeer beefde ze van hoop en vrees. En nu lag ze aan den ingang van haar hol te wachten en toen ze Kolos zag komen, daarvoer haar een huivering, alsof ze ging sterven. Maar, ze liet van haar ontroering niets merken en grijnsde kalm tegen hem.

Kolos legde zijn bloemen en bladeren om en op Ginkoetsj en toen verbeeldde hij zich, dat hun heerlijke geur uit hààr lichaam opsteeg. En, hij at de helft van een zoete vrucht, die zij hem aanbood en toen geloofde hij, dat háár *bizondere* persoonlijkheid er den verrukkelijken smaak aan had gegeven.

Eindelijk liet ze zich, voorzichtig, door hem op haar rug leggen en hield de handen voor de oogen, zoodat ze slechts door de vingers kon zien, dat hij haar boomblad oplichtte.

En nu, bedwelmnd door den geur der bloemen, maar nog méér door waan, paarde hij met haar, na veertig dagen van onthouding.

Le Grand zweeg een moment. Dan, bulderde hij door den daktuin:

Eén millioen en twee maal honderdduizend jaar is dàt al geleden. En nog steeds houdt die komedie van het boomblad en de veertig dagen stand. Zijn wij, *menschen*, soms wijzer dan Ginkoetsj en Kolos? Zijn onze kannibaalsche ceremonieën, afspraken en beloften, voor we tot een paringsverbond van zekeren duur overgaan, logischer dan de dwaasheden van Kolos? Pralen wij óók niet, als hij, met de boombladeren, de teerheid en de kuischheid van ons aanstaand wijfje? En, omhangen wij haar ook niet met de bloemen onzer fantazie, om dàn te gelooven, dat de kleuren en geuren van dèze, in *haar* persoonlijkheid ontluiken? Beven *wij* niet bij het aanraken harer boombladeren, inplaats dat we ze wegspotten?

Nog heden juicht de mensch, als waren Kolos en Ginkoetsj zijn eigen ouders:

„Het wezen van mijn paringsgenoot is reiner en subtieler en geeft veel meer genot dan elk ander wezen!”

Zwijgen wij maar over de nieuwe, verlichte of vrije huwelijken, waarbij zekere ceremoniën worden vergeten. Ze zijn even afhankelijk van het boomblad.

Daarom, weg met de boombladeren!

De mensch moet, naakt geboren, naakt door het leven gaan.

Naakt van lichaam, naakt van geest, geest en lichaam EEN!

NAAKT!

Zijn stem rommelde zwaar door den daktuin.

— Naakt, naakt! riepen de eerste-klasse patiënten hem na.

Ze ontkleedden zich en snelden op Barrél toe, op de Jonge Weduwe, het Jonge Ventje en de Oude Dikke Dame, om hen de kleederen van het lijf te rukken. Freddie, de chauffeur, door den algemeenen geestdrift aangetast, trachtte Francine's blouse los te maken. Ze gaf hem een muilpeer, die hem voor een oogenblik versufte. En de oude chef-kok, hoe dikwijls die ook een tafereel als dit had meegemaakt, duizelde nu wéér, evenals andere keeren, van extaze.

Barrél vocht met wanhoopsmoed tegen twee eerste-klasse patiënten. Hij had maar weinig van le Grands rede begrepen en verbeeldde zich, dat de directeur die jonge dames had opgestookt, hem éérst weerloos te maken en dan allerlei ongelukkige geschiedenissen te vertellen. Hij deed zijn best, de meisjes, zonder haar pijn te doen, bewusteloos te slaan, maar dat gelukte hem niet. Eindelijk kreeg een van haar een pijp van zijn broek te pakken en trok die met kracht de hoogte in. Hij viel met het hoofd op het dakgrind, dat koud, nat en hard was.

De Weduwe liet zich, zoodra het tumult begon, schreiend

op den grond vallen, doch zooals gewoonlijk, bemoeide zich niemand met haar.

Le Grand stak een sigaar aan en keek, trotsch en waardig, als een Caesar, om zich heen, een stille glimlach om den mond. Dan, bukte hij zich en haalde een hefboompje over, op een schakelbord in den vloer!

Zeildoek en wanden stortten plots ineen. Zware regen, in ondoorzichtbaar dikke stralen, joeg neer, begoot al wat naakt of gekleed was, al wat vocht of krioelde op den dakvloer.

Eén angstige, hooggolvende kreet.

— Regen!

De gasten joegen voort, naar de lift-cabine.

AFTAKELING.

Le Grand's cursus, over het ontstaan der liefde, had Barrèl zóó hevig aangegrepen, dat hij dagenlang in bed bleef, zonder de energie te kunnen ontwikkelen, er uit te komen. En hij was, hoewel niet buiten bewustzijn, niet in staat te begrijpen of hij door ziekte dan wel door andere oorzaken lichamelijk en geestelijk machteloos was.

In den nacht begon hij opeens te gillen en hield dat twee uur lang onafgebroken vol. Hij *wist* dat hij gilde en géén pijn had, hij *hoorde* zich gillen, vond het een vreemd geluid, maar hield toch aan.

De wil tòt gillen en dús de daad er van, kwamen voort uit zijn niet-gecontroleerd onderbewustzijn; zijn kabaal was een protest tegen le Grand's koud-logische redenatie, tegen de profanatie der liefde èn tegen de conclusie, welke er in zijn woorden lag besloten. Hij gilde, omdat hij le Grand niet had kunnen tegenspreken, ofschoon hij hèm, naar hij dacht, *persoonlijk* vreeselijk had gehoond. Hij gilde, omdat de directeur hem geraffineerder had geërgerd, dan de Naakte Dame en de Man met het Dronken Gezicht tezamen.

Toch werkte zijn denkvermogen, een weinig, terwijl hij gilde. Hij overwoog, of zijn rumoer indruk zou maken op de overige derde-klassers. En zelfs verwachtte hij ze te zien, zijn kamer binnenstormend met bindtouwen en dwangbuizen. Echter duurde het wel een uur, vóór er iemand naar hem kwam omzien. In 't Brokkenhuis was gegil een alledaagsch geluid en dús normaal. Niemand lette er in het bijzonder op en het allerminst wel, de andere patiënten der derde klasse. Dezen waren allen langer in het Huis dan Barrèl en kenden nagenoeg alle foeven en trucs, welke reeds door gasten waren aangewend, om luister-publiek te lokken. Beurt voor

beurt waren ze allen meerdere malen het slachtoffer geweest van dergelijke streken en hadden zij ze met anderen gespeeld.

Geen hunner bekommerde zich dus om Barrèl. Echter, al waren ze er zeker van geweest, dat hij niet wilde om te lokken en zijn geschiedenis te vertellen, maar om een ernstige reden, dan nog zouden zij niet méér belangstelling in hem hebben getoond. Ze waren al te ver heen, om zelfs de allergeeringste aandoening van menschelijke saamhoorigheid te kunnen voelen en overeenkomstig daaraan te handelen.

Eindelijk kwam Francine. Ze klopte niet aan en lachte levenslustig, als gewoonlijk, alsof het ochtend en niet middernacht was.

— Waarom wil je zoo lief, vriendje? vroeg ze moederlijk en trachtte zijn kussen recht te schuiven. Had je zoo'n schik om de directeur zijn vertelsel, of riep je alleen maar, om me je geheimpjes te vertellen?

Hij keek door haar heen en brulde door. Ze lachte hem uit, diepte uit haar schortzak een zakje chocolaadjes op en begon die op te peuzelen. Ze waren zorgvuldig verpakt, maar ze wikkelde ze op haar gemak los, als wou ze Barrèl laten merken, dat ze volstrekt geen haast had.

Na een poos veranderde zijn monotoon uitgestooten gegil in een dwarreling van woord-kreten, vloeken en verwenschingen. En al brullend herhaalde hij, zonder eenigen logischen samenhang, brokstukken uit le Grand's rede en noemde hij keer op keer, de namen Ginkoetsj en Kolos. Ook stootte hij soms drie keer achtereen den naam van den directeur uit en verbond dien dan met geraffineerd-uitgedachte verwenschingen.

Francine smulde onverstoord van haar chocolaadjes; er kon in het Huis niets meer gebeuren wat haar vreemd was, of van streek bracht. Ze vond het volkomen natuurlijk en begrijpe-

lijk, dat Barrèl te keer ging, naar aanleiding van le Grand's cursus, of om welke, andere reden ook. Hij was voor haar niets interessanter dan een patiënt vóór hem. Maar daar hij onder haar toezicht was geplaatst, bemoeide zij zich met hem, zoodra zij dat noodig oordeelde. Toen haar snoeperij op was, ging ze, in een meegebracht boek, een verhaal lezen, van twee uit het paradijs ontsnapte zielen, die melkwegzwerfers wilden worden. De geschiedenis boeide haar zóózeer, dat ze slechts opschrok, als Barrèl stopte met gillen om adem te halen. Nauwelijks was hij echter weer op dreef, of de avonturen der hemelzwerfers hadden opnieuw al haar belangstelling en sympathie.

Mager winterochtendlicht schemerde grauw door het venster de kamer binnen, toen ze van vermoeienis indommelde. Het boek glipte weg, uit haar vingers. Nauwelijks een kwartier daarna, schrok ze weer op, door een hevigen slag op de gong, in de vestibule; dat was het sein voor het eerste ontbijt der beambten, die nachtdienst hadden verricht.

Barrèl gilde niet meer, doch sliep evenmin. Zijn bovenlichaam hing slap en machteloos over den rand van het ledikant. De vingers van zijn rechterhand maakten een graaiend gebaar en zijn mond mummelde, als bij een tandeloos besje.

— Had je een boodschap? vroeg Francine geuwend. Ik ga een kopje thee drinken.

— Naakt, naakt, prevelde hij bijna onhoorbaar.

— Naakt? vroeg ze, haars ondanks lachend.

— Naakt, Pia, bevestigde hij even onduidelijk. Naakt, naakt, Pia.

Ze keek niet verder naar hem om, maar ging naar de kleine eetzaal. De directeur, die geen nacht langer dan drie uur sliep, zat te praten met Freddy, den chauffeur en Roelof, den machinist-electricien. Gerry, de koksjongen en Grietje, een jong

kamermeisje, luisterden schijnbaar ernstig en aandachtig, doch schopten onderwijl tegen elkaars enkels en knieën.

— Hoe is het vannacht met jouw grappenmaker gegaan, Francine? vroeg le Grand.

Hij keek niettemin ernstig en wachtte geduldig, tot ze zich een kop thee had ingeschonken.

— Hij is nu een beetje gekalmeerd, maar mompelt over naakt, naakt en nog eens naakt, antwoordde het meisje, een geboterde beschuit met jam besmerend.

— Naakt? H'm, is ie opgestaan?

— Nee. Hij hangt als een slappe vaatdoek over den rand van zijn ledikant. Natuurlijk doodvermoeid van zijn eigen gegil.

— Dènk je?

De directeur keek peinzend voor zich.

Ik loop straks even bij hem aan, zei hij dan. 't Is zijn tijd nog niet om te suffen. De anderen moeten zich maar een beetje met hem bemoeien. Als de apathie te vroeg bij hem intreedt, bestaat er kans dat de oude indrukken in hem blijven hangen.

Een bel trilde.

— Ja, zei le Grand, luid, door een telefoonmondstuk, . . . goed, over een kwartier in mijn studeerkamer.

Op het moment dat Francine, Barrèl verliet, gingen tegelijk twee deuren op den corridor open. De Oude Dikke Dame en het Jonge Ventje bemerkten elkaars verschijnen tegelijk.

— Ga je méé? vroeg de Dikke Dame met schorre stem.

— Weg, weg! piepte het Ventje, met hooge, dunne stem. Ik ben misselijk van je.

— Ik ga naar den druiloor, ga mee.

— Wie is dat?

— De nieuwe.

— Als je me niets doet.

— Née, nee, ga mee dan.

Barrèl hing nog in dezelfde houding als toen Francine hem alleen liet. Bij het binnenkomen der twee derde-klassers, richtte hij zich met moeite op. Hij herkende hen en begon aanstonds te schreeuwen.

— Naakt, naakt! Pia! Naakt!

— Hij heeft me lief, fluisterde de Dikke Dame sentimenteel tegen het Jonge Ventje. Naakt, naakt, beteekent: Ik heb je lief.

— Bah! Het kereltje spuwde op den vloer.

— Naakt, naakt! gilde Barrèl.

De Dikke Dame, hem met een kushand tot geduld aanmanend, maakte rok en onderrok los.

— Naakt, naakt! gilde Barrèl. Pia naakt!

— Mijn eigen liefste verloor ik door mijn naakt-zijn, mompelde de dame. Zou ik er nu een liefde mee winnen?

Ze schopte met eenige inspanning haar lage schoenen uit en bukte zich, om haar kousen los te maken. Het Jonge Ventje schudde vertwijfeld het hoofd, zijn gezicht verwrongen van walging. Hij maakte een langen neus tegen haar en ging op den divan liggen.

Ze scheen hem echter niet meer te zien en trok, blozend en proestend van inspanning, haar kousen uit. Daarna toonde ze, met trotsch gebaar, Barrèl haar bloote beenen.

— Kijk eens, kijk eens, pochte ze verwaand.

— Naakt, naakt! brulde hij. Naakt, Pia!

— Nog méér naakt, pruttelde zij. Als je maar niet denkt dat het zoo'n grap is, alles los te maken en uit te trekken. Maak mijn corset los, beval ze het Jonge Ventje.

Ze bood hem haar rug aan, maar, rillend van de kwabbigdikke beenen, deed hij de oogen dicht. Nu trok ze de

blouse over haar hoofd uit en begon maar zelf de veters los te rijgen. Alnaar ze daarmee vorderde, dijde haar bovenlichaam uit en nog vóór ze geheel gereed was, sprong het corset met een knal uiteen.

Nu, naakt, leek ze niet meer op een vrouw, niet meer op een mensch, maar had ze, door de onevenredigheid van haar vormen, het voorkomen van een voorhistorisch dier. Haar zitvlak deed denken aan de billen van een rhinoceros.

Ze lachte op haar manier verlokkelijk en die lach maakte haar leelijk, angstwekkend, afstootelijk.

— Zóó zag *hij* me, tien minuten vóór hij me voor eeuwig verliet, de hartelooze lieveling, zei ze schor-sentimenteel.

— A-bâh! kraaide het Ventje. Ze zei wat.

Ze lette niet op hem, ging op een stoel zitten, ruitertepaard, voor het bed; haar ellebogen rustten op de leuning, het enorme, als opgeblazen, hoofd in de handen.

— Ja, lief had hij me, kweelde ze tegen Barrèl. Die snotneus daar weet er niëts van. Laat hèm maar balken. Hij had me lief, omdat ik hem bekoorde door zwijgen en niets-doen.

Dat vind jij zeker een geweldige prestatie, hé dooie marmot? Maar dat *schijnt* het méér, dan het is, want ik reeg me verschrikkelijk in. En ik was wel genoodzaakt in gezelschap mijn mond dicht te houden, want die jonge dingen daar kletsten genoeg, wel voor mij er bij.

Hij had een blauwtje geloopt, het heele stadje wist het. En nu was de één al hartelijker dan de ander in de weer, om hem te troosten. Met haar allen draaiden ze om hem heen, wáár ie kwam, tot 't hem draaierig voor de oogen werd. Met al haar gedraai, draaiden ze hem al méér en méér den hoek in, waar ik zat. Ik zei nooit een woord, en hij hoorde altijd het liefst zijn eigen stem en daarom kon ie met mij nog 't beste opschieten.

Of, luister je soms niet? vroeg ze plotseling, wantrouwend. Barrèl hing over den rand van zijn ledikant te suffen en gaf geen kik.

Ja, ik zie het al, je bent één en al aandacht, zei ze nu, gerust gesteld. Nou dan, hoe méér *hij* zei, des te stilliger zweeg ik. Hij had het altijd over de ziel en het figuur van zijn meisje en hij haspelde die twee zóódanig door elkaar, dat ik nooit precies wist, of hij haar figuur of haar ziel bedoelde, met zijn rare toespelingen.

Het Jonge Ventje hoestte, alsof het gekwebbel der Dikke Dame, dat door zijn hoofd suisde als het geluid van een zuigmotor, nu ook in zijn keel begon te kriebelen. Barrèl's apatische houding scheen hem tot iets te inspireeren. Hij kroop van den divan af, in de richting van het ledikant.

Een zware vuist rommelde op de deur, het roffelend-kraaken van den slag scheurde door de kamer. Nu keek Barrèl toch even op, een doffe herinnering aan angst in de oogen. De Oude Dame loeide een gil uit, maakte zich vrij van haar stoel en drong haar corpus tegen het Ventje aan.

Nòg een slag, wéér een, en wéér een. Ze daverden, ze gromden, die slagen. De deur joeg trillend open; het uitgeslagen slot hing er nog ternauwernood bij. De Kampioen-Bokser kwam de kamer binnen, gevolgd door den Somberen Man, die een groot mes voor zich uit droeg.

— Ik kom je halen? bulderde de sterke baas. Of denk je soms dat ik mijn verdriet in me ophoop en jou hier laat liggen luiwammessen?

De Sombere Man duwde hem opzij en spuwde tegen de billen der Dikke Oude Dame. Dan, met de rechterhand Barrèl in den nek vattend, om hem tot opzien te dwingen, stootte hij zich met de linker het mes fel en hevig in de borst.

Het lemmet, licht schuifbaar in het heft bevestigd, drong

er geheel in terug, zonder den zelfmoordenaar ook maar te schrammen. Hij was er niet verbaasd over, als was dat kunstje al meerdere malen gebeurd, doch schudde zijn hoofd tegen het mes, als was het ondeugend kind. Nu hurkte hij op den divan, om met nagels en tanden het mes uit het heft te peuteren.

De Bokser bemoeide zich niet met hem en scheen de Dikke Dame en het Jonge Ventje zelfs niet te zien. Hij greep Barrèl bij een slap neerhangenden arm en sleurde den willoozen man het bed uit.

Onmachtig en zonder wil, zich te verzetten, liet Barrèl zich meesleepen.

— Ai-ai, gilde het Jonge ventje, ai, ai!

— Mee, ook mee, riep de Dikke Dame heesch.

Ze liepen den meegesleepten man achterna en beurden hem bij zijn beenen op. Dat vergemakkelijkte den Bokser het dragen en nu liep hij sneller.

De Sombere Man was er in geslaagd het lemmet weer uit het heft te peuteren en sprong nu achter de anderen aan, grommend en brommend als een bulldog. Onder het loopen peuterde hij met zijn mes tegen de rug der Dikke Dame, echter met voorzichtige, korte stootjes, om het lemmet niet wéér geheel terug te duwen.

In den corridor struikelde de Oude Dame en sleurde het Jonge Ventje en Barrèl met zich mee op den vloer.

De Kampioen Bokser, woedend om het oponthoud, raasde en zei slechte woorden. Deuren op den corridor werden plots opengestooten en alle overige derde-klasse patiënten stoven hun kamers uit.

De „naakte” buurvrouw van Barrèl, nu gekleed in een lange, roode jurk, wijd en gearneerd als een nachthemd, de Zeenymph met de Groene Haren en de Man met het Dron-

ken Gezicht waren er het eerst bij. Niet één hunner was er verwonderd om, Barrèl in half-bewusteloozen toestand, de Oude Dame half ontkleed en de Somberen Man, zwaaiend met een lang mes, op een hoop te zien liggen.

Het Dronken Gezicht spooog een tabakspruim in zijn hand en poogde die Barrèls mond in te werken. Hij werd echter op zij gesleurd door een dame uit het eerste tijdperk der Feministische beweging. Ze was groot, slank, statig en ernstig, in het zwart gekleed en liep en gedroeg zich als een afgescheiden dominee. Aan haar arm hing, snikkend en bevend als altijd, de Jonge Weduwe.

Het Jonge Ventje, stotterend van kwaadaardigheid, kwam krabbelend overeind en begon met zijn hak het lichaam der Dikke Dame te bewerken. Verward tusschen de slingerende armen en beenen van Barrèl en den Somberen Man, kon ze zich nòg moeilijker bewegen dan gewoonlijk; het gelukte haar niet, op te staan. Van woede, pijn en teleurstelling stootte zij heesche gilklanken uit, welke de Weduwe nòg smartelijker deden schreien.

Sterk door boosheid en verontwaardiging, om dat onvoorzien oponthoud, sleurde de Bokser Barrèl met een ruk onder het menschen-krioelen uit, in de richting van de lift-cabine.

Springend, kruipend, strompelend volgden allen, het hokje volproppend met te groot aantal.

— Hallo daar! riep plotseling de stem van den directeur.

— Née, née, we gaan mee naar het dak! kraaide het Jonge Ventje.

Hij schoof de lift-deur dicht en trapte op den voetknop. Snel en zonder gedruisch rees de overvolle cabine naar het dak.

DE UITTOCHT VAN DE DERDE KLASSE.

Op dak greep de Kampioen-Bokser Barrèl met één hand in den nek en beurde hem op. Het Dronken Gezicht en de Statige Feministe vatten hem bij zijn beenen en hielpen hem naar een prieel dragen.

Rillend van kou liep de Oude Dikke Dame achter hen aan, blootsvoets over het natte grint. Ze trok het Jonge Ventje met zich mee. Hij miste de energie en zelfs de brutaliteit, haar af te snauwen; ook miste hij vrijheid van beweging, daar de Jonge Weduwe zijn arm tusschen haar beide handen klauwde en onder het loopen luidkeels in zijn ooren griende.

De Naakte Dame in-de-roode-jurk en de Zeenymph met-de-groene-haren hielden den Somberen Man tusschen haar beiden in en coquetteerden druk met hem. In de tent slingerde hij ze plots van zich af, greep een touw, dat aan de zoldering was vastgemaakt en draaide het snel eenige malen om zijn hals. Daarna wierp hij zich achterover, om zich te doen stikken. Dat touw, evenals het mes dat hij zich had toegeëigend, was een hulpmiddel der trucs van het Huis. Het liet bij den ruk los en deed den zelfmoordenaar op het grint vallen.

In de tent stond een wankele, schommelende tafel. De Bokser legde Barrèl er op, ging voor hem op een stoel zitten en begon in zijn oor te bulderen. Zelfs in zijn apatischen toestand hinderde dat geluid Barrèl. Hij bewoog zich, waarop de Bokser hem oplichtte en door elkaar schudde, als een lastigen jongen. Dat kalmeerde den weerlooze geheel en maakte hem tot een wil- en geruischloos luister-offer voor den Bokser. Maar de anderen misgunden hem zijn succes en verdrongen elkaar klatend en twistend om de tafel, om zich een goede plaats te veroveren.

De Bokser maakte zich kwaad, vatte het Jonge Ventje in zijn heupen en sloeg de anderen met zijn beenen links en rechts om de ooren. Daarna nam hij Barrèl op, legde hem als een pak waschgoed op zijn schouder en sprong met groote stappen het prieel uit. Hij snelde over het dak naar de ijzeren brandladder, welke steil, langs den muur, tot in den tuin omhoog liep. Zonder aarzelen stapte hij er op en daalde er langs neer, met Barrèl op den schouder. De anderen snelden hem na en volgden hem in den tuin. Hij haastte zich en sloeg roekeloos twee, ja drie treden tegelijk over, om de anderen vóór te blijven.

Beneden gekomen, snelde hij onvermoeid den tuin door, naar de houten omheining. Hij klom er op, sleepte met eenige inspanning Barrèl achter zich aan en ging er schrijlings bovenop zitten. Daarna liet hij hem zakken aan den anderen kant, met zijn hoofd omlaag, hem bij de beenen vasthoudend.

De sloot was lastiger te passeeren, met zijn vracht. Hij wilde Barrèl er overheen gooien, maar had geen vertrouwen in zijn worp.

Hij aarzelde en legde hem aan den kant neer. Nu sprong hij over de sloot en klakte met de tong, als beval hij een hond, hem na te springen. Barrèl verroerde zich evenwel niet, bleef liggen waar hij lag.

De Bokser liep ongeduldig heen en weer, sprong weer terug en liep langs de sloot, zoekend naar een ondiepe plek, waar hij Barrèl kon overdragen.

Intusschen hadden anderen het hek bereikt en het eerst klom het Dronken Gezicht er over heen, zonder eenige moeite. En na hem de Statige Feministe, wier toga-achtige jurk aan een punt bleef haken. Een mager, rood been gluurde door de scheur naar buiten.

Zij beurden Barrèl op, om hem weg te dragen, maar lieten hem weer vallen, bij een dreigend gebaar van den Kampioen-

Bokser. Hij ging aan den slootkant zitten, zijn beenen bengelend in het modderig vocht en sleurde Barrèl naast zich.

De Statige Feministe nam plaats naast Barrèl en trok zijn arm om haar mageren, beenigen nek. Het Dronken Gezicht, bij haar aanschuivend, begon, zonder voorafgaande waarschuwing, hardop te vertellen van zijn zomermiddag-fietstochtje, van de regenjas en de ajour-beenen.

Achter hem schudde en kraakte de houten omheining De Naakte-Dame-in-de-roode-jurk en de brutale Zeenymph-met-de-Groene-Haren waren er op geklauterd en zouden er overheen zijn geraakt, als de Oude Dikke Dame niet van elk een been had vastgegrepen. Niet bij kracht, de beide vrouwen naar beneden te trekken, hield zij zich hangende aan haar enkels. En intusschen schreeuwde ze tegen het Ventje.

De Treurende Weduwe daalde nog, voorzichtig, de brandladder af, en na haar, de Sombere Man. Toen ze in den tuin stond hield ze beide armen uitgestrekt, om hem op te vangen. Hij negeerde haar gebaar, sprong de laatste treden af en liep, zonder zich om haar te bekommeren, naar het hek.

Het spelletje der Oude Dikke Dame met de beide andere vrouwen irriteerde hem. Plots greep hij haar ruw vast en rammeide hij haar woest tegen de omheining.

De Naakte Dame en de Zeenymph werden angstiger en schreeuwden. De Oude Dikke liet echter niet los en de Sombere Man scheen niet te begrijpen, dat hij het gevaar grooter maakte.

Eindelijk begon het hek zich te begeven, los te raken en heftig te schudden, onder zijn geweld. Er kraakte iets; een lange dwarslat scheurde door. Een breed vak der omheining bezweek. Onder krijschend gegil sloegen de Naakte Dame en de Zeenymph voorover op haar gezicht, onder het uiteenvallend hek.

De Oude Dikke Dame plonsde boven op haar, grommend als een gewonde ijsberin en graaide haar nagels uit, om de vrouwen in het gezicht te krabben. Hoewel niet kunnende denken, drong zich toch instinctief aan haar op, dat de beide vrouwen haar hadden doen vallen; dus wreekte ze zich.

Het Jonge Ventje was voortgerend, toen de Sombere Man zijn aanval begon, maar betoonde nu den grootsten schik, in de catastrophie; hij danste van pret op het omgevallen hek, op de gillende jonge vrouwen en de grommende Oude Dame.

De Kampioen-Bokser kon de herrie zijner medepatiënten niet langer verdragen. Hij had gehoopt, dat zij zijn zoeken naar rust zouden begrijpen en hem mogelijk zouden maken, zijn waan tegen Barrèl uit te vieren. Nu zij zoo'n kabaal maakten, leek het hem, zelfs in zijn ver-gevorderden toestand, ondenkbaar, dat de apathische nieuweling iets zou kunnen opvangen van zijn liefde-historie, als hij die zou vertellen.

Hij sprong dus weer op, nam hem op de armen en droeg hem, tot boven de knieën door de modder wadend, naar den anderen kant, de hei in.

De anderen volgden, gevoelloos wadend door de modder, tot zelfs de Oude Dikke Dame. En de Naakte Dame en de Zeenymph, vrijgekomen van onder het hek, gingen haar achterna, schoon moeizaam loopend van uitputting en pijn.

De Kampioen-Bokser kon hun niet lang vóór blijven. Barrèl, slap en bewegingloos in zijn armen hangend, scheen voortdurend in gewicht toe te nemen en hem naar den grond te trekken.

Weldra had de Statige Feministe een slip van zijn colbert te pakken, terwijl háár hand werd vastgegrepen door den Man met het Dronken Gezicht, die achter haar liep. En zoo haakten ook de volgenden aan elkaar; tezamen nu vormend een

keten van onbruikbare schakels, ongelijk aan elkaar in waarde, hoedanigheid en oorsprong.

De Bokser voelde sterken twijfel in zich verrijzen, of hij ooit een ongestoord onderhoud zou krijgen met Barrèl. Hijgend en allengs bijna bezwijkend onder zijn last, begon hij maar weer te murmelen en te prevelen in het oor van zijn slachtoffer. Het Dronken Gezicht, zijn lippen ziend bewegen, volgde zijn voorbeeld en drensde, al loopend, zijn zomermiddag-vertelling op, naar het oor der Statige Feministe.

Zij kon haar hand niet losmaken uit zijn omklemming en trachtte, verontwaardigd door zijn overweldigend geschreeuw, hem nu te overbluffen, door haar eigen geschiedenis te reciteeren. Ze kwam echter niet verder dan tot den eersten zin en herhaalde zonder ophouden, dat haar hartevrucht voor het eerst tot bloei kwam, onder de zonnestralen van een doofstommen onderwijzer in het Grieksch. Het Dronken Gezicht ergerde zich ten laatste aan haar eigenzinnigheid en vertelde zijn geschiedenis verder aan het Jonge Ventje. Dat had zich aan hem vastgeklemd en onder het loopen blaatte het tegen de Naakte Dame-in-de-roode-jurk, over zijn wanhopige passie voor het schellemeisje van zijn mama.

De aaneenschakeling van handen werd al vaster. Een ieder hield al sterker de hand of jaspand van den ander beet en werd op zijn of haar beurt vastgehouden door den volgende. En al voortlopend, onder hijgen en zuchten, murmelen en pruttelden allen tegen allen, zonder zichzelf of een ander te verstaan, zonder eigenlijk verlangen, te hooren of te worden gehoord, uitsluitend voort- en opgejaagd door de onbegrepen begeerte, het eigen leed uit te braken en in anderen over te brengen.

Na lange poos van draven, loopen, hijgen en praten, liet de

Kampioen-Bokser Barrèl uit zijn armen vallen en viel zelf naast hem neer, uitgeput en afgemat.

De anderen struikelden over hen en bleven liggen, waar ze vielen.

Nu praatten en pruttelden ze allen door elkaar, doch zachter en onduidelijker. Eén voor één zwegen ze en sliepen in, op den vochtigen heigrond, onder den witten hemel.

En *tezamen* droomden ze.

MIDZOMER-BOSCHDROOM.

Barrèl stak een sigaret aan en liet peinzend den lucifer vallen. Hij durfde nog niet.

Toch was het stil in het bosch, stil genoeg om geen concurrentie te hoeven duchten, geen onbescheiden spionnen te vreezen, nu hij op het punt stond, zijn groote daad te doen.

Tien meter verder lag Zij, op een bladeren-bed. Het hoofd rustend in de linkerhand; in de rechter hield ze een boekje.

Verzen natuurlijk, dacht hij. Teere gedachten welden bedwelmend in hem op, tot hij trilde van verlangen, ze te mogen uiten. Nu, dicht bij haar te zijn, in háár oor te fluisteren het vreemde lied, dat in hèm zong. Het lied dat hem deed huiveren door zijn bijzondere melodie, schoon het, in hèm geboren, van hèm was en hem dus eigen moest zijn.

Langzaam en behoedzaam, als een roodhuid op menschenjacht, ging hij naderend tot haar, zig-zag loopend om haar, in schijn, niet te zien en een onverwachte ontmoeting te kunnen spelen.

Zij glimlachte in haar boekje en zag hèm dus *werkelijk* niet. Want, tusschen *haar* oogen en *zijn* aansluitend gebaar, stak de rechterhand beschermend het versbundeltje omhoog.

De zon gloeide nu recht boven dit plekje aarde; trots schaduw van takken en bladeren voelde Barrèl zijn gezicht verhit, zijn oogen branden, zijn voorhoofd transpireeren, zijn gansche lijf trillen van warmte.

't Was immers zomer, alom en in hem.

De Naakte Dame, *nu* een meisje in witte jurk, witte ajourkousen, witte lage schoenen en in haar achttiende jaar, kleurde niet, transpireerde niet, trilde niet en weifelde niet. Ze wachtte slechts.

En ze vreesde volstrekt niet.

Daarstraks had ze twee menschen bij een boom zien neerglijden, om te liggen kouten. Ze had het Dronken Gezicht en de Oude Dikke Dame herkend, schoon hij er nu niet dronken uitzag en zij oud noch dik was. Die twee, of ze het wisten of niet, waakten dus over haar, of er al dan niet te waken viel.

Nu stond Barrèl op korten afstand van haar. Hij glimlachte moedig en nam zijn stroohoed af.

— Hé! zei zij verlegen en liet haar boekje vallen.

Met twee groote, onbeholpen stappen was hij bij haar, nam het op en bood het haar, geknield, aan.

Ze lachte rose en stak weifelend de hand uit, om hem langer geknield te houden. Toen liet hij het boekje weer vallen en greep behoedzaam haar hand, met zijn beide, aarzelende knuisten.

Ingehouden kuchen deed hem opschrikken. Hij liet haar hand los, greep het boekje en stond op.

— Bonjour Barrèl! klaterde, nu helder en levenslustig, de stem van het Jonge Ventje.

Barrèl neeg voor het meisje aan zijn arm. Ze was de Zeenymph-met-de-Groene-Haren, doch nu brons-blond gelokt. Vriendelijk-lachend groette ze Barrèl terug en wuifde dan vroolijk met de hand tegen het meisje in het gras.

Schoon Barrèl den jongen man, om zijn ongelegen komst, inwendig verwenschte, stak hij hem toch, na het meisje, de hand toe.

— Dag Ida, dag Dick. Ik dacht, dat jullie op de fiets waren.

— Ik dacht, dat jouw vacantie al achter den rug was, zei Dick droog. Zei je gisteren niet zoo iets?

Ied, we moesten hier in 't gras even een sigaret rooken. Wat docht je.

— Wat dunkt Em? Misschien storen we haar juist in een ernstig letterkundig discours.

— Mij niet, zei Em kort. Ik wou juist even naar mijn kamer, om mijn Italiaansch woordenboek te krijgen. Ik ben er nog niet sterk genoeg in, om zonder verklaring d'Annunzio te lezen.

Dit zei ze in de ruimte, maar het kon evengoed alleen voor Barrèl zijn bedoeld. Dus stak hij haar de hand toe. Ze wipte op en liep aanstonds voort. Wjl hij nog steeds haar boekje vasthield, liep hij haar na.

Uit het gezicht van Ida en Dick bleef ze staan.

— Neem me niet kwalijk, dat ik er niet eerder aan dacht. In mijn haast voor het woordenboek vergat ik mijn bundeltje en nu hebt U dat heele eind er mee achter me moeten loopen. Geef 't nu maar hier, asjeblijft.

Ze lachte lyrisch.

— Màg ik het dan niet dragen?

— Waarvoor? 't Is niet zwaar en misschien hou ik U op.

Was Uw vakantie inderdaad al om? vroeg ze peinzend, na een kort zwijgen.

— Ja, zei hij stil.

Weer peinsde ze even.

— Zoo. Een prettige tijd geweest, mooi weer gehad, bedoel ik.

— Allebei. Hij kleurde. Waarom zegt U nog altijd U tegen mij. Wij beiden zijn de uitzonderingen, die....

— Hoe bedoelt U dat? deed ze plots hoog en streng.

Hij keek haar bedremmeld, bijna verslagen aan.

— Mag ik... zoover met U meeloopen?

Mijn vakantie wàs eigenlijk al om, maar ik heb er een dag bij genomen om... nog iets te doen. Iets àf te doen....

Hij sloeg de oogen neer voor haar onschuldig-vragenden blik en ketste met zijn rotting een steentje voort.

— Iets àf te doen? vroeg ze, zachter en milder.

Schuw keek hij op en tastte naar haar hand; hij liet haar boekje vallen.

— Mijn arme d'Annunzio. Ssst! ik hoor iets.

Zijn hand klemmend om haar vingers, keek hij verschrikt om. Achter hen naderden twee meisjes.

Ze waren de Jonge Onbestorven Weduwe en de Statige Feministe, beide jong doch ernstig en zich bewust van een zekere waardigheid. De Statige Feministe droeg een reformjurk en kort haar. Toch zag ze er min of meer uit als een vrouw, door een bizonderen, triomfantelijken glans in haar oogen.

De meisjes groetten Em en Barrèl als bekenden, doch liepen rustig verder.

— Hij zei, dat het leven zonder mij, voor hem een lange, naargeestige wandeling door de Sahara zou zijn, hoorde Barrèl de Weduwe zeggen.

— Waarom? vroeg de Statige Feministe, verwonderd.

Barrèl verstond niets meer. Hij bukte zich over Em's hand heen en kuste die.

— Waarom doet U dat? vroeg ze, ontroerd.

— Phine zei het daareven, waarom.

— Heb je dan iets met haar? . . . ontsnapte haar argeloos.

Gekraak van bladeren deed haar plots zwijgen. Ernstig monsterde ze de snit harer nagels.

Luid-op pratend naderden de Sombere Man en de Kampioen-Bokser. Ze bleven bij Barrèl en Em stilstaan, als wilden ze iets vragen.

— Ze zijn hier nog geen vijf minuten geleden voorbijgegaan, voorkwam Em haastig.

— Wie bedoel je Em? vroeg de Sombere Man, nu een fiere, intelligente man, onverschillig.

— Ik dacht, dat je wou vragen, of we Phine en Mary hadden gezien.

— Wou jij dat vragen, Bart?

— Ik? deed de Kampioen-Bokser beteuterd. En we hadden het over de match van aanstaanden Zondag.

Em lachte een kort gillette en liep haastig door, nageloopt door Barrèl. Ze scheen hem te zien noch te hooren, maar hief toch waarschuwend de hand achter zich op, toen ze plotseling weer stilhield, Omkeerend legde ze den vinger op den mond.

Tegen een boom zat de Dikke Oude Dame, nu een robust-gebouwde jonge vrouw, met rond gezicht, waarop vroolijke lach. Voor haar, op zijn knieën, zat de Man met het Dronken Gezicht. Hij was blootshoofds. Onder het praten schudde hij licht het hoofd, waardoor zijn lange, dikke lokken rond zijn colbert-kraag wiebelden.

— U is de eenige, wie ik het zou durven zeggen, zei hij met sonore stem. U of niemand.

Mijn leven lang doe ik, alsof niets in de wereld me interesseert dan mijn kunst en mijn werk en noem ze mijn eenige roeping, mijn eenige reden van bestaan. Ik ga voor onverschillig en ongevoelig door, ja, voor een harteloozen cynicus, die in niets gelooft.

Men zegt van mij, en ik laat dat rustig zeggen, dat ik uitsluitend belang stel in de vrouwen, die ik in mijn werk schep en dan nog slechts zoo kort, als ik ze er voor noodig heb. En, dat ik van ze hou, omdat ze van papier en inkt zijn en me met vrede laten.

Laat ze babbelen.

U durf ik te zeggen, dat ze zich vergissen, de kletsmeiers. Ik hou niet van *vrouwen*, ik hou van *een vrouw*; een vrouw, ontkiemd en opgegroeid in mijn geheimste binnenkamer.

Ik heb die vrouw noodig; zonder haar ben ik half, ben ik

een kwart en zonder haar is mijn werk, kinderlijke spelerij en mijn kunst, charivari.

Die vrouw moet ik hebben; haar oogen, haar hand, haar mond; haar lach, haar stem zijn de levensfactoren voor mijn bestaan. Ik kan de inspiratie, die van haar uitgaat en mij begeistert, haar liefde-uitstraling, die haar reinste gave en haar grootste kracht is, niet missen.

Jij bent voor mij die vrouw.

Barrèl liet het boek vallen. Het Dronken Gezicht keek, zwijgend, op.

— Wat was ook weer je laatste woord? vroeg de Oude Dikke Dame.

— We worden beluisterd, antwoordde hij droog.

Em vluchtte in de richting van het pension. En Barrèl, zonder belangstelling voor de verraste confidenties, raapte het boekje op en liep haar na.

Het pension was gelegen op den top van een heuvel. De weg erheen liep plotseling steil op.

Barrèl haalde Em gemakkelijk in. Eerst greep hij bedeesd haar hand, doch schoof die even later door zijn arm, om haar het stijgen gemakkelijker te maken. En nog even later klemde zijn arm, hoe het kwam wist hij niet, om haar middel en droeg hij haar nagenoeg naar boven.

Ze moest wel tot uitputtens toe vermoeid zijn, dacht hij, want gewoonlijk was het, als zweefde ze tegen de helling op.

— Ben ik niet zwaar en vermoeiend voor je? vroeg ze, toen ze bijna aan de hoofddeur waren.

Ze bleef stilstaan, boog haar hoofd achterover en keek hem erkentelijk in de oogen.

Toen.... bukte hij den mond op haar verlegen-vragende lippen.

— Ik had.... je.... eigenlijk willen vragen.... je mijn

leven lang. . . . te mogen bijstaan zei hij gesmoord en stamelend.

De namiddag-thee werd gedronken op het groote terras, achter het gebouw.

Barrèl zat tegenover Em, het hoofd geleund in beide handen en staarde haar zwijgend in de oogen. Zij lachte nu en dan even om den mond en zei een woordje over het weer en zijn aanstaand vertrek naar de stad.

Maar hij bleef zwijgen.

Verspreid over het terras zaten de anderen, bij paren, aan afzonderlijke tafeltjes. Dick, het Jonge Ventje, met Ida, de Zeenymph met de groene haren; Phine de Statige Feministe, met den Kampioen-Bokser; Mary, de schreiende Onbestorven Weduwe, met den Somberen Man; de Man met het Dronken Gezicht, met de Oude Dikke Dame.

Em tuurde bijwijken over Barrèls schouder naar de paren, trok de oogleden op elkaar of perste even de lippen bijeen. Soms lachte ze, bijna onmerkbaar, in een hoekje van haar linkeroog, of trilde de lach door haar bovenlip.

Voor Barrèls starende oogen was ze echter voortdurend ernstig en in rust. Hem was het, alsof onuitgesproken woorden hen beiden verbonden en een ongezien gordijn haar en hem voor de blikken der anderen verborg. Hij zag noch hoorde één hunner, voelde ternauwernood dat hij leefde. Hij wist of dacht nu niets, dan dat hij rein, verheven en uitverkoren was.

Schemering daalde, gestadig en al dikker. En nu was het ook voor Em's oogen, alsof de anderen al verder en verder gingen, al minder zichtbaar werden. Het leek, of ze stil-aan oplosten, in den dalenden, heerschenden nacht.

Ze legde haar rechterhand op tafel, schijnbaar zonder opzet of bedoeling en schoof haar geruischloos naar Barrèl.

Als aangetrokken door de hare, liet zijn hand zich van onder zijn hoofd zakken. Hij schoof haar bevend, sidderend, háár hand tegemoet.

Nu leek het, alsof de anderen geheel verdwenen waren, ja opgelost in de duisternis. En slechts fluistering leefde in den nacht.

Was het wel fluistering van menschen? Misschien wel bladeren-geritsel, schuren van den wind door het wiegend gras, slaapzangen van thuiskeerende vogels.

Tot . . . zijn vingertoppen haar hand beroerden; zijn ademhaling verstilde. Haar vingers strengelden tusschen de zijne.

Een zucht borrelde in hem op.

Nu klemde hij vast en onverzettelijk haar hand in zijn vuist en kneep, knéép, *kneep*.

Hij rukte haar met kracht overeind, trok haar over de tafel heen en loeide een vervaarlijken gil uit.

DE DUIVEL IN BARRÈL ONTWAAKT.

Kreten, schorre hongerkreten, als van aasdieren, beantwoordden zijn roep. . . .

Het was middernacht.

Middernacht, in de hei, op den kouden, drassigen grond.

Barrèl zat geknield, op de borst der Naakte Dame en drukte met kracht van vuisten haar armen neer. En om hen heen krioelden lichamen op en om elkaar, krijschten stemmen hoogop, kreunden diepe, zware zuchten laag langs den grond.

Hij was sterk, wonder-sterk, woest en onweerstaanbaar. Het tegenstribbelen der Naakte Dame deerde hem niet en hij bedwong haar, nu *zijn* geschiedenis vertellend, zonder groote inspanning.

— Ze heette Pia. Ze was verpleegster. Ze verpleegde mijn broer's vrouw tijdens haar kraam. Verdoemd zal ze zijn.

Heb jij wel eens een verpleegster gezien? Echt *gezien*? Nee, hè? Nou, ik wèl.

Pia!

Een verpleegster is een uniform om een heilig beeld.

Pia!

Een verpleegster is zelfverloochening, opoffering, geduld.

Pia!

Een verpleegster is vrouw!

Pia!

Ze is Ginko-Foeri-Foetisch, zonder bochel, niet scheel en ze loopt rechtop.

Pia!

Verpleegster praat over het schoone en het goede. Zóó deed Pia. Over de heerlijkheid van geestes- en zielsverwantschap met gelijkvoelenden.

Zóó deed Pia!

Een man is geen verpleegster. En als een man verpleegt, dan is ie als *man* mislukt. Een normale man vraagt dan pas in de *eerste* plaats naar geestes- en zielsgemeenschap, als ie door den invloed der lichamelijke onderste-boven is geslagen. Dat noemen ze verliefd.

Ik was verliefd.

Pia!

Ik praatte over d'r ziel en ik wist niet, dat ik haar lichaam bedoelde. Ik ijld over de groote *geestelijke* dingen des levens, over het reine geluk dat geestes- en zielsgebazel aan twee jonge menschen kan geven en intusschen griende mijn *lichamelijk*-zijn om haar lichaam. Al grienend verloofde ik me met haar en ze liet me raak grienen. Au!

De Naakte Dame had zich met veel moeite een weinig opgericht en hem een geduchten stomp voor zijn borst gegeven. Door den schok kantelde hij van haar af. En zij, zich aan hem vastklemmend, wentelde hem op zijn rug en lag nu halverwege op hem.

— Je verveelt me met je gebazel! krijschte ze schrill. *Ik* was als meisje van vijftien jaar al zóó geraffineerd, dat ik met mijn oogen kon doen en bereiken, wát ik wou, begon ze nu, sneller pratend, haar geschiedenis te vertellen.

Mijn moeder had drie broers, allen tusschen de dertig en veertig. . . .

Barrèl, grommend van woede en teleurstelling, deed tevergeefs moeite haar van zich af te werpen. Eindelijk klauwde hij haar hand vast, duwde die woest in zijn mond en beet er schrokkelig in.

De Naakte Dame gilde uitzinnig, maar werd nog overschreeuwd door de Weduwe. Deze was namelijk terecht gekomen op den schoot van het Dronken Gezicht en had aan-

stonds haar armen om zijn hals gestrengeld, om hem sentimenteel schreiend, haar geschiedenis in het oor te kweelen. Nauwelijks had ze echter een enkel woord uitgebracht, of hij sloeg met kracht zijn vlakke hand op haar mond.

— Je ziet me natuurlijk voor een stuk proleet naar den geest aan, grauwde hij haar toe. Maar eigenlijk ben ik een brok Faust. Je weet, of je moèst weten, dat we in onze ouwere jaren allemaal een brok Faust worden. . . .

De brandende pijn aan haar hand maakte de Naakte Dame zwak; ze liet zich zonder weerstand door Barrèl op den grond kantelen.

— Val me nu nòg eens in de rede als je het hart hebt, gromde hij. Let op, ik vertel verder.

Wij praatten dagelijks uren lang over ons toekomstig leven, over de verheffing van ons wezen en over de noodzakelijkheid van het afsterven onzer lagere gedachten, gevoelens en verlangens. Als zij het over ons aanstaand huwelijk had, dan citeerde ze allerlei frasen uit een bijbeltekstenboekje van een als dominee mislukt essayist. Die kwal fungeert nog steeds als tijdschriftredacteur en leider van de letterkundige jeugd.

En ik kletste mee over ethica en geloofde bijwijlen zelfs dat ik het meende. Maar in den nacht van ons huwelijk wist ik er absoluut niets meer van en voelde me niettemin bijna gelukkig.

En toch, toen begon mijn ellende pas, waarvan het ergste was, dat zij die hel van jammer ons „geluk” noemde. Althans, in het begin. Later noemde ze ons nooit eindigend moordend twisten, de botsing tusschen *mijn* bestiale natuur en *haar* geweldigen drang naar geestelijke verheffing en volmaking.

Verbeeld je, háár drang naar geestelijke verheffing en volmaking. En, gedurende de acht maanden, dat we verloofd waren, hadden haar praatjes geen anderen invloed op me ge-

had, dan mijn bloed te verhitten en me nijpend nieuwsgierig en verlangend te maken naar haar *lichamelijk* wezen.

Nauwelijks verbeeldde ze zich, een teeken van zwangerschap waar te nemen, of ze drong me er toe, haar lichamelijk geheel vrij te laten; ze noemde dat, onze vrucht zoo jong mogelijk reeds een voorbeeld van reinheid en hooger leven geven. En, toen het bleek, dat ze zich had vergist, moest ik dat weer als een teeken zien, dat ons samenleven voor hooger plan dan het banale bestemd was. Ze nam zich een aparte slaapkamer en soms, als ik dan, volgens haar, te zwaar moest strijden tegen mijn lagere aanvechtingen, mocht ik haar hand kussen. Maar verder. . . .

Barrèl voelde zich door een geweldigen schok tegelijk met de Naakte Dame opgelicht en weggeslingerd. De Kampioen-Bokser was de Statige Feministe, die zich in het donker aan hem wilde opdringen, met een grooten sprong ontvlucht en op het Dronken Gezicht en de Onbestorven Weduwe terecht gekomen. Dezen slingerde hij nu, met motorische kracht, tegen Barrèl en zijn dame aan.

Temidden dier catastrophe trachtte de Naakte Dame te vluchten; maar worstelend en krioelend met en *in* het menschenkluwen, gelukte het Barrèl, haar arm vast te grijpen.

Schreiend van wanhoop en teleurstelling sleepte ze zich voort, hem achter zich aan schurend op den drassigen grond, tot ze stuitten op de Oude Dikke Dame, die dik-bemodderd lag te jammeren van koude.

Zelfs in zijn toestand rilde Barrèl van haar. Om haar van zich af te houden, liet hij de Naakte Dame vrij; aanstonds sprong ze op en vluchtte in de richting van 't Brokkenhuis.

— Zomerdracht? gromde het Dronken Gezicht, vlak langs zijn oor. Duivel's dracht, zeg ik je. En, als er maar tien druppelen regen vallen, trekken ze haar waterproof aan en dan

zie je niets meer en je *vermoedt* een hel vol duivelachtigheid; door haar charme, haar lenigheid, haar geraffineerd manoeuvreeren met 'r heupen en wat ze nog méér heeft.

De Onbestorven Weduwe was hem ontglipt; nu trachtte hij zich aan Barrèl vast te klampen. Maar deze vergat uit angst voor en afkeer van *hem*, zijn afschuw voor de Dikke Dame; hij omarmde haar glibberig, bemodderd lijf en rolde, met haar, uit de nabijheid van het Dronken Gezicht, onderwijl het vervolg van zijn geschiedenis in *haar* oor krijtend.

— Dus voortaan was ik een hongerlijder, Tantalus op zijn ergst. Want àl de zielige ethica, die uit haar mond rolde, alsof ze een overgebakken dominee was, werd tot leugen gemaakt door de prullen van Hirsch en Liberty, die om haar lichaam hingen. D'r sprak geen greintje geestesleven, zielsverrukking of bijbelteksterij uit dat rare lappengoed. Maar wèl daagde het me voortdurend uit en stookte het me op, haar beet te pakken en 'r te zoenen, wààr 'k wou.

Hij was nu op haar geklauterd, maar gleed op den grond; ze was glad en glibberig van de modder. Op goed geluk rolde zij zich voort, zoo snel als haar mogelijk was, om uit zijn nabijheid te geraken. Een eind verderop schommelde ze met veel moeite overeind en waggelde de Naakte Dame achterna.

— Pia! schreeuwde Barrèl woest, zich opwindend wijl de een na den ander hem alleen liet, Pia!

Een enorme hand spande zich om zijn keel.

— Mijn *biceps* kon een halve centimeter hooger opzwellen dan de biceps van den kampioen dien ik d'r uit knock-outte! bulderde de machtige, angst-aanjagende stem van den Kampioen-Bokser in zijn oor. Als 'k 's avonds de arena uitwaggelde, m'n heele gezicht bepleisterd en beklonterd met gestold bloed, dan kwijlden de wijven van de geld-burgerij me met zúlke

groote geil-oogen aan. Ik had ze voor de keus en kon nemen wiè en zoovéél ik wou.

Ben jij óók wel eens Kampioen-Bokser geweest? vroeg hij, na korte pauze, iets zachter.

Meteen gaf hij Barrèl zoo'n vinnigen stomp voor zijn maag, dat deze drie maal omrolde en hijgend bleef liggen.

Nee, gromde de Bokser, teleurgesteld, jij weet d'r nièts van, hòe en wàt het leven van 'n kunstenaar is. Maar als je begint zóó'n wijf af te dekken, dan maakt ze jou kapot vóór je 't weet en dàn dekken je collega's je pas goèd af. Dáárom keek ik d'r nóóit eentje aan en d'r cadeautjes verkocht ik aan een knul van 'n bazar, omdat 'k d'r geen zin in had, zèlf een winkelje op te zetten.

Hij zat nu rustig op Barrèl's rug, met het voornemen, al vertellend het aanbreken van den ochtend af te wachten.

In Barrèl begon geweldige energie te gisten. Zijn innerlijke krachten en vermogens, lang teruggedrongen, ja latent gemaakt door zijn liefde-misère en de daardoor ontstane apathie, kristalliseerden een ontzettende macht; hij voelde de mogelijkheid in zich groeien, tot grootsche uitingen van zenuw- en spierkracht.

Saamgedrongen, ineen gekrompen liggend onder het robuste lichaam van den Kampioen-Bokser, slaagde hij er door bovenmenschenlijke inspanning in, zich *met* zijn vracht op te richten.

Heilige Hercules! schreeuwde de Bokser, beangst.

— Pia! joelde Barrèl nu zijn kreet uit.

Hij wachtte, den blik dreigend gevestigd op den ander, of hij reageerde.

Pia! Pia! Pia! herhaalde hij dan.

Gelijk een buffel den hem bespringenden tijger, slingerde hij den Bokser ver van zich af en snelde toen weer op hem

had, dan mijn bloed te verhitten en me nijpend nieuwsgierig en verlangend te maken naar haar *lichamelijk* wezen.

Nauwelijks verbeeldde ze zich, een teeken van zwangerschap waar te nemen, of ze drong me er toe, haar lichamelijk geheel vrij te laten; ze noemde dat, onze vrucht zoo jong mogelijk reeds een voorbeeld van reinheid en hooger leven geven. En, toen het bleek, dat ze zich had vergist, moest ik dat weer als een teeken zien, dat ons samenleven voor hooger plan dan het banale bestemd was. Ze nam zich een aparte slaapkamer en soms, als ik dan, volgens haar, te zwaar moest strijden tegen mijn lagere aanvechtingen, mocht ik haar hand kussen. Maar verder. . . .

Barrèl voelde zich door een geweldigen schok tegelijk met de Naakte Dame opgelicht en weggeslingerd. De Kampioen-Bokser was de Statige Feministe, die zich in het donker aan hem wilde opdringen, met een grooten sprong ontvlucht en op het Dronken Gezicht en de Onbestorven Weduwe terecht gekomen. Dezen slingerde hij nu, met motorische kracht, tegen Barrèl en zijn dame aan.

Temidden dier catastrophe trachtte de Naakte Dame te vluchten; maar worstelend en krioelend met en *in* het menschenkluwen, gelukte het Barrèl, haar arm vast te grijpen.

Schreiend van wanhoop en teleurstelling sleepte ze zich voort, hem achter zich aan schurend op den drassigen grond, tot ze stuitten op de Oude Dikke Dame, die dik-bemodderd lag te jammeren van koude.

Zelfs in zijn toestand rilde Barrèl van haar. Om haar van zich af te houden, liet hij de Naakte Dame vrij; aanstonds sprong ze op en vluchtte in de richting van 't Brokkenhuis.

— Zomerdracht? gromde het Dronken Gezicht, vlak langs zijn oor. Duivel's dracht, zeg ik je. En, als er maar tien druppelen regen vallen, trekken ze haar waterproof aan en dan

zie je niets meer en je *vermoedt* een hel vol duivelachtigheid; door haar charme, haar lenigheid, haar geraffineerd manoeuvreeren met 'r heupen en wat ze nog méér heeft.

De Onbestorven Weduwe was hem ontglipt; nu trachtte hij zich aan Barrèl vast te klampen. Maar deze vergat uit angst voor en afkeer van *hem*, zijn afschuw voor de Dikke Dame; hij omarmde haar glibberig, bemodderd lijf en rolde, met haar, uit de nabijheid van het Dronken Gezicht, onderwijl het vervolg van zijn geschiedenis in *haar* oor krijtend.

— Dus voortaan was ik een hongerlijder, Tantalus op zijn ergst. Want àl de zielige ethica, die uit haar mond rolde, alsof ze een overgebakken dominee was, werd tot leugen gemaakt door de prullen van Hirsch en Liberty, die om haar lichaam hingen. D'r sprak geen greintje geestesleven, zielsverrukking of bijbelteksterij uit dat rare lappengoed. Maar wèl daagde het me voortdurend uit en stookte het me op, haar beet te pakken en 'r te zoenen, wààr 'k wou.

Hij was nu op haar geklauterd, maar gleed op den grond; ze was glad en glibberig van de modder. Op goed geluk rolde zij zich voort, zoo snel als haar mogelijk was, om uit zijn nabijheid te geraken. Een eind verderop schommelde ze met veel moeite overeind en waggelde de Naakte Dame achterna.

— Pia! schreeuwde Barrèl woest, zich opwindend wijl de een na den ander hem alleen liet, Pia!

Een enorme hand spande zich om zijn keel.

— Mijn *biceps* kon een halve centimeter hooger opzwellen dan de biceps van den kampioen dien ik d'r uit knock-outte! bulderde de machtige, angst-aanjagende stem van den Kampioen-Bokserin zijn oor. Als 'k 's avonds de arena uitwaggelde, m'n heele gezicht bepleisterd en beklonterd met gestold bloed, dan kwijlden de wijven van de geld-burgerij me met zúlke

toe, om nu op *hem* te zitten en hem te noodzaken, naar *zijn* geschiedenis te luisteren.

Allen die nog krioelden en gromden op den drassigen heigrond rukten ontzet overeind, om aan de uitbarstende woede van Barrèl te ontkomen. Het Jonge Ventje, dat juist zat te zeuren aan de borst van de Zeenymph met de Groene Haren, voelde zich door haar opgelicht worden. Toen hij bemerkte dat ze vluchtte, liep hij haar snel achterna.

In het voorbijgaan struikelde de Zeenymph over de toga van de Statige Feministe, die dadelijk een hartigen vloek uitstiet. Meteen, echter, rende ze de anderen na, haar kleed hoog optillend, om een herhaling te voorkomen.

Pia! Pia! joelde Barrèl.

Zijn kreet joeg allen op en vuurde hen aan tot haast.

Zelfs de Kampioen-Bokser, die nog heel even de kans had willen waarnemen bij het Dronken Gezicht, werd zoozeer van schrik bevangen, dat hij zijn plan veranderde. Hij rukte den ander overeind, duwde hem, joeg hem, al dravend voor zich uit. En, gedurende die vlucht vertelde hij, hijgend en onsamenghangend, van zijn noodlottige successen bij de rijke sportliefhebsters.

Barrèl sprong mèèr dan hij liep, vloog eerder dan hij sprong. Maar, misleid door het zig zag-loopen der anderen, slaagde hij er niet in, een van hen te grijpen, om zijn geschiedenis te vertellen.

BARREL, DE GEWELDENAAR VAN 'T BROKKENHUIS.

Het was bijna ochtend, toen allen, kort na elkaar de sloot doorwadend en over het hek klauterend, in 't Brokkenhuis terugkwamen.

Le Grand, die alle symptomen der kwaal kende en zich zelfs niet over de vreemdste excessen verbaasde, had de deur der derde klasse laten openstaan. In 't Brokkenhuis werd toch nooit ingebroken.

Geleid door het vernuft van den angst, zocht een elk zoo spoedig mogelijk de eigen kamer op en sloot aanstonds de deur af, uit vrees voor den uitzinnigen Barrèl. Zijn plotselinge uitbarsting had hen overbluft, als inslaande bliksem.

Hij zelf was een der laatsten. In den corridor stoof hij op de eerste deur af, bonsde er op en brulde zijn dreigementen uit.

In die kamer woonde de dame, die hem, den eersten nacht van zijn verblijf, *naakt* haar geschiedenis had verteld en die hij sinds dien in gedachten altijd als een Naakte Vrouw zag. Nu lag ze te sidderen op haar divan, dien nacht verwenschend, toen ze hem wakker had gemaakt.

De Kampioen-Bokser, het Jonge Ventje en de Oude Dikke Dame waren hem ook te snel af geweest en hadden intijds hun deur gesloten. Die van het Dronken Gezicht was echter nog niet dicht, toen hij er op af stoof.

— Pia! brulde hij en zette vlug zijn voet tusschen deur en stijl. Pia! Ze was verpleegster. Pia!

— Jij ziet me natuurlijk voor een geestesproleet aan, trachtte het Dronken Gezicht zich groot te houden.

Echter nog één kreet van zijn belager deed hem zwijgend terugdeinzen.

Barrèl stootte nu de deur geheel open en wou de kamer bin-

nen springen, toen kleeerengedruisch zijn aandacht trok. Voorzichtig sloop de Statige Feministe de deur voorbij, in de hoop Barrèl te verschalken.

Nog weinige stappen en ze zou veilig zijn. Ze dacht, hoopte, dat hij al in de kamer van het Dronken Gezicht was en haar niet opmerkte.

Muisstil wachtte hij haar af. Dan, plots en snel als een kat de hand uitstekend, greep hij haar arm en sleurde haar de kamer binnen.

— Heb jij wel eens een verpleegster gezien! gilte hij in haar gezicht en sloeg de deur achter haar dicht. Wezenlijk gezien?

Nee hè. Nou ik wèl! Pia!

— Nee! kreet ze ontzet.

— Ja! Pia! donderde hij, zich nog meer opwindend door haar tegenspraak.

Sterk door overmatige zenuw-overspanning gooide hij haar en het Dronken Gezicht als twee pakken waschgoed in een hoek en bleef vóór hen staan, de vuisten opgeheven. En, tot driemaal achtereen krijschte hij zijn geschiedenis uit, van het kraambed zijner schoonzuster, tot Pia's vertrek met den prul-dichter Wielaerde. Ze luisterden gedwee en zwijgend, uit angst, dat hij bij de geringste stoornis opnieuw zou beginnen.

De ontbijttafel der derde klasse bleef dien ochtend onbezet. Na zijn strafpreek ging Barrèl weliswaar naar zijn kamer en sloot die zelfs af, maar niemand vertrouwde het, eigen veilig verblijf te verlaten.

Nu brachten Francine en Gerry, de koksjongen, het ontbijt op de verschillende kamers. Hoewel het meisje niet precies de reden wist, waarom allèn zich afzonderden, had ze toch al tè veel dwaasheden zien gebeuren, om zich over hun eensgezind wegblijven te verwonderen.

Haar patiënten waren niet dan na veel zoete woordjes be-

reid, hun kamerdeur open te doen. Om hen wat op streek te brengen en te bewegen, hun ontbijt te gebruiken, bleef ze bij een elk vijf minuten luisteren naar de liefde-geschiedenis, die hem of haar rijp voor 't Brokkenhuis had gemaakt.

Het gedrag van het Dronken Gezicht verbaasde haar. Zoo menigmaal reeds had hij haar verteld, dat hij geen geestesproleet maar een brok Faust was en telkenkeer opnieuw had ze er smakelijk om gelachen. En nu, waar ze zich had voorgenomen niet te lachen, ging hij ineengedoken in een hoekje zitten, als een gehypnotiseerde tijger. Hij maakte zelfs geen gebaar van vertellen.

— Scheelt er iets aan? vroeg ze vriendelijk.

Hij schudde ontkennend het hoofd en legde, sussend, zijn vinger op den mond. Zij streelde aanhalerig zijn wangen en vleide hem een beetje, maar hij wou niet vertellen en keek zelfs niet naar het gereedgezet ontbijt.

Barrèl ontving haar trotsch en met aanmatiging, als een miskend souverain. Hij liet toe dat Gerry het ontbijt op tafel zette en joeg hem daarna met een fier handgebaar de kamer uit.

Hij sloot de deur.

— Ga zitten! beval hij Francine en wees naar den divan.

Ze heette Pia. Ze was verpleegster. Ze verpleegde mijn broer's vrouw tijdens haar kraam. Verdoemd zal ze zijn!

— Amen! riep Francine, met helderen lach. Wat schiet jij uit je slof. Je bent er wel op vooruitgegaan, dat moet ik zeggen. Als je zoo doorgaat, kom je nog eerder dan je vriendjes in de tweede klasse. Ik had nooit gedacht, dat je zoo'n voorspoedig kindje was.

Ze liet zich lui achterover op den divan vallen.

— Heb jij wel eens een verpleegster gezien! donderde hij haar tegen.

Ze nam hem niet ernstig en richtte zich maar heel even op.

— Reken maar en 't was me een viespuk ook, hoor. Ze verpleegde in Castricum en als ze een vrijen avond had, baande ze in de stad.

— Echt gezien? brulde Barrèl, haar antwoord negeerend.

— Ja engerd, dat zei ik je immers al.

— Nee hè?

— Ja, verdorie. Ja!

— Nou, *ik* wel. Pia!

— Drink nou eens een kop thee als een groote vent en eet een stukkie, moedigde Francine hem aan.

Ze vulde zijn kop en wou heengaan, wjl ze hem oer-vervelend vond, met zijn verpleegster.

Hij begluurde haar. Toen ze naar den deurknop greep, sprong hij haar woest na en sleepte haar bij de hand terug.

— Een verpleegster is een uniform òm een heiligbeeld! krijschte hij in haar oor. Je zal luisteren, verdorie, luisteren zal je!

— Gerry! gilde Francine, geschrokken.

Voor den eersten keer, sinds ze in 't Brokkenhuis was, voelde ze angst voor een patiënt. En wel, omdat Barrèl een ongeschreven stelregel overtrad. Het reglement van advies der derde klasse bevatte als voornaamste voorschrift, het vertellen der ongelukkige liefde-geschiedenissen. Alle patiënten volgden dat voorschrift dan ook trouw en ijverig na en drongen elkaar, dikwijls met geweld, hun ellende op. De beambten luisterden gewillig naar hen en moedigden hen dikwijls aan, tot die heilzame vertrouwelijkheid. Dat was van hun kant een gunst, een liefdedaad. Maar nog nooit, vóór Barrèl, had een patiënt getracht een beambte te *noodzaken*, naar zijn geschiedenis te luisteren.

Hij wierp haar op den divan, doch voelde een kleine hand

in zijn nek knippen. Gerry, die, als alle beampten, een looper-sleutel had, om alleen bij hooge noodzakelijkheid te gebruiken, had bij Francine's gil onmiddellijk de deur geopend en zich op Barrèl geworpen.

Deze, opeens weer rustig, duwde den jongen van zich af.

— Ze heette Pia! zei hij met nadruk.

— Nou, wat kan mij dat verdommen! riep de jongen, zonder blijk te geven van fijngevoeligheid. Voor mijn part heette ze rotkop, maar van Fransie blijf je af. Wat let me of ik stuur Freddie op je af.

— Ze was verpleegster, trachtte Barrèl hem te overtuigen.

— Och, stik vent, ga mee Frans!

Francine verkneuterde zich in Gerry's onverschilligheid en knikte toestemmend. Nauwelijks had de jongen de deur weer geopend of Barrèl stoof hem voorbij en de gang door.

Hij wilde het spel van den vroegen ochtend herhalen en bonsde achtereenvolgens op alle deuren, om een der derde klassers te bewegen, hem binnen te laten. Maar allen waren veel te blij, dat hij *buiten* stond en dronken rustig hun thee.

Als een weggeschoten projectiel viel hij nu de bijkeuken binnen, op het eind van den corridor, sprong op de werkbank en sprak met geweldige stem de bordenspoelsters toe. Nauwelijks was hij echter genaderd aan Pia's mislukte zwangerschap, of hij sprong weer de keuken uit.

Hij holde de werkkamers der verstelnaaisters en schoenreparateurs binnen, brulde er zijn Pia! Pia! uit en verdween in de liftcabine.

Behoeftte aan drank en voedsel voelde hij niet. Al zijn instincten hadden zich geconcentreerd op het uitbalken van zijn liefdeshistorie, het zich ontdoen van zijn levensleed. Hij ging hierin zóóver, van steeds meer ongeschreven regelen te overtreden.

De lift hield stil op de eerste verdieping; zonder aarzelen drong hij de appartementen der tweede klasse binnen.

De meeste patiënten zaten aan het ontbijt, in de groote eetzaal. Hij verraste slechts een jong meisje, dat wegens verkoudheid in bed moest blijven en er droefgeestig lag te kijken.

Ze slaakte een zoo doordringenden gil, dat hij aanstonds terugstootte en letterlijk de groote keuken binnenviel. Den ouden grijsbaardigen chefkok, die hem met een waardig handgebaar terugwees, greep hij in de borst en drukte hem op een krukje. Zonder voorbereiding ving hij aan, zijn geschiedenis te vertellen.

Zoo'n overval was den chef vreemd; niet één patiënt had het tot nu toe gewaagd, in zijn heiligdom te komen en daar fratsen uit te halen. Hij keek Barrèl verontwaardigd aan en gebod hem, met zware, barsche stem, de keuken uit te gaan en zijn eigen makkers het leven onaangenaam te maken.

De lijder stoorde zich niet aan hem. Hoe zwaarder en dreigender de bas van den chef langs den vloer rolde, des te hooger krijschte zijn stem door het vertrek. Niet vóór hij de helft van zijn geschiedenis had verteld, liet hij den ouden baas los, om de groote eetzaal op te zoeken.

Hier sprong hij op tafel, liep, ja danste tusschen borden en theepotten door en ratelde links en rechts tegen de eters, woestgebarend als een amokmaker. De patiënten deinsden terug, vluchtten de zaal uit en het terras op. Het ongewone, dat een derde-klasse-patiënt tegen alle wetten opstond, overdonderde hen.

Freddy, de chauffeur, Roelof, de machinist, de oude koetsier en Gerry snelden de zaal binnen en sloten deuren en vensters. Ze joegen hem anderhalf uur op, óp, óm en ónder de tafels, tot hij bij een langgerekt Pia! zijn evenwicht verloor en struikel-

de. In een oogenblik was hij overmeesterd en aan handen en voeten gebonden.

Met hun vieren brachten ze hem naar zijn kamer, trokken hem een dwangbuis aan en smeten hem op bed, hoè hij ook gilde en alle verpleegsters ter wereld vervloekte.

De derde klasse haalde verruimd adem. Nu en dan sloop een patiënt zijn kamer uit en luisterde, grijnzend, naar Barrèls schreeuwend vertellen in de ruimte. En zijn uitbarsting had de anderen zoodanig gekalmeerd, dat slechts een enkel keer een de gelegenheid te baat nam, een ander, bij Barrèl's deur vandaan, naar eigen kamer mee te sleepen, om hem of haar met zijn geschiedenis op te vroolijken.

Niemand dan Francine bezocht hem en dan nog slechts, als het tijd was om gevoederd te worden. Ze bracht hem kamferbroodjes met kamferkoffie en toen hij niet wou kauwen en slikken, kamfer soep en kamferpap. Dan spalkte ze met een daarvoor bestemd toestel zijn mond open en goot het voedsel door een trechter in zijn keel.

Na eenige dagen docht hij haar ietwat gekalmeerd. Ze bleef een half uurtje met hem babbelen, welke gelegenheid hij aanwendde om haar te overtuigen, dat Pia in haar meisjesjaren verpleegster was en zijn schoonzuster gedurende haar kraam voorbeeldig en geduldig had verzorgd. Toen adviseerde ze den directeur, hem in den midag vrij van dwangbuis en banden te maken.

Nauwelijks was hij weer alleen, of de telefoon riep hem naar de bibliotheek voor het leesuur. Hij weigerde op sarcastischen toon, beneden te komen. Na een uur kwamen Freddy en Roelof hem halen, voor de lezing van den directeur, in de groote aula.

Le Grand noemde als onderwerp van zijn rede, het leven der dochter van Ginko-Foeri-Foetisj.

Barrèl viel hem aanstonds in de rede met de scherpzinnige vraag, of hij wel eens een verpleegster had gezien, doch hield zich direct stil, bij een aanmanend handgebaar van den directeur. Toen deze echter daarop zijn lezing aanving, viel hij hem na de eerste woorden weer in de rede en werd eerst kalm van afschuw, toen de Oude Dikke Dame haar arm om zijn hals legde.

Zijn rust duurde echter weer kort. Na een poosje sprong hij op, gooide de Oude Dame achterover en joelde luid zijn kreet: Pia! Pia! uit.

De beampten wierpen zich op hem en sleepten hem naar den kelder. Daar maakten ze hem weer los, doch sloten hem op met een kamferbrood en een pot koude kamferthee.

De kelder was klein, koud en donker. Het mobilaair bestond uit een klein zitbankje en een klein gemak. Een klein vierkant raam op manshoogte voerde licht en lucht aan.

Na urenlange overpeinzing, afgewisseld nu en dan door een kort slaapje, besloot hij uit den kelder te vluchten. Hij zette het bankje onder het venster en slaagde, zich kronkelend en verwringend, er in, den tuin te bereiken!

Het was nu laat in den avond.

Behoedzaam klom hij langs de brandladder naar het dak, ging naar zijn verdieping en verschool zich achter den divan van de Naakte Dame.

Bij haar binnenkomen hield hij zich rustig en zweeg tot ze sliep; toen begon hij te grommen, al dieper en doordringender.

Na een kwartier was zij wakker en luisterde bevreemd en aandachtig naar dit buitengewoon geluid. Geluid, hoe gek of hinderlijk ook, maakte nooit indruk van belang op haar, zoolang ze wist dat het buiten haar kamer ontstond. Dit zonderling gegrom klonk echter in haar onmiddellijke nabijheid.

In 't eerst dacht ze, dat ze droomde en kneep zich in haar beenen, om zekerheid te hebben. Daarna geloofde ze, dat ze zelve het geluid maakte en gromde toen luid. Het echte gegrom bleef ze evenwel toch hooren en het leek niets op het hare. Innerlijk erkende ze, dat *zij* het zoo niet kon.

Even zweeg Barrèl. Dan, jankte hij als een hond en direct daarop hilde hij als een krolsche kat.

Ze sprong haar bed en liep de kamer uit. Niet uit vrees, maar het geluid deed haar onprettig aan en het besef, dat de oorsprong voor haar vreemd bleef, maakte haar zeeziek. Liever dan dáárnaar, luisterde ze naar tien ongelukkige liefdesgeschiedenissen. Dus om niet in de koude gang te behoeven blijven, klopte ze bij den Kampioen-Bokser aan en smeekte hem, haar te vertellen van zijn avonturen en ondergang temidden der rijke dweepesters met sport-beenen en -armen.

Er gingen eenige deuren tegelijk open, waarbij die der Oude Dikke Dame. Ze had het verzoek aan den Kampioen-Bokser verstaan en bad nu de Naakte Dame, bij *haar* te komen en naar háár vervlogen illusie te luisteren.

Onderwijl sloop Barrèl de kamer uit en die der Oude Dikke Dame binnen. Hij wikkelde zich in een laken en school weg, onder de dekens. Toen zij zag, dat de Naakte Dame niet bij haar wilde komen, sloot ze haar deur weer en wilde in bed stappen.

Nu rees van onder de dekens een witte gestalte op, zonder hoofd, strekte een paar lange, magere armen naar haar uit en gromde met een stem, als uit de aarde opborrelend:

— Pia! Pia!

— Nietwaar! gilde de Oude Dikke Dame, uitzinnig van vrees.

— Ze was verpleegster! bevestigde de grafstem.

Ze beefde, greep een waterkaraf en smet die naar een

tweede spookgestalte, in den spiegel. Gerinkel, van brekend en vallend glas, wond haar tot het uiterste op. Weer stoof ze de kamer uit, haar nachtgewaad wijd-uit wapperend, waardoor ze een vleermuis leek van enorme afmetingen. Ze stootte krenten uit, als nog door geen menschelijke stem voortgebracht.

Barrèl liep haar na, hield een groote spiegelscherf in de hand, als een paradijs-engel zijn vlammend zwaard.

Verder weg in den corridor zat de oude koetsier, in een fauteuil, zijn nachtdienst te verdroomen. Hij ontwaakte door de herrie, viel aanstonds van schrik achterover en bad in die houding, luid op, het „Gebet van den onwetende”.

In haar angst voor de spoken snelde de Oude Dikke Dame naar de deur van het Dronken Gezicht en trachtte die open te rukken. Dat lukte niet en, geheel buiten zinnen, wierp ze zich op den vloer, om onder de deur door naar binnen te kruipen.

Het Jonge Ventje, welks kamer tegenover die van het Dronken Gezicht lag, deed net op dat oogenblik zijn deur een weinig open en gluurde door den kier. Geluks-extaze door-golfde hem, toen hij zijn oude vijandin in die houding zag liggen. Snel trad hij een stap terug, greep zijn karaf en smeed den inhoud over het hoofd der Oude Dame.

Dan slaakte hij een gil, die opgevangen en weerkaatst werd door den ouden kietsier. Een witte gestalte, zonder hoofd en met een blinkend zwaard in de hand, greep hem bij de schouders.

— Pia! zei het spookbeeld op indrukwekkenden toon.

Het Jonge Ventje zakte op de knieën en vouwde smeekend de handen.

— Genade! bracht hij er met moeite uit.

— Heb je wel eens een verpleegster gezien?

— Nee! Nee! kermde het Ventje angstig.

— Ik wèl!

Alle deuren op de tweede verdieping draaiden open. Het Dronken Gezicht, waggelend van slaap, struikelde over de Oude Dikke Dame en zat meteen ruiter te paard op haar rug.

De Kampioen-Bokser stapte zijn kamer uit, de Naakte Dame in zijn beide handen hoog opgeheven en leunde, steun zoekend, tegen den deurstijl.

De Statige Feministe, om wier dorre gestalte een eenvoudig hemd hing, tegen welks wit haar groote, roode voeten schril afstaken, stond tegenover hen, een piano-krukje, als schild, tegen zich aanhoudend.

De Sombere Man en de Zeenymph met de Groene Haren, komend uit verder gelegen kamers, naderden eerst vrijmoedig, maar aarzelden dan, bij het zien van het spookbeeld met zijn gevaarlijk wapen.

Het allerlaatst sloop de Jonge Onbestorven Weduwe te voorschijn. Ziende echter, dat de Sombere Man en de Zeenymph aarzelden, dook zij, stil snikkend, neer naast den fauteuil van den koetsier.

Nu was het stil in den corridor, stil als de dood in den nacht. Het Jonge Ventje lag geknield voor de spookgestalte; de gevouwen handen biddend opgeheven, dikke tranen in de oogen, het gezicht verwrongen van angst voor het geziene onmogelijke.

Boven zijn hoofd zweefde, dreigend als de dood, het spiegelswaard.

Heb jij wel eens een verpleegster gezien? vroeg het spook, met angst-aanjagende kalmte, als een allerlaatst dreigement.

— Ja-a-a! gilde het Ventje.

— Ik wèl! sneed de stem door de nachtsilte. Pia!

— Pia! kreet het Ventje hem na, in vertwijfeling.

De hand, welke de spiegelscherf vasthield, rees.

De gestalte draaide zich om, zoodat het licht der noodlamp, in het spiegelglas schitterend, reflecteerde over de knielend-zwijgenden.

— Heb je wel eens een verpleegster gezien? vroeg de stem, meedoogenloos, aan allen.

Het Dronken Gezicht richtte het hoofd een weinig op en prevelde: Pia.

De Oude Dikke Dame, met heesche stem, schuurde hem na: Pia!

En de Kampioen-Bokser, de Naakte Dame, de Statige Feministe, de Zeenymph met de Groene Haren, en haar Partner, de Sombere Man, zij allen zeiden, als op niet te weerstreven bevel:

— Pia!

Toen griende de Jonge Onbestorven Weduwe zachtjes na en ook de oude biddende koetsier steunde op goed geluk. . . . Pia!

— Pia! brulde Barrèl.

Allen richtten zich op, drongen terug en brulden hem in koor na:

— Pia!

— Pia! gilde Barrèl uitzinnig, zwaaide zijn glasscherf en rende naar de lift. Pia!

Die roep klonk als een strijdkreet en begeesterde de patiënten, als een met ongeduld verbeid bevel.

Ze wapenden zich met piano-krukjes, waterkaraffen, wandelstokken en parapluies en schreeuwden in extase:

— Pia! Pia! Pia!

Ze stormden door den corridor der tweede klasse, op de eerste verdieping, bonsden en trommelden op alle deuren en joelden hun kreet uit. Dan, als geluid van stemmen en beweging aangaf, dat de tweede klasse ontwaakte, joeg de bende de

onderste trap af, naar de verblijven der eerste klasse. En ook hier verdreven de uitzinnige lijdens, aan de vreeselijkste kwaal der menschheid, de nachtsilte, door hun joelen en krijschen.

Beambten snelden toe met touwen, dwangbuizen en emmers koud water. Eén druk op een knop en door het gansche huis rinkel-klingelden de electrische noodbellen; tegelijk lichtten alle lampen aan.

De derde klasse, begeesterd door Barrèl's opperste uiting van ellende, weerstond met succes den eersten aanval, wilde wijken noch zwijgen. Bij al deze patiënten had de kwaal zóó fel en grievend het gansche lichaam doorvreten, dat alle atomen erin, uit zucht naar zelfbehoud, zich hadden gereedgemaakt, het eerste het beste middel ter genezing te aanvaarden en aan te wenden.

Schoon niemand zich *bewust* was, dat hij wachtte op een middel en geen hunner er ooit over had gedacht, wát dat middel zou zijn, hadden ze toch *gewacht*.

Dat middel kon *alles* zijn.

Nu bleek het te zijn, een schreeuw, een leus.

— Pia!

Die leus, dien schreeuw, dien naam joelden ze uit, op alle verdiepingen, in kamers en door corridors. Ze joelden zoo luid, zoo zeker, zóó verwoed, dat het klonk, als was de donder losgebroken, om in 't Brokkenhuis vernieling en verderf te brengen.

— Pia!

En echter was het zóó dwaas, zóó ezelsdom, dat uitgejammer van den naam der geliefde van een patiënt, dat het geluid aan ieder ander moest toeklinken, als het gebalk van een troep losgebroken ezels, welke troep uitging op verovering der wereldheerschappij, op grond van het ezelsintellect.

— I-ah! I-ah! I-ah!

Le Grand kwam uit zijn werkkamer, kalm als altijd.

Hij voelde zich gelukkig en lachte zonnig.

Een nieuwe vondst, een nieuwe ontdekking, een nòg juistere definitie gewerd hem, midden in den nacht.

De roep van den geliefde, de jammerklacht van den verlatene en bedrogene, was niet méér, niet ànders dan de zinlooze schreeuw van den ezel, het gebalk van *Niets* om *Niets*.

I-ah!

En hij wist, dat deze tien menschen al weer het ergste hadden geleden. *Hun ellende brulde zich uit.*

't BROKKENHUIS

Tweede phase

IN DE TWEEDE KLASSE.

Barrèl stopte een pijp, langzaam en schijnbaar met veel aandacht. Toen ze gestopt was, bleef hij er echter op turen, zonder er toe te komen haar aan te steken.

Dan, dwaalde zijn blik naar de vensters en schudde hij verbaasd het hoofd. Er hingen *grijze* gordijnen voor.

En, de kamer zelve, ze leek dezelfde en toch gansch anders. Ja. De muren waren niet kaal, deden niet meer zoo troosteloos aan. Die twee etsen en die houtsnede, zag hij immers nu voor het eerst.

Of — kòn het mogelijk zijn, dat hij ze tot nu toe over het hoofd had gezien? Hoe zou dat. Hoe kwamen ze hier?

Hij bemerkte nu dat zijn pijp niet brandde en stak haar aan. Nadenkend een diepen haal doend, schreed hij naar het venster en schoof het gordijn terzijde.

De tuin lag niet meer zoo diep beneden hem, de afstand naar den wintertuin en bijgebouwen was korter dan gisteren, of eergisteren of de vorige week.

Opeens begreep hij. Hij was een verdieping gedaald. Deze kamer was inderdaad een andere en behoorde tot de tweede klasse.

Verwonderd trad hij terug en ging op den divan zitten. Hij dacht na.

Wanneer was hij van kamer verwisseld? Of, hadden anderen hem verhuisd?

Hij wist niets, begreep niets, herinnerde zich niets.

Ja, toch wel, enkele dingen, fragmenten, droomgezichten. Hij had gezworven, dag en nacht over de vochtige hei. Vreemde dingen waren er gebeurd, wonderbare ontmoetingen had hij gehad. Gehuild als een kind had hij, als een zui-

geling. En, hij had geweldig te keer gegaan, geschreeuwd, gedreigd als een krankzinnige.

Was hij dan nu in de tweede klasse? Woonde hij dan al een maand in het asyl? Zou hij nu genezende zijn of ging hij geestelijk nog steeds achteruit?

Hij leunde nadenkend het hoofd in de handen en bemerkte niet dat zijn pijp uitging, door zijn peinzen in het verleden. Pia?

Wie was Pia? En wat?

Een vrouw, ja een vrouw. *Zijn* vrouw. Maar wat beteekende dat eigenlijk, *zijn vrouw*? En wat had de beteekenis dier uitdrukking te maken met zijn verblijf in deze kamer met grijze gordijnen?

Zilveren klok-geklingel rukte hem op uit zijn peinzing. Al luider, helderder, vroolijker juichte de groote klok.

Hij greep zijn hoed en ging de trap af, naar het terras. De luxe-auto stond op weggrijden, omstuwd door patiënten der eerste klasse en door beambten van 't Brokkenhuis.

Zij lachten en schertsten.

Naast Freddy, den chauffeur, zat een heer van middelbaren leeftijd. Een rustige lach verhelderde zijn gladgeschoren gezicht; levendige, grijze oogen groetten dankend de vrienden, die vaarwel zeiden.

Vaag herinnerde Barrèl zich nog eens zoo'n afscheid te hebben gezien. Dat was in den ochtend dat de directeur hem naar het Huis bracht. Dan moest deze heer een genezen patiënt zijn. Nog een oogenblik en hij zou vertrekken, voorgoed 't Brokkenhuis verlaten, om weer in het maatschappelijk leven terug te gaan.

Het interesseerde hem niet. In niets wat anderen zeiden of deden, stelde hij eenig belang.

In zijn hoofd leek het een warboel, als een pas betrokken

huis en hij had een gewaarwording, als kon hij slechts door voortdurend binnen in zich te zien, dien warboel weer op orde brengen.

Hij wandelde den weg langs, welken hij was gereden, toen hij naar 't Brokkenhuis ging. Op den omgevallen boom zat een groote man, dezelfde die hem, na zijn eerste ontbijt in 't Brokkenhuis, een gekke geschiedenis had verteld en dien hij zich sinds dat oogenblik had voorgesteld als een wildeman met een dronken gezicht.

De man gaf geen teeken van herkenning.

En, in plaats van een beweging te maken, als wou hij hem opnieuw zijn geschiedenis verhalen, wendde hij zich van Barrèl af en tuurde, kin in de hand, in de mistige verte.

Barrèl verdroomde den dag grootendeels. Toen de gong luidde voor het middagmaal, ging hij naar de groote eetzaal. Matig etend, zonder trek, las hij intusschen het opschrift, met groene letters geschilderd op den grijzen muur.

DENK! DENK! DENK!

Hij *dacht*. Eigenlijk peinsde hij en wisselde zelfs geen woord met zijn tafelenooten.

Ook hier, aan de tafel der tweede klasse, zat het Jonge Ventje tegenover hem, naast de Dikke Oude Dame. Het kereltje was echter rustiger en at gemanierder dan ooit te voren. En de dame bemoeide zich niet met hem en stoorde hem niet.

Naast Barrèl zat weer de Jonge Onbestorven Weduwe en schreide. Doch nu schreide ze waardig en trachtte zelfs haar tranen in te slikken.

Aan de tafel der derde klasse was het minder rustig, ja ruoerig. Twee jonge mannen, óver elkaar gezeten, praatten luid tegen elkaar. Het praten werd schreeuwen, ten laatste stonden ze óp tafel, om elkaar vlak in het gezicht te brullen.

Barrèl bemerkte, dat de Sombere Man, aan de andere zijde

van het Jonge Ventje gezeten, minachtend de schouders optrok voor het rumoer der derde klasse en van tafel liep. Een oogenblik later volgde hij zijn voorbeeld, uit afkeer van het kabaal, dat ook hem stuitte en hinderde, nu hij een zóó sterken drang in zich voelde, zich in zijn gedachtenwezen te verdiepen.

Hij wandelde den tuin door, tot aan de garage, Daar, wekte plotseling lachen hem uit zijn gepeins op. Freddy, de chauffeur, stoeide met Francine. Hij hield haar beide handen op haar rug vast en trachtte haar op den mond te kussen, terwijl zij plagend het hoofd achterover boog.

Het gedoe en gebaar hinderden Barrèl zoozeer, dat hij haastig wegliep. Hij begreep de reden en het nut niet van dat stoeien om een zoen. Hij wist wel wat een zoen was: de druk van twee monden op elkaar. Maar zooiets leek hem vies, belachelijk en vooral overbodig.

De walging voor dat gebaar dier jonge menschen bleef hem dagen lang bij. En wanneer hij, zonder opzet, er aan *dacht*, voelde hij een aandoening van onpasselijkheid in zich opwellen. Wanneer hij voortaan wandelde, sloeg hij den blik neer en liep haastig door, zoodra hij eenige stemmen tegelijk hoorde.

Voortaan verzuimde hij zoo min mogelijk de maaltijden, om Francine niet op zijn kamer te zien, niet in haar coquetteerende oogen te behoeven blikken, niet haar gezonden lach te hooren. Doch aan tafel was hij steeds stil en voor zich zelven. Hij lette niet op het dwaas misbaar der derde klassers en had evenmin belangstelling voor de meer opgewekte conversatie der eerste klasse.

Zekeren dag ontmoette hij le Grand, in den corridor. Hij sprak hem aan.

— Ik zie je nooit, zei hij kort. Toch had ik je graag eens willen spreken.

— Ga dan maar even mee, zei de directeur vriendelijk.

In zijn particuliere spreekkamer schoof hij een fauteuil bij.

— Een sigaar?

Barrèl gebaarde afwijzend.

— Hoe is 't nou met me? vroeg hij. Wát is er met me gaande en wát gaat er in me om? Ik herinner me nagenoeg niets van het verleden en ben onverschillig voor het heden. Aan toekomst geloof ik niet.

— Denk! zei le Grand, kortaf. En rook!

— Dank je. Aan wát denken? Aan het verleden?

— Denk! Geloof niets meer, aanvaard niets meer, maar denk. Al het oude is dood voor je en al het bestaande, nieuw. Voor jou leeft en bestaat er niets, dan wat gegrond is op de rede, dan wat je toetsen kan aan eigen waarneming, beoordeling en verstand.

Het geloof, dat is de romantiek, heeft je ziek gemaakt; op het oogenblik ben je daar immuun voor.

De rede, dat is de realiteit, moet nu het werk bij je doen en je opbeuren, gezond maken, nieuw leven en een nieuwe wereld geven.

— Geloof jij. . . . ?

— Ik geloof *niets*, Ik bèn, ziè, hóór, rúik, dènk, overwéég, práát, óórdeel, verwèrp; ik dòe alles op grond van de *rede*, met behulp van mijn zintuigen en gezond verstand.

Jouw verstand is nu weer klaar en simpel als van een kind, gezuiverd van alle vlekken en breuken, die er door de romantiek op waren aangebracht. Alleen heb jij dit op het kind voor, dat het vergeten verleden in je onderbewustzijn voortleeft en je zoo nu en dan, bij wijze van waarschuwing, voor den geest zal komen.

Gebruik je gezuiverd verstand nu bij alle aangelegenheden, en in alle omstandigheden.

— Dat kan ik niet, antwoordde Barrèl, zacht. Alles is me vreemd, alles irriteert me; ik begrijp niets en voel me met niets eigen, aan niets verwant.

Le Grand lachte wijs.

— Dat is heel goed, dat is een bewijs dat je genezende bent. Er mag je niets eigen zijn en je mag je nog niet aan iets verwant voelen, want je hebt nog niets getoetst aan je gezond verstand, aan de logica.

Je voelt je zwak, zeg je. Dat is begrijpelijk en voor jou is het nuttig. Van nu af aan zal je groeien en sterker worden; maar, uitsluitend door je eigen wil, eigen drang, eigen kracht. Je moet veel lezen; lees goed en vooral, langzaam.

— Wat geef ik om dat gedaas in die boeken. Bèn ik nou al in de tweede klasse?

— Ja, sinds een paar dagen.

— Dus, ik ben genezende, zei Barrèl met een tikje ironie.

— Ja, zoo lang je het wilt en zoo snèl je het verlangt. Zoodra de periode der apathie doorstaan is, hebben mijn patiënten hun genezing in eigen handen.

Barrèl zweeg een poos, voor hij verder vroeg.

— Heb ik *gedroomd* van onsmakelijke geschiedenissen en gebeurtenissen of heb ik ze inderdaad gehoord en beleefd?

— Niet zooveel vragen. Je moet denken; hooren, zien, lezen en denken. Nou, groet ik je. Het is goed weer, zacht en droog. Neem een boek en ga in een dakprieel zitten lezen. En denk er aan, morgen avond geef ik cursus in de groote aula.

Niettegenstaande zijn afwijzing ging Barrèl toch naar de bibliotheek en nam, voor de hand, twee boeken mee.

Er waren vrij veel patiënten op het dak. Twee eerste-klasse dames wandelden naast elkaar, rustig pratend zonder een schijn dier overdreven emotie te demonstreeren, welke gewoonlijk de vrouwelijke conversatie kenmerkt en illustreert. Ze weken uit,

voor een troep rollende en vechtende derde-klassers, die in conflict waren geraakt, toen ze poogden elkaar hun geschiedenis te vertellen.

In een hoekpriël zat de Naakte Dame, in zwart costuum gekleed. Barrèl zag dat ze las en onderwijl haar wenkbrauwen fronste en op de lip beet, als vond ze de lectuur onverteerbaar of erg onwaarschijnlijk.

Hij liep de priëlen langs, om een te vinden dat geheel vrij was. In een bemerkte hij een heer, een eerste-klasser, bezig met aantekeningen op papier te maken. Toen Barrèl zijn aandacht trok door het geluid zijner voeten op het grint, zag hij hem een oogenblik aan, een ernstige, wijze glans in de oogen.

Barrèl kende dien blik, dien glans. Hij draaide er echter direct zijn hoofd voor om, verstoord dat hij zich een oogenblik voor iets had geïnteresseerd.

Plots voelde hij zich bij den arm grijpen. Zich omwendend keek hij in het gezicht van een meisje, niet ouder dan zeven-tien jaar, wier oogen hijgend glansden van hysterie.

— Ga mee, zei ze met zachte, heesche stem. Ik wil je, ik zal je alles vertellen. . . .

Dat klonk als een roep uit het verleden. Die woorden, die uitnoodiging, had hij méér gehoord, lang geleden. Maar hoe geheel anders klonk dat toèn; hoe weinig dééd hem nu het verzoek van dit meisje.

Hij voelde geen wrevel, geen afschuw, slechts groote, volkomen onverschilligheid. Dóór haar heen tastend, naar begrip en waarheid, staarde hij haar aan, zonder dat een trek op zijn gezicht eenige aandoening van mee-voelen of bereidwilligheid weergaf. Dan, schouderophalend, wendde hij zich af en ging naar een priël aan den overkant.

De eenige rieten leunstoel er in was vrij. Hij ging zitten en legde de boeken op een tafeltje van gevlochten bamboe.

Nu las hij, of eigenlijk spelde hij woorden en knoopte die aaneen tot zinnen. En hij sloeg blad na blad om, zonder dat de gedachte der woorden en zinnen tot hem doordrong.

Zijn oogen namen woorden als liefde, grootheid-van-ziel, hoop, teleurstelling en verlangen op, zonder dat zijn bevatting-vermogen ze verwerkte; hij begreep ze niet. Hij las echter verder en langzaam en vaag vormde zich het gedachtebeeld voor zijn nog tragen geest, van een jongen man die een meisje had ontmoet en nu sterk was gaan verlangen, *haar voor eeuwig te bezitten*. Het meisje daarentegen bleef onwillig; niet wyl ze zijn verlangen onredelijk en belachelijk vond, doch omdat zij er naar snakte, *zich voor eeuwig aan een anderen man te geven*. En die was juist onverschillig voor *haar*.

Dit vage, zwevende beeld irriteerde Barrèl en hij liep het priëel uit. Hij zwierf weer over het dak, heen en weer; doch, hoe zeer hij het ook verwenschte, het beeld van die twee menschen die er zoo gemakkelijk over dachten, dat de eene mensch het *eeuwig bezit* van een ander mocht zijn, wou niet meer van hem wijken.

Hij schudde er zijn hoofd tegen, trok geërgerd de schouders op en kneep zijn oogen dicht. Dat beeld hinderde hem, want hij begreep het niet en toch scheen het zich aan hem te willen opdringen, als wilde het hem onderwerpen.

— Denk! had le Grand bevolen en nu trachtte hij te denken.

Maar dat gelukte hem niet, door het schimmenspel dat het beeld met hem speelde. Hij sloot zijn deur en ging op zijn divan liggen, de oogen dicht knijpend. Door een poosje te slapen zou hij den indruk van het boek wel kwijt raken, hoopte hij. Maar de slaap kwam niet en de man en het meisje bleven hem ergeren met hun dwaze verlangens.

Den ochtend daarna, aan het ontbijt, trof hem de lachende

blik van Francine. Vaag en zonder samenhang herinnerde hij zich haar in de armen van een jongen man gevangen te hebben gezien en die gedachte combineerde hij met het beeld, dat hem uit het boek was bijgebleven.

Was het dät soms? vroeg het nu in hem. In de armen van een *ander*, is dat je voor eeuwig aan een ander *weggeven*? Maar, welke man zou in staat zijn dat eeuwig vol te houden? En welke vrouw kon het verduren, tot haar laatsten dag in een omarming te leven.

Het moest toch spoedig voor beiden lastig, hinderlijk en vervelend worden. Als de vrouw het nou eens zoo benauwd kreeg, dat ze in haar eentje de frissche lucht moest inademen, zou de man dat dan toestaan? Zou hij het eeuwig verbond als verbroken beschouwen en een ander voor *eeuwig willen bezitten*, of zou hij *haar* blijven omklemmen, al stikte ze in zijn armen?

En als de man van vermoeyenis zijn armen van haar vrijmaakte, was dan de eeuwige bezitting voor goed verloren? Liep de vrouw dan weg?

Maar wat, wat voor *aantrekkelijkheid* kon het heele gedoe toch hebben, voor den man en voor de vrouw?

HOE SITOERI HET HUWELIJK UITVOND.

De aula was een comfortabele zaal met groote divans, gemakkelijke fauteuils, groote leestafel en rooktafeltjes. Barrèl zette zich aanstonds in een fauteuil en staarde onverschillig om zich heen, naar de dames en heeren, die reeds zaten of binnen kwamen.

Even keek hij met belangstelling op, toen de heer, die hem op den daktuin zoo meewarig had aangezien, de zaal binnentrad, vergezeld van een dame op middelbaren leeftijd. Ze gingen naast elkaar zitten praten, rustig, met korte zinnen.

Toen le Grand binnen kwam, was het aanstonds stil in de zaal. Er was dan ook niet één derde-klusser aanwezig.

— Honderd-duizende jaren, zoo ving hij aan, gingen voorbij, zonder dat er een verandering van groote beteekenis plaats vond, in het gemeenschapsleven der aapmenschen. En dat misschien voornamelijk, wijl de uiterlijke, om niet te zeggen *economische*, omstandigheden, nagenoeg dezelfde bleven.

Er bleven wateren opwellen en stroomen om te drinken, er bleven boom- en aardvruchten groeien, om te eten; er was genoeg en nooit behoefde een aapmensch honger of dorst te lijden, wijl alles, wat hij noodig had, voor het grijpen was. En altijd door waren de wijfjes gewillig en bereid te paren en de mannetjes zaadrijk genoeg om ze te voldoen en te bevruchten.

Het gebeurde soms, dat een mannetje niet sterk genoeg was, om de wijfjes te overweldigen. En ook, dat zekere wijfjes een afwijking in lichaamsbouw vertoonden, die haar minder appetijtelijk deed zijn in de oogen der mannelijke apen.

Beide soorten waren na-producten, ontstaan uit de herhaalde paring van Ginko-Foeri-Foetisch met Kolos en uit de paringen van hun nakomelingen onderling.

Doch die mannetjes en wijfjes wendden dan het kunstje aan, dat door Ginkoetsj zoo behendig en met succes voor de eerste maal was gebezigd. In plaats van door aandringen voldoening van hun verlangen te bereiken, zonderden zij zich somtijds af en bedekten hun lichaam met bladeren, om nieuwsgierigheid naar hun *naakt* op te wekken.

Hoewel die bedekking altijd weer het verlangd gevolg had, werd het toch geen gewoonte der groote massa, onder de aapmenschen. Want voor hen, die niet door een natuurlijke afwijking genoopt werden, de natuur in hun genooten te verschalken, was die omhang van bladeren te lastig, wijl hij hen in de vrijheid hunner bewegingen belemmerde.

Dus, zeg ik U, bleef het leven der aapmenschen nagenoeg in het zelfde sleurgangetje voortsukkelen, niettegenstaande de misgeboorten en zwakken naar verhouding vermeerderden

Tot . . . Sita-Oera-Lorita haar eerste jong wierp.

Zoover als thans onze kennis reikt, beteekent die naam, in een beschaafde taal overgebracht: zwak voor zon en bang voor regen, gulzig in het eten en te lui om een appel te plukken. De taalvorschers der jongste eeuwen nemen aan dat haar verkortnaam was: Sitoeri.

Zij was de zeer verre nanicht van Ginkoetsj. Hoe onaangenaam de beteekenis van haar naam reeds aandoet, gaf hij echter lang niet al haar ondeugden en streken weer. Daarom is het niet onmogelijk, dat in dien tijd de taal der aapmenschen zoo volmaakt was, dat zelfs elke letter ervan een zelfstandige beteekenis had, ja soms voor meerdere uiteenlopende verklaringen stond. In verband hiermede wijs ik op het oud-Hebreeuwsch, het oud-Grieksch, de taal van oud-Egypte en vele minder bekende talen, dialecten en idiomen.

Het gebrekkige onzer kennis der oude aapmenschentaal is de oorzaak, dat wij het buiten een zuivere definitie van Sitoeri's

karakter moeten stellen. Echter, zóóveel hebben onze geleerden wel uit haar naam kunnen opmaken, dat wij, afgaande op haar ondeugden en negatieve hoedanigheden, Sitoeri mogen zien als het prototype der, volgens onze begrippen, volkomen normale vrouw.

Een verschil van groote beteekenis tusschen haar en Ginko-Foeri-Foetisch was, dat deze, gebrekkig en mismaakt geboren, door de mannetjes-aapmenschen werd uitgelachen en ontweken en zij daarom een list uitdacht, om met den sterkste hunner te kunnen paren, terwijl Sitoeri hen in niets afstootte. Zij was regelmatig gebouwd en behoorlijk behaard, was speelsch als een katje en vlug als een eekhoorn, gaf den aapmensch die haar besprong veel moeite om haar te overweldigen en wist daardoor zijn voldoening tot het hoogste op te voeren.

Indien de aapmenschen in diën tijd kennis hadden kunnen nemen van onze moderne literatuur, dan zouden de mannetjes Sitoeri een schoonheid en een zeer begeerlijke vrouw hebben genoemd, om den stand van haar neus en om het gebaar, waarmee ze zich ten laatste gewonnen gaf. Daar ze echter onze beschaving nog volkomen misten, namen ze haar, zooals ze elk ander wijfje zouden hebben genomen.

Tot dat ze haar eerste jong wierp, was ze geheel gelijk aan de anderen. Ze at, dronk, speelde en sprong, sliep of paarde, kortom, was een aapmensch, als duizend mèt en millioen vóór haar. Doch, op den dag van haar bevalling, veranderde ze zoodanig van houding en leefwijze, dat haar voorbeeld het gansche aapmenschenvolk opviel en beïnvloedde. Nu we een tamelijk zuiver overzicht hebben op dit laatste tijdperk der rechtopgaande aapmenschen, kunnen we dan ook gereedelijk aannemen, dat Sitoeri de eerste aapmensch was, die zich tot *mensch* maakte. Zij was het die, grootendeels onbewust en ongewild, haar volk den weg wees van vrijheid naar slavernij, van puur

natuurwezen tot het gedrocht, dat wij allen kennen als den *modernen mensch*.

Le Grand nam een teug water. Hij keek zijn hoorders aan, als zocht hij op de gezichten naar kenteekenen van begrip of instemming.

De dame die het laatst, tegelijk met den heer, binnen was gekomen, beantwoordde zijn blik met welwillendheid; ze bloosde niet en toonde zich evenmin op andere wijze vrouwelijk schijn-verlegen. Vóór haar lag een blad papier, waarop ze een aanteekening zette, die ze aan den heer naast haar liet lezen.

De rechtopgaande aapmensch had, tot het tijdperk, dat de geschiedschrijvers aanduiden als de Sitoerische periode, niets geweten van moeilijke of bizonder pijnlijke verlossingen en hij had tot dien tijd de vroedvrouwen en het kraambed ontbeerd, zoowel als den dokter en het ziekenhuis.

In het laatste uur der zwangerschap bolde het lichaam uit en ging de aanstaande moeder wijdbeens staan, zooals ze zoo dikwijls had zien doen. Dan opende zich het bekken en even daarna stortte het jong in de gereedgehouden handen der moeder of ook wel op den grond.

Mogelijk stonden er somtijds andere aapmenschen naar te kijken die haar, voor een verzetje, hielpen; doch in den regel droeg de moeder zelve het jong naar de dichtstbij gelegen pool en waschte het daar af. Daarna voedde ze het kind en gedroeg zich overigens alsof er niets bizonders was gebeurd.

Bij Sitoeri begon de kentering. Toen haar lichaam zich opende, viel ze op den grond en begon luid te schreeuwen. Ze krijschte hooge, langgerekte gillen uit, welke de andere aapmenschen zoodanig verschrikten, dat ze in wilde haast weg liepen. En den ganschen dag, na de geboorte van haar jong, lag

ze nog steeds op dezelfde plek te kreunen en hield zich, alsof ze te veel pijn had, om een beweging tot opstaan te maken.

De aapmenschen waren, naarmate haar gillen in kreunen was verkeerd, geleidelijk teruggekomen en in een wijden kring om haar heen gaan zitten. Ze staarden haar verbaasd aan, mond en oogen wijd-open, doch hielden zich gereed, op te springen en opnieuw te vluchten, ingeval ze het schrikwekkend geluid wéér zou doen hooren.

Maar dat kwam niet meer. Zelfs haar kreunen werd al zachter en toen de anderen vruchten inzamelden en die op hun gemak gingen oppeuzelen, vergat ze haar pijn te uiten, uit belangstelling voor het voedsel.

Dicht bij haar zat een jong, krachtig mannetjes-aapmensch. Hij vrat snel en veel; zóó snel, dat zijn handen de werking van zijn mond bijna niet gelijk konden blijven. Er rolde een rijpe, sappige appel uit zijn hand, in de richting van Sitoeri.

— Rol 'm een beetje dicht bij mij, verzocht ze, op fleemenden toon.

— Mankeert je wat aan je armen en beenen, dat je niet kan opstaan en zelf plukken, antwoordde het jonge aapmensch, dat Simpel werd genoemd, bits. Sta op en pluk er zooveel als je vraatlust behoeft en spreek geen wartaal tegen me. Of, blijf liggen en verhonger voor mijn part.

— Ik kan niet opstaan, zei ze zacht, ik heb immers pas een jong geworpen.

Dat argument had hij nog nooit gehoord en wekte zijn verwondering op. Doch, wat hem sterker aangreep, was, de vreemde, weeke klank van haar stem.

Die stem trilde in hem na en scheen in hem rond te kruipen en zijn binnenste tot beroering te brengen. Een vreemde, gekke gewaarwording ontstond daaruit: *nieuwsgierigheid*. Nieuwsgierigheid naar het gedoe van het wijfje, dat een jong had ge-

worpen en nu dingen zei, welke hij nog nooit had gehoord. En, naar een geluid, dat zij kon voortbrengen, dat in zijn lichaam overging en daar nu rondkroop.

Deze *nieuwsgierigheid* was het begin, de oorsprong van het geloof van den man, in het *mysterie der vrouw*. Een geloof, waaraan sinds Sitoera's verlossing, milliarden mannen zouden sukkelen, waaronder duizenden, die elk honderdduizend Sitoeri's waard waren.

— Waarom kan je niet opstaan? vroeg Simpel.

Sitoeri zweeg, als aarzelde ze, een geheim van buitengewone waarde te verklikken. Ze keek hem aan.

Gefopt door het oerinstinct, dat achter volkomen stilte een verrassende openbaring doet verwachten, kroop hij geruischloos naar haar toe.

Beide zijn handen omklemden zoete noten en sappige appelen. Toen hij vlak bij haar zat, openden zij zich, onder den invloed van een vreemden glans, in Sitoeri's oogen.

Die glans was de *lach der vrouw*, door Sitoeri het eerst gedemonstreerd en sinds dien het geraffineerdst, immoreelst wapen der rechtopgaande wijfjes. Met behulp daarvan zouden ze voortaan den man dwingen, voor haar te zwoegen en te knielen. En ze zouden ermee haar overwinning vieren, telkens nadat ze hem opnieuw tot slaaf van haar domheid en luimen hadden gemaakt.

De vruchten lagen nu zóó dicht bij haar, dat zij ze kon beschouwen als aan haar geschonken. Dus, greep ze een appel en beet er gulzig in.

En na den eerste, at ze een tweede, een derde en intusschen straalde de nieuwe glans onverpoosd uit haar oogen in de zijne en bedwelmde hem er al zekerder door.

Waarom kan je niet opstaan? vroeg hij nog eens, met onvaste stem.

— Ik ben immers een wijfje, een gansch ander wezen dan jij, Simpel, antwoordde ze, haar stem doorweekt van den nieuwen klank. Kan jij soms bloed afscheiden, bij iedere maanwisseling, zonder dat je oogen voor goed het licht verliezen? Kan jouw lijf open gaan om jongen te werpen en weer dichtvallen, als een mond, die gesproken heeft?

— Nee, zei hij bedremmeld. Maar daar ben jij immers niet de eenige in. Alle wijfjes scheiden bij maanwisseling bloed af en alle laten ze van tijd tot tijd een jong uit het lijf vallen. Zijn zij *allen* dan anders dan ik?

— Ja.

— En geen harer zei het ooit. En nog nooit keek er een zoo vreemd uit haar oogen of trilde haar stem in mijn lijf door, als nu.

Sitoeri glimlachte.

— De anderen *weten het nog niet*. Maar ik wèl. Zoodra zij het weten zullen ze, evenals ik, voortaan niet meer opstaan om vruchten tot voedsel te zoeken.

— Zullen ze willen verhongeren?

— Nee, een ander moet voor haar voedsel zorgen.

— Wie zal zoo dwaas zijn, zich moe voor haar te maken? vroeg hij verbaasd.

— Jij!

— Ik? vroeg hij onthutst. Ik vruchten plukken voor alle wijfjes? Ik niet meer spelen en springen, niet meer zwemen en paren? *Ik* vruchten plukken en inzamelen zonder verpoozing en altijd maar door, voor *anderen* en misschien zelfs honger lijden, want er zijn zoovele. . . .?

— Maak je toch niet zoo druk, viel ze hem in de rede. Jij hoeft het niet voor *allen* te doen. Er zijn immers zoo véél mannetjes; die kunnen je helpen.

Weer werkte haar bedwelmeling op hem in, door den vreemden glans in haar oogen.

— De mannetjes zullen haar zien aankomen, antwoordde hij zwakjes. Waarom zouden zij zich overspannen voor die luiwammessen?

— Wil *jij* het dan niet voor *mij* doen? fleemde de weeke klank in haar stem.

Tegelijk streelde haar hand zijn huid, waardoor een trilling door zijn gansche lichaam joeg en de natuurkracht hem aanzette, haar te bespringen en met haar te paren.

Maar vreemd, hij *kon* niet, schoon zijn lichaam rijp was.

Hij *kòn* niet, schoon hij jong en tierig was.

Hij was onmachtig, doordat de glans in haar oogen een toovercirkel had getrokken om de plaats waar hij lag en hem daar nu als gevangen hield.

Die cirkel was de oorsprong, het begin, der suggestie tot onthouding, door latere *zedes* opgelegd, aan den man, die geen paringsverbod had aangegaan.

Wil je het dan niet voor *mij* doen? vroeg ze nog eens, zachter, weeker en toch dwingender.

De cirkel scheen zich te vernauwen en Simpel samen te persen tot een klein Simpeltje, dat zweette en hijgde van benauwdheid.

— Voor jou.... wèl, zei hij eindelijk, als verwachtte hij van die toezegging ontspanning en verlossing.

Haar gelaat leefde op, in blijden lach.

— Je bent een brave Simpel, prees ze hem. Dan mag jij voortaan met mij paren wanneer en zooveel je wilt en dan sluit ik mijn lichaam voor elk ander mannetje.

— Maar hoeft ik dan niet voor de andere wijfjes voedsel te zoeken? vroeg hij, met wantrouwen en vrees in zijn stem.

Sitoeri richtte zich resoluut op en keek hem streng aan.

— Dat mag je zelfs niet doen, verbood ze hem. En denk er om, dat je niet met een ander paart, want dan zet diè je aanstonds aan den pluk. Jouw lichaam is voortaan voor mij uitsluitend, zooals het mijne alleen voor pou is.

Ja, nou mag je; ik heb genoeg gegeten en de pijn is over.

Dit paringsverbond van Sitoeri en Simpel, besloot le Grand zijn rede na een korte onderbreking, was de eerste demonstratie van het onzedelijk instituut, dat *wij* kennen als het *huwelijk*.

Zoomin als het moderne, had dit allereerste paringsverbond iets te maken met *liefde*, van lagere, middelbare of hogere orde. Het was uitsluitend gesticht om dezelfde reden, waarom het tot nu toe werd gehandhaafd, namelijk tot wederzijdsche exploitatie. En, let wel, de voorwaarden, door Sitoeri gedicteerd, droegen de gedachten van het *persoonlijk bezit* van iets, dat buiten haar eigen persoonlijkheid stond.

Dit verbond was dáárdoor dus evenzeer de bepaling en instelling van het *privaat-bezit*, als de oprichting van het huichelachtig, onzedelijk instituut: *huwelijk*.

DE JACHT OP SITOERI.

Barrèl was nu in dien toestand, dat alles wat er in zijn tegenwoordigheid gezegd werd of gebeurde, volkomen tot zijn brein doordrong. En elk gebaar, feit of woord, dat zijn aandacht trok, beeldde zich aanstonds duidelijk af, in zijn passief bewustzijn en bleef daar.

Evenwel kon hij alles niet blijvend helder waarnemen, nog minder, analyseeren. Zoodat voortdurend in zijn brein een heterogene verzameling huisde, welke hij vaak met bevreemding in zich waarnam, zonder dat hij lust of kracht voelde, de beteekenis dier beelden te doorgronden.

Het helderst en het meest positief leefde in hem, het sterke woord van le Grand: „Denk!” En dikwijls zei hij het tot zichzelf, soms luid-op, om de gewaarwording van het geluid opnieuw te ondergaan.

Le Grand's vertelling van Sitoeri peinsde dagenlang in hem na; voortdurend hoorde hij er brokstukken van vertellen. En sterk werd de drang in hem, Sitoeri en Simpel te verwenschen, om hun dwaas en onredelijk verbond, dat van zoo grooten invloed op het leven der latere menschheid bleek te zijn; ook op het zijne.

Op den duur stonden beide rechtopgaande aapmenschen scherp omljnd gebeeld in zijn brein. Dus was het voor hem een *zekerheid*, dat zij bestonden.

Ze bestonden, en le Grand had blijk gegeven niet in het minst tevreden te zijn met hun bestaan en hun gedrag.

Waarheen hij nu keek zag hij voortaan Sitoeri's en Simpels. Elk vrouwelijk wezen in 't Brokkenhuis verwachtte hij te zien neerstorten, schreeuwend om appelen; en, elke man leek er toe bereid, een gelofte van trouw, gehoorzaamheid en goed gedrag

af te leggen, in ruil voor de toezegging dat een *vrouw* voor *hem* zou zijn, uitsluitend en voor altijd.

Dagelijks las hij eenige hoofdstukken der literatuur van zijn tijd en hetgeen ervan tot hem doordrong, combineerde hij vagelijk met het verhaal der beide rechtopgaande aapmenschen. Schoon hij nu alles behalve objectief tegenover zichzelf stond, zich niets van eigen verleden kon herinneren, zelfs den naam Pia al verder uit zijn brein verdween, zei zijn steeds zuiverder wordende intuïtie hem, dat hij door *zekere* oorzaak nièt was *wie* en hoè hij had kunnen zijn. Die onbekende oorzaak moest, docht hem, in verband staan met het gedoe der Sitoeri's en Simpels.

Weer werd hij stiller, eenzelviger, wantrouwender. Hij lette op het gedrag en de gebaren der andere patiënten en der beampten, en vermoedde, zocht achter ieder woord iets vijandigs, ten opzichte van zijn persoon.

Wijl de andere tweede-klassers in het zelfde stadium verkeerden en netzoo dachten en handelden als hij, kreeg de eerste verdieping allengs meer het karakter van een tooneel, waar tegelijkertijd verschillende pantomines, door elkaar, werden opgevoerd.

Allen, de Oude Dikke Dame zoowel als de Kampioen-Bokser, bekeken nu alles met den starenden blik van Barrèl. En zoo ijverig als zij zich in de derde klasse hadden betoond in het elkaar overrompelen en overdonderen met hun tegenwoordigheid en hun liefdesgeschiedenissen, zoo volhoudend waren ze nu in het wederzijdsch bespionneeren en afluisteren. Daarbij negeerden ze elkaar volkomen.

Iedere vrouw der tweede klasse verdacht nu elken man ervan, haar *alleen-bezit* te willen veroveren. Ze beloerde de mannen en moedigde ze schijnbaar onbewust aan, met het voornemen, ze bij de eerste daadwerkelijke poging te verraden.

den als Simpel, den vijand en verderver van het menschedom. Evenzoo beloerde ieder harer de andere vrouwen, overtuigd als alle waren, dat in iedere vrouw zich een Sitoeri verschool. Dit vrouwelijk wezen, dat terwille van een handvol appels haar vrijheid, zelfstandigheid en keus van den vader voor elk van haar kinderen had opgegeven, vonden de vrouwen nòg verachtelijker dan Simpel.

Nagenoeg op dezelfde wijze dacht en loerde ook iedere man. En in den toestand der tweede klassers, tusschen de schaduw van bijna doodsche apathie en het licht van den vrij-denken-den mensch, kenden mannen nòch vrouwen voorkeur of toegevendheid, jegens het eigen geslacht. Terwijl ze, om een misdadiger of boosdoener te kunnen betrappen, alle mogelijke en denkbare middelen aanwendden, welke evengoed konden dienen om het hoogste zoowel als het laagste doel te bereiken.

De vrouwen maakten zich de verleidelijkste toiletten, om elkaar tot overtreffen te prikkelen en op de mannen die zinnenbeking te beproeven, welke Simpel moest hebben verleid. De mannen gingen aan sport doen, hielden spitsvondige rede-neeringen in de aula en buitten hun talenten op alle wijzen uit, om de vrouwelijke „nieuwsgierigheid” tot het uiterste op te voeren. Het was voor henzelfen en voor elkaar verwonderlijk, zooveel latente eigenschappen er in hen bleken te leven.

De Kampioen-Bokser vond in de voorraadkamers een paar zware halters en gaf seances op het gebied der atletiek, welke inderdaad de grens van het menschelijk-kunnen naderden. Hij was slechts in het hoogstnoodige gekleed, om zijn krachten bouw zoo voordeelig mogelijk te doen uitkomen. Zijn spieren bolden met den dag meer op, zijn gansche persoon groeide zichtbaar mooier en krachtiger uit. Dikwijls halterde hij, bijna naakt, tot diep in den nacht in den corridor en scheen dan van niets te weten, niets te zien, dan

zijn halters, voor niëts belangstelling te voelen, dan voor eigen houding en gebaren.

Maar *inderdaad* speurde hij dan scherp naar de deuren der dames.

Die bleven echter gesloten. Trouwens behoefden de vrouwen, om den naakten half-god te bewonderen, haar deur niet te openen, wijl elke ingang van een kijkgat was voorzien, dat aan den buitenkant nauwelijks merkbaar was. Een hulpmiddel, welks behoefte le Grand reeds bij den bouw van 't Huis had voorvoeld.

Menigen avond tuurden de dames door die gaten. Méér echter, hielden zij zich voor, om een lotgenoot, die voor de bekoring mocht zwichten, te betrappen, dan uit verlangen, den athleet te zien werken.

Voor al de Oude Dikke Dame gaf menigmaal haar nachtrust op, voor de spionage-drift. Ze kon haar oogen niet naar genoeg verpaiden aan het gezicht van den rijkdom van spieren, de breede schouders, veerende heupen en oer-sterke beenen, door den Kampioen-Bokser in den corridor geëxposeerd. En in haar leefde de zekerheid, dat de andere vrouwelijke tweede klassers éven vurig en verlangend tuurden naar den man, die alles liet zien, wat een vrouw tot verzoeking en onderwerping kon brengen.

Zekeren nacht, toen de Kampioen-Bokser al eenige uren had gehalterd, voor de vijf dames achter haar gesloten deuren, die allen trilden van verwachtingen, dat eindelijk een van haar voor de verzoeking zou bezwijken, zonk de Oude Dikke Dame in erotischen zwijmel op de knieën. Ze had geen kracht meer en miste de energie tot opstaan, doch voelde zich voor een moment zoo overgelukkig, dat ze behoefte kreeg, het zich zelve te zeggen.

Ze opende haar mond om te praten, wist, hoorde, dat klan-

ken haar mond ontvloeiden, doch ze onderscheidde zin noch woorden. Na minuten van verbaasd luisteren, wist ze dat ze *zong*. Ze zong in zuivere accoorden, gevoelig en harmonisch.

Haar buitengewone toestand had haar haar eigen stem doen ontdekken: een warme, volle, goed beheerschte alt.

Haar, door dit plotseling, bizonder bezit verwekte, geluksextase ging onmerkbaar over in slaap. Veel vroeger dan gewoonlijk ontwaakte ze echter en toen was haar eerste gedachte, bij zich zelve waar te nemen, of ze had gedroomd of dat ze inderdaad met een zangstem was begiftigd.

Het was geen droom. Ze kòn zingen. En, nauwelijks begon ze een liedje, dat sinds haar kinderjaren in haar geheugen had geleefd, te zingen, of alle deuren op den corridor gingen zachtjes open. Toen begreep ze, dat de anderen naar haar luisterden en haar zang mooi vonden.

Aan het ontbijt deed de gansche tweede klasse weer volkomen onverschillig voor alles en jegens allen; niet één der patiënten zei een ander ook maar één woord ter tegemoetkoming. Hetgeen hen echter niet weerhield, elkaar onverpoosd in het oog te houden, om gereed te zijn, elke poging tot Sitoe-rische verovering onmiddellijk te verraden. Na het ontbijt ging ieder zijn eigen weg, alsof niemand ook maar het minste belang stelde in de gedragingen der anderen. Doch hoewel sommigen de hei opgingen, anderen met de lift naar het dak stegen, en enkelen met slaperig gezicht de eigen kamer opzochten, waren na een half uur de tien patiënten weer bijeen in de leeszaal.

De Man-met-het-Dronken-Gezicht was het eerst binnen en nam zijn gemak, in een fauteuil vlak bij de deur, om als het ware de binnenkomenden te controleeren. Toen nog enkel de Naakte Dame mankeerde, voelde hij den drang in zich verrijzen, haar te gaan zoeken. Immers, was hij er geenszins

zeker van, dat ze niet allerlei rare dingen uithaalde, om jegens mannen buiten de tweede klasse streken uit te spelen.

Toen ze binnen kwam hield hij zich niettemin, of hij niet het minste belang in haar stelde. En nauwelijks zat ze aan de leestafel, schijnbaar ten volle verdiept in een boek, of hij nam de Don Quichotte, welke hij voor zich apart had gelegd, en scheen toen van niets om zich heen meer te weten.

De algeheele rust, die nu in de leeszaal zweefde, was echter van korten duur. Na een tiental bladzijden te hebben gelezen, liet het Dronken Gezicht zijn boek onachtzaam uit de handen vallen en begon hij luid-op er over te praten.

Al hooger en hooger klonk zijn stem, zoodat de een na den ander ophield met lezen en hem aankeek. Binnen weinige minuten luisterden ze naar hem met toegespitste belangstelling. En de stilte der luistering werd zoo zuiver, als zelfs de directeur gedurende zijn cursussen bij mogelijkheid kon wenschen.

Hij sprak over den dolenden ridder en zijn schildknaap, over des ridders liefde en avonturen. Over den ouden, knussen, romantischen tijd, over de menschen van dien tijd, hun zeden en liefhebberijen. Maar, weldra scheen het, als verzonk het oude prachtverhaal in zijn causerie en vertelde hij een *eigen* geschiedenis, spitsvondigheden aan paradoxen, deze aan kwinkslagen en die geestigheden aan fantastische invallen hechtend.

Eigenlijk was het geen *verhaal*, dat de tweede klasse zoo tot groote belangstelling imponeerde, maar een *epos*. Hij *vertelde* niet, maar *bouwde*; bouwde met woorden een wereld op, waarin gedachten als geestelijke personen leefden, leden, genoten en lachten. Blijkbaar sprak hij ook niet ter wille van, of tégen zijn mede-patiënten, hij scheen ze zelfs niet te zien. Zijn geest werkte, dacht, bouwde en uitte zich in *woorden*, welke gedurende een poos de tweede klasse geheel veroverden,

en door een bizonderen, helblauwen *glans* uit zijn oogen, die de leeszaal als met een nieuw licht vulde.

Zijn geest, zoolang vernederd en geknecht door geweld van buiten af, scheen zich vrij te maken en tot vergoeding voor zijn lijden een latent dichterschap in hem tot ontkieming te brengen.

Zijn geestigheden zouden de ruiten der zaal hebben doen rinkelen van het lachen, als hij door normale menschen was aangehoord. Zijn fantasieën waren zoo absoluut nieuw, zoo stout gedacht, zoo onbegrensd, dat een bijeenkomst der vervelendste, over oud roest en vergaan papier mummelende professoren, naar hem luisterend, alle theorieën en stelsels zou hebben vergeten, om hem als een klas nieuwsgierige schoolknappen met open mond en oogen aan te gapen.

Deze luisteraars bleven echter kalm en niet de geringste uiterlijke kenteekenen verrieden, in hoeverre zijn woorden hun innerlijk leven in beroering brachten. Niet één vertrok ook maar even een lachspier, om zijn ongerijmdste zotterijen. Wel gluurden hun oogen onverpoosd naar elkaar, spiedend, of de causerie van den Man-met-het-Dronken-Gezicht bij iemand „Sitoerische” neigingen opwekte.

Plotseling zweeg hij en liep weg. Hij liet zich den geheelen dag niet meer zien en hield zich ook de volgende dagen schuil, om hen, onopgemerkt, door zijn kijkgat te bespionneeren.

Intuïtief voelde hij, dat het „nieuwe” in hem hen imponeerde en nieuwsgierig naar hem maakte. De mannen prikkelde hij tot een soort jaloezie; het zou hen aanzetten, eigen krachten te beproeven, om te ervaren, of ook zij geen latent talent bezaten. De invloed evenwel, die van hem naar de *vrouwen* zou uitgaan, begreep hij, zou van geheel anderen aard zijn.

Zij toch zouden het nieuwe in hem zien als een *bezit*, en trachten, het tot het *bare* te maken, *om het genot, dat vergroot*

of vermeerderd bezit schenkt. En om haar doel te bereiken, zouden ze er naar streven, bewust of onbewust, zijn *lichaam* te naderen, zijnde de eenige wijze, om zijn nieuw, *geestelijk* bezit te veroveren.

Hij nam zich voor, de vrouwen te tarten, haar drang naar hem tot het uiterste te prikkelen, tot zij, voor de verzoeking bezwijkend, lichaam voor lichaam zouden bieden. Dan zou hij de eerste van haar als Sitoeri herkennen en haar, met behulp van den directeur, voor de menschheid onschadelijk maken.

Deze gedachte, die nagenoeg eender leefde in het brein van den Kampioen-Bokser en de Oude Dikke Dame, bracht die drie tot elkaar, zonder dat ze dat zochten of zich met elkaar bemoeiden. Ze leidde tot gemeenschappelijke voorstellingen, welke door geen van hen drieën waren voorbereid.

De eerste dier voorstellingen vond plaats op den daktuin, tijdens een helderen, zachten vroeg-voorjaarsmiddag en had weldra een zeer bizonder, onverwacht resultaat. De halter-oefeningen, de liederen en de causerieën inspireerden namelijk de beenen der Zeenymph met de Groene Haren tot het uitvoeren van rhythmische danspassen, welke de kunst der drie ontroerend begeleidden en illustreerden.

Louter de zang der Oude Dikke Dame had reeds bijna alle eerste klassers en eenige beambten naar het dak gelokt. Toen nu echter de Zeenymph haar eersten dans uitvoerde, werd de chefkok zóó luidruchtig van enthousiasme, dat de directeur haastig boven kwam, om hem tot orde te brengen.

Le Grand, wien geen der Brokkenhuis-excessen ooit iets nieuws bracht, zette zich naast Barrèl, die, de lippen stijf op elkaar gedrukt, de oogen wijd open en de ooren toegespitst als een jachthond, een en al aandacht was voor de gecombineerde uitvoering.

— Wat denk je er nu wel van? vroeg de directeur plotseling.

— Wat ik dènk?

— Ja, denk, dènk, *denk*. Zien is waarnemen, waarnemen brengt tot denken, denken doet weten. Wàt denk jij nu?

— Ik . . . denk aan het boomblad van Ginkoetsj, aan den oogglans en de weeke stem van Sitoerie . . .

— Aan niets anders?

— En aan Simpel. Als ik hem zie, sla ik 'm zijn hersens in, zoo'n halfgare chimpansee.

— Als je hem ziet? Ken je hem dan? Hòe zou je hem kennen, als je hem nog nooit in levenden lijve hebt ontmoet?

— Ik zàl 'm kennen, zei Barrèl stug, de tanden op elkaar klemmend. Ik ken 'm, ik ken zijn lafheid, zijn gebaren, zijn onnoozelheid.

— Zie je hem nou ook? vroeg le Grand, dringend.

— Ja.

— Zie je hem, alsof-ie in vasten vorm voor je staat?

— Ja!

— Maak hem dan voor mij óók *zichtbaar*. Hij ligt al op je kamer, aan stukken en brokken. Ga en maak hem heel.

Als gehypnotiseerd ging Barrèl.

In zijn kamer stond, bij het venster, een schildersezèl. Op zijn tafel lagen palet en penseelen, mesjes, tubes verf, schetsboeken, papier en allerlei teeken-benoodigdheden. Ook een rol linnen.

Hij had op de middelbare school iets aan teekenen en kleuren met waterverf gedaan, omdat het een leervak was, maar in later jaren had hij het beetje kennis en talent, dat hij had verkregen, verwaarloosd. Er had zich dan ook nooit bijzondere belangstelling in hem geopenbaard, voor beeldende kunst, zoomin als voor andere.

Nu, nog steeds als onder le Grands hypnose, begon hij op een schetsvel te krabbelen. Hij bracht het tot de omtrekken van een wezen, dat man noch vrouw was.

Die schets voldeed hem niet. Hij nam een ander vel en begon opnieuw. Tot drie maal toe gooide hij het resultaat opzij en ving wéér aan. Dan, als bij plotselinge ingeving, overtuigde hij zich dat de deur behoorlijk was afgesloten en trok de gordijnen terug.

Nu, met geduld en beleid, spande hij een stuk linnen op den ezel en teekende de laatste schets op papier, er op, na, in fijne houtskoollijnen. Voorzichtig, met volle aandacht, drukte hij een tube verf gedeeltelijk op het palet uit.

MOOIE KLEEREN, MUZIEK.

Barrèl had een groot schilderij opgezet en werkte er nu dagelijks vijf à zes uren aan. En gedurende de maaltijden praatte hij er druk over, tegen zich zelven, doch zóó luid, dat alle patiënten der tweede klasse hem hoorden en zijn betoog gemakkelijk konden volgen.

Zij, die reeds met een nieuw talent waren begiftigd, knepen de lippen vast opeen en deden, alsof zijn gebabbel voor hen geen waarde had. De Oude Dikke Dame en de Zeenymph hielden zich voor, dat zijn artistiek gedoe en gedaas geen ànderen grond hadden, dan zijn „nieuwsgierigheid” naar haar lichaam, als de drager van haar nieuwe talenten. Ze besloten, ieder voor zich, nauwkeurig op hem te letten, hoewel ze er zeker van waren, dat ze zich niet door hem zouden laten suggereeren of beetnemen.

De Jonge Onbestorven Weduwe, wier plaats aan tafel nog steeds naast hem was, voelde wantrouwen van ernstiger aard. Barrèls artistiek gepraal docht haar zwetserij, om haar op zijn kamer te lokken, teneinde haar als Sitoeri te bejegenen en aan te brengen. Daarom deed ze, alsof de stoel naast haar onbezet was en ze niets van zijn bestaan afwist. Trots haar onbegrensde achterdocht was haar „nieuwsgierigheid” naar zijn nieuw-leven echter zóó groot, dat ze zelfs het huilen afleerde en vergat.

Toen ze dat bij zichzelf waarnam, en, volgens haar gewoonte, na het diner, op haar kamer in den spiegel keek, ontroerde ze zoodanig van het nu niet behuild gezichtje, dat haar tegenblikte, dat ze aanstonds groote belangstelling voelde voor haar kleerenkast. Bij dit nieuwe gezichtje, vond zij, behoorde een nieuwe jurk; en wel zóóeen, die haar van dienst kon zijn in haar verweer tegen Barrèl's arglistig streven. Eén, in licht

terra-cotta, beviel haar nogal op het oog, schoon de coupe aan den hals haar minder geschikt toescheen. Dus, nam ze die mee naar de kamer der naaisters en veranderde haar daar, met allerlei hulpmiddelen en fournituren, in een sprookje van stoffen en kleuren.

Haar eerste binnenkomen in de eetzaal, met de nieuwe jurk aan, was een indrukwekkend succes. De buitengewoon rumoerige derde klasse zweeg een volle minuut en keek haar beduust aan. De patiënten der eerste klasse, dames zoowel als heeren, keken blij-verrast op en le Grand stond zelfs even op, om haar vriendelijk toe te lachen.

Noch de liefelijke altstem der Oude Dikke Dame, noch des Kampioen-Boksers overtuigendste krachttoer, noch de meest suggestieve dans der Zeenymph had het bereikt, de tweede klasse zóózeer in haar geheel te ontroeren, als de lente-lach om den mond der Weduwe deed, toen zij in haar nieuw toilet aan tafel kwam.

Dat wonder geschiedde, doordat de vreemde, gansch nieuwe, bekoring, welke uit haar verschijning straalde, de patiënten, niettegenstaande hun stugste gereserveerdheid, een oogeblik als overweldigde.

Het was dan ook geen jurk zonder meer, nòch een vrouw in een costuum, maar dè vrouw die het had verstaan, één te worden met haar kleeren en zich nu in haar opperste en schoonste charme der menschheid en het leven aanbood.

De kleinzieligste ethische zedepreeker, zelfs, had in die kleedij geen aanleiding kunnen vinden tot vitten. Want, niet de uitsnijding aan den hals, geen buitensporige buste-welving, niet de lengte der mouwen, noch doorzichtigheid der stof was het, die haar in dat costuum tot de mooiste der patiënten maakte, maar de harmonie, welke de Weduwe had gezocht en betracht in de coupe, stof en kleuren.

Allen voelden het: lichaam en gebaar, stof en kleuren waren één en dat zeldzaam resultaat was niet louter het gevolg van hand-arbeid. De drijfveer tot het uitdenken en maken van zoo'n toilet moest van voornamer gedachte zijn geweest, dan die der noodzakelijkheid van een nieuwe jurk. Niemand minder dan Sitoeri zelve, dachten de anderen, kon de Onbestorven Weduwe hebben bezield bij haar werk, en tot het heilloos streven, dat er van moest uitgaan. Zoo één, dan moest wel *dit* talent het allergevaarlijkste zijn voor het doen verschijnen van Simpels.

In langen tijd was er niet zoo weinig door de tweede klasse gebruikt, aan het diner, als dezen middag. Bijna niemand at; dames en heeren beefden en sidderden van verwachting. Innerlijk was een ieder hunner er zeker van; op een zóó duidelijke, Sitoerische uitdaging, *moest* wel onmiddellijk de verschijning en val van Sempel volgen.

En ze wachtten. . . .

De Sombere Man stond op. Zijn plaats aan tafel was schuin over de Onbestorven Weduwe; sinds haar binnenkomen, had hij geen lepel vol gebruikt. Haar verschijning, de sfeer die om haar zweefde, was van méér en voornamer waarde voor hem, dan voedsel. Haar tegenwoordigheid deed al het andere in de wereld voor hem van onnut worden en zonder reden van bestaan.

Schoon de tweede klasse ademloos van verwachting, op den man en de vrouw lette, scheen het buitengewone, dat ging gebeuren, niet tot de patiënten aan de andere tafels door te dringen. Aan die der derde klasse rees oorverdoovend, angstwekkend tumult op, wijl een bijzonder sterke patiënt de hoofden van twee vrouwen tegen elkaar sloeg, onder het uitbrullen van zijn liefdesgeschiedenis.

Aan de tafel der eerste klasse werd rustig en beschaafd ge-

geten en gepraat. Een enkel maal klonk, gedempt, een lach op.

De Sombere Man liep om de tafel heen, de oogen onafgebroken gericht op de Onbestorven Weduwe. Nu, kalm loopend, het hoofd fier houdend, leek hij in niets meer op den uitzinnig-wanhopigen man van vroeger, die dagen aaneen in het dwangbuis had gelegen. Ernst, de groote ernst van een zoekenden geest, leefde op zijn gelaat. Toch, glansde in zijn donkere, peinzende oogen dauwig een traan.

De tweede klasse *wist* reeds. *Hij* zou voor de Weduwe op de knieën vallen en haar zijn zelfstandigheid, energie, geest en wezen ten offer bieden. In ruil daarvoor zou hij haar smeeken, zijn *eeuwig bezit* te willen worden, onder de belofte dat ze voortaan *alles* van hem mocht vergen, tot het laagste en het krankzinnigste toe.

Die slavernij, die ongeloofelijke zelfvernedering, zou hij dan verklaren en verontschuldigen door de gemeenplaatsen „liefde” en „zedelijk trouwverbond”, net als de dwazen in de voorname, litteraire werken der Brokkenhuis-bibliotheek. Hij zou. . . .

Zoo dachten zijn lotgenooten, terwijl hun oogen hem volgden.

Nu was hij haar nabij. De tweede klasse leefde schier niet meer; niemand achtte het noodig, te ademen, nu binnen een seconde de Simpel-tragedie zich zou herhalen, voor den miliaarden keer sinds Sitoeri's bevalling.

Dan, *liep de Sombere Man haar voorbij.*

Allen zakten in hun stoel terug, hijgend. Ook de Weduwe. Ze drukte beide handen tegen haar boezem, niet begrijpend of ze op dit oogenblik de aller-opperste voldoening genoot, dan wel de grievendste teleurstelling onderging. Haar intuïtie zei haar echter, dat haar iets voorbij was gegaan, wat voor geen tweeden keer in haar leven zou komen.

Ze wist niet of ze verheugd of bedroefd was of moest zijn; eigenlijk wist ze niëts. En toch was ze één met haar toilet en straalden geest, adel en schoonheid uit haar.

Het wezen en de gedachten der anderen waren eender als de hare. *Er was iets voorbij gegaan.*

Eenigen grepen weer naar lepel, mes of vork.

Dan... ruischte een accoord, dat hen machtig aangreep en als omvatte, door de zaal; de Sombere Man zat aan de piano.

Hij speelde.

Niemand kende die melodie, niet één had nog ooit die levenstrilling der snaren gehoord.

Ze voelden zich van tafel losgerukt, opgeheven uit de sfeer van eten en drinken. Ze zweefden door de zaal, door onbegrensde ruimten, door blauwe, rose en lila werelden; onder blanke luchten, door met herfstgoud begoten wouden, over groen- en schuimwitkoppige bruisende zeeën.

Die melodie was nooit tevoren door iemand gehoord; die klanken waren nog niet besmet door inktkrabbels op papier. Die muziek was het leven zelf; zijn oerkracht, zijn adem, zijn geest.

De patiënten der tweede klasse stonden op, langzaam, eerbiedig en toch vol loerend wantrouwen jegens elkaar. En langzaam schreden ze naar den oorsprong van het nieuwe, dat door zijn machtige suggestie hen had ontruikt, aan eigen Zijn, voor een moment.

Vooraan gingen de vrouwen: de Oude 'Dikke Dame, de Onbestorven Weduwe, de Statige Feministe, de Zeenymph en de Naakte Dame.

Ze sidderden. Van geluks-extase en van vrees voor het onbegrepen.

Maar toch wilden ze, *moesten* ze daarheen, naar dàt toe, om te hebben, te *bezitten*. Schoon ze het wel begrepen; dàt

dáár, wàs *niet* dat nieuwe, nièt de sfeer, nièt de melodie, nièt de ontroerende macht die haar allen licht had gemaakt als vogelen, zwevend, vrij. . . . Dat dáár was een MAN.

Een mannelijk wezen.

Simpel.

Stil, stonden ze; roerloos.

Achter haar ademden zwaar de mannen; Barrèl, de Kampioen-Boekser, het Dronken Gezicht, het Jonge Ventje.

Onder ingehouden kreten vluchtten ze de eetzaal uit.

HOOGSPANNING.

Er hing een zware, zwoele atmosfeer van wantrouwen, vrees, gluisperige nieuwsgierigheid en gereserveerdheid in de tweede klasse, sedert de verschijning der Weduwe als mooie, verleidelijk gekleede vrouw en de indrukwekkende openbaring van den Sombere Man als groot musicus. De patiënten handhaafden nu nòg grooter afstand onderling, dan ze tot nog toe hadden gedaan.

Aan dat diner had hen een groot gevaar bedreigd, waaraan de Sombere Man ternauwernood was ontkomen. Maar nòg voelden allen, dat het kwaad niet voor goed was afgewend, doch zich slechts een weinig had verwijderd. Het bleef als een dikke, zwarte onweerswolk boven hun hoofden zweven, een onafwendbaar, dreigend onheil.

Den aard van dat gevaar beseften zij niet *belder*, maar des te sterker zei hun intuïtie hun, dat het méér dan iets anders te vreezen was.

Angstiger echter deed hun de gewaarwording aan, dat ze zich, ondanks alles, tot dat gevaar voelden aangetrokken, trots de noodzakelijkheid, welke hen drong, zich terug te houden.

Ze probeerden dat zoo goed mogelijk. Als bij afspraak bleven allen plotseling op hun kamers en lieten zich daar hun maaltijden brengen. Daarmee schenen ze te willen beduiden, dat ze eenzaamheid en stilte verkozen boven gezelschap. Vooral stilte.

Inderdaad slechts schijnbaar.

Want, de Oude Dikke Dame zong dagelijks lied na lied; de Kampioen-Bokser halterde in kniebroek en trui met korte mouwen; de Weduwe veranderde haar oudere kleeven, ontwierp nieuwe, naaide ijverig, kapte zich meerdere malen daags

en verzorgde haar nagels, tanden en gelaatskleur, houding, stem en oogopslag met méér ernst, dan ze in maanden had gedaan; het Dronken Gezicht causeerde uren lang tegen zichzelf, lachte soms tot de tranen over zijn wangen kropen en ontroerde dan weer tot zijn stem stokte en zijn oogen pijnlijk droog vooruit starden; de Zeenymph repeteerde sprongen, lichaams- en kniebuigingen en studeerde gansch nieuwe dansen in; de Sombere Man speelde dag aan dag de vreemdste, ontroerendste composities op den vleugel, welke le Grand in zijn kamer had doen brengen.

Barèl schilderde. Hij fantaseerde den mensch, in zijn verwording van aapmensch tot over ethiek zwammend kunstenaar, in kleuren en vormen, beiden even grillig, op een gespannen stuk linnen.

Zij allen zagen noch hoorden elkaar, doch voelden intuïtief, dat ieder der begiftigden bezig was, de kracht van zijn invloed op de anderen beproeven. En een elk voor zich beschuldigde de anderen ervan, hem of haar uit eigen kamer te willen lokken, om dan te prikkelen tot de *daad*, aan welke de Sombere Man ter nauwernood was ontkomen.

Een week ging voorbij, zonder dat iemand slachtoffer werd; de vrees verminderde en de „nieuwsgierigheid” werd grooter. De gedachte aan mogelijken eigen val verflauwde en bewuster werd bij een ieder de drang, één der anderen tot zelfvernietiging te verleiden.

De Oude Dikke Dame was de eerste, die haar deur op een kier liet staan en luider ging zingen. De anderen volgden spoedig dit voorbeeld, zoodat binnen weinige dagen, alle deuren dag en nacht open bleven.

Het geleeek een wedstrijd. Ieder voor zich trachtte, door middel van zijn of haar nieuw talent, een der anderen te imponeren en door het prikkelen der „nieuwsgierigheid” te sugge-

reeren tot de noodlottige daad. Daar echter niet één hunner een ander kòn zien en allen groote onverschilligheid jegens de anderen voorwendden, poogden ze door geluid de aandacht op zich te concentreeren. Zelfs Barrèl, wiens nieuwste geestesuiting geen gerucht behoefde, sprak zóó luid tegen zichzelf over zijn werk en zijn kunst, dat zijn stem wel tot zijn medepatiënten mòest doordringen.

Drie der vijf vrouwen hadden een nieuw bezit verworven. *Die* trachtten, dacht hij, de mannen te suggereeren, door het overweldigen van *haar*, het nieuwe *in* haar te veroveren; daardoor waren *zij* minder vatbaar voor *zijn* invloed. Dus, stelde hij zijn volle verwachting op de Statige Feministe en de Naakte Dame.

Eén van die twee althans zou wel spoedig bezwijken voor de bekoring welke van zijn mystiek schilderwerk naar haar moest uitgaan. Zij zou zich niet langer kunnen bedwingen en zijn kamer binnendringen om, in de overweldiging van *hem*, háár verlangen naar zijn nieuw *geestesbezit* te voldoen.

Door die daad zou hij in haar de re-incarnatie van Sitoeri, nee Sitoeri zelve herkennen. Hij zou haar grijpen, binden, naar le Grand sleepen en haar aanklagen.

En dan, dan. . . . ?

Ja, hij was niet wiè en wàt hij had kùnnen zijn, door schuld van Sitoeri. Als zij nu onschadelijk was gemaakt, zou dan niet de druk op zijn hoofd en borst verminderen, verdwijnen? Zou alles *in* en *om* hem dan niet lichter worden?

Zóó dachten en hoopten ook de andere mannen der tweede klasse. En de vrouwen, wetend dat enkel het Jonge Ventje verstoken was van een nieuw talent, dachten zoo ten opzichte van *hem* en hoopten, door hem op te offeren, de misdaad van Sitoeri te verzoenen en de onafhankelijkheid der sexen van elkaar weer te herstellen.

Nòch de Statige Feministe, nòch de Naakte Dame liet zich echter prikkelen of verlokken tot de *daad*, die haar door de mannen was toegedacht. Hoewel háár kamerdeuren evengoed openstonden als die der anderen, bleven zij *binnen*. En dat, niettegenstaande ze gloeiden van begeerte naar het verfgeheim van Barrèl, de vertelkunst van het Dronken Gezicht, de goddelijkheid, welke den Somberen Man aan de piano omzweefde en bezielde en naar de heerlijke gaven, die leefden in de armen beenspieren van den Kampioen-Bokser.

En de andere vrouwen wachtten en hoopten tevergeefs op de uiting der begeerte naar háár *geestesbezittingen*, bij het Jonge Ventje. De zang der Oude Dikke Dame weende ontroerend en juichte uitbundig, de dans der Zeenymph trilde langs den vloer en door de lucht begeesterend tot hem door, de harmonische schoonheid der kleeren en van het lichaam der Jonge Weduwe demonstreerde zich verleidelijk in den corridor en deelde zich aan hem mee, door haar zuchten en geuren. Maar, schoon het Ventje vleugelen wenschte, om spoediger tot volmaking te kunnen komen, door het onmiddellijk bezit van dien zang, dien dans, den geur dier schoonheid, . . . klemde hij zich met handen, voeten en tanden aan zijn divan vast, als om zich door zelfdwang tegen zijn noodlot te verweren.

Niet één hunner zag een der anderen en toch *voelden* allen, hòe de anderen leefden, wát zij verwachtten en doorstonden. Een ieder streed naar binnen tegen eigen opwellingen en naar buiten tot verlokking der anderen.

Zwaarder, zwoeler, drukkender werd de atmosfeer in de tweede klasse. Corridor en kamer schenen onder electriche hoogspanning te staan. Sterke electriche golven, verwekt door aller drang naar het bezit van anderen en naar elkaars geestelijke bezittingen, trilden door de lucht.

Nieuwe trucs werden bedacht en uitgevoerd.

Zoo zweeg de Oude Dikke Dame soms een ganschen halven dag, om te doen gelooven, dat haar talent was uitgeput. En dan plotseling zong ze een nieuw lied, juichte haar stem hooger en klonk ze zuiverder dan tevoren.

De Kampioen-Bokser wendde eens een ongeluk voor. Halterend met de zwaarste gewichten, welke hij had kunnen vinden, liet hij zich er plotseling mee op den vloer vallen.

Donderend rommelden de zware gevaarten neer en rolden door de kamer. Somber drong de plof van zijn zwaar lichaam door de tweede klasse. De geluiden deden aan, als stortte een gedeelte van het huis in. En echter, geen der patiënten liet zich verrassen of beetnemen. Even later baste hij een diepen lach uit en ving weer vlijtig aan, onder het uitstooten van bizonder sportieve krachttermen.

Toe Barrèl eindelijk inzag, dat zijn praten, zij het luid-op, *over* zijn kunst niemand tot de daad suggereerde, zette hij zijn ezel in de deuropening. En zelf nam hij plaats ervóór, in den corridor.

Dat deed hij zekeren ochtend, vóór het ontbijt. Maar, nog had de gong niet geslagen voor het diner, of allen, die wachtten en vreesden, leden en hoopten als hij, hadden zijn voorbeeld gevolgd.

Nu waren de electriche golven, die zweefden in de kamers en den corridor, zóó zwaar geladen, dat zij een blauw-rooden gloed afgaven.

De kortsluiting, die niet kon worden vermeden, dreigde met indrukwekkende gevolgen.

ONTLADING.

Nacht.

Barrèl *wist* nu. De Naakte Dame hunkerde, schreide innerlijk naar het bezit der onsterfelijkheid, die zijn schilderij omhing en dus naar het wezen, waaruit die schepping was voortgekomen.

Gelijk dien éérsten nacht, welken hij zich evenwel niet herinnerde, ging hij dézen nacht naar haar kamer.

Evenals toen stond ze ook nu, naakt, op haar divan, als verwachtte ze hem.

Nu echter schreeuwde ze niet, schimpde ze niet. Haar armen strekten zich verlangend naar hem uit, naar het geheiligd talent, dat in zijn lichaam huisde.

Verleidelijk, verlokkend was haar blankheid, fier haar houding, suggestief het mooi van haar boezem en van haar heuplijnen.

Volgens haar geslacht was ze vrouw, maar man was in de bewuste fierheid van haar houding en in den onontkooombaren eisch naar *bezit*, welke haar oogen deed schitteren.

Vrouw-man, man-vrouw, zoo zag Barrèl haar, met een enkelen blik. *Zij* was dus het wezen, dat hij moest bezitten, om zijn werk met levens-verf te kunnen schilderen. Haar gebaar, haar lijnen, haar fierheid, de warmte van haar heupen behoefde hij, was hem onontbeerlijk, om het beeld te schilderen, dat hij zich had gedacht en om, door die taak te volbrengen, tot verlossing te komen.

Om ál wat het hare was in zichzelf over te nemen, moest hij háár dus *bezitten*.

Zij zag hem komen en innerlijk juichte, jubelde, triomfeerde zij. *Hij* de man die het leven schiep uit doode verfstoffen, het LEVEN, dat eeuwig was, is en zal zijn, was bij háár,

kwam tot háár, om zijn scheppingsmacht, die allerhoogste gave, in haar over te brengen.

Hij nam háár, haar lichaam; maar tegelijk nam zij hèm, zijn lichaam. Onweerstaanbaar veroverde ze hem en hield ze hem gevangen.

Hij zei tot zichzelf, dat hij haar lijnen en gebaar nam, omdat die onmisbaar waren voor zijn werk. En ZIJ zei tot zichzelf, dat zijn omarming haar de kracht en de macht tòt, het genot, het voordeel en de triomph vàn het scheppen moest geven.

De daad was geschied.

Had hij zijn doel nu bereikt?

Had hij, als een herboren Simpel, háár veroverd en daardoor Sitoeri's eersten slachtoffer èn zijn millioenen nakomelingen gewroken? Of, had zij hèm geknecht? Was zij een *nieuwe* geduchte Sitoeri?

Denken, dènken, *denken*.

Wat wàs er eigenlijk gebeurd? Wie had genomen, wie was veroverd? Wie van hen tweeën had verloren, wiè gewonnen?

Denk! had le Grand bevolen.

Hij zou denken.

Een lichaam stortte de kamer binnen, schoof hem onzacht opzij.

De Kampioen-Bokser.

Hij was in zijn eigen kamer door de Statige Feministe overvallen en ze had hem genomen en bezeten, om zijn kracht, zijn lenigheid en zijn gezondheid in *haar* te doen overgaan.

En hij had, haar bezittend, den wijzen ernst harer oogcn willen rooven èn de waardigheid van haar schrale gestalte.

Dus, hadden zij *elkaar* bezeten. Spoedig echter had ze hem weer verlaten, wjl ze méér verlangde dan lenigheid, kracht en

gezondheid. En hij, nu eenmaal de eisch tot bezit in hem was uitgebroken, voelde zich niet voldaan met haar ernst en de waardigheid van haar schraal lichaam.

Hij greep de Naakte Dame en met een jubel viel ze in zijn sterke armen. . . .

Barrèl stoof haar kamer uit. Hij wist niet, of zijn bezit door haar nu al was vergroot, maar nijpend voelde hij, dat hij méér behoefde, méér wou hebben.

De heerlijke alt der Oude Dikke Dame zong nu in wonder-teere nuances. Die stem, die stem behoefde hij voor zijn werk. Háár stem zou hem rijper, volkomen maken.

Hij snelde den corridor door, naar haar kamer; toen hij voor haar deur stond, bemerkte hij pas, dat de stem uit de andere kamer klonk.

Ze was bij het Jonge Ventje.

Zijn jeugd, zijn bijna kinderlijke frischheid had ze nodig, om haar stem zoo zuiver, helder en soepel te bewaren, als ze haar gekregen had. Zijn wezen, dat een reservoir van jeugd en frischheid moest zijn, wou ze bezitten, om er naar begeerte nieuwe kracht uit te putten.

Nu, anders dan in de plaagweken der derde klasse, had hij haar ontvangen als een fee, een brengster van het goede. De eenwording met haar moest zijn banaal, talentloos bestaan rijker en gewichtiger maken. Het oogenblik, dat *zij* hem nam, nam *bij* háár; zoo bezaten zij elkaar bewust en verlangend.

Barrèl stoof de kamer van het Jonge Ventje voorbij en stond, vóór hij het goed wist, in 'die der Zeenymph-met-de-Groene-Haren.

Ze lag, de oogen geluk-uitstralend, in de armen van den Somberen Man. Hij had háár opgeëischt, opdat het rythme van haar dans zijn muziek de volmaaktheid zou schenken.

En Zij *hem*, om in zijn omarming begeestering te vinden, tot het componeeren van nieuwe zweefgebaren.

Bij Barrèl's binnenkomen rees haar eerezucht nog hoger. Zijn beeldend talent, zijn gevoel voor kleur en lijn, had zij noodig, voor haar kunst; haar zelve ontbraken die zoo voorname factoren. Dus, moesten zijn talent en gevoel de hare zijn, wijl zij ze behoefde en opeischte. Zoo kwamen Barrèl en zij tot elkaar, toen de Sombere Man nauwelijks haar kamer uit was. *Hij* behoefde *háár*, wijl een enkel zweefgebaar van haar lenig lichaam zijn kunstenaarsziel verrukte.

En onmiddellijk *nà haar* eischte hij de Jonge Weduwe, een seconde vóórdát de Kampioen-Bokser haar bereikte. Deze was, na zijn visite bij de Naakte Dame, in den corridor tegen de Oude Dikke Dame opgelopen. Ze hadden elkaar als het ware Barrèl's kamer binnengedragen, in hun gelijktijdig uitbrekenden eisch van te nemen en te bezitten, door te onderwerpen.

De overgrootte drang der Oude Dikke Dame, naar zijn geweldige spierkracht, was oorzaak, dat Barrèl hem vóór was bij de Jonge Weduwe. Zijn intuïtie zei hem echter, dat er, in ruil voor die spierkracht, nog méér talenten te veroveren waren.

De kamer der Zeenymph stond open.

Hij zag haar, in schoonheidswijmel, door de gebaren van den Man-met-het-Dronken-Gezicht en aanstonds eischte hij haar op. De schoonheid, door *háár* armen en beenen gedemonstreerd, moest hij, wiens armen en beenen kracht uitstraalden, bezitten, om tot volmaking te stijgen.

Schoonheid met kracht vereenigd, dát was leven, dát was triomfeeren!

Hij rukte het Dronken Gezicht uit haar armen; echter ging de dichter, die reeds gegeven en genomen had, heen,

zonder wrok te voelen. Hij hoorde de zangstem der Oude Dikke Dame.

Haar geluid wekte zijn edelste hebzucht op. *Haar* moest hij dien klankenrijkdom ontrooven, om zijn vertelkunst tot muziek, tot vloeiend edelmetaal te maken.

Voort, snelde hij.

Tegelijk met hem kwam, van den anderen kant af, de Sombere Man Barrèls kamer binnen, waar de Oude Dame in glanzende accoorden het ethische genot bezong, dat haar door de spieren van den Kampioen-Bokser was geschonken.

Beide mannen kwamen onder denzelfden drang, voor hetzelfde doel.

Beiden openden ze wijduit haar armen, den dichter en den componist. Beider gaven behoefde ze immers en wou ze bezitten; door haar omarming zouden de talenten van die twee in haar wezen harmonieus overgaan. Door hen te bezitten in haar schijnbare overgave áán hen, zou zij, de zangster van het lied, tot dichteres van het woord en der melodie rijpen.

Dus, bezat *zij* hèn tegelijk en zij beiden *háár* zonder afgunst, zonder rivaliteit. Zij drieën waren als één, ze scheidden als drie, vrij en onafhankelijk van elkaar, een elk zoekend naar nieuwe gaven, nieuwe voldoening, nieuw bezit.

Intusschen was Barrèl bij de Jonge Weduwe en stal hij, in zijn verbeelding, haar wondere suggestieve lichaamsschoonheid, welke, volgens aller overtuiging, den Somberen Man bijna had doen knielen.

Zij, dacht hij, moest zijn verven het leven schenken, de oogen der door hem geschapen wezens doen lachen en schreien als haar eigen. Zij, die wellicht Sitoeri zelf was en hèm door deze daad dacht te onderwerpen.

En de Jonge Weduwe begeerde hèm, om zijn scheppings-

macht te rooven, zonder welke haar schoonheid slechts een bezit van negatieve waarde zou blijven. Mooi was zijzelve, doch het mooie te kunnen *maken* en dáárvoor weer te kunnen *eischen*, dát was grooter en machtiger.

Maar, hoewel zij haar armen tot langerdurend, tot *eeuwig* bezit vast om zijn lichaam klemde, rukte hij zich energiek los. Een zangstem riep hem lokkend tot zich.

De Oude Dikke Dame, weer verlaten door den Somberen Man en het Dronken Gezicht, zong; ze zong van voldoening en van verlangen naar méér. De overgave dezer twee had haar rijker en voornameer gemaakt.

Dáárom juist, maakte zij aanspraak op nòg meer, dáárom *eischte* ze meer.

Barrèl hoorde en begreep den roep in haar lied. En direct verlangde hij haar, in spijt zijner mislukking van daarstraks, wijl zijn werk en dus zijn leven zònder haar onvolkomen zouden zijn.

Hij kon den jubel niet ontberen.

Op het geluid afgaand, vond hij haar in zijn eigen kamer. Dat verbaasde hem niet. Zij, Sitoeri, was eindelijk bij hèm gekomen, om hem te onderwerpen en hem als slaaf voor eeuwig te bezitten.

Maar, hij vreesde niet. Hij wou niet genomen worden, doch slechts bezitten, om het *bezit*, zij het uitsluitend door roof. Haar eerst, háár direct, met ál wat het hare was en daarna ieder ander, wie hij verlangde, noodig had, eischte. Hij drukte haar heftig tegen zich aan, zoende haar heete lippen en drong diep in haar wezen door.

Alles wilde hij nemen, alles bezitten.

Geroezemoes van zangerig-lokkende stemmen drong uit den corridor zijn kamer binnen. En, trippelgeluid van lichte, vlugge voetstappen, gerommel van vallende meubelen, gilletjes van triomf en voldoening.

Barrèl en de Oude Dikke Dame, half zittend op den divan, in elkaars armen, keken elkaar aan.

Zij lachte een breedten grijns.

Vijf mannen had zij dezen nacht veroverd, door hen te overrompelen of zich dat in schijn te laten doen. En tòch dachten zij, alle vijf, dat *zij* hùn *bezit* was geweest; en dat *zij* háár hadden geroofd en zich hadden verrijkt, met haar talent en wezen.

Nu lachten ook haar oogen.

Alsof ze niet *dezelfde* was gebleven, als ervóór. Alsof één hunner haar iets had ontroofd. De gedachte. *Zij* had integendeel *ben* armer, minderwaardiger gemaakt.

Ze keek er Barrèl op aan, of hij zich niet reeds haar mindere, den door haar overweldigde, haar slaaf voelde.

En *hij* keek háár aan. Dan, riep een stem, van buitenaf, zijn aandacht.

Het was de stem van een vrouw, maar een ernstige, waardige stem, die de uiting scheen van verheven gedachten.

Hij dacht aan de Statige Feministe.

Die stem.

Ze sprak tot den *mensch*, als was het gansche menschedom opgelost in één wezen, dat nu vóór haar stond, eerbiedig luisterend.

Barrèl, de Oude Dikke Dame uit zijn armen verliezend, luisterde naar haar definitie van den *mensch*.

De mensch is een wereld van gedachten, verlangens en zwakheden; een vruchtbare bol, bezaaid met de kiemen aller vruchten, alle tot bloei in staat, indien hij slechts verwarmd wordt door de reflectie der stralen van eigen radiumkern.

De *wil* doet die kern groeien, naar afmeting en hoedanigheid. De grooter wordende kern doet den wil groeien tot het *kunnen* en de *daad*.

Hoe grooter en rijker de kern wordt, des te sterker haar stralen naar buiten dringen en des te warmer ze tot hun oorsprong terugkeeren. De hitte der terugkeerende radiumstralen loutert den *wil*, rijpt het *kunnen*, verduurzaamt de *daad*.

Barrèl luisterde naar de stem.

Dat wezen, wien die stem behoorde, had hij nog niet bemachtigd. Die stem, haar ernst en haar waardigheid zouden in hem overgaan, als hij het wezen nam, tot bezit.

De Oude Dikke Dame vlijde zich, slaapverlangend, uit, op zijn divan. Toen hij de deur uitging, glipte het Jonge Ventje naar binnen. Hij kwam uit de kamer der Zeenymph en wilde nu gaan rusten in de ronde armen, aan den breeden, vollen boezem der Oude Dikke Dame.

Rustig van gebaar naderde Barrèl de Statige Feministe.

Ze wachtte hem in haar kamer, naakt. Naakt was haar lichaam, een lang, mager, beenderig, geelgetint en roodgevlekt lichaam. Schraal waren haar armen en beenen, schonkig haar heupen, groot en grof haar handen en voeten.

Ze sloot de deur en nam Barrèl in haar armen. Ze droeg hem.

Hard, droog, schroeiend voelde haar lichaam aan. Maar, hij aarzelde niet. Ze was niet minder vrouw dan de andere dames en zou hem, net zoo goed als deze, haar deel geven van de waarden die in haar leefden. Dus, nam hij haar.

En, zij nam hem, om wat *haar* ontbrak en wat zij behoefde, aan hem te ontfutselen.

Intusschen sprak ze.

Over menschenliefde, gelijkheid, historisch materialisme, socialisme, communisme en de dictatuur van het intellect. En, gedurende de opperste uiting harer overgave en bezitneming, sprak ze een lange, ernstige verwensching uit, over den *drang* naar bezit en over het *privaatbezit* zelve.

MELK EN EIEREN.

Barrèl werd wakker in het bed van de Statige Feminsite.

Lang en schraal, bonkig en beenderig, lag ze naast hem, zonder zelfs een schijn van statigheid of waardigheid aan zich te hebben. Hij herinnerde zich, dat hij den verschenen nacht er naar had gestreefd en getracht, door middel van haar lichaam, haar ernst en waardigheid te veroveren, en vond dat nu hoogst onbegrijpelijk. Zooals ze dáár lag, zou hij voor haar bezit, zelfs niet indien ze een museum vol waardigheden be- teekende, momenteel ook maar het minste willen geven, dacht hij.

Zij werd wakker, door zijn onverschillige beweging van opstaan. Nauwelijks was zijn tegenwoordigheid tot haar gedachtewezen doorgedrongen, of ze trok, kuisch, de deken strak om haar mager lichaam.

— U gaat nu zeker direct naar Uw eigen kamer? zei ze, eerder bevelend dan vragend.

— Réken maar, ik was al niet anders van plan.

Hij sprong het bed uit en greep zijn sokken.

— Doe mij het genoegen, U op Uw eigen kamer te kleden, zei ze dringend. Hoe kòmt U er bij? Ik begrijp niet, hoe ik er toe kwam, U hier toe te laten.

— En ik óók niet, mopperde Barrèl hatelijk.

Hij pakte zijn kleeren bij elkaar en liep, zonder haar te groeten, de deur uit. Zijn maag kriebelde en voor den eersten keer sinds, zijn verblijf in 't Brokkenhuis, verlangde hij naar den gongslag voor het ontbijt. De corridorklok wees echter reeds elf uur aan.

De Sombere Man kwam sloffend de kamer der Naakte Dame uit en groette hem, vermoeid. Barrèl groette hem terug, vluchtig, maar niet onvriendelijk.

Die ziet er al even hongerig en afgewerkt uit als ik me voel, mopperde hij weer en draaide den knop van zijn kamerdeur om. 't Is ook gekkespul, gekkespul. 'k Zou nou wel een kop thee lusten en een broodje met een stuk of zes gekookte eieren.

In zijn bed sliep het Jonge Ventje, in de armen der Oude Dikke Dame. Zij lag wakker en drukte hem uit dankbaarheid aan haar geweldigen boezem, terwijl ze voorzichtig kusjes legde op zijn gezicht, als bekleedde ze een broodje met plakken worst.

— Ik geloof, dat ik U hinder, zei hij kinderlijk verlegen.

— O, volstrekt niet, antwoordde ze, moederlijk vriendelijk. Al wou je altijd bij me blijven.

— Maar *ik* wou wel, dat jullie opdonderden, viel Barrèl norsch uit. Niet omdat ik naar bed wil, maar ik ben liever in mijn eentje hier.

— Keer je dan even om, verzocht de alt-stem der Oude Dikke Dame vriendelijk. 'k Wou even mijn rok aandoen, dan ga ik heen.

Ga mee, noodigde ze het Jonge Ventje uit. Drink een kop thee op mijn kamer. Je moet beslist wat versterkends gebruiken.

Barrèl had zich omgekeerd en zag nu in den spiegel de enorme afmetingen der Oude Dikke Dame, die bijna naakt uit zijn bed kroop, met weerzin. Het Jonge Ventje volgde haar bedeesd, als een kuikentje, dat achter de moeder-hen aantrippelt.

— Doe je het, ga je mee? vroeg ze nog eens, toen ze haar rok aan had. Dan kunnen we nog even gezellig praten ook.

— Dank U, sloeg het Ventje af. Ik ga eerst in het bad en dan een paar uur de frissche lucht in.

Barrèl lachte schamper om zijn antwoord en drukte de deur

achter het tweetal dicht. Dan kneep hij de oogleden op elkaar, om den aanblik van de Dikke Dame te vergeten; maar dat gelukte hem niet. Daar zat hij nu, moe, zwak, hongerig en half versuft. Dát was dus het resultaat van een nacht hard zwoegen, tot vermeerdering zijner geestelijke bezittingen.

Had hij werkelijk dit logge lichaam van de Dikke Dame haar stem willen ontrooven? Had hij haar dáárom overweldigd? Hoewel, moeite had het niet gekost. Ze had blijkbaar niet anders en niets liever verwacht.

DENK! had le Grand hem bevolen. Sloeg die raad soms op avonturen als in den verschenen nacht? Ja, nu *dacht* hij wel, maar óók zou hij graag iets *eten*.

Tien minuten na zijn verzoek per telefoon bracht Francine hem waar hij om had gevraagd; thee, brood en eieren. Ze had ternauwernood de tafel gedekt, of reeds pelde hij een ei en slokte dat met één hap naar binnen.

— Zoo'n honger? vroeg ze met vollen, vroolijken lach. Enfin, je mag ook wel wat hebben, na zoo'n nacht.

— Wat weet *jij* daarvan?

— Alsof dat hier voor den eersten keer was. Je beleeft hier immers honderd maal hetzelfde.

Barrèl, zich vlijtig den mond volstoppend, keek haar vragend aan.

— Is de heele klasse al bij de hand? kon ie eindelijk vragen.

— Bedoel je of ze al uit hun bed zijn? Ja. De meesten eten haring.

— Haring? vroeg hij verbaasd.

— Ja, haring. Waarom zouden ze nièt iets hartigs gebruiken, als ze weer even bij hun positieve zijn? Is dat een leven, wat jullie leiden.

— Ja en waarom doen we het eigenlijk? vroeg Barrèl, ver-

wonderd. Pik een eitje mee, Francine. Haal nòg een kop, dan kunnen we samen theedrinken.

— Merci, sloeg het meisje lachend af, ik heb me best gemuseerd met Freddie. Een ander keer, hoor.

Meteen liep ze weg.

Iets als een glimlach kroop om Barrèl's lippen. Vreemd, dat die Francine zóó vlug van begrip was. Hij had haar nog even bij zich willen houden, om haar vollen lach en uitbundige gezondheid te rooven. Maar, het scheen dat ze dien nacht alles aan den chauffeur had gegeven.

Dien middag was er verplicht leesuur, in de bibliotheek. Hij ging er heen, in de verwachting er niemand uit zijn klasse aan te treffen. Echter waren alle patiënten aanwezig, wijl ieder van hen hetzelfde had gedacht.

Er hing een luie, loome, landerige stemming, als van bruiloftsgasten, die na het feest te moe waren om te slapen. Géén van hen had belangstelling voor een ander, noch voor lectuur. Heel even probeerde het Dronken Gezicht zijn klasseggenooten te begeisteren, door op een stoel te gaan staan en de armen met plechtig gebaar op te heffen. Doch, schoon slechts één dag geleden de gasten bij dit gebaar als geëlectriseerd zouden zijn opgesprongen en met eerbied hebben geluisterd, keek nù zelfs niet èèn op.

Het gebaar ging ook Barrèl voorbij, als iets wat hem volkomen onverschillig was. Hij voelde zich leeg en lusteloos, alsof hem nooit meer iets zou kunnen schelen. Niet de sprookjesstem der Oude Dikke Dame, noch de fancy-zwevingen der Zeenymph, zelfs niet de feeërieke teerheid der Weduwe. Innerlijk schamperlachte hij, toen hij het tanig gezicht der Statige Feministe bemerkte. Dàt gezicht had hij naast zich geduld; ja, hij had het gekust en dat rammelend skelet harts-tochtelijk omarmd. Louter omdat hij had gedacht en gehoopt,

in een omhelzing haar wijsheid en waardigheid te kunnen stelen.

Spoedig had hij genoeg van hun gezelschap, liep de bibliotheek uit en ging met de lift naar het dak. Maar nauwelijks zat hij in een priël te lezen, of het Jonge Ventje scharrelde hem al voorbij, over het grint, een boek onder den arm. Achter hem kwamen de Naakte Dame, de Kampioen-Bokser, de Zeenymph en anderen. Toen verliet Barrèl maar weer het dak en de één na den ander verwijderden alle patiënten zich, om niet in elkaars gezelschap te zijn.

Deze onverschilligheid jegens elkaar en die afkeer om in elkaars tegenwoordigheid te zijn, bleven dagenlang aanhouden. In dien tijd zong de Oude Dikke Dame geen regel, raakte de Sombere Man geen toets aan en scheen het in het algemeen, dat de nieuw-gekregen talenten even snel verdwenen, als ze verkregen waren.

Barrèl had een groot vel papier op zijn schilderij gespannen, doch teekende niet. Den tijd tusschen de maaltijden en zijn nachtrust gaf hij aan wandelingen of soezerijen op zijn divan. Nu en dan las hij een uur, in de bibliotheek.

Lectuur gaf hem echter geen geestelijk genot, vergde eerder overbodige, onnutte inspanning. Want, vele woorden welke hij zijn leven lang had gelezen en in gesprekken had gebruikt, zonder over hun beteekenis na te denken, alsof die voor altijd officieel was vastgesteld, snuffelde hij nu in woordenboeken en encyclopaedieën na, om hun zin te ontdekken. Doch voor de door hem nagezochte woorden vond hij slechts bij uitzondering een beteekenis, welke door zijn, aan logica toetsend, oordeel en zijn bevattingvermogen konden worden verwerkt, nog minder worden begrepen.

— Zijn de drie maanden nòg niet om? vroeg hij een namiddag aan Francine, toen ze zijn diner bracht.

Ze lachte hem uit.

— Hoe kom je er bij? Je bent pas in de tweede. Wou je er soms uit? Verveel ik je? spotte ze.

— Klets niet, ik geloof dat ik uitgeleerd ben, zei hij ironisch.

Hij was nog in dezelfde stemming, toen le Grand hem in den vooravond een bezoek bracht.

— Uitgeleerd? antwoordde de directeur schertsend. Je verbeeldt je natuurlijk genezen te zijn.

— Ja, dat denk ik.

— Denk, denk. Kan je wel al denken?

— Ik doe niet anders. Ik denk al dagen achtereen zóóveel, dat het best mogelijk is dat ik zoometeen zelf een gedachte word.

— Bedoel je, dat je steeds meer „geestelijk” wordt?

— Zooals je wilt.

— Dus, steeds lossen van de matérie en van de lichamelijke verlangens en behoeften?

— H'm! bromde Barrèl. Ja.

— Daar was die woeste nacht wel een overtuigend bewijs van, hield le Grand zonder medelijden aan. Niet anders en niets *minder* dan een geestelijke excursie, nietwaar?

— Ja! zei Barrèl luid, als wou hij zichzelf, zoowel als le Grand overtuigen. Drang naar het bezit van zang en dans, van uiterlijke schoonheid, zielegrootheid, en nog meer inspireerde me....

— Tot het samen zijn met iedere vrouw, elk vrouwelijk gevormd wezen, dat zich maar een schijn van aantrekkelijkheid wist te geven, vulde de directeur aan.

— Ik overwon ze, ik veroverde ze.

— Dat zeggen jullie allemaal, die andere negen in de klasse óók. Het heeft dunkt me iets weg van den fabel der twee honden, die elkaar opaten en enkel de staarten overlieten,

spotte le Grand. Maar, kan je je nog eenigszins herinneren, wàt de oorzaak was dat je in mijn Huis kwam?

— Ja, ik heb er over gedacht, nog kort geleden. Een vrouw had me gehypnotiseerd dat het Leven, zonder gemeenschap met haar, niet waard was geleefd te worden. En toen weigerde ze juist. Maar dat is nou voorbij.

— Voorbij?

— Absoluut. Als ik haar op het oogenblik zag, zou ik haar niet eens kennen. En, al kende ik haar en ze lag naakt op d'r knieën voor me te grienen, zou ik 'r niet eens meer willen.

— Niet als ze op den divan lag met enkel een dun rokje aan?

— Nóóit! zei Barrèl beslist.

— En als ze nou eens een ander lichaam en een ander gezicht had? En, als ze een andere stem had en andere kleeren droeg? Als haar oogen een nieuwen glans hadden gekregen, haar heupen anders wiegden, haar hals voller of magerder was geworden; als ze nou eens aanhaliger of beleedigender tegen je deed, dan vroeger?

— Weet je nòg meer?

— Weet *jij* waarvoor je hier bent?

— Om van een kwaal te genezen, die ik al heelemaal kwijt ben

— Sinds wanneer?

Barrèl dacht aan zijn zinspeling op den woesten nacht.

— Ik bedoel zoover het *haar* betreft.

— *Haar*. Je noemde haar Pia, is 't niet? Maar dat is nou uit. Dus geen ruischende rok, geen doorzichtige kous, geen tuiltje wiegende nekkulletjes, geen neergeslagen oogwimpers, geen vleiende stembuiging, niet één van haar duizend duivels-middeltjes zal je óóit weer dezelfde poets bakken?

— Mij niet zoo gemakkelijk meer.

— Dan ben je dus genezen en weer geschikt voor de men-

schen-maatschappij? spotte le Grand, onbarmhartig. Wil ik jou eens in je oor fluisteren hoe oud de Dikke Dame is en hoe zwaar ze weegt?

— Herinner me niet aan dat vreeselijke mensch! stoof Barrèl op.

— Heb je de ribben van die magere dame wel nauwkeurig geteld? plaagde de directeur, onverstoord. Heusch? Kwam het jou ook niet voor dat ze onverdragelijk uit haar mond ruikt?

— Waarom voor den duivel zeg je al die vieze dingen tegen me?

— Omdat je nog tot je kleinste zenuw toe onder den invloed van de *Vrouw* staat en je verstand nog altijd ondergeschikt is aan je atavistischen drang tot paring. Je hebt den onbewusten heiden, in jou, die knielt voor het „mysterie” der vrouw, nog steeds niet overwonnen. Dáárvor lig je nog met je heele wezen in het stof, elk moment bereid, je schimmetje verstand en doorzicht, àl de eigenschappen die je een man doen zijn, er aan te offeren of terwille ervan te verloochenen. Dit korte oogenblik verbeeldt je je een heele Piet te zijn, maar zelfs die grootheidswaan komt voort uit tijdelijk sexueele onmacht; je hebt in één nacht te veel van je krachten geveegd. Zet het toch uit je hoofd, dat je nu al inderdaadeen *man* bent; ik zie je werkelijk als niets meer dan een sullig, armzalig would be-mannetje.

— Ik. . . .

— Och kom, weer wijzer. Als ik je drie dagen lang met melk en eieren voerde, zou je op den vierden dag weer tot de onmogelijkste zotternijen in staat en ertoe bereid zijn. Je zou op de knieën vallen voor een vijfjarig meisje in een langen mantel, als ze je wijsmaakte, dat ze smachtte naar geestelijke gemeenschap met je; je zou een vrouw van zestig naloopen als een loopsch hondje, nadat ze je door een streeling van haar

hand of een wulpsch gewieg van haar heupen gesuggereerd had, dat ze heel *anders* is dan tien of honderd andere, oude en jonge, vrouwen.

Vertel op, wat kun je hier tegen in brengen?

— Dat je stapel gek bent. Al marcheert me een heel regiment naakte vrouwen voorbij. . . .

— Zoo, is dat alles? viel le Grand hem spottend in de rede. En àls er nu eens ééntje, maar dan gekleed en ingepakt volgens de laatste uitvindingen, náást je kwam zitten en ze streelde maar héél even je haar. . . .?

— Gekleed? stamelde Barrèl, als in bedwelming.

— Ik geloof wel dat je, vandaag althans, immuun bent voor mooie naakte vrouwen, maar *waar kom* je die in de wereld tegen? Integendeel heb jij en heeft de gansche menscheit, met leelijke *gekleede* te maken. En als een van haar nu wéér eens probeert je wijs te maken dat gemeenschap met háár mooier, edeler en verheffender is en méér genot schenkt dan gemeenschap met wèlke vrouw ook?

— Ginko-Foeri-Foetisch, fluisterde Barrèl, onder den indruk van den ernst in le Grands stem.

— Niet zij, maar haar duizend maal zoo geraffineerde nacht, de *moderne vrouw*, verbeterde de directeur. Durf je tegen Haar op?

WEIFELINGEN.

Nauwelijks na een week na dien eersten nacht van heftige drift-bevrediging barstte het opnieuw los. Dezen keer begon het al in den middag en hield die wedstrijd in menschelijk uithoudingsvermogen aan tot na het ontbijtuur.

Nu was de onderlinge gemeenzaamheid grooter dan in den eersten nacht. De heeren wachtten geduldig op elkaar, om daarna bij een dame de waarheid te ervaren, dat het schijnbare streven van den geest en de ziel, zich metamorphoseert in een bewuste handeling van het lichaam. En er na praatten de man en de vrouw rustig met elkaar, over onverschillige dingen, als althans een van beide niet aanstonds een ander begeerde of door een ander begeerd werd.

Hoewel deze campagne heftiger begon dan de eerste, werd ze spoedig gemoedelijker. Wel zong de Oude Dikke Dame een enkel lied en speelde de Sombere Man een paar minuten piano, maar dat coquetteeren en lokken met geestelijke middelen was gauw gedaan. En weldra werd er ook niet meer over gesproken. Allen accepteerden stilzwijgend, dat uitsluitend de drang naar bevrediging hen deed lokken en hen tot elkaar bracht.

Het was ongeveer tien uur in den ochtend, toen de Man-met-het-Dronken-Gezicht uit het bed der Naakte Dame stapte. Even streefde hij haar gezicht.

— Wat doe je, blijf je op? vroeg ze verbaasd.

— 't Is mooi weer. Kijk eens.

Hij trok het gordijn opzij. Het blonde licht van den lentedag viel plots en lokkend de kamer binnen en fleurde die op.

— Ik wil even de lucht in, zei hij met lichte stem. Ik voel me zoo jong, alsof ik pas vijf en twintig ben en maanden lang gewerkt heb. Me dunkt, d'r zal hier of daar wel een fiets te

krijgen zijn, om mijn beenspieren een beetje los te trappen. Zei je wat?

— Nee, wees ze lusteloos af. Ik heb jullie alle vijf vannacht twee keer op bezoek gehad en dat is misschien toch een beetje te veel. 't Blijft immers eeuwig hetzelfde.

Weet je, lachte ze vluchtig, we hebben ons vannacht allemaal gedragen als schrokkerige armeluiskinderen op een bruiloft. Als ik mijn zin dee, sloot ik me den heelen dag op met een doos chocolaadjes ,een doos cigarettten en een boek. Maar dàn niet zoo één waar je draaierig van wordt.

— Er is hier ook een collectie humoristische werken, moedigde hij haar aan. In de kleine kast links. Hoor, de klok luidt.

Een genezen patiënt verliet 't Brokkenhuis. De zilveren torenklok juichte hem de beste wenschen van het asyl toe.

— Nou trekt d'r wéér een tusschen uit. Wat geloof jij? vroeg de Naakte Dame, als 't een man is, zou die dan nóóit weer naar een vrouw omzien en zijn leven lang er zonder blijven?

— Als 't een man is, dàn maakt-ie plaats voor *mij*, zei het Dronken Gezicht zacht. Komt precies uit. Ik ben hier de oudste en heb nèt zin in een verandering.

— Wat pruttel je nou?

— Wat vroeg je eigenlijk?

— Ik? Ja, of een genezen man van zijn leven geen vrouw meer begeeren zal.

— Géén vrouw? Ik denk juist veel meer, dan-ie ooit gehad heeft. Let maar eens op, hoe ons span te keer gaat en hier zijn ze nog pas half genezen. Nou, ajuus.

— Nog een oogenblikje.

— En....

— Wil je nog éven bij me komen?

Ze stak haar blanken arm uit; haar donkere oogen flonkerden hem verlangend toe.

— Toe nou, wees hij haar af, als was ze een dwingend kind, nou ben ik al bijna geheel gekleed, en ik snak naar een fiets-tochtje. Ik geloof bovendien dat ik geen zier fut heb overgehouden. Ik zal je den Bokser sturen. Ja?

— Je kan d'r van op aan, dat die vannacht méér van zich gevergd heeft dan jij, pruilde zij. Maar als je niet wilt, mij goed. Misschien zie je onze baby. Die doet altijd zoo echt jongensachtig.

Ze gluurde hem zijlings aan, in de verwachting, dat hij jaloersch zou opstuiven. Maar hij ging, na een groet en nam een bad. De badkamer uitkomend, liep hij le Grand tegen het lijf.

— Heb je het afscheid gezien? vroeg deze hem.

— Nee, da's immers óók al geen nieuwtje meer. Wacht, een oogenblik, ik had een boodschap voor onzen jongste.

— Waarom heb *jij* geweigerd? vroeg de directeur verbaasd, toen het Dronken Gezicht hem zijn boodschap had meegedeeld.

— Op mijn woord, ik *kàn* niet meer en ik heb er ook geen zin in. Dat kan men immers niet dwingen.

— Je gaat vandaag over naar de eerste klasse, zei le Grand ernstig. Ik had liever gezien dat je niet vertrok *nà* een weigering. Wáárom zou je óóit aan een vrouw iets weigeren, wat ze van je begeert? Wáárom zou een vrouw óóit jou weigeren, wat *jij* verlangt. Worden we er zoo bar minder van? Is de *daad* zóó gewichtig, dat het *nee* of *ja* een oogenblik van overweging waard is?

— Worden we zoo bar veel minder door onthouding? waagde het Dronken Gezicht zich aan tegenspraak.

Le Grand glimlachte tevreden.

— Goed geantwoord, ofschoon je er vannacht heel anders over dacht. Maar, wáárom tot onthouding te forceeren, zoo-lang er overvloed is? Het leven geeft niet tè veel kansen tot geluk of genoeg. Laten we onszelfen of anderen dan niet zonder redenen van ernstigen aard op rantsoen stellen.

— Stel je voor, viel het Dronken Gezicht in een opwelling van verwondering uit, dat we ons in het gewone leven elken dag maar raak gaven.

— In het dagelijksch leven zal je nog niet zoo veel vrouwen ontmoeten, die dat *openlijk* verlangen. De huichelachtige hok-bij-elkaar-leefwijze houdt ze wel in toom. Maar elke vrouw in 't Huis, die *jou* begeert, heeft een recht op jou, zooals *jij* op háár; evenals jullie beiden het recht hebben te genezen.

— Alsof ze zou genezen, door met mij te zijn, spotte het Dronken Gezicht.

— Denk! zei le Grand ernstig. Zien, waarnemen, denken en verwerken. Dan komt het *weten*.

Het *Weten* verklaart en verontschuldigt *alles*.

Zoolang nog één patiënt zich inbeeldt, dat hij of zij met één bepaáld persoon wil paren, moet die daaraan toegeven, om de genezing van die auto-suggestie te bevorderen. Alleen door altijd gemakkelijk en direct voldoening te vinden, zal de mensch leeren, dat paring een tè onbenullige handeling is, om bij keus of voorkeur aan hoedanigheid of waarde te kunnen winnen.

Daarentegen zal elke weigering, door een begeerd persoon, telkens wéér de illusies van en het bijgeloof *in* een bijzonder geluk opwekken; dat zou bij een telergesteld patiënt dan weer kunnen leiden tot afzondering van de gemeenschap, om te hopen en te wachten, daarna te kniezen en eindelijk te wan-hopen.

De kuur in 't Brokkenhuis is een salto mortale. In de tweede

klasse is de patiënt den omgekeerden verticalen stand voorbij. Werk hem in geen enkel opzicht tegen en hij komt zonder kleerscheuren op zijn voeten terecht. Begrepen?

— Ik heb mijn zakdoek vergeten, zei het Dronken Gezicht.

— In orde, dat mag ik hooren. Le Grand klopte hem op den schouder. Nou niet vergeten, om twaalf uur is je kamer in de eerste klasse gereed.

De kamer van het Dronken Gezicht, in de tweede klasse, werd na zijn vertrek betrokken door een kleinen man met een blauwen bril en een enormen bochel, voor wiens deur, denzelfden ochtend reeds, de vrouwen der tweede klasse zich verzamelden; ieder van haar wou de eerste zijn, die in de geheimenissen van dat wonderbare wezen doordrong.

De kleine man barrikadeerde evenwel zijn deur en liet de vrouwen tevergeefs smeeken, zingen en dansen. Hij at den volgenden dag aan de tafel der klasse en keek bewonderend naar het harmonisch schoon der Jonge Weduwe, doch verdween, na den maaltijd, haastig.

Den avond van den dag daarna, liet hij zijn deur op een kier staan, maar niet één dame drong zijn kamer binnen. Ze lieten zich zelfs niet zien. Zij allen hadden de heeren opgezocht of bij zich ontvangen en vergaten in hùn gezelschap den man met den grooten bochel. Den ochtend daarop liep hij op zijn handen door den corridor, een groot deel van den dag besteedde hij voorts aan het bedenken en uitvoeren van clownerieën, om de nieuwsgierigheid der vrouwen naar het bijzondere van zijn wezen tot het uiterste te prikkelen.

De Oude Dikke Dame volgde het Dronken Gezicht spoedig naar de eerste klasse. Den laatsten dag van haar verblijf in de tweede zong ze zoo ontroerend en zuiver, dat de mannen haar

kamer niet voorbij konden gaan, zonder even binnen te wippen. De Kleine Man met den Grooten Bochel die, in korten tijd, door zijn sprongen en grollen de gunsteling der dames was geworden, kwam al in den ochtend bij haar en bleef toen vier-en-twintig uur aaneen. De volgende drie dagen sloot hij zich in zijn kamer op en liet hij niemand bij zich dan Francine, om hem eten of versterkende middelen te brengen.

De kamer der Oude Dikke Dame werd in gebruik genomen door een tener meisje van zeventien jaar, met bleek gezicht en dweepend-starende oogen. Den eersten keer dat Barrèl haar zag, herinnerde hij zich dat ze hem, een poos geleden, overdag, had willen overrompelen, in een aanval van vertel-hysterie. Daarom meed hij haar stelselmatig.

Nu de Oude Dikke Dame de klasse had verlaten, drong het tot hem door, dat ze was gegaan, zonder aan een der mannen iets achter te laten van haar wonderbaar geluid. Al hun zoeken, hun ijveren, heel hun vertoon van veroveren was dus vergeefs geweest. Wèl had hij iets van haar verkregen, prettige gewaarwordingen voor korten duur, maar die waren van géén anderen aard geweest dan die, welke hem de Weduwe, de Naakte Dame, de Feministe en de Zeenymph hadden gegeven. Toch had hij iets *anders* bij haar gezocht en van haar verlangd. Telkenkeer hij haar opzocht, had hij haar willen berooven, om zijn eigen geestelijk bezit te vermeerderen. En nóóit had hij iets *anders* dan haar *lichaam* gevonden, nooit was hij verder gevorderd dan tot een armzalig, banaal samenzijn met haar.

Was het dan tòch *dat* en niets anders geweest, wat hij bij haar had gezocht? vroeg hij zich zekeren middag voor den zooveelsten keer af, toen hij, in een vlaag van onmacht, wanhopig naar zijn schilderij zat te staren.

Nee! antwoordde hij zichzelf luid-op, als om zich tot

geloof te dwingen. Ik *zoek* iets anders en er is *iets* anders. Er moèt iets *anders* zijn.

Maar, drong dan twijfel in hem op, wáárom had hij zich dan tēkens en opnieuw tevreden gesteld met haar lichamelijk bezit? Feitelijk, immers, had hij niet eens geprobeerd de bron van haar zangkunst te vinden, om die dan te rooven. Nòch had hij getracht, de beenen der Zeenymph, haar kunst, waarmee zij zijn subtielst voelen had beroerd, te ontfutselen; hij had slechts zijn armen wild om haar heen geslagen.

Evenzoo had hij gehandeld met de Jonge Weduwe, zoo óók met de Statige Feministe. Waarom, wáárom was *dat* steeds en steeds zijn éénige opwelling geweest? Dáárvoor had hij toch bij honderdduizend andere, bij *alle* vrouwen kunnen gaan. Concentreerde de vrouw dan *al* wat de man kan begeisteren en in vervoering brengen, àl wat haar bewondering, eerbied, aanbidding doet geworden, in de paringsdaad? Of, voerde *déze uitsluitend* tot de bronnen en de reservoirs harer talenten, eigenschappen en geheimen en was het hem slechts nog niet gelukt, deze te ontdekken?

Of, of, was wellicht *alles* wat hij hoorde, zag en waarnam, bedrog en schimmenspel en niēts anders? Was het dan wellicht gelogen, dat de vrouw iets anders bezat, dan zij *uiterlijk* aanbood? Had zij dan tòch niets anders te geven of aan te bieden dan de daad die het geslacht in stand moet houden en kòn zij daarom niet méér en niets ànders doen nemen, dàn de gelegenheid daartoe?

Denk, dènk! dreunde weer in zijn hersenen, de ernstige stem van le Grand.

Denken. Hij dacht. Hij herinnerde zich.

PIA.

En voor Pia, een andere vrouw. En vóór die, een andere en voor háár, ook een andere.

Wàt had hij bij allen gevonden, van hetgeen haar oogen en gebaren hem noopten te zoeken?

Niets!

Maar, hoè had hij dan ook gezocht? Langs haar handen, haar haren, mond en hals. Dièn weg hdden ze hem gevoerd, door haar onwil, preutschheid, verweer, klachten, geflirt. Als hij nu eens op àndere wijze had gezocht? Als hij er nu eens naar had gestreefd, dàt uit zijn gedachten te verwijderen, te vernielen. . . . ?

Hij beefde, sidderde, trilde van extase.

Waarom?

Waarom had hij dat niet getracht?

Maar, had niet juist de vrouw zelve hem altijd doen hopen, gelooven en verwachten, was zij er niet altijd prat op geweest, de één na de àndere, dat met háár te zijn, iets héél anders zou wezen, dan met welke vrouw ook? Had de vrouw zich jegens hem ooit ànders voorgedaan dan als Ginko-Foeri-Foetisch?

De telefoon ringelde.

Hij stond op, begeistert. Iemand riep hem, iemand, aan het andere eind van dien draad, wilde hem iets vertellen. En dat juist nù, nu hij iets persé weten moèst.

Dàt zou die stem hem zeggen, hem vertellen.

— Halló! brulde hij bijna.

— Wel, huil maar niet, schaterlachte Francine's stem, we doen je immers niets.

— Francine, beefden zijn lippen fluisterend.

— Ja schat, heb ik geen lieve naam? Zoo meteen gaat de gong voor het diner. Je moet vanmiddag in de zaal eten en ga nà het diner een deuntje wandelen of lezen, maar blijf in elk geval een uurtje uit je kamer. Die krijgt een beurt, snap je?

— Een beurt? vroeg hij, niet begrijpend.

Drie slagen op de gong.

Barrèl miste den Kampioen-Bokser aan tafel. Zijn plaats in de tweede klasse was ingenomen door een grooten jongen man, in avondcostuum; hij droeg een bijna onduldbaar hoogen boord en tusschen zijn voorhoofd- en jukbeen klemde hij een stuk glas voor zijn linkeroog. Barrèl's blikken dwaalden eerst òm en òm hem; dan, keek hij hem vlak in het gezicht.

Een rilling van afschuw doortintelde hem. De platte neus, de breede, diklippige mond, het van den schedel tot de oogen schuinlopend voorhoofd en de groote, van het hoofd vèr afwijkende ooren, deden den jongen man sterk lijken op een, niet àl te zeer ontwikkelden, aap. Onmiddellijk was hij er zeker van, dat de jonge man onmogelijk anders kon heeten, dan Apengezicht.

Apengezicht was zich zijn mindere aantrekkelijkheid niet zeer bewust, want het óók zeer belachelijk voorkomen van den man met den grooten bochel wekte merkbaar zijn spotlust op. Hij knipoogde naar de Naakte Dame en de Weduwe, als wou hij haar beiden attent maken op het kleine manneke.

Recht tegenover Barrèl, op de plaats der Oude Dikke Dame, zat het jonge, tengere meisje met het bleeke gezicht. Hij vermeed halsstarrig in haar gezicht te zien, wijl hij vóórvoelde wat er binnen korten tijd met haar zou gebeuren.

Slechts een korte poos zou ze zich vreemd houden en op zichzelf blijven, in de tweede klasse. Weldra zou ze geprikkeld worden door de talenten en bizondere eigenschappen der anderen tot het verlangen naar bezit vàn iets buitenissigs en daardoor in de oogen der anderen spoedig een bijzonder begaafd wezen schijnen.

En dan, zou ze hèm trachten te verlokken, haar talent te rooven.

Nee, hij wou niet opkijken, hij wou haar niet zien. Maar, de uitstraling harer oogen boorde brandend-priemend door

zijn voorhoofd in zijn hersenen en hij moest, moest opkijken, wjl pijn hem schroeide.

Hij *keek* op en zag haar.

Hij zag een devoot non-meisje met gladgestreken haren en neergehouden oogwimpers, met bedeesd gesloten mondje, gebukt hoofd en ootmoedig-gevouwen handjes. De handjes zegden berusting, de gladgestreken haren en neergehouden oogwimpers prevelden overgave, het bedeesde, gesloten mondje. . . bad een gebed van *hoop*.

Een verzoeking dus.

Hij doorstond die tien minuten, een kwartier en at snel, om haar niet te zien en spoedig zijn trek te kunnen stillen. Maar, daar hij dien dag goeden eetlust had, was hij nog lang niet verzadigd, toen hij voelde dat hij moest vluchten. Hij holde de zaal uit en de drie terrastrappen af.

Er stond een fiets tegen den muur. Hij sprong er op en reed voort, zich naïef afvragend, of de eigenaar er spoedig om verlegen kon zijn, langs den weg welken hij in het oude koetsje had gereden, den dag van zijn aankomst.

Weldra trapte hij door de laan der oude olmen. Er liep niemand, zoover zijn oog reikte.

Thans zat géén gast op den omgevallen boom. Toen zei hem de stem der eenzaamheid, dat hij niet zoo maar een tochtje maakte, maar dat hij bezig was te scheiden van het Brokkenhuis.

't Was vijf uur in den namiddag; het laatste licht van den voorjaarsdag lachte willig. De zon was echter te schraal. Binnen een uur zou schemering al weifelend overgaan in zwarten nacht.

Nu doortrappen naar de stad, naar het station, grinnikte Barrèl vergenoegd.

't Was zoo licht in zijn hoofd. Niets wist hij nu van pijn,

verdriet of wanhoop. Welke vrouw zou hem nu nog kunnen deren, doen wanhopen?

Een kolossale grap. Wat zou le Grand op zijn neus kijken, als hij bemerkte dat een patiënt zichzelf in de helft van den vastgestelden tijd had genezen. En die Stien, die nooit anders dan officieele briefjes uit een rustoord ontving, wat zou ze jammeren en mopperen, dat hij niet tevoren zijn thuiskomst had gemeld.

Ging hij dus naar *huis*?

Daar zag hij de ophaalbrug, het typische oud-Hollandsche ophaalbruggetje. Hij naderde de grens van le Grand's gebied, van 't Brokkenhuis.

Tien meter vóór de ophaalbrug lag een paartje in het gras. De jonge man hield een klein boekje in de rechterhand en las blijkbaar vóór.

Kiezel langs den weg knarste onder het wiel. De jonge man trok snel de linkerhand terug en het meisje keerde zich om, het gezicht in de handen verbergend.

Hun houding, hun gebaar stak Barrèl plotseling fel, als bezaten zij iets wat hem toekwam, hem werd onthouden. En, in hem brandde een verlangen, dat hij vroeger had gekend, als hij na een verloren vechtpartij, een onrechtvaardige straf, de ontrouw van een schoolvriendinnetje, naar huis ging.

Het verlangen naar Moeder, die, al wist ze van niets af, toch alles weer goed en mooi maakte.

Moeder was niet meer.

Maar, ginder, aan het eind der olmenlaan, stond het huis, het Brokkenhuis.

Zijn thuis. Daar hoorde hij thuis, zolang hij nog kòn afgunstig zijn op het miezerig gedoe van twee menschen in het gras. Terug dáárheen, of, doorgetrapt naar de stad, het leven, de Menschheid, waarvan er hier twee vertegenwoordigers zaten?

Reeds gluurde de schemering haar valen grijns door het geboomt. Néé, zóó wou hij de stad niet terugzien, nu hem bleek dat hij nog hoopte op kleine gelukjes, nog smachtte naar stukjes bezit van anderen.

Hij was nog niet genezen.

BAL-MASQUE.

Het Nonnetje stond voor haar kamerdeur.

— Kom één oogenblikje bij me binnen, zei ze zacht, bijna schreiend. Geef me iets van je heerlijke gave, waardoor je het leven en de eigenschappen der menschen kan beelden, met kleuren op linnen.

— Hou je kletskoek voor je, wees Barrèl haar ruwer af dan hij eigenlijk bedoelde. Waarom zoek je je fortuin niet bij het Apengezicht of bij den Man met den Grooten Bochel.

— Laat me dan maar héél even in jouw kamer, hield ze aan. Ik wil één oogenblik je kunst zien en het gebaar van je hand, als je verf maakt, en je bezielt gelaat, als je het penseel op het doek zet.

— Schaf zelf maar wat van dien rommel aan, dan heb je mij niet noodig. Je kan verf koopen in tubes, in alle kleuren en tinten. Maar dáárom is het je natuurlijk niet te doen. Ajuus, hoor, ik heb heusch geen zin, vanavond.

Geagiteerd trok hij de deur achter zich dicht, maar bleef dan verrast staan. Op zijn divan lag een maskerade-pak compleet, met steek en langen dolk.

Aanstands maakte hij licht, om alles nauwkeurig te bekijken. De kleedij leek hem het midden te houden tuschen de dracht van een middeleeuwsch, groot grondbezitter en die van een hedendaagschen, Italiaanschen bandiet.

Plots glipte een lach naar zijn oogen. Papier, alles was papier, zooals het daar lag. Het fluweelen wambuis, de kaplaarzen, de hooge puntsteek, de lange dolk. Alles van papier, maar met talent en zorg nagemaakt.

— Een grap, 't is een grap, prevelde hij. En die grap zou hij hebben gemist, als hij over het ophaalbruggetje was gereden.

Hij schakelde de directie-kamer in.

- Hallo, ja, le Grand. Je bent nummer zes.
- Ik ben Barrèl.
- Doet 'r niet toe. Je bent vanavond de zesde, die naar den bekenden weg vraagt. Dat costuum is voor het bals-masqué. Kleed je dus spoedig en zorg dat je er in de puntjes uitziet. Om negen uur in de groote aula.

De deuren tusschen de groote gehoorzaal en de eetzaal waren als jalouziën ingeschoven; tezamen vormden beide lokalen nu een groote, prettig-aandoende feesthal.

De spreuken op de wanden, achter de tafels, waren gemaskeerd achter vlamvend-gekleurde doeken. Géén symbool in kleur of woord, gaf thans het karakter van het Brokkenhuis weer; versiering en verlichting dienden er uitsluitend toe, de hal tot vreugdezaal te maken.

Op clubtafeltjes, langs de wanden, stonden electrische lampen, omhangen met rose, blauwe en mosgroene schemerkappen. In de zaal waasde een gedempte lichtschijn van honderden, aan het plafond hangende, zijden, met fantastische kleuren beschilderde, lampions.

In het midden der zaal waren in twee vijfhoekige aardperken levende bloemen aangebracht. Tusschen beide in, welke een fontein op, uit een groote, kristallen kelk. Het water spoot een meter hoog en viel in een waaier van druppel-stralen in de kelk weer neer; deze, vanonder den vloer veelkleurig verlicht, kaatste de druppelen als tienduizenden lichtflikkeringen terug.

Muziek speelde reeds, toen Barrèl binnenkwam. Er waren al gasten, gemaskerd en in costuum en ze dansten. De melodie fladderde als een klankenwarreling door de zaal en op haar onregelmatige vluchtige cadans fladderden en zweefden de feestgenooten. Eigenlijk dansten ze niet. Vrouwen zweefden

in en uit mannenarmen en de tien, twaalf paren die Barrèl opmerkte, krioelden gestadig door elkaar.

Hij zag geen musici en geen instrumenten. Het scheen alsof de muziek door de poriën van plafond, vloer en wanden de zaal binnen drong.

Een Russisch boerinnetje fladderde naar hem toe, nam zijn arm en voerde hem mee. En vóór Barrèl zich er van bewust was, zweefde hij op de melodie van een wals.

Die muziek kende hij niet; ze was hem gansch vreemd en nieuw. Oneindig scheen ze en schier niet te volgen door haar vele variatiën. Van moment tot moment verraste ze hem opnieuw en bijna willoos gaf hij zich gewonnen, aan de feeërieke omarming harer zweef-fantasie.

Hij had in geen jaren gedanst en zeker niet zoo lang achtereen en met zoo volstreckte overgave als nu. In de jaren van zijn verloving en huwelijk had hij het geloof in den dans verloren; soms smadelijk gelachen, om dat dwaze gedraai, zooals hij het dansen toen noemde, en het bespot. En nu ontzweefde het Russinnetje ternauwernood zijn armen, of hij omvatte alweer een struische motorrijdster, in motorjas, een groote pet achterstevoren op en een blauwe bril voor haar masker. En toen *zij* hem, spelenderwijs, werd ontnomen door een vliegenier, danste hij datzelfde moment een dametje tegemoet, wier kleedij als symbool diende van de minderwaardigheid van het geld.

De dansende paren krioelden zóó snel om hem en door elkaar, dat hij ze, indien hij het had gewild, niet had kunnen tellen. Maar hij dacht daar niet aan. In een vrij moment om zich heen ziend, docht hem wel, dat in dat gewirwar méér menschen draaiden, dan het gansche Brokkenhuis bevatte aan patiënten en beambten.

Voortdurend kwamen er nieuwe bezoekers bij. Een reeks

achter elkaar binnenkomenden gaf aanschouwelijk de ontwikkeling der kleding weer, vanaf het om de heupen geslingerd diervel, tot de doorzichtige en ook luxueuze costumes der Parijsche en Weensche modepaleizen. Die zelfde ontwikkeling werd ook door de hoofddeksels en het schoeisel weergegeven. Zoo dansten er bloote damesvoeten op plankjes met een dun twijgje aan den voet vastgeknoopt en werden, al dansend, vrouwenvoeten gepijnigd in te korte en te nauwe lage schoentjes.

Geen danser had voor iets anders belangstelling, dan voor dansen. Het bal werd dan ook telkens maar voor zeer korte poos onderbroken en na elke pauze scheen de animo weer grooter en algemeener. Dit was geen bal als een voorwendsel tot flirt, noch een flirtpartij met tot afwisseling een dansje.

Er was bal en allen dansten.

Na een korte pauze werd Barrèl gevangen door een dikke wafelbakkerin in witte jas en met witte baret op. Even dacht hij dat zij niemand anders kon zijn dan de Oude Dikke Dame, maar een moment later interesseerde hem dat al niet meer. Want deze vrouw was niet log van beweging, noch hing ze zwaar in zijn armen; eerder was ze te snel en te bewegelijk. En hoewel ze al dansend niet ver van haar plaats kwam, draaide ze zoo haastig in het rond, dat ze hem deed denken aan een enormen bromtol.

Lang dacht hij daar echter niet over na, want, na een geweldige omwenteling, welke hem eindeloos toescheen, draaide ze hem de vangarmen van een „nieuwe vrouw” binnen; een hoog, slank, mager wezen, dat kraakte in zijn omarming, zonder dat zij er hinder van scheen te hebben, of zich er iets van aantrok.

Het werd al warmer in de zaal. De centrale verwarming was tot haar uiterste prestatie opgevoerd en de papieren klee-

ding voelde ook benauwd aan. De dansers matigden merkbaar hun snelheid en keken om zich heen, als zoekend naar een middel tot verfrissching.

Barrèl's tong was heet en zijn verhemelte droog. De „nieuwe vrouw”, wier lange, beenderige tak-achtige armen hem als nijptangen omklemden, moest, dacht hij, het laatst in de zaal zijn gekomen, wijl ze van dorst, warmte noch vermoeienis last scheen te hebben. Langer aaneen dan zijn vorige danseuses hield zij hem tegen haar bonkige borst aangedrukt en slierde hem zoo bij herhaling de gansche dansruimte door. Hij wist, voelde, dat hij om het oogenblik op een voet trapte; nu eens op een bloote, dan weer op een die veilig was geborgen in een laars met puntigen lakneus. Hij poogde bijwijken te ontdekken of iemand stil hield, om het getrapte lichaamsdeel te streelen; de „nieuwe vrouw” had echter zoo'n vaart, dat hij geen personen zag, maar een dronken warreling van bonte kleuren.

Bedienden liepen langs de wanden met presenteerbladen, waarop flesschen en glazen.

— Dorst, prevelde hij.

Plots stond zijn dame stil, als een draaimolen die tegenstroom krijgt. Ze hield hem even tegen, tot hij zijn draaisnelheid kwijt was, nam dan zijn arm en bracht hem naar een tafeltje. Er stond wijn, limonade en ijs gereed.

— Wijn? vroeg hij haar.

— Alcohol is smeerolie voor verroeste denkmachines, zei ze luchtig. Schenk maar in.

De muziek zweeg en tegelijk stopten de laatste dansers hun ommezwaaï. Ze zetten zich om de tafeltjes, bij paren of in clubjes van vier. Nu rinkelden glazen en flesschen, en klepperden lepeltjes.

De honderde, van het plafond neerhangende, lampions verschemerden langzaam tot ze geheel waren gedooft. De kris-

allen lichtflikkering onder de groote kelk verbleekte allengs tot een schim van eigen schitterglans. En nu verminderden, verzachtten ook de electriche schemerlampen, op de tafeltjes, hun rose, blauwen en mosgroenen gloed.

— 't Wordt donker, nee, rose en blauwe schemer, fluisterde Barrèl.

— Ben je bang in donker? grinnikte zijn dame. Neem ijs en een beschuitje.

— 'k Heb geen honger. Vin-jij het gezellig in donker?

— Heb jij het ooit gezellig gevonden bij licht?

Ook aan de andere tafeltjes werd gefluisterd. Hier en daar knapte het draadje van een champagne-kurk en drong de „flap” van deze tusschen het fluister-geluid door. Flesschen klik-klokten, glazen tingel-rinkelden.

Dan, wuifde een fluistering van ah's door de ruimte. Aan het eind der zaal was een wit doek gedaald. Een projectie-toestel filmde er een zin op:

De man en de vrouw door alle tijden.

HET MYSTERIE DER VROUW.

Een korte poos schuifel-ritselden stoelen en kleeren. Dan was er egale stilte.

Op het doek sloop een wezen, een dikke tak in de hand houdend, van boom tot boom. Zich nù verschuilend, sprong het dan weer plotseling te voorschijn en ging het verder, om zich even later opnieuw verdekt op te stellen.

Van de andere zijde naderde, omzichtig, een ander wezen. Het stond bijwijlen stil, om naar alle richtingen uit te zien en was blijkbaar beangst voor een ongezien gevaar.

Die twee waren naakt, en verschillend van geslacht. Plotseling dook de eerst-verschenen persoon ineen, wipte dan op en viel met een enormen sprong op de andere. Deze, mond en oogen wijd open van schrik, trachtte een oogenblik zich te verweren, maar plofte weldra geheel weg onder het lichaam van den ander.

Nacht-grauw was nu het doek, doch spoedig lichtte het weer op. En nu trok er een lange, kleurige, afwisselingrijke film voorbij.

Mannen togen uit met boog en pijlenkoker en vrouwen spitten harden of taaïen, vetten grond om, met onhandig-zware steenen schoppen en bijlen. Dan weer, in schemering, schudden mannen den dobbelbeker onder luid schreeuwen en voortdurend drinken, en verkwanselden vrouw en dochters, die werkten aan primitieve weefgetouwen, bij het kansspel. En de verdobbelden volgden zonder tegenpruttelen haar nieuwen meester en legden zich éven gewillig voor hèm neer, werkten éven vlijtig voor hèm, als voor haar dobbelenden echtgenoot. En tusschen dat woeste, gevoellooze gedoe in, schemerde een tafereel van een, in harnas en helm gepantser-

den, jongen ridder, die knielde voor een jong meisje aan het spinnewiel en met bewaasde oogen tot haar opzag.

Schaduwten trokken langs het doek; beulsknechten joegen een bijna naakte vrouw voort, rond een plein en hingen haar het schandblok om het hoofd. Zij had de paringsdaad met een ander dan haar eigenaar bedreven en moest er voor boeten. Ze knipten haar haren af en stelden haar tot schouwspel voor alle vrouwen, die te leelijk en te slaafsch waren om te doen als zij, of het geniepiger aanlegden; en, voor de mannen, die elke kiem van zelfstandigheid in hun vrouwen hadden uitgeroeid, of te stom waren om haar te betrappen.

Een burchtheer kwam buigend den vreemdeling tegemoet, die een bed en voedsel vroeg. Hij bood hem gul alles aan wat hij te genieten had; zijn gemakkelijksten zetel, zijn beste pijp, zijn opwekkendsten drank, in grootsten en fraaist bewerkten beker. En, zijn eigen bed met de burchtvrouw erin.

In den nieuwen ochtend trok de vreemdeling uitgerust en verzadigd verder. De burchtvrouwe, die hem op het balkon vaarwel toewuifde, wees plotseling haar heer met den vinger een man aan, die haar, een poos geleden, oneerbiedig had aangekeken. De burchtheer, grimmig verstoord, gordde aanstonds zijn scherpst zwaard aan en reed, aan het hoofd van zijn knechten, den vluchtenden onverlaat achterna. Hij nam den bevreemde van zijn eer en belager der onschuld van zijn vrouw gevangen, sneed hem neus en ooren af en amputeerde daarna zijn armen en beenen.

Verder, al verder trilde de geschiedenis van den man en de vrouw in beweegbare beelden op het witte doek. Paleizen en groote tuinen in aanbouw en aanleg gleden voorbij, duizenden, met lompen omhangen slaven zwoegden er aan. Ze waren aan nuttigen landbouw en waterwerken onttrokken, wyl een wulpsche vrouw met haar vinger naar een kale plek grond

had gewezen. En vijf meter film verder werd diezelfde vrouw door haar heer mishandeld en in een kelder opgesloten, wijl hij een andere vrouw had gevonden, die leuker dan zij met haar vinger kon wijzen, naar wat zij hebben wilde.

In daverenden galop joegen duizenden ruiters voorbij en achter hen honderde paarden, die voor zware wagens, met kanonnen, munitie en fourage beladen, waren gespannen. Tienduizenden voetkechten zwoegden hun na, zwaar gewapend en met groote tasch op den rug.

Ze stuitten op een muur, een muur van levend vleesch en de botsing daarmee veroorzaakte een chaos, waaruit rook en vlammen opstegen. Nog eens en nòg eens herhaalde zich de botsing en telkens wéér joegen rook en vlammen omhoog.

Dan, was de muur van levend vleesch doorbroken en verdween het aanvallend leger door de bres. Schoon niet in zijn geheel. Duizenden bleven achter, doormengd met duizenden afbrokselen van den levenden muur. Velen lagen stom van blik, het lijf gehavend, om nooit weer te zien of op te staan. En anderen kronkelden van pijn of kropen angstig weg, tusschen bloed en afgeslagen ledematen, om de hoefslagen van zieltoegende paarden te ontgaan.

De oorzaak dier ellende werd gesymboliseerd op één meter film, waar een vrouw halsstarrig haar rok omlaag hield, terwijl een man dezen wilde òdrukken. Brandende steden trokken voorbij en verwoeste wei- en bouwgronden. En kerken waarin honderden moeders knielend baden voor het zieleheil van haar zonen, die gestorven waren, voor de hand die den rok neerhield of voor die welke hem wilde optrekken.

De geschiedenis ging verder, zichzelf al maar herhalend, steeds snerpender aantoonend de macht en den invloed van het vrouwelijke op den man en van het mannelijke op de

vrouw. Een vrouw, keizerlijk van gebaar en keizerlijk gehuisvest, woonde, op het witte doek, in een zaal waar een ledikant de voornaamste plaats innam. In het bed werd een spel van komen en gaan opgevoerd. Telkens als er aan de eene zijde een man *in* het bed stapte, werd er aan den anderen kant een uitgesmeten.

Die er in kwam grijsde van genot en die er uitviel grijsde van woede en wraak. Om zoo lang mogelijk in het bed te mogen verblijf houden, òf om er weer in te komen, plunderden de mannen steden en dorpen, brandschatten ze de boeren, tot die het land braak lieten liggen, gijzelden en geeselden mannen en vrouwen. Uit de smart, de ellende en de wanhoop hunner slachtoffers persten ze geld, om gunsten uit te deelen en daardoor de hoogste gunst te verkrijgen of te behouden.

Om de verwoeste gronden en de bouwvallen van steden en dorpen wat op te fleuren, hingen ze er honderde meters doek op en deden daar kleurige dorpen en steden, wei- en bouwgronden op schilderen, geïllustreerd met lachende vrouwen en spelende kinderen, tevreden mannen, paarden en vee. En dan reden ze er van verre voorbij met de keizerlijke vrouwe, toonden haar de imitatie-welvaart en maakten haar wijs, dat de sfeer van haar bed haar onderdanen tot zegen was.

Meisjes en vrouwen, in kleine, dompige kamertjes, of velen tezamen in grootere werkplaatsen, bedierven haar oogen aan maanden eischend bont-, borduur- en kantwerk. Er was frischer, gezonder en nuttiger werk genoeg voor haar te doen, zooals het weven van kleeren voor eigen kinderen, het verzorgen van vee, het kweken van groenten en vruchten. Doch haar arbeid was een middel om „geld” te winnen, het eerste en voornaamste dat een gezin behoefde, om zich de noodige artikelen aan te schaffen. Daarom verwaarloosden ze het gezin, terwille waarvan ze eigenlijk sloofden, zooals de mannen

hooge paleizen en onneembare forten bouwden en zelven in krotten woonden.

De vrouwen maakten het uitzet van één jonge vrouw, de uitverkorene van een machtig heer. En dat uitzet diende om haar in staat te stellen, háár macht over hem te bevestigen en te handhaven.

Tòt alles zou gereed zijn, stond ze hem als hoogste gunst een kus op haar hand toe en soms slechts op de toppen harer vingers. Na elken kus zwierde hij naar de kroeg of bordeel, om in de armen der betaalde liefdevrouwen en onder den invloed der alcohol, zijn *geloof* in de superioriteit van zijn eigen liefdevrouw te voelen groeien tot het zekerst *weten*, en intuschen haar afgemeten liefkoozingen te doen aanvullen naar behoefte.

Om de goddelijkheid van háár vrouwelijkheid te eeren en te huldigen, bracht hij dan een of meer verderfelijke ziekten mee, als *zijn* aandeel in het huwelijksgeluk. En als gevolg daarvan gedoogde hij, dat zijn jonge vrouw, de kinderen, die *hij* haar niet geven kon, in hun echtelijk bed liet zaaien, door de behendigsten en de gespierdsten onder de atleten en prijsvechters.

Zwaardengeschitter, kanonnenlosbarstingen, vloten in moordend gevecht trokken in trillende beelden voorbij. Broedermoord, oudermoord, kindermoord. Verscheuring van vriendschap, verraad aan dierbaren, opoffering van grooten en edelen naar geest en hart volgden elkaar op. Ondenkbare en nooitgedachte gruwelen, allen beschenen door den grijnslach van bereikte of verwachte gemeenschap met een bepaalde vrouw of met een bepaalden man, joegen, als onheilspoken in den nacht, langs het witte doek in de donkere zaal.

Vergiftigingen en jarendurende geestmartelende kwellerijen door mannen, die hun vrouw er van verdachten, door een *anderen* man een kind te hebben laten verwekken, door vrou-

wen, die hun man verweten *andere* vrouwen te hebben bevrucht. Kinderlijden, vanaf lichamelijke pijnigingen tot krankzinnigheid opwekkende geestverknoeïing toe, om het ontijdig of bij vergissing geboren worden van die kleinen, schreide felle aanklachten.

Nu trokken achtereen voorbij, de lijdensbeelden van mannen en vrouwen, die hun drang naar een oogenblik van lichaamsgemeenschap hadden aangezien voor verlangen náár en geloof in een absoluut verbond van eeuwigen duur.

Genieën, wereld-talenten, zóó onbedreven in het materiële en het algemeen-praktische van het leven, dat de gemeenschap der menschen hen had moeten behoeden en verzorgen als onnadenkende kinderen, beulden zich af als galeislaven. Eenmaal gevangen in een paringsverbond dat hun meer verplichtingen en kinderen, dan rechten en plezier gaf, worstelden ze, zonder een schijn van kans, tegen de meedoogenlooze wet, welke beveelt, dat de slaaf véél arbeid voor *weinig* belooning moet geven.

In dien ongelijken strijd verloren zij, zoo verhaalden en beeldden de trillende platen op het witte doek. Ze werden verslagen, door zorgen voor kinderschoenen en vrouweneischen, vermoord door concessies ten koste van eer en geweten, terwille van een woonhok en een boterham voor een gezin, dat hun, geestelijk, meestal vreemd was en niets aanging. En vrouwen, wier zeldzaam ruimen blik en geniaal organisatievermogen haar hadden bestemd voor grootschen gemeenschapsarbeid, prostitueerden in benepen gezinnen haar geest en kracht, om gedegenerende mannen en achterlijke kinderen voor ondergang te behoeden. Ze offerden aan die ondankbare taak, welke nooit het gehoopt resultaat bereikte, haar beste jaren, daartoe gedwongen en bedrogen door een geforceerd, overgevoelig begrip van vrouwenplicht en moederliefde. En

zij gingen onder, zonder werkelijk een ander of zichzelf tot nut te zijn geweest.

Groote oorlogen, waarin volkeren elkaar ter vernietiging aanklachten, ontstonden naar aanleiding eener omhelzing van een man en een vrouw. De naijver, de zucht naar *bezit* van één hunner, door een anderen man of vrouw, vrat in tot een veete tusschen groote familiën. Deze namen na verloop van jaren *leuzen* aan, om hun geschillen en gevechten, welke altijd eindigden met het veroveren van vrouwen en andere bezittingen, een schijn van schoonheid, waardigheid en rechtvaardigheid te geven. Na veel grooter tijdsbestek werden die leuzen weer overgenomen door grootere vechterverbonden, om onder het aanroepen ervan elkaars vrouwen en andere bezittingen af te nemen.

Het was, als sidderde het witte doek onder de ellende waarvan die kruipende of snel verschietende plaatjes vertelden. En elke fase, elk tafereel begon steeds met een omhelzing, een overrompeling of een suggestie tot het geloof in de superioriteit van één boven allen.

Zoo ook de geschiedenis der groote fabriek, waar boven uit dikke rookwolken naar omhoog kronkelden, als goor-groene reuzeslangen.

De eigenaar had als kind de ellende gekend van het gezin, waarin nooit genoeg middelen waren, om allen behoorlijk te voeden en te kleden. Het gebreklijken had hem geleerd, dat iemand door te *arbeiden* onmogelijk vrouw en kinderen naar behooren kan onderhouden, doch dat daarvoor de arbeid van meerdere personen noodig was.

De bewegende plaatjes lieten nu zien hoe hij, als volwassen man een werkplats inrichtend, begon met zijn ondergeschikten de helft van wat hun toekwam te onthouden, om het gestolene aan zijn eigen gezin te besteden. Na korten tijd oor-

deelde de vrouw, met wie hij een verbond tot samenwonen had aangegaan, dat háár kinderen *andere* kleeren moesten dragen en *anders* gevoed moesten worden, dan de kinderen der vrouwen, wier mannen zich door haar man lieten bestelen. Voor èlk nieuw kind eischte ze méér matèrie, zoodat haar man voortdurend nieuwe kunstgrepen moest uitdenken, om de mannen, die voor hem werkten, geraffineerder te exploiteeren en gewetenloozter te bestelen.

De mannen en vrouwen, die in de fabrieken werkten, werden door den zwaren, langdurigen arbeid lichamelijk uitgeput en geestelijk gedood. De arbeid, die zich als een zwaar blok aan hen vastlegde en wiens gewicht ze hun leven lang moesten meeslepen, noodzaakte hen steeds meer als regel, het perpetueel paringsverbond te aanvaarden en aldus een gezin te vormen, evenals in het begin het paringsverbond en het gezin de groote fabriek en den afmattenden arbeid hadden doen ontstaan. De man behoefde het gezin, omdat hij, zijn noodlot dragend van voor anderen te werken, geen gelegenheid had zijn eigen kleine belangen te behartigen. Door nu de vrouw de zorg voor zijn zaken en zijn persoon op te dragen, onderwierp hij zich tegelijk aan haar instinct, dat een man zoekt die voor háár wil werken. Haar zoeken bepaalde zich echter uitsluitend tot den man die ze kon doen gelooven, dat omgang met háár te verkiezen was bóven omgang met alle andere *zoekende* vrouwen.

Dat was de levensloop der werkers en bezitloozen. De nietsdoeners en bezitters gingen een gelijksoortig verbond aan en hielden het als instelling in stand, uit zelfbehoud. De mannen, om in eigen, intiemen kring volkomener van het gestolene te genieten en het aan in dien kring opgekweekte kinderen te kunnen overdoen; de vrouwen, om voor haar geërfd deel van het gestolene èn voor de kinderen, wie ze het wilden nalaten, een beschermer te hebben, alsook om van den man een deel van

het door hem gestolene te ontvangen en daarvan te genieten.

Maar de bezitters en, nà hen de bezitloozen, ervaaarden, dat het paringsverbond veel last gaf en hun voortdurend minder vrijheid liet. Ze wilden graag het plezier der paring genieten, zònder dien last en die vrijheidsberooving te aanvaarden. Om echter veilig te zijn voor de suggestie van de superioriteit der vrouwen die hen *zochten*, huurden zij een paringsgenoot voor korten termijn. Deze gaf hun dan het genot, met welks belofte de zoekende vrouw hen dacht te vangen en was tegelijk een schild tégen en een verschrikster vóór haar. Immers, haatten en meden de vrouwen, die een perpetueel verbond zochten en verlangden, langen tijd haar sexegenooten, die zich voor korten termijn verhuurden, uit verbolgenheid over haar oneerlijke concurrentie.

De plotselinge opstand der mannen tégen het vroegtijdig en altijddurend paringsverbond riep, voor de zooveelste maal in de geschiedenis, alle latente krachten en ondeugden in de vrouw op. Ze besloot nu, de oneerlijke concurrentie met tégenconcurrentie te keeren en daarbij gebruik te maken van alle denkbare middelen.

Deze strijd, tusschen de vrouwen onderling, veroorzaakte een omwenteling in het winkelbedrijf, den handel en de productie, een steeds meer toenemende verarming onder de werkers en de volkomen ontwrichting van de bestaansmogelijkheid der Menschheid. Immers, het met resultaat prikkelen der mannen tot een *huwelijk*, òf het huursysteem was slechts mogelijk, door met uiterlijke middelen de vrouwelijke aantrekkelijkheid te verhoogen. De strijd om den man werd dus teruggebracht, tot een wedstrijd in uiterlijke bekoorlijkheid.

De film ging verder.

De vrouw ging voorbij en in snelle afwisseling vlogen allerlei onnutte, overbodige, ja dikwijls schadelijke kleedingstukken om

haar leden, op haar hoofd en aan haar voeten. Ze droeg ze zoolang ze haar *anders* deden zien dan ze was en wierp ze spoedig weer weg, om door andere te vervangen. Soms hingen die dingen meer tégen haar aan dan ze haar omkleedden en lieten dan meer van haar naakt zien, dan ze bedekten. En even later hulden andere rariteiten haar als in een harnas van ondoordringbaarheid, om de fantasie der mannen honderd maal meer te doen *vermoeden*, dan er inderdaad verborgen werd.

Behalve kleeren en wat daarvoor doorging, hing ze aan haar lichaam en droeg ze met zich mee, allerlei versierselen, wier bezit de boschvolken en andere lagere menschoorten in allerhoogste extaze had kunnen brengen. En terwille der productie van die kleeren en dingen, evenals van alles wat de vrouwen tot gemak en tot luxe diende, wat haar zucht tot waren- en arbeidsvernietiging streelde en haar verwaandheid, machts- en bezitswaan bevredigde, werden het ontstaan, behoud en de vermeerdering van vele nuttige producten verwaarloosd.

Dit was louter een *spel*. De vrouw speelde het tegen den man, om hem te pressen haar het deel der aarde-productie, welk hij verkreeg door eigen arbeid, of door den arbeid der door hem bestolen werkers, af te staan. En de *man* speelde het uit sportiviteit, om háár inzet der liefde-gemeenschap te veroveren, zónder den enormen prijs te betalen, dien ze daarvoor eischte. *Hij* speelde echter tegelijk tegen andere mannen, in den vorm van uitbuiting van ondergeschikten, cultiveering van koloniale rassen en oorlog tegen volken, om de geroofde bezittingen, waarvan hij zichzelf en de vrouw onderhield, te verdedigen tegen andere roovers, of, om ze te vergrooten, met de bezittingen van dézen. En, om dat grooter, veel kostbaarder, spel te spelen, werden ook weer materialen en arbeidskrachten gebruikt, menschen gedood of uitgehongerd, bouw- en weigronden vernield en verwaarloosd.

In het kleine en het groote spel wonnen en verloren mannen en vrouwen voortdurend, verhaalden de voorbijschietende plaatjes. Want de man verkreeg altijd den inzet der vrouw, hetzij in of buiten het paringsverbond en de vrouw veroverde het begeerd deel der aarde-productie; soms door zich te verhuren, soms door te trouwen en soms door *beide* middelen. Zoo ging het vele tientallen jaren voort, tot de vrouw nieuwe redenen tot strijd tegen den man uitvond.

Ze opperde namelijk bezwaren. Eerstens, dat de man, nadat zijn spel met haar uit was, het met andere vrouwen voortzette, hetgeen haar eigenliefde krenkte en haar vrees opwekte dat er minder van de productie op haar deel zou komen, dan zij zich had toegedacht. En tweedens, dat de man haar wel een deel der productie gaf, maar de kennis en de macht, om die te doen maken en te beheerschen, aan zich alleen hield. En toen haar klagen daarover niet hielp, veranderde ze van tactiek; ze schafte zich een *sluven glimlach* aan en liet dien schijnen, telkens als de man beweerde dat *hij* het spel gewonnen had.

Die glimlach deed de zekerheid van den man in twijfel overgaan. Hij bond een beetje in en vroeg de vrouw naar de beteekenis van haar *nieuwen lach*. Daar antwoordde ze éerst met een medelijdend schouderophalen op en zei dan later, dat hij er met zijn *overwinning* was ingeloopt. Want dat hetgeen hij voor den inzet der vrouw had aangezien, niets anders was dan een fopprijs. Het ware *vrouw-zijn*, dat wat eigenlijk den man zoo onweerstaanbaar aantrok en voor hem het hoogste bezit moest zijn, zou hij niet zoo gemakkelijk veroveren, verzekerde zij.

Een duidelijker verklaring, van haar *sluven glimlach* gaf de vrouw niet, hoezeer een enkele man daar ook op aandrang.

De meeste mannen lachten in het begin hartelijk, om die grappige uitvinding en dwaze gewichtigdoenerij. Doch, wijl

zij voortgingen het spel te spelen, evenals de vrouwen het hère, namen van dezen steeds méér den *sluwen glimlach* aan. En ze namen tot gewoonte, er over, in het bijzijn van mannen, te fluisteren en, om de domheid der mannen, te grinniken.

Waar niet dan vrouwen bijeen waren, werd er gefluisterd nòch gegrinnikt, doch slechts gebabbeld over die honderd onbeduidende zaken, welke altijd het leven der vrouw hadden gevuld. En in gezelschap van uitsluitend mannen, werd doorlopend geschertst over de nieuwe uitvinding. De vrouw werd als het ware op tafel gelegd, ontleed en geanalyseerd, om bij haar naar dat verborgen, bizonder bezit te zoeken. De mannen vonden evenwel *niets*, wat de vrouw niet al, door alle eeuwen heen, had bezeten en ze dronken een fikschen borrel na, om de teleurstelling weg te spoelen. Tot er iets gebeurde, dat de nieuwe uitvinding der vrouw een kans gaf, haar bestaan erkend te zien.

Een geëxalteerd doch niet geheel voldragen jongman, die vóór zijn huwelijk de liefde in vele verzen bezongen had, kon in het samen-leven niet de voldoening smaken, die hij zich ervan had voorgesteld. Het kwam niet in hem op, de oorzaak daarvan in zichzelf te zoeken, maar hij tobde er zóó lang over, tot zijn toch al zwakke hersenen geheel in de war raakten; toen hallucineerde hij dat zijn tekortkoming aan liefde de schuld van zijn vrouw was. Ze had zich, beeldde hij zich in, niet geheel aan hem gegeven, zooals ze toch oorspronkelijk beloofd had. Ja, dacht hij, ze had hem zelfs haar ware, *voornaamste* gave, die waarvan haar *glimlach* de weerschijn was, onthouden.

Na weken van innerlijk lijden en smachtend verlangen vroeg hij zijn vrouwtje eindelijk, op bedeesden toon, of ze wellicht ook haar belofte vergeten was en nagelaten had, zich *geheel* aan hem te geven. Snikkend bekende hij, haar ervan te

verdenken, dat ze het beste wat ze bezat achter had gehouden.

Zijn vrouwtje luisterde schijnbaar ernstig naar zijn wartaal, zonder dat een trek op haar lief gezichtje verried, of ze hem innerlijk uitlachte, dan wel medelijden met hem had. En toen hij eindelijk zweeg en zijn snikken verkropte, liet ze haar *sluwen glimlach* getemperd schijnen en knikte op ethische wijze. Ze sprak echter geen woord, daar ze niet wist wát ze zeggen moest.

De geschiedenis dier twee jonge menschen scheen verder een stille-gebaren-strijd, van snikkend-vragen en halsstarrig antwoord-weigeren. Tot de jonge vrouw, die nu elk intiem samen-zijn vermeed, zich in een moment van ego-centrische extaze liet ontvallen, dat zijn voortdurend *vragen* voor haar een bewijs was dat *hij haar niet begreep* en dit de grootste zonde voor een man was. Want, nooit zou zij hem kunnen antwoorden daar *een vrouw zichzelf nooit begreep*.

Dit gezegde versloeg den jongen man totaal. Zonder af te wachten of er aan zijn vrouwtje iets was, belangrijk genoeg om ál of niet begrepen te worden, liep hij zonder hoofddeksel het huis uit. Hij dwaalde uren lang rond, eerst mompelend, dan zeggend en eindelijk schreeuwend dat een vrouw een *raadsel* was en dat *niemand haar begrijpen kon*. De straatjongens lachten eerst om hem, bouwden hem voorts na en joelden eindelijk luid met hem mee. Ze joelden, wijl ze in hun straatjongens-mentaliteit door het monotoon gedaas van den zwakzinnige overtuigd raakten, dat de vrouw inderdaad een Raadsel was en dat geen man of jongen, ja geen andere vrouw het gegeven was, *haar te begrijpen*.

De straatjongens maakten er eerst een spelletje van, maar dra zwol dat aan tot een indrukwekkend relletje. Ze vereenigden zich in groote troepen, volgden den jongen man, hitsten zwervende honden op hem aan en joegen hem eindelijk na als

jachtwild. Toen sprong hij, uit wanhoop dat de jongens *hem* niet begrepen, in de rivier.

Zijn dood kwam echter te laat; het kwaad was al te diep ingevreten en drong zich als een luizenzwerm aan de menschen op. Binnen een week spraken allen, die voor intelligent wilden doorgaan, over het Raadsel dèr vrouw èn over het *raadsel* Vrouw. In bijeenkomsten van geleerde mannen werd in ernst betoogd en voor levende waarheid aanvaard, dat niemand, man noch vrouw, er ooit in zou slagen dat Raadsel op te lossen en de *vrouw te begrijpen*.

Deze uitspraak werd een leus, die voortaan alle denkende mannen en vrouwen en zij die daarvoor wilden doorgaan, te samen bracht. Het Raadsel en het *niet-begrijpen* werden opgenomen in het Boek der Universeele Waarheden, als punten voor eeuwig dispuut en inspiratiebronnen van Moderne Literatuur, zoolang de Menschheid schrijven zal.

Met deze geschiedenis van den onvoldragen jongen man was de verhalende film ten eind. Het witte doek bleef een korte poos in rust, spookachtig schemerend in den duister. Dan leek het, als goot een zonnestraal gouden letters op het doek uit:

HET MYSTERIE DER VROUW IS EEN UITVINDING DER IMPOTENTIE.

Luidop las Barrèl deze woorden. En alle aanwezigen mompelden ze met hem.

D é m a s q u é.

Nu gloeiden de honderde, van het plafond neerhangende, lampions plotseling in volle lichtgave. De kristallen kelk her kreeg haar kleurige, stralende lichtschittering en steeds helderder werd het doorschijnen der rose, blauwe en mosgroene schemerlampen.

Aanvankelijk als druppelend, dan bij stralen en weldra als een lawine drong muziek opnieuw door het plafond, de wanden en den vloer de zaal binnen.

De gasten schrokken, van licht en muziek, wreven zich de oogen uit.

— Démasqué.... Spaansche Wals! klonk hoog en hel de stem van le Grand.

— Dansen.... dansen.... dansen! klonk overal tegelijk. Barrèl stond weifelend op.

De Nieuwe Vrouw nam haar masker af; hij keek in het beenig gelaat van de Statige Feministe, in haar hijgend-gloeierende oogen.

— Dansen, dansen? kreet ze, smadelijk. Jullie begrijpt een vrouw ook nóóit. Wiè ter wereld vergenoegt zich nù met dansen....

IN DE EERSTE KLASSE.

Barrèl legde het geïllustreerd weekblad, welks plaatjes hij zat te bekijken, neer, om den binnenkomende aan te zien en terug te groeten.

— Goed geslapen voor den eersten nacht? vroeg de Man met het Dronken Gezicht.

Hij liet zich met een zucht van behagenis in een fauteuil zakken.

— Ja, dank U, antwoordde Barrèl, verlegen, doch prettig aangedaan door dat teeken van belangstelling.

Hij had hem in lang niet van nabij gezien, niet sinds hij de tweede klasse had verlaten. En nu hij hem vlak in het schrand-der gezicht zag, in de voornaam-geestige oogen, deed het hem wrevelig aan, dat hij dien man, innerlijk, zoo langen tijd had genoemd, het „Dronken Gezicht”.

Den ander ontging schijnbaar Barrèl's verlegenheid. Hij vouwde een ochtendblad open en keek, diep hoofdknikkend, de pagina's door.

— Ik heb telkens opnieuw behoefte eraan, er met nieuwe gasten over te praten, zei hij dan, omdat ik mijn eersten ochtend niet gemakkelijk vergeten zal. Het was mij als stond ik, na jarenlang in een modderbad te hebben gesparteld, voor 't eerst weer onder een koude douche. Je hebt ook genezende modder, tot de dienst, maar zelfs diè spoel je graag van je body af. Waar of niet?

— De overgang is groot, gaf Barrèl toe, aarzelend naar woorden zoekend. 't Is dwaas van me, maar ik voel me zoo onhandig als een kind op een groote-menschen partij. Ook omdat mijn kamer zoo heel anders is dan in de tweede klasse. Alles, de gordijnen, het behang, reproducties, de meubelen, alles is licht van kleur en doet opwekkend aan. Vanmorgen, in

bed, rookte ik een sigaret en toen wou het er bijna niet bij me in, dat *ik* het was, die zoo onbezwaard van gevoelens lag te rooken.

Nu en dan komt de drang in me op, vragen te doen en dan wil ik zelf het antwoord geven, omdat ik vrees dat het antwoord van een ander me niet zou voldoen. 'k Heb vanmorgen al zes, zeven kranten in mijn handen gehad en toch voelde ik te weinig belangstelling, in lectuur, om ook maar één ernstig door te lezen. Terwijl ik me juist nu zóó vrij en onbevooroordeeld voel, dat ik *alles* zou kunnen lezen en overdenken.

Nu bewoog de deur der leeszaal. De Kampioen-Bokser liet de Oude Dikke Dame voorgaan. Ze dankte hem met een knik en groette dan de beide pratende mannen met een helder „goeden morgen”.

— Wát zou U zeggen van een fiksche wandeling door de hei? vroeg het Dronken Gezicht. Er staat een frissche wind, maar ik ga er elken ochtend minstens een uur uit, weer of geen weer. Ik weet niet of het bij de kuur is inbegrepen, lachte hij, maar mij doet het goed.

— Is het niet onbeleefd tegenover mevrouw, weg te loopen nu zij binnenkomt?

— Loop rond. Geloof nou niet dat de eerste klasse er etiquette op na houdt, want dan ben je abuis. Zoo ben ik bijvoorbeeld Dr. Milders. . . .

— Dr. Milders? vroeg Barrèl verbaasd, den naam van den grooten philoloog met eerbied uitsprekend.

— . . . maar ik vertrouw dat je me Milders noemt, zonder handvat sel en zonder complimenten. Je zal wel goedvinden dat ik jou gewoonweg Garrels noem.

— Ja, maar eigenlijk heet ik Barrèl, zei hij weifelend.

— Nou ja, best, ik bedoel natuurlijk Barrèl, da's duidelijk.

Een kwartier later liepen ze naast elkaar door de hei, kraag opgestoken en handen in de zakken. De wind blies hun vlak in het gezicht, deed de oogleden tintelen en riep scherp-rood op hun wangen. Maar ze bukten het hoofd en stapten er tegen in.

— Ik veronderstel dat je op het oogenblik aan onze éérste wandeling hier door de hei denkt, viel Milders uit.

Een geestig trekje tintelde van onder zijn oog, over zijn gansch gezicht, tot dat geheel glansde onder een vollen lach. Barrèl, er door aangestoken, lachte mee.

— Ja, die eerste ontmoeting had al verdraaid weinig vormelijks, gaf hij toe. 't Lijkt nou onberekenbaar ver in het verleden te liggen; maar, zelfs al was het eeuwen geleden, dan zou het me nou nog onbegrijpelijk zijn, hoe normale mensen als U en ik ook maar een uur lang zoo'n gemoedstoestand konden verduren.

— Ik hoor 't je zeggen. Maar, op je woord, hèb je, óóit van je leven, wel eens een *normaal* mensch gezien? Ik niet. Wat vele menschen aanwenden om voor normaal te worden gehouden, is een zekere sluwheid in het verbergen van hun afwijkingen. Maar noem je zóóiets *normaal*?

Weet je wat met ons in 't Brokkenhuis het geval is? We worden door *elkaar* en door de *omstandigheden* zoolang geprikkeld, tot we ons dóór en dóór moeten bloot geven. Daarom *schijnen* we er erger aan toe te zijn, dan inderdaad het geval *is*.

Daarentegen *lijken* ons de meeste menschen normaler, dan ze inderdaad *zijn*. Neem bijvoorbeeld het allergeewoonst, allervervelendst type, den verliefde. Heb je vroeger ooit zoo'n exemplaar ontmoet, waarvan je overtuigd was dat-ie alles kon verantwoorden wat-ie zei of deed?

Nee, toch zeker.

En waarom nou? De „liefde” brengt zooveel veranderingen, innerlijk en uiterlijk, aan, die bij den verliefden persoon volstrekt niet passen, dat je ze niet anders kan zien dan als afwijkingen. En wel voornamelijk daarom, wijl de lui, als hun „liefde” bevredigd of overgewaaid is, weer vrijwel hun oud uiterlijk en innerlijk terugkrijgen. Een beetje slijtage natuurlijk nièt meegerekend.

Mannen die vroeger doodvielen op een dubbeltje, spelen den royalen Piet, als de geslachtssuggestie hen te pakken heeft. En meisjes die van kruis noch mol wisten, beulen niet alleen uit Sitoerische bevliegingen dagenlang een of ander onschuldig instrument af, maar gaan zelfs heele avonden in het Concertgebouw achter haar zakdoek zitten gapen, als ze weten of slechts vermoeden dat haar Simpel een muziek-idioot is. Kluizenaars worden zwabbers, of andersom, sloddervossen doen ineens coquet en rijden met de mode het cirkeltje rond. Dit zijn maar een paar voorbeelden.

— Maar in elk geval toch erg gunstige, waagde Barrèl het aan te merken.

— Gunstig, gunstig, voor wàt, voor wiè gunstig?

— Nou, voor den invloed van den een op den ander.

— Och kom, is dat nou óók al een argument. Als je nou nog had gezegd, gunstig voor de „liefde”, dan zou ik denken, misschien ben je zoo’n sukkel, of misschien hou je je zoo maar. Maar dat, dàt.

Dus als gierige Henk door Willy wordt geprikkeld tot verkwisting, dan breng jij zooiets in verband met *invloed*, en dan noem je dien „gunstig”? Mij dunk, je kan dan eenvoudiger zeggen dat Henk, door zoodanig te reageeren op Willy’s zucht naar geld- en warenverkwisting, het eerst voor de hand liggend middel aanwendt, om haar te bezitten. Maar ik zeg, een

gierig man die royaal of zelfs verkwistend doet, is uit zijn schietlood geslingerd.

— En mannen en vrouwen die door zoo'n oorzaak poëtisch worden, van muziek gaan houden, voor een humanitair ideaal willen gaan leven en werken? Zijn die allemaal hun evenwicht kwijt geraakt en buiten hun sfeer van betrekkelijke normaliteit gedwaald?

— Zeker. Als het doel bereikt is, vallen de nieuwe eigenschappen immers gewoonlijk vanzelf in de prullemand.

— Maar je kan toch niet tegenspreken dat dikwijls juist door „liefde”, mannen en vrouwen tot de openbaring hunner talenten, levensinzichten en idealen kwamen. De geschiedenis liegt immers niet.

— De geschiedenis liegt juist wèl. En meestal, òm die stummers, die aan hun „Openbaringen” een ethisch-amoureuus tintje gaven, terwille van geestelijk en materieel voordeel, voor het nageslacht te handhaven als „groote” voorouders. Wie immers, door alle eeuwen heen, was zoo knap, de absolute waarheid vast te stellen, aangaande de bezieling, de inspiratie tot werken en scheppen, uitgeoefend door iemand van het ééne geslacht, op een wezen van het andere? De meest objectief-speurende beschouwer, kan er toch nog slechts naar *gissen*.

Neem eens aan, dat het groote licht, in de geschiedenis bekend staand als X, in zijn geestelijken ontluikingstijd inderdaad *niet* zoo fel geprikkeld was door Q, die nu den naam heeft het wezen te zijn, dat hem tot uiten van zijn grootheid bezielde, maar bijvoorbeeld door Y, waarvan de geschiedenis niets vermeldt. Zou hij in *die* omstandigheden geleefd hebben als een kruidenier en gestorven zijn als een nul? Of, als hij of zij zich eens bijtijds vrij had gemaakt van den invloed, dien de geliefde van het andere geslacht uitoefende, zou het genie X dan zijn ongeboren scheppingen in den dood hebben meegenomen?

Begrijp dan toch dat je bazelt en de Natuur voor een kastanje-piepster aanziet.

— Zoo, zoo, kwam Barrèl los. We nemen dus aan, dat je spreekt over Dante, Goethe, Heine en nog een paar honderd, die gemakkelijk op te noemen zijn. En daarvan wil je ons doen gelooven. . . .

— Maar m'n goeie man! viel Milders hem in de rede, denk je dan wèrkelijk, dat die grooten *zichzelf* geloofden en hun eigen sentimentaliteiten ernstig namen? Dan heb je het hevig mis. Zij *kenden* hun wereld en wisten dat ze op den duur niet buiten de teekenen der belangstelling van hun medemenschen zouden kunnen. En om die te verdienen, bedachten ze lyrische verhaaltjes van zichzelf, die hen deden lijken op hun kwebbelende, kunst- en liefde-aanbiddende medeschepselen. Mannen als *zij* wisten op een haar, hoe ze „publiek” kittelen en vleien konden.

Stel je in gedachten eens den reus, den god Dante voor oogen, en naast hem, dat snotneus Beatrice. Zou *hij* nu werkelijk zijn Commedia nooit geschreven hebben, als hij dat wicht nièt ontmoet had? Volgens de geschiedenis van den zieligen Lyriek zou je dat moeten aannemen. Loop heen. De gedachte, dat de Natuur hem dat geweldig genie en dien scheppingsdrang had gegeven, louter in het goed vertrouwen dat hij den één of ànderen dag warm zou loopen om een paar bruine oogen, of een dot haren van een andere kleur.

En stel nu eens dat, toèn hij dat kind voor het eerst ontmoette, ze toevallig verkouden was, wat toch een ieder gebeuren kan. Verbeeld je, hij had zijn goddelijke Beatrice leeren kennen als een meisje met een rooien neus en dikke lippen? Of, als het toevallig bijzonder heet was geweest, met zomersproeten. Zouden wij, arme latergeborenen, dan nog steeds zonder Goddelijke Komèdie zijn geweest? Geloof je niet eerder, als er

dan iets geloofd moèt worden, dat *feitelijk* Dante's werk klaar was, vóór hij er een regel van geschreven had, en dat het lachen of huilen van dat meisje er iets mee te maken had?

Maar, indiën zelfs háár lach of het ritselen van haar rokken Dante *uitsluitend* had kunnen inspireeren tot het schrijven van zijn Commedia en hij zou haar *nooit* ontmoet hebben, dàn zou hij wel een ander onsterfelijk werk hebben geschapen. Misschien wel één, dat de waarde van de Goddelijke Komēdie in alle opzichten had overtroffen. Weet je wat me nu opeens in de gedachten schiet? Mogelijk zijn er wel tientallen onsterfelijke werken *niet* gemaakt, juist dóór dien, volgens jou zoo goeden, invloed van Beatricetjes. Wie zegt ons hoeveel groote meesters zich hebben laten verpappen, door dat rokkengewapper voor hun oogen, tot het scheppen van minderwaardiger werk, dan ze toe in staat waren?

— Zou dat werkelijk mogelijk zijn? vroeg Barrèl, geschrokken. Milders lachte vroolijk en klopte hem op den schouder.

— Niet zoo pessimistisch, vriend.

Een windvlaag rukte zijn flambard af en joeg dien door de hei. De vrienden sprongen tegelijk vooruit en renden hem na, als was het een afgesproken spelletje. Milders holde als een schooljongen, om Barrèl vóór te komen en stond, na een minutenlange jacht, met één voet op den hoed.

— Ik heb 'm, hijgde hij, niettemin trotsch.

Dit spel had den ernst doen verdwijnen. Op de wandeling naar 't Huis vertelde Milders avonturen uit zijn jongenstijd. Terwijl Barrèl, echter, er spoedig om liep te schateren, behield hij een effen droog gezicht, als begreep hij werkelijk niet, wáárom de ander lachte.

's Middags, aan tafel, viel het Barrèl op, dat de gasten der eerste klasse hem met welwillende nieuwsgierigheid aankeken en bijzonder vriendschappelijk bejegenden. Telkens, nog vóór

hij er om vroeg, reikte men hem het verlangde aan, opmerkzaam gemaakt door zijn blik er naar.

De Oude Dikke Dame zat tegenover hem. Nu en dan knikte ze hem moederlijk-aanmoedigend toe, als was hij haar liefste zoon en kwam hij, heden voor het eerst, na langdurige ongesteldheid aan tafel.

Het Jonge Ventje, naast haar, was een en al aandacht voor den Sombere Man, die aan zijn andere zijde te peinzen zat en in zijn tafelenooten geen belang stelde. Vóór hem stond een nog onaangeroerd glas wijn. Voorzichtig nam het Jonge Ventje dat weg en zette er een glas tafelwater voor in de plaats.

Even later tastte de Sombere Man naar zijn glas en dronk er van, zonder er naar te kijken. Toen het half leeg was, schudde hij verbaasd het hoofd en keek met strengen blik het tafelwater aan.

— Is er iets niet in den haak, Roosbergen? vroeg le Grand hem.

De manoeuvre van het Jonge Ventje was hem ontgaan, maar de Zeenymph, die zich zat te verkneuteren, had hem op Roosbergen's verontwaardiging attent gemaakt.

— Wat bedoel je? vroeg deze, toen le Grand zijn vraag herhaalde.

— Je schudt immers je hoofd.

— Natuurlijk schud ik mijn hoofd, wie zou daar niet het hoofd om schudden. Wát betaal je voor die Bordeaux? Is je wijnhandelaar een oud vriend van je, of ken je hem uitsluitend als zakenman?

Le Grand glimlachte.

— Haal je nou nog maar geen huishoudelijke zorgen in je hoofd, vriend. Je hebt nog een paar weken voor den boeg.

— Zorgen, daar wist ik nooit veel van en nu minder dan

ooit, zei Roosbergen ernstig. Maar kijk's hier, leer dat eens van mij. Hou er geen vriendschap op na voor je leveranciers en doe met je vrienden geen zaken.

— Neem een ander glas, zei le Grand gemoedelijk.

— Het glas is goed, maar dat kleurwater deugt niet. Rooie wijn mag toch niet in een paar minuten tijds verschrallen tot water met bruispoeder.

— Och, kom nou.

— Wel hier en daar. Roosbergen greep naar zijn glas, dat intusschen opnieuw door het Jonge Ventje was verwisseld. Hoe noem jij dat goed, rooie wijn of kleurloos water?

— Ik ben benieuwd hoe *jij* het noemt, lachte le Grand luid-op. Ik voor mij vind die wijn rood genoeg.

— Ik óók, mompelde Roosbergen wantrouwend, maar *dàn* deugt-ie heelemaal niet. Hoe verklaar jij het dan, dat goeie wijn in dertig seconden tijds twee maal verkleurt?

— Heb je je bijgeval vergist met het glas van een ander? antwoordde le Grand, onder het schaterlachen der anderen.

— Heeft misschien een *ànder* zich vergist? Wel hier en daar, waarom lachen die lui?

Daar drong een ijselijke gil, van de tafel der derde klassers, door de zaal. En aanstonds begonnen zij allen vervaarlijk te brullen en te joelen.

Daar nou, je hebt dien troep gekken aan 't lachen gemaakt. Heb je nou je zin? Wel verdorie, riep hij gramstorig, luid-op, wáárò'm lachen jullie toch. Heeft d'r een misschien een boterpapier op mijn rug geplakt.

Nu daverde de lach zoo hoog op, dat hij het gejoel der derde klasse voor een oogenblik onhoorbaar maakte. Roosbergen sprong op en liep naar de deur.

— Roosbergen, Roosbergen! riep de Zeenymph hem na, maak je nou niet uit de voeten. Je zou me immers aan mijn

opstel over plastische danskunst helpen. Als je zoo hard loopt kan ik je niet bijhouden, zei ze lachend, terwijl ze zich een glas wijn inschonk.

— Als je wat wil weten, moet je voortmaken! riep hij boos, bij de deur. Aju!

Meteen sloeg hij de deur met vervaarlijken slag dicht.

— Hij is heusch boos, mompelde ze, en liep hem na.

— Wat is-ie gauw aangebrand, zei Barrèl tegen de Jonge Weduwe, naast hem.

— Ze plagen hem dan ook altijd, lachte ze coquet. Verleden week hadden ze een komische bruiloft bedacht, van hem met Gerda Vorello, wenkte ze met haar hoofd naar de verdwijnende Zeenymph. Hij is met een wetenschappelijk werk over de hervorming en vereenvoudiging van den warenruil bezig en nou maakten ze hem wijs, dat zijn verstrooidheid voortkwam uit zijn liefde voor haar.

— Niets van aan, natuurlijk.

— Al ware het wel zoo, waarom zou hij er dan door verstrooid zijn? lachte ze uitdagend. Maar het is in de eerste klasse niet anders, dan plagen en terugplagen. Denk maar niet, dat jij er vrij van loopt.

— Kom, kom, pochte Barrèl.

— Wacht maar mannetje, als ze maar eerst je zwakke zij hebben ontdekt. Je speelt de beste partij, als je tracht de anderen zooveel mogelijk in hun vaarwater te zitten, dan hebben ze respect voor jou en ontzien je misschien uit vrees. Maar, dan zou je met Milders en Van Gesteren moeten concurreeren, wenkte ze naar het Jonge Ventje en die zijn niet makkelijk van de sokken te slaan.

— En U?

— U? U hebben we laatst, op een kouden, mistigen avond, diep in den grond begraven, zei ze met plechtig gezicht.

Dunkt jou Wonnie een geschikte naam voor een jonge vrouw van mijn voorkomen?

— Wonnie, Wonnie, Wonnie, herhaalde hij, als peinsde hij heel ernstig op die vraag.

— Nou, je hoeft er geen psalm op te zingen. Wonnie Barsilay is-ie heelemaal ten voeten uit, meneer....

— Barrèl.

— Juist, Barrèl. Een reuze-geschikte naam voor je. Wat doe je vanmiddag?

Even keek hij naar Milders, die tegen Van Gesteren gezichten zat te trekken.

— Ik weet niet of hij....

— O, dàt heeft niets te beteekenen hoor! zei ze met gezag. We zijn hier *allen* vóór *allen*. Kom straks op mijn kamer een sigaret rooken, dan zal ik je de kunsten van mijn gedresseerde kat laten zien. Ja?

— Wàt graag.

NIEUW LICHT AAN DEN HORIZONT.

Binnen weinige dagen had Barrèl, in de eerste klasse, met al zijn mede-gasten opnieuw kennis gemaakt en bij velen hunner nieuwe eigenaardigheden ontdekt.

Zoo ervaarde hij dat de Oude Dikke Dame, die eigenlijk Laura Haelsum heette, in schaakspel verre zijn meerdere was. En Bella Mooreveen, de dame die hem den eersten nacht van zijn verblijf in het Brokkenhuis, naakt, in haar kamer had gelokt, bleek een zwak te hebben voor kinderen. Ze kon uren praten over de moeilijkheden, aan hun opvoeding verbonden en over het vele dat zij, in arme gezinnen, tekort kwamen. Zekeren avond praatte zij er zoo geestdriftig over, dat het ver na middernacht was, voor ze er aan dachten op de klok te zien. Toen, zonder er eerst over te praten, bleef hij bij haar en lachten ze samen hartelijk, om hun dwaas gedoe, in den eersten nacht van hun kennismaking.

Na Roosbergen, verstrooid peinzend, was Bill Bartens, de geweldige bokser, het dankbaarst sujet voor de plagerijen der anderen. Maar hij, vroolijk van aard, oppervlakkig en tot snel vergeven bereid, liet gemoedelijker met zich sollen dan zijn geleerde lotgenoot.

Eigenlijk was het hem niet bepaald aan te zien dat hij het verschil tusschen scherts en ernst bij de anderen, wanneer ze zich met hem bemoeiden, begreep. Hij beoefende druk het turnen en behendigheidsspelen en was erg in zijn schik, als de anderen hem verzochten hen te leeren en te helpen. Inwendig was hij er zeker van dat men hem dat louter vroeg, om van zijn gezelschap te profiteeren.

Le Grand had, toen Bartens in de eerste klasse kwam, een dakpriël voor gymnastiekzaal laten inrichten en nu oefende hij zich daar eenige uren daags en gaf onderricht. Dr. Milders

had Laura Haelsum er attent op gemaakt, dat ze het Brokkenhuis slanker moest verlaten dan ze er in was gekomen en haar geraden aan gymnastiek te doen. En nu onderrichtte Bartens haar bijna iederen ochtend in het gebruik van ringen en rekstok en hielp hij haar met onuitputtelijk geduld, tot hij dood-af was.

De corpulente dame was buitengewoon onhandig en gaf hem meer zorg en angst, dan zijn andere leerlingen tezamen. Vooral, wijl ze nagenoeg geen besef scheen te hebben van de wetten der zwaartekracht en er voor hield, dat ze vrij en zonder steun in de lucht kon zweven.

— Onbegrijpelijk van een sterk schaakster als zij, fluisterde Barrèl tegen Milders, toen zekeren ochtend Bill Bartens haar op 't nippertje voor een gevaarlijken val behoedde.

— Ze houdt zich maar zoo, omdat ze het fijn vindt in Bill zijn armen te hangen. Ik nam je juist hierheen mee, om je de grap te laten zien.

— Heeft ze dan nòg niet haar bekomst van hem? lachte Barrèl.

— Nu al? Ze wil toch zeker van de kuur halen, wat er van te halen valt. Trouwens, zei hij ernstiger, 't zou mij verbazen als zij niet de eerste mislukkeling van 't Brokkenhuis bleek te zijn.

— Omdat ze zoo dik is?

— Omdat ze zoo *slank* is voor haar dikte en zoo *jong* voor haar ouderdom. Snap je? Ik kan me niet indenken dat een oude, dikke dame, die zich jong en slank *voelt*, de wereld een paradijs zal vinden, als ze uit 't Brokkenhuis komt.

Of, denk jij soms, dat zoovele mannen als zij waarschijnlijk zal behoeven, háár rechten op *allen* zullen erkennen.

— Ik beweer dat niet, ik heb er, eerlijk gezegd, nog niet over nagedacht. Maar, nou jij er over begint, wel, ik zou den-

ken dat hetzelfde bezwaar voor bijna alle ontslagen patiënten geldt.

Zooals zij bijvoorbeeld, wees Barrèl met een hoofdbeweging naar de statige feministe, die op dat oogenblik uit de cabine stapte. Zij is jonger en magerder dan Laura, om het woord slank niet te gebruiken, maar het komt mij voor dat ze nòg minder overreding kan uitoefenen dan zij.

Milders keek op.

— Rosa Wittewyn? Nou, vergis je maar niet in haar.

Bemerkend dat zij over haar spraken, kwam Rosa naar hen toe. Achter haar sprong de jonge Van Gesteren uit de cabine en liep op een holletje naar Bill Barten's gymnastiektent.

Op dat oogenblik ving de turnmeester, wellicht voor den vijftienden keer in dien ochtend, de zware mevrouw Haelsum op in zijn armen, toen zij bij een mislukt „zwaantje” plots de ringen losliet. Blazend van warmte en inspanning legde hij haar op het grint; Van Gesteren tikte hem waarschuwend op den schouder.

— Wat wou *jij* nou weer?

— De hoogstand, antwoordde het jonge ventje laconiek. Meteen hing hij aan het hoogrek en zwaaide zich op.

— Armen gestrekt! schreeuwde Bartens en greep zijn pols.

Doch direct daarop, als zwikte hij, liet Van Gesteren zich schuin terug vallen en zat nu ruiters te paard op Bill's schouders.

— Wat haal je nou weer uit, leer je het dan nòóit! schreeuwde de turnmeester, geërgerd door het brullachen der toeschouwers.

Freddy, die met Francine gemoedelijk op een bank zat te vrijen, sloeg haar van schik op haar knieën. De dikke chefkok, uit liefhebberij het grint aanharkend, zakte van pret op de hurken en bulderde een baslach uit.

Rosa Wittewyn lachte hartelijk met Milders en Barrèl mee.
— 't Is me een snaak, zei de oolijke doktor, goedkeurend.
Verleden Vrijdag heeft-ie 'm dat vijf maal achtereen geleverd
en toen begreep Bill nòg niet eens dat-ie hem er tusschen nam.

Rook een sigaret met ons. Hier, onze vriend, heet Barrèl.
Louis, als ik 't wel heb.

— Rosa Wittewyn, zei ze vriendelijk, hem de hand toestekend.

Deze hernieuwde kennismaking gaf Barrèl een verrassing. Nu hij met die vriendelijke en toch zoo waardig uitziende dame sprak, leek het hem ondenkbaar dat hij, eenige weken geleden, een zoo hartstochtelijken nacht met haar samen was geweest. Vooral door haar mummie-achtig tanig, verdord uiterlijk, dat hem nù allesbehalve geschikt toescheen, een man tot erotiek te beroeren.

— We hadden juist een kleine discussie over de resultaten der Brokkenhuis-kuur, in de praktijk. Ik merkte zoo terloops op, dat Laura wellicht le Grand's eerste mislukking zou blijken te zijn, omreden der ongelijke verhouding van haar sterk verlangende natuur tegenover haar, waarschijnlijk zeldzame, veroveringen. Toen veronderstelde Barrèl dat, in minder of meerder mate, dàt bezwaar voor alle gewezen patiënten geldt.

Rosa antwoordde niet dadelijk. Ze zoog behagelijk aan haar sigaret en blies een serie rookkringetjes uit.

Barrèl keek haar bijna bewonderend aan. De denkgians die, haar oogen belichtend, deze als grooter en warmer van tint maakte, vaagde de strakke stramheid van haar gelaat. Dit werd voller, frisscher en haar lippen, rooder. Zich voorhoudend dat hij weer onder den invloed van een hallucinatie kwam, kneep hij in zijn been, om te voelen of hij nog klaar wakker was.

— Waarom zouden we er aan twijfelen dat ieder mensch

de suggestie kan ontwikkelen, die een ander mensch tot voling van zijn of haar natuurdrijf moet beïnvloeden? vroeg Rosa eindelijk op rustigen toon. Ik voor mij geloof, dat zelfs de leelijkste, onaangenaamste vrouw, telkenkeer ze verlangt te paren, een man daartoe kan brengen.

Let wel, voegde ze er lachend aan toe, ik bedoel er toe bewegen, maar niet „èn behouden”.

— Door middel van het „mysterie der vrouw”? vroeg Milders met lichte ironie.

— Eenvoudig door tactische prikkeling der geslachtszenuwen, antwoordde ze bedaard. *Ik* kan het, wáárom zou het dus voor Laura onmogelijk zijn, als ze er behoefte toe voelt.

— Maar. . . vulde Barrèl aan, haar met onverholen sympathie aanziend.

— Ah — jij snapt dat er nog een „maar” aan verbonden is. Maar wáárom zou ze het zoo dikwijls noodig oordeelen, als jullie veronderstelt? Daarmee schakel je de gansche waarde en den verstandelijken opzet der Brokkenhuis-kuur uit.

Ik kan niet aannemen, dat jullie dat ernst is. Bij zoo weinig geloof in het goede resultaat, zou jullie allang zijn vertrokken.

Vóór we hier waren werden we, zonder daarvan bewust te zijn, door de *stof* beheerscht. Indien we nu, door de kuur, de bewustheid dáárvan eigen worden, zònder steun of sterkere factor daartegen, dan zou me het resultaat te armzalig lijken om het „genezing” te noemen. Drie maanden kuren, terwille van een beetje weten dat onder den drang der logge, domme stof toch weer zou uitslijten, is belachelijk, tijdverknoeiend en geldverkwistend.

— Dus?

— Dus, het weten moet vèrder in ons rijpen, dan tot de bewustwording onzer ondergeschiktheid aan de stof. Dat is het eigenlijk doel, dunkt mij, van onze kuur, waarvan dan het

herfst, een voorovergebogen vrouwenhals, een lustig bal of wat je maar wilt, wekt den drang in je op, door zaadoverdracht deel te hebben in het groote, geheimzinnige gebeuren dat Leven heet. En nu is *het* meisje, dat je er waarschijnlijk mee in verband brengt, òf te ver af, òf voor jou om andere redenen onbereikbaar òf het *bestaat niet*.

Zou je nu heusch voorover in het gras willen vallen om hartbrekend te snikken, of je een nacht in je bed warm woelen, zonder te kunnen slapen.

— Stel je voor, spotte Milders. Alsof. . . .

— Zoo is het. Je gerijpte geest zal je leiden tot de gemakkelijkste verovering, wijl je *Weten* je leert dat de Daad, bij welke vrouw ook bedreven, je van de ijdele fantasie dier onlogische overweldigingen kan genezen.

— En toch blijven we stof-najagers, ja, stof-aanbidders, zei Barrèl droomerig.

Rosa Wittewijn glimlachte tegen Milders.

— Zijn conclusie druischt weer recht tegen de jouwe in. En tòch sta ik even scherp tegenover *hem* als tegenover *jou*.

Het nieuwe, groote *Weten* zal ons, zóó zie ik het, de stof zoomin doen *aanbidden* als *onderdrukken*.

Wat is Uw oordeel, mijnheer le Grand? vroeg ze den directeur, die onder haar laatste woorden naderbij was gekomen.

— Alles heeft in de natuur zijn betrekkelijke waarde, Maar de „beschaving”, welke den mensch heeft verwrongen tot een caricatuur, heeft zijn oogen bewazigd en zijn kijk, ook hierop, beneveld.

In het terugvinden der oorspronkelijke waarde onzer gevoelens, gedachten, wenschen en verlangens, van àl wat wij opmerken, wat ons beïnvloedt en waarmee wij te maken hebben, ligt de genezing. Door alles tot zijn waarde terug te bren-

gen, voeren we onszelf op een vasten bodem, waar vandaan we door willen en werken, kunnen stijgen.

Eigenlijk kom ik even zeggen dat ik vanmiddag cursus geef, alleen voor de eerste klasse en de beambten. In de aula.

— Onderwerp? vroeg Milders, hem zijn sigarettenkoker voorhoudend.

— Naar het *Nieuwe Leven*.

ALS KINDEREN.

Wonnie Barzilay speelde met haar poes. Het dier stond eerst met zijn vier pooten in de palm harer kleine hand, daarna met drie, met twee en eindelijk op één pootje. Om dit kunststuk mogelijk te doen zijn, strekte het zijn lichaam bijna rechtstandig opwaarts. Eenige oogenblikken bijna onbewegelijk balanceerend, tuurde het met de kleine groene oogen vragend in Wonnie's lachend gezicht.

— Flauw, dat diertje zoo te plagen.

Milders trok de poes bij de staart omlaag, waarop ze, het evenwicht verliezend, den voorpoot naar hem uitsloeg. Ze tuimelde op den vloer.

— Ga maar naar huis, Betty, zei Wonnie, die Milders' plagerij niet had opgemerkt. Je bent vanmiddag niet in de goeie stemming.

De poes joeg met groote sprongen de aula door en de deur uit.

— En vordert die Van Gesteren eindelijk wat? vroeg Milders met ernstig gezicht aan Bill Bartens.

De bokser zat aan een ander tafeltje tegenover Rosa Witte-wyn en luisterde, blijkbaar met veel inspanning, maar een ernstige, taaie redenatie dezer lange, magere dame.

— Vroeg je wat?

— Waarom maak jij je zoo druk tegen Rosa.

— Ik? Bill was oprecht verbaasd. En ik zeg geen stom woord.

— Jij niet? Nou, dan zeker een ander. Er wordt namelijk verteld, dat Roosbergen jou gisteren heeft gelegd in drie minuten, zeven en twintig en twee-derde seconden.

— Ik herinner me d'r geen laars van, schudde de athleet in

onbegrijpen het hoofd. Maar als-ie het zoo zeker zegt, zal 't wel zoo zijn, denk ik.

— En ben je nou voor goed bang voor 'm? Daag hem uit voor een revanche-match. Kijk, daar heb je 'm juist. Hij grinnikt om je.

Roosbergen was te verstrooid om iemand te zien, of om iemand te grinniken. Achter hem kwam de jonge Van Gesteren de zaal binnen, gebarend alsof hij en Roosbergen verwoed redetwistten.

De verstrooide geleerde bleef staan en nu stond Van Gesteren ook stil. Wonnie en Milders, bemerkend dat hij den ander imiteerde, schoten in een lach, waarop Roosbergen hen verstoord aankeek.

— Wel hier en daar! schreeuwde hij boos en liep op het tweetal toe.

Ze zaten over elkaar aan een tafel, achter Laura Haelsum en Barrèl, die een schaakprobleem bestudeerden en keken hem welwillend aan.

— Ja, ik heb je uitdaging overgebracht, zei Milders ernstig, als had hij hem daarnaar gevraagd.

Hij wees met den duim over zijn schouder naar Bill Bartens.

— M'n wàt?

— Je uitdaging.

— Aan wien?

— Aan hèm.

Milders wees opnieuw naar Bill.

— Maar wàt dan toch! schreeuwde Roosbergen opgewonden. Heb ik je soms een boodschap opgedragen voor dien gymnastiekmeester?

— Bill, Bill, hoor je 't nou? schaterde Wonnie. Hij scheldt je voor gymnastiekmeester.

— Wie scheldt me? vroeg de athleet goedmoedig.

Hij was blij een aanleiding te hebben, zich van Rosa Witte-
wyn's gezanik af te maken.

— Wie? Natuurlijk Roosbergen. Wie anders?

— Niet doen Roos, niet schelden, zei Bill hoofdschuddend.
Ik heb jou ook niet gescholden, toen je me legde. Tenminste,
dat veronderstel ik. Zelf herinner ik me d'r geen hanepoot van,
maar het wordt hier rondverteld.

— Wel hier en daar! bulderde de geleerde. Wáárom zou ik
je gelegd hebben. Ik leg nóóit iemand en jij zou me zeker te
log zijn.

— Nou, nou hoor je het toch duidelijk, Bartens! hitste
Milders aan.

— Maar wáárom hebben ze gevochten? vroeg Wonnie.
'k Vind 't niets leuk, jullie hadt me er toch wel bij kunnen
roepen.

— Wáárom, vraag je nog. 't Heette een sportieve ontmoet-
ting, maar 't ging natuurlijk om Francine.

— Maar Roos, wat hoor ik nou van je. Vècht jij om vrou-
wen, in de *eerste* klasse van 't Brokkenhuis?

— Hij is zoo verstrooid, dat-ie vergeten is dat we hem ge-
nezen hebben van galante romantiek, spotte Milders.

— Wel hier en daar, wiè heeft me genezen! stoof Roos-
bergen op. Wie zegt jou dat ik ziek was?

— Waarom vecht je dan om Francine?

— Wie vecht om Francine?

— Jij. Je hebt het zooeven zelf gezegd.

— Roos! zei Laura Haelsum zacht, zich half naar hem om-
draaiend, vecht niet, kom liever bij ons.

— Nou diè weer, mopperde de geleerde. Ja en wat had jij
nou. Heb ik soms met jou ook gevochten om dien worstel-
maniac?

— We hebben hier een interessant dame-gambiet.

— Loop!

— Neen, nee, 't is géén malligheid.

Ineens zakte zijn boosheid weg. Hij keerde zich om en boog zich over het bord heen.

Milders voelde zich gekrenkt om het verstoren van zijn grap. Hij ging achter Roosbergen staan en wenkte Bill dat hij ook naderbij zou komen.

De geleerde lette echter niet meer op hem. Hij greep een handvol witte en zwarte pionnen uit het doosje en verdeelde ze snel over het bord. Daarna plaatste hij een witten toren en een paard tegenover twee zwarte loopers, liet de stukken snel kris-kras door elkaar vliegen en achtereenvolgens van het bord verdwijnen.

Barrèl zag in hem, na eenige zetten reeds, zijn meester, stond bereidwillig zijn plaats, tegenover Laura Haelsum, aan hem af. Met de anderen volgde hij nu, in zwijgende belangstelling, het eindspel der sterkste twee schakers van 't Brokkenhuis.

Bella Mooreveen kwam de zaal binnen, tegelijk met Freddy, den knappen, jongen chauffeur.

Wijl ze hem nogal dikwijls samen zag met Francine, het vroolijke roodharige kamermeisje, veronderstelde ze dat die twee de moraal van 't Brokkenhuis totaal negeerden en een ouderwetsch huwelijksverbond voorbereidden. Dat verheugde haar niet weinig, daar ze nu van hem, in verband met zijn vermoedelijk toekomstig vaderschap, menigen wenk hoopte te krijgen in het belang harer nieuwste theorie over kinder-onderwijs.

Freddie zocht ook graag haar gezelschap, maar om andere redenen. In de derde klasse had ze hem, evenals aan de anderen, naakt haar geschiedenis verteld en nooit had hij kunnen vergeten hoe onbevredigend dat eenzijdig onderhoud was geëindigd.

De wet van 't Brokkenhuis, welke den beambten het intiem verkeer met gasten verbood, tenzij deze er aanleiding toe gaven, had hem tot nog toe gehandicapt. Doch, waar zij thans zoo onbevangen over kinderen en opleiding sprak, geloofde hij dat háár toestemming niet lang meer kon uitblijven. Zijn gezicht gloeide fel-rood van verlangen en, anders dan gewoonlijk, kon hij nu niet onmiddellijk gepaste antwoorden op haar vele vragen vinden.

Achter hen kwamen de oude, dikke chefkok en Francine. De grijze baas, vanaf de stichting van 't Brokkenhuis in dienst van le Grand, was zoozeer één geworden met het asyl, dat hij in elke klasse de heerschende sfeer aanstonds in zich opnam. De ribbestooten, die Francine hem nu toediende, scheen hij evenmin te voelen, als hij haar uitdagende grappen hoorde, haar coquet lachen bemerkte.

Spijtig schudde ze het roodgelokt hoofd. Nu de chef, zooals zij het noemde, zijn afwezigen dag had, lukte het haar niet, met hem Freddie's jaloezie op te wekken. Ze ging achter Milders staan, legde haar handen op zijn schouders en blies in zijn hals.

— Je krijgt een gouden armband-horloge, als je Roosbergen verliefd maakt, fluisterde de oolijke dokter haar in het oor.

— Waarom?

Ze lachte een schalksch trillertje.

— We willen hem tegen Bill Bartens in 't harnas jagen.

Jij moet hem inpraten dat-ie op jou verliefd is en dan maken *wij* hem wijs, dat Bill je wil wegkapen, of onteeren of dat-ie iets anders verschrikkelijks met je voorheeft.

Nu gierde ze een hoogen lach, die schakers en omstanders deed opschrikken, uit.

— Zoover krijg ik hem niet en al was 't wèl zoo, hij herinnert het zich vijf minuten later toch niet meer, schaterde ze

het uit. Wil ik je eens wat vertellen, zei ze zachter, apart tegen Milders. Verleden week heb ik het op mijn eigen houtje al eens willen probeeren. Eindelijk, toen ik na veel moeite en lieve woordjes op zijn knie zat, mijn arm om zijn hals, hield hij op met tegen te stribbelen en toen liet-ie me wel dertig maal het woord „schat” herhalen.

— Hij kon het niet vaak genoeg uit je lieven mond hooren, straalde Milders al zijn hoffelijkheid uit. Een wetenschappelijk vastgesteld symptoom van den waan genaamd „liefde”, deed hij quasie ernstig le Grand na.

— Mis. Francine draaide zijn hoofd aan beide ooren om. Eenvoudig een aanval van zijn verwenschte taalzuiveringstheorie. Hij geloofde vast en stellig dat ik op zijn knie zat om taaltes te nemen en dat ik het woord „schat” zei, zooals een ander kabeljauw of hooivork zegt, om mijn uitspraak te laten keuren.

— Hoe lang ben jij nu al in 't Huis, meisje? vroeg haar opeens een zachte, dweepende stem.

Vlug keek ze op, in Rosa Wittewyn's peinzende oogen.

— Zooiets als een jaar, antwoorde ze onwillig. Waarom vraagt U dat?

— Wáárom, meisje? Het komt me voor dat 't Huis jou niets heeft geleerd.

— Mij? deed Francine verbaasd. Allemachtig, wat had ik dan hier moeten leeren? 't Is een dankie aan mijnheer le Grand waard, dat ik hier mijn gezond verstand niet heb af-geleerd.

— Je hebt nièt geleerd dat scherts en vroolijkheid niet voldoende zijn om het leven waardig door te gaan. Heb je nooit die ernstige, dwingende stem in je binnenste voelen brommen, dat er hoogere en mooiere zaken, idealen zijn, waarvoor we moeten werken en leven, dan eten en gekheid maken.

— Stil laten brommen en mopperen, weerde Francine haar

af. En als ik me aan al die stemmen had gestoord, die een jaar lang tegen me getierd en gegild hebben, dan was ik, in plaats van voor hoogere zaken te leven, met oome Hein den kelder in gegaan.

— Gymnastiek maakt je lenig en sterk, en vlug als een haas, zei Bill Bartens, naderbij komend.

In de tweede klasse had hij menig genotvol uurtje met Francine doorgebracht. Schoon de gedachten daaraan niet meer in hem leefden, was hem toch iets als beschermende sympathie voor het meisje bijgebleven.

— Waarschijnlijk bedoelt Rosa óók gymnastiek. Je zweeft, zweeft al hooger, tot je niet hooger kan. Je ziet alles om je heen anders, op zijn kop en misschien daarom wel veel mooier. Milders schudde aartsvaderlijk met den vinger.

— Slechts in een gezond lichaam kan een gezonde geest wonen, kraamde Bill een, honderd maal gelezen, gemeenplaats uit.

— Je hoort 't, Roos! riep Milders, als zat de geleerde vijftig meter ver van hem af, inplaats van naast hem aan het schaakbord. Hier, Bartens zegt dat je nog heel wat gymnastiek moet doen, om je geest zoo frisch te maken als je je verbeeldt dat-ie is.

— Wiè z'n geest? informeerde Roosbergen, onder een weifelzet van Laura Haelsum.

— 't Gaat goed, fluisterde Milders in Francine's oor. Geef Bill nou een fermem zoen, dan heb je meteen de poppen aan het dansen.

— Wiè z'n geest! riep Roosbergen nog eens, geïrriteerd door Laura's onzeker zetten. Namen noemen, nièt insinueeren.

— Bill Bartens raadt gymnastiek aan, als het levensideaal voor een jong meisje, zei Milders eenvoudig. Hij zegt dat je een verdroogde kamerstokvisch moet zijn, om de liefde van

een frissche maagd te willen winnen met een boek vol breuken, onregelmatige werkwoorden en verleden deelwoorden.

Vooruit Bill, sla 'm nou meteen tegen den grond, fluisterde hij den bokser in zijn oor. Zijn toeleg is duidelijk, snap je dat nou niet? Hij gunt je onze roodlok niet en nou wil-ie je belachelijk maken, omdat je een verleden deelwoord niet kan onderscheiden van een repeteerende breuk.

— Gymnastiek heeft niets met levensidealen uit te staan, begon Rosa met hooge stem, gekrenkt dat men haar uit de conversatie poogde te dringen.

— Nòg een die tegen je is, Bill. Pak 'r beet.

— Ik kan den heelen troep toch niet tegen de wereld slaan, mopperde de bokser. Wat jou Bella, is Milders nou niet een beetje à te onverdraagzaam?

— Hij heeft er waarschijnlijk zijn reden voor, viel Bella Mooreveen, Milders direct bij.

Ze voorzag een grap en hielp er graag aan mee.

— Bill is verliefd op Francine, legde Milders op zijn wijze het gefingeerd conflict uit. Maar gisteren heeft Roosbergen, Bill gelegd in drie minuten, zeven en twintig en twee-derden seconden.

— Ka neem een boontje! riep Bella verbaasd, om zich een houding te geven.

— 't Valt me geweldig mee dat je de zaak waardeert, prees Milders haar. Wat moet Bill nou doen?

— Bill, ja. . . . Bill. . . .

— O, snap je 't óók? Hij moet Francine aan Roos afstaan, want zijn liefde voor het meisje is gedecimeerd door den knock-out van den boekenworm.

— Niet met de wapenen der barbaren! riep Rosa Witte-wyn nu op schellen toon. Ons streven naar een leven op hooger plan dan het bestaande, is vooral gebaseerd op uitschakeling

van alle geweld. Wij idealisten zeggen Jezus niet na, dat alle geweld uit den booze is. Ons eigen woord luidt:

Geweld is het wapen van den geestlooze.

— Bill, pak 'r beet, pruttelde Milders zacht. Ze maakt je voor een beest uit.

— Ik kan dat heele volkie toch niet slachten, fluisterde Bill terug.

Milders beschouwde hij min of meer als een oprecht raadgever, schoon hij hem om zijn vermeende vechtmanie bijwijken aanzag voor een aangekleeden wilde.

— Het gelooven in idealen en het werken ervóór is het zuiverste en het allermooiste dat in een mensch leeft, ging Rosa onverdroten voort. Haar tanig, geel gezicht bloosde mosgroen, van aandoening en geestdrift. En, het gelooven *in* en het werken vóór een samenleving van elkaar waarachtig-minnende menschen, doet ons eigen gewichtigheid wat minder tellen. Het voorbereiden der toekomstmaatschappij eischt zóóveel zelfverloochening, dat daardoor alleen al de idealist zich verheft boven den gewonen, in alles berustenden mensch.

Milders wilde zich al weer gekscheerend tegenover Rosa stellen, maar Barrèl was hem voor. Nu de rust om het schaakbord eenmaal was verbroken, volgde hij met graagte het discours, in de veronderstelling, dat het door allen even ernstig werd gevoerd.

— Als de mensch zichzelf uitschakelt als de voor hem gewichtigste persoonlijkheid en eigen wezen volkomen verloochent terwille der verre toekomst, wat blijft er dan over van de uitleving van den individu? vroeg hij schuchter.

— Goed gezien en goed gezegd! riep Milders uit. Als Bill zich niet gekrenkt voelt door zijn nederlaag, dan kan hij in sublieme vriendschap van Roosbergen zich toch volkomen uitleven. Maar, als-ie een revanche-match vermijdt uit gemak-

zucht en zelfs een doodgewoon wapen-duelletje uit den weg gaat, maar Francine van Roos aftroggelt, dan kan deze dat als een persoonlijke krenking beschouwen. Wil-ie zich dan zuiver uitleven, door Bill zijn leven uit te blazen, dan mag geen beroep op een hiernamaals of op een heilstaat hem daarvan terughouden.

Bill, geef Francine een zoen en trek Roos aan z'n vetten zwartkop, fluisterde hij Bartens in het oor.

— Wie is de lafaard, die zich uit bloedangst aan een duel onttrekt, schetterde de hooge jongensstem van Van Gisteren.

— Individueel-uitleven staat recht tegenover het aankweken van gemeenschapszin. Hij is geen lafaard, die het bloed van zijn broeder niet wil plengen op het altaar van zijn geslachtsdrift, keerde Rosa Wittewyn zich met ernstig gebaar tegen Van Gisteren.

Deze wenkte naar Milders, die zijn rechteroog half dichtkneep.

— Gemeenschapszin heft dus alle persoonlijk voelen op? vroeg de doctor aan Rosa. En óók alle persoonlijk werken, denken, leven. . . . ?

Maar we *zijn* er immers, ging hij komisch-wanhopig voort, *dùs* leven, *dùs* *scheppen* we. Zouden we daar dan een stokje bij steken als we, of *omdat* we een zeker doel, een bepaalden maatschappij-vorm hebben bereikt?

— Persoonlijk, ja! zei Rosa hardvochtig. Want dat is het doel.

— Dan zou ons doel zelfvernietiging zijn? O, heilige inconsequentie. En je vindt niet ééns goed, dat Bill en Roos elkaar een klein beetje vernietigen.

— Oplossing, geen vernietiging, voer Rosa geestdriftig aan.

— Dus in elk geval verdwijning van het individuele. En wáárvoor? Voor een soort van gemeenschappelijke volmaakt-

heid? Wel bedankt. Ik wil niet tegelijk volmaakt zijn met een krachtmachine als Bill, die zijn argumenten in vuistslagen zoekt.

— Je bent abuis, je bent heelemaal abuis, zei Bill verbaasd. Ik sla nóóit. Ik laat me integendeel als een kind leggen, door den eersten den besten pannelikker.

— Op wiën is die vreeselijke beleediging gemunt? riep Van Gesteren schijnbaar opgewonden. Laat jij je dat zoo maar aanleunen, blijf je daar kalm onder, Bella?

— Zoek je ruzie met mij, Bill? vroeg ze, zacht zijn vleezigen hals streelend.

— Welnee, meid, met niemand, zei hij confuus.

— Met „niemand” zegt-ie! joelde Milders tergend luid. 't Is dus uitgemaakt, dat-ie Roosbergen bedoelt. En die doet nog maar steeds of z'n neus bloedt, in plaats dat-ie 'm formeel uitdaagt.

— Roos, Roos je kan je onmogelijk nòg langer laten beleedigen, trok Wonnie Barzilay hem berispelend aan zijn oor. Daag 'm uit en maak hazepeper van 'm.

— 't Spijt me, maar ik heb 'r de eerste tien dagen geen tijd voor. 'k Heb elk uur noodig om mijn beknoptste aantekeningen op te schrijven over de nieuwe teeltheorie en als ik uit de menagerie hier weg ben, zak ik heelemaal weg in het werk.

— Maar hij daagt je uit.

— Weet-ie véél, antwoordde de geleerde, die haar nauwelijks verstond.

Allen, behalve Rosa Wittewyn en Roosbergen, bulderden hun lach uit.

Waarom jankt die troep zoo? Je kan wel zien dat de meester er niet is.

— Ze lachen je uit, omdat je bang bent voor Bill.

— Wie is bang, zeg je?

- Jij.
- Ik? Waarom ben ik bang? Ik ben nog nooit bang geweest. Wiè zegt dat? Namen noemen!
- Ik!
- Ik ook!
- Ik! Ik! Ik!
- Wij allen!
- *Allen* zeggen het, zei Wonnie vertrouwelijk.
- Nou, dan kan je meteen zien dat ze niet wijzer zijn. Ze weten d'r niks van, antwoordde Roosbergen, afwezig
- Wonnie, laat 'm gaan, hij houdt zich maar zoo! riep Van Gesteren. En toch zal-ie morgen duelleeren, fluisterde hij Milders in het oor.
- Ben je er ook achter? O dat treft, daar is de baas. Goed dat je d'r bent, le Grand. Roosbergen zit weer geweldig zwaar-moedig te mopperen en te boomen.
- Niet mopperen en niet boomen, Roos, zei le Grand, hem de hand toestekend.
- Hij wist dat de eerste klasse voornamelijk Roosbergen als proefkonijn voor haar grappemakerijen uitzocht en had daar schik in. De geleerde, die zich in meer dan één werk van groote wetenschappelijke waarde als het ware had ondergedompeld, bemerkte toch niets van de grappen en leed er daarom allerm minst onder.
- Boomen, boomen, bromde Roosbergen achterdochtig. Wie boomt er altijd het zwaarst en het langst? Was *jij* er bij, toen ik Bartens van de sokken sloeg?
- Ik niet. Jij?
- Ik ook niet, ik snap 'r niks van. Iemand moet er toch bij zijn geweest. Hoe zouden die schaapskoppen het anders weten?

LEUZEN.

— Waarde meester, zei Wonnie Barzilay guitig tusschen twee trekjes aan haar sigaret, we mogen immers niet goedvinden dat Roosbergen duelleert met sterken Bill, om de liefde van Francine. Zeg nou zelf eens.

De directeur had een stoel aan Barrèl's tafeltje genomen; schuifelend met stoelen schaarden de anderen zich om hem heen.

Met vluggen blik nam hij de situatie in zich op en staarde dan peinzend voor zich, voor hij antwoordde.

— Brokkenhuis-patiënten der eerste klasse moesten zich eigenlijk onthouden van woorden als *goedvinden* en *verbieden*. Mij dunkt, woorden als dezen zijn zoo vaag, zoo onduidelijk en onwezenlijk, dat een logisch denkend mensch er moeilijk een begrip aan kan verbinden.

Hij zweeg een oogenblik, doch de anderen, getroffen door zijn onmiskenbaren ernst, wachtten geduldig.

Verbieden immers, komt neer op het feitelijk negeren, ja ontkennen van een zeker *Zijn*. En, nietwaar, wat is dat *is* er nu eenmaal.

Maar, wáárom zou wie ter wereld ook vechten om een vrouw, zoolang ze niet de eenige is? En, waarom zou men vechten om andere redenen?

— Maar het leven zelve, de gang van de geboorte naar het verscheiden, *is* immers een voortdurende strijd, merkte Dr. Milders nu volkomen ernstig, aan.

— Voor jou óók? Hozoo? Waarom?

— Ja, nou je het vraagt kan ik het niet definieeren, antwoordde hij lachend. Misschien vecht of vocht ik wel mee uit liefhebberij, of omdat de anderen het óók deden.

— Kletskoek! riep Rosa Wittewyn met scherpe, hooge

stem, er is strijd en die is ernstig en geen liefhebberij-komedie. Ontken jij the struggle for life, bestáát die soms niet? En — de klassenstrijd dan, die den weg moet bereiden naar de sociale revolutie?

— Dus zooveel als proef-exerceeren voor de groote parade! riep Van Gesteren overmoedig.

— Zeg liever voorpostengevechten, die elken grooten, beslissenden slag vooraf gaan.

— Dus, nam le Grand weer het woord, in ieder geval vechten om goèd te kunnen vechten in lateren strijd. En daarna dan? Wéér vechten?

— Dáárna? Rosa keek hem aan, als vroeg hij naar den bekenden weg. Dáárna krijgen we den grooten Vrede der Menschheid, dien we de Commune der aarde noemen.

— Dus tòch door er voor te vechten? vroeg le Grand.

Het klonk als spotte zijn stem, doch in zijn oogen glansde warme innigheid.

— Hoè denk je den Wereldvrede te winnen, als je er nièt voor vechten wilt? barstte Rosa nu hartstochtelijk uit.

— Door er niet voor te vechten, door nóóit, zoomin voor dit als voor iets anders te vechten.

Wáárom vechten om een vrouw, als er nog millioenen anderen zijn? Wáárom vechten vóór of òm een droom, een ideaal, een leus als er milioenen droomen, idealen en leuzen zijn?

— Leuzen! protesteerde Rosa heftig. 't Communisme een droom, de Wereldvrede een leus?

— Leuzen? vroeg Wonnie met een coquet lachje, noem jij een goedgekleede vrouw een leus, jij oolijkerd?

— Leuzen! gromde Bill Bartens, die even was ingedut en nu, plotseling wakker geworden, dacht dat ieder op zijn beurt dat woord moest nazeggen.

— Leuzen, zei Barrèl weifelend, wil je me doen gelooven dat er niets bestaat dan *dàt*?

— Leuzen, 't mocht wat, klonk Roosbergen's omfloerste stem achterdochtig. Waag het de wetenschap een leus te noemen en ze maakt van jou een leus.

— Leuzen! schaterde Laura Haelsum luid. 't Is toch geen leus dat ik, als wij tweeën aan het bord zitten, na zes zetten „mat” zeg. Waar blijf je nou?

— Leuzen. . . . malligheid, zei Bella Mooreveen met een resoluut gebaar van haar mooie schouders. Mijn theorie over ideale kinder-opvoeding is allesbehalve een *leus*.

— Leuzen, schertste Van Gesteren. Geloof maar niet dat Roosbergen morgen Bill's vuist een „leus” noemt.

— Leuzen, ja! riep nu Milders. Waarom zouden we ons er eigenlijk niet mee vermaken, bij gebrek aan iets anders.

— Leuzen, foei le Grand! Gerda Vorello, de vrouw met het groenglanzend haar stond snel van haar stoel op. Maak liever het mensdóm gelukkig door het te leeren lachen. *Dàt* is géén leus.

— Is de lach dan minder leus dan het communisme, dat de menschen leert vechten?

— Een insinuatie! riep Rosa Wittewyn. De oorlog aan den oorlog om den vrede. . . .

— Is een leus, omdat oorlog, oorlog is en blijft, om welke redén ook er gevochten wordt, vulde le Grand aan.

— Dus volgens jou zou de oorlog dan óók leus en niets anders zijn?

— Noem hem voor mijn part humbug. De eerste de beste leus doet den mensch immers al vechten.

— Zeg dan tenminste zonder omhaal wáárom het Communisme een leus is, drong Rosa tergend aan.

— Wáárom zou Roosbergen vechten met Bill Bartens? weervroeg le Grand.

— Zeg eens . . . als er persé gevochten moèt worden! riep Bill waarschuwend, in den waan dat er aan zijn moed werd getwijfeld.

— Hij heeft gelijk, viel Milders hem bij. Waarom zou hij eigenlijk niet vechten om Francine of om iets anders? Zeg eens op, Rosa. Waarom geen struggle for women, as well as struggle for life?

— Hangt van dat meisje bijgeval de welvaart van een gezin, een klasse of de menschheid af? vroeg Rosa schamper.

— De welvaart van gezin, klasse en menschheid is een oude, veel gebruikte leus, zei le Grand.

— Hoor eens, ik laat me niet voor leus of welvaart uitschelden, want dan ga ik de volgende maand heen, reken daar maar op, riep Francine. Alles goed en wel, maar in mijn contract staat duidelijk, dat ik althans in de eerste klasse met menschen zou omgaan die bij d'r positieve zijn en niet met kletsmeyers die elken dag een anderen scheldnaam uitdenken!

— Leus, leus en niets dan leus? vroeg Barrèl nu zacht. Alles leus? Wat blijft er dan over dat waard is om voor te leven? Le Grand, wát blijft er over, voor de menschen?

Nu daalde stilte in de aula.

— Niet leven voor dit of dàt, maar *leven*, antwoordde le Grand als in droom.

Heb géén vrouw, géén kind en géén gezin, dan hoeft je er óók niet voor te leven.

Heb géén geloof, géén overtuiging en géén stokpaardje . . . dan hoeft je daar óók niet voor te leven.

Heb geen eerezucht, geen hebzucht, geen roemzucht; heb geen voorkeur, geen hartstocht, geen afwijking en je hoeft er ook niet voor te leven.

— Wat drommels, neem je ons alles af om het ons onmogelijk te maken er voor te leven? schertste Van Gesteren.

— Ja, dan pas kan je *leven*, je geestelijk-scheppend uitleven.

— Zelfs geen leusje zoo groot als een speldeknop? jammerde Milders komisch. Geen droom van drie seconden?

— Ben je voor jezelf niet al leus en illusie genoeg? Zou je leven je niet één doorgaande droom toeschijnen, als je alles verloor wat tot nu toe je gedachten en je daden heeft geremd?

— Maar dat is je reinste anarchie! riep Rosa. Ontken het niet, le Grand, je woord en wezen zijn anarchie.

— Als je me uitscheldt zeg ik mijn dienst op, net als Francine, schertste le Grand, met ernstig gezicht. Maar, noem jij anarchie, de negatie, losmaking, ja verwerping van alles wat tezamen het huidig leven maakt en is, ga dan je gang.

— Die anarchie lijkt mij niet volstrekt verwerpelijk, meende Milders. Wat een ideale droom. Te leven, te zijn in de ruimte zonder van behoefte, genot, nut en gerief te weten.

— Ho, ho! riep Laura Haelsum dreigend. Bijgeval óók zonder man?

— Zonder vrouw? gromde Bill, geschrokken.

Le Grand glimlachte geamuseerd.

— De man en de vrouw *waren* er, *zijn* er en zullen er naar alle waarschijnlijkheid *blijven* tot in zeer verre tijden. Een beetje meer of minder afhankelijk van elkaar dan nu, meer of minder van elkaar te onderscheiden, meer of minder één- of tweelachtig.

Maar, wel zou jij leven zonder een privé-vrouw, wenkte hij naar Bill. En jij zonder privé-man, lachte hij tegen Laura.

— En het Kind, het *kind*, zei Bella Mooreveen teeder. Zou het een droom zijn zonder kinderen, zonder een kindje?

— Kinderen zullen nog in onafzienbaren tijd verwekt en

gebaard worden. Maar, in den idealen droom is géén plaats voor het *kindje*.

Kinderen zijn de vernieuwers der Menschheid; hèt *kindje* is niets dan een wangedrocht, verwekt door gepoëtiseerde geslachtsdrift en egoïste sentimentaliteit. Moeder's *kindje* en vader's *jongen* zijn de zinnebeelden van vrouwelijke pronkzucht en ijdelheid, van mannelijke kleine verwatenheid en harteloze behoudzucht. De moeder zonder *kindje* is een eeuwig-wellende bron van verstandelijk altruïsme en moederlijk leiderschap. De man zonder *jongen* kan zijn geest en energie, als-ie die heeft, vrijer en ongebondener aanwenden en uitvieren, dan wanneer hij, als gehuicheld of gemeend richtsnoer, het belang zijner kinderen voor oogen houdt.

— Nooit zal je een moeder er toe brengen haar kind te ver-
zaken! riep Wonnie Barzilay, haar vuistje komisch naar
le Grand uitstrekkend.

— Het kind zal háár verzaken, wijl het een geslacht jonger
is dan zij, zei de besluisende stem van Roosbergen.

— Wát al gebazel over *kindje* en kinderen. In het Communisme zal het Kind de voornaamste plaats innemen, basta. Het Kind *is* immers de toekomst, het is Alles!

— Is 't, Rosa? vroeg Milders haar, licht-ironisch.

— Ja, alles, alles. En dáárom moet het de ruimste ontwikkeling en het beste voedsel genieten. Het moet in één woord de voordeeligste kansen worden gegeven, zijn gaven van geest en lichaam volkomen tot ontplooiing te brengen.

— Zoo! zei Roosbergen droog.

— In een communistische wereld zal het Kind pas alles krijgen waarop het recht heeft; opgegroeid, zal het de gemeenschap haar zorgen beloonen, door het zijn kunst te schenken, zijn wetenschap, uitvindingen en techniek.

— Heilig Anarchisme! kreet Milders in koddigen afschuw,

nog méér kunst, wetenschap, uitvindingen en techniek. En we zitten al aan zoo'n hoop rommel vast. Wil jij de kleinkinderen van Droomland, de kinderen van den Nieuwen Mensch, als krankzinnigen geboren zien worden?

— De Nieuwe Mensch! schreeuwde Rosa Wittewyn, bijna uitzinnig, kan ons alleen door het Communisme worden gegeven.

— En het communisme der kinderen is, volgens jou, belichaamd in de ruimste ontwikkeling, het beste voedsel en de voordeeligste kansen tot gaven-ontplooiing, antwoordde Milder, nu ernstig en bedaard. Mis, waarde vriendin. De Nieuwe Mensch zal, kan pas komen, als een heele serie voorouders zich geheel vrij heeft gemaakt van de ballast, die zich door de eeuwen heen aan den mensch heeft vastgeplakt.

— Dát is het woord, zei le Grand nu met zijn rustige stem van meesterschap.

De Nieuwe Mensch zal, *naakt* geboren, *naakt* door het leven gaan.

Naakt van lichaam, naakt van geest, geest en lichaam één.

— Klets maar raak, ik bedank je er voor, in dit klimaat naakt te loopen, protesteerde Van Gesteren.

— Dat is toch óók maar een leus, le Grand, zei Barrèl bedeesd. Of... zie jij den Nieuwen Mensch geboren worden onder den evenaar?

— Waarom kan de mensch niet eenvoudig gekleed gaan en toch naakt zijn?

Waarom zouden we de vrouw niet kunnen waardeeren zonder chic en opschik, den man zonder gelegenhedsvertoon, *alsof* ze naakt zijn?

Waarom zouden we er niet aan gewennen, den mensch naar lichaam en inborst *naakt* te zien?

Naakt, naakt! Zijt, voelt je naakt en bevrijd van onze cultuur!

Naakt, naakt!

Hij hief beide handen op.

— Naakt, ik ben naakt, zuchtten allen tegelijk, in extaze.

— Voelt de zon van den nieuwen zomer; hoort het lied, ziet den eenvoud, doorleeft het geluk der naaktheid!

— Ik voel de zon van den nieuwen zomer; ik hoor het lied, zie den eenvoud, doorleef het geluk der naaktheid, zegden ze na, met de lichte stem der bevrijding.

— Droomen wij!

— Ik droom.

— Toch leven wij!

— Ja, toch leef ik.

— Wij droomen het leven en leven den droom van den gouden weemoed, zei le Grand profetisch.

— Van den gouden weemoed, zeiden allen, ontroerd.

— Leven, liefde en geluk vervagen bij het eenigst innerlijk bezit, den gouden weemoed om het Onbegrepene.

Le Grand stond op.

DE VOORHAL VAN HET NIEUWE HUIS.

Le Grand ging, en allen wandelden hem na, door 't Brokkenhuis.

Nu geurde de zoele warmte van den zomer door het Huis. Doch, hoewel het nog slechts weinige uren tevoren had gestormd en gehageld, verwonderde Barrèl zich daar niet om.

— Wat is het Huis groot geworden, zei hij slechts zacht tegen Milders, die naast hem ging.

De doctor lachte blijmoedig.

— Dat schijnt zoo maar en telkens je er wéér door wandelt, zal het je opnieuw toeschijnen.

Maar toch, komt het mij *nu* ook ruimer voor, sinds den laatsten keer. Dat komt natuurlijk door zijn voortdurenden groei.

— Groeit het Huis dan aan?

— Dat kan immers niet anders. Elk mensch *is* een miniatuur-Brokkenhuis of draagt zijn Brokkenhuis met zich mee, gelijk een pad zijn schild. Of, woont er in als een oester of worstelt er mee als de zich uit zijn pop bevrijdende vlinder.

— Dat is me niet erg duidelijk.

— Mij ook niet. Maar, als het dat wèl was, dan zouden de bewoners van het Oude Huis geen Brokkenhuis hebben gesticht, om, daardoor trekkend, het Nieuwe Huis te bereiken. En elke nieuweling die het Nieuwe Huis bereikt, helpt aanstonds mee aan zijn uitbouw.

Begrijp je het nu?

— Is dit het Nieuwe Huis? vroeg Barrèl, zonder antwoord te geven op zijn vraag.

— Wat zou het anders kunnen zijn? En alles wat je ziet, zoo hoog als je blik draagt en zoo diep als de horizont de aarde raakt, hoort er bij en is het.

— Wat is het Huis dan hoog en groot.

De corridor dien zij nu doorgingen was zoo lang als Barrèl er nog nooit een had gezien. En zoo breed. En hoog, wolkenhoog, want de zoldering was blauw, van wit en grijs doorweven.

Barrèl keek naar de deuren, naar de kamers. Die waren er niet. In plaats daarvan bemerkte hij kruisgangen, hooge, breede, diepe corridors. En zijwaarts en aan den einder dier kruiswegen wuifden takken en bladeren aan hooge boomen, groot van omvang en rijk van aantal. Bosch, bosschen van groote uitgestrektheid diepten op; het ging verlangen in hem naar onbekende dingen.

— Ik wil naar het bosch, ik wil er in, zei hij.

De borstkas perste hij wijd-open, om de longen vol te zuigen met de genezende dennelucht.

Waar zijn de anderen?

— In het Nieuwe Huis zoekt een ieder zijn eigen weg. Er zijn er vele. Een ieder zoekt zijn eigen kring, zijn sfeer. Een ieder kan alle wegen bewandelen en in alle huizen wonen; maar, na lang tasten en zoeken vindt elke zwerver het Huis waaraan hij hielp bouwen of dat op zijn arbeid wacht.

Daarom is het Nieuwe Huis steeds vol verrassingen. Dikwijls zonderen zich van elkaar af, die naar den schijn bij elkaar behooren en elkaar behoeven. En, dan voegen ze zich bij andere groepen, verkiezen ze een andere sfeer waar zij tevoren vreemd waren.

Nu gingen ze door het bosch. En toch, als hij het hoofd omwendde, was het Barrèl als had hij den hoofd-corridor niet verlaten en zag hij nog al zijn vrienden en kon hij nog vrij kijken door alle wegen die den hoofdingang kruisten.

Ze naderden een wijde, met hoog gras begroeide vlakte, een

enorme rustzaal door hoog geboomte ommuurd. Op vele plekken waren de hooge halmen neergedrukt.

— Is dit hier een speelplaats voor kinderen?

Of, zou er een regiment soldaten hebben gekampeerd?

— Soldaten, oolijke dwaas, spotte Milders goedig. Welnee. Mij dunkt, het heeft hier meer weg van een zomer-slaapzaal.

— Voor zieken? O, ik begrijp je al, een luchtkuur.

— Zieken? Sinds de zich vernieuwende mensch de wetenschap begon te negeren, kwijnden ziekten en kwalen. Nu is ze gansch vergeten en kan dus geen ziekten meer kweken. Maar waarom denk je dat gezonde menschen, in den zomer, niet evengoed gras en de ruimte zouden verkiezen, bóven een bed in een zaal met plafond.

— Nu begrijp ik het. Een jongensclub of een meisjes-turnverbond heeft hier een marsch onderbroken en een nacht gekampeerd.

Milders legde met zacht gebaar zijn hand op Barrèl's schouder.

— Waarom sorteer je toch zoo behoedzaam. En wat al gekke veronderstellingen uit je somtijds. Hoe kan je nu raden en wat voor zin heeft het te wéten, of hier jongens, meisjes, mannen of vrouwen plegen te rusten? Waarschijnlijk zullen zich verschillenden tot deze rustplek voelen aangetrokken.

— Getrouwden óók? Ik bedoel, ongetrouwden. . . .

— Getrouwden? Ja, wát bedoel je nu eigenlijk?

Dan, in peinzend turend in verre diepten, knikte Milders flauw het hoofd.

Juist, juist. Je bedoelt gepaarde mannen en vrouwen, iets als leeuw en leeuw, nietwaar? Menschen die twee aan twee hadden afgesproken, nee elkaar plechtig hadden beloofd, tezamen binnen een beperkte ruimte te eten, te slapen en gemeenschap te hebben.

Nee, nee, die soort stierf uit in hetzelfde tempo als de Nieuwe Mensch groeide. Zonder dwang en zonder gebod of verbod. Hoewel, het was nooit méér dan een *leus*. Het *Naakt* van den Nieuwen Mensch verdreef zoo wel deze leus als honderd andere.

— Dus er mag niet meer getrouwd worden?

— Mógen? Niemand heeft er reden toe of verlangen naar, zich met een schijnbaar uitverkoren vriend of vriendin af te zonderen van de anderen, voor onbepaalde tijd. Dat waarop jij zint, is voor géén der anderen belangrijk of nieuw.

— Maar het uitvieren van den hartstocht eischt immers absolute afzondering, tot intenser bevrediging. En de mogelijkheid van, gedurende de paringsdaad, door anderen te worden opgemerkt doet hen, die tezamen zijn, zich toch onbehagelijk voelen. Om het woord schaamte niet te gebruiken.

— Wáárom zouden ze zich onbehagelijk voelen? Indien ze iets bedrijven wat voor anderen geheim moet blijven, zal hun zelf-critiek ze wel gauw raden, dat voortaan na te laten. Maar je bent totaal abuis, vriend en dáár heb je het bewijs er van.

Barrèl keek in de door hem aangeduide richting en bemerkte een man en een vrouw in het gras. Zij praatten met elkaar. De vrouw schoof haar wijde mousselinen jurk omhoog.

Als jij het nog interessant vindt, mag je er gerust naar kijken, zei Milders. Ze zullen niet van je schrikken, noch zich voor je verbergen.

Barrèl zag hem schuchter aan.

— Nee, dat doe ik niet, dat vind ik pervers. Wat zouden ze wel van me denken? Ze zouden me voor een gek of een beest houden.

Milders lachte zoo luid, dat de vrouw omkeek en hem

bemerkte. Ze groette hem handwuiwend en ontving dan den man met omarmend gebaar.

— Welnee, jongen, welnee. Kort geleden dacht ik dat ook, maar ik zag spoedig mijn vergissing in.

Herinner jij je nog den grooten oorlog?

— Ja, veel er van tenminste.

— Dan weet je ook nog wel, dat er in dien tijd schijnbaar gebrek aan voedsel, aan alles was, en er toen van staatswege werd gedistribueerd.

De distributie van levensbehoeften kwam hierop neer, dat aan de niet-bezitters een afgemeten, onvoldoende rantsoen werd toegekend, in ruil voor veel arbeid. Er was weliswaar genoeg om allen naar volle behoefte te geven, doch het groote surplus werd beschikbaar gehouden voor de bezitters. Zij die geld hadden, konden zich daarvoor van alles in behoorlijke hoeveelheden voorzien.

Zoo was er voor het *algemeen* geen goed brood, heel geen vleesch, schaars boter, geen of zeer slechte eieren, bedorven groenten en niet dan on-eetbare aardappelen. Doch, zij die geld hadden konden door bemiddeling van sluikhandelaars van alles en het beste krijgen.

Zekeren middag nu zat ik aan het venster van een groot restaurant een smakelijk, goed bereid diner te verorberen. Ik was met mijn tante en we praatten echt gezellig met elkaar over den toestand. Tot er een paar bengels voorbij kwamen en voor mijn venster bleven staan.

Ze waren van die echte, met lompen omhangen, straat-schooiertjes, zooals je ze destijds bij duizenden zag en ze keken me met hun rooie, hongerige oogen echt vinnig aan, alsof ze me elken hap misgunden. Die jongens hinderden me geweldig, irriteerden me zoodanig, dat ik niet meer slikken kon. De lust kwam in me op, hun het heele servies door de

ruit naar den kop te gooien. Ik kon dan ook pas weer rustig eten, nadat de portier ze had weggejaagd.

Je denkt misschien dat ik overdrijf, maar nee hoor. Of, dat ik *nóóit* kan eten als men naar mij kijkt; enfin, dat weet je wel beter. Trouwens, nauwelijks waren ze weggeschopt, of er kwam een kennis van me voorbij. Hij bleef ook staan, toen-ie me bemerkte, liet me een krant zien, lachte en probeerde *dóór* de ruit een praatje te maken. En ik lachte terug, probeerde te lezen wat hem zoo belangrijk toescheen en zei een paar woorden. En toch voelde ik me toen absoluut *niét* gehinderd in mijn eten.

— Wat heeft dat allemaal te maken met die twee?

Barrèl wees over zijn schouder naar den man en de vrouw.

— Wèl, *alles*. Waarom zou zelfs één man hem benijden om die vrouw? Of, waarom zou één vrouw haar dien man misgunnen? Er zijn immers zooveel mannen en vrouwen, voor elkaar.

In het Nieuwe Huis is er voedsel voor allen en zijn alle mannen en vrouwen dezelfde voor elkaar.

En toch, zei hij peinzend, na een kort zwijgen, wordt hier minder gepaard dan in de wereld, waar slaapgenooten *privaat-eigendom* waren. De drang, de ambitie is sterk verminderd. Voor de naaktheid van den Nieuwen Mensch is het lichaamsmysterie verneveld, verdwenen.

— En toch. . . . antwoordde Barrèl, en wees naar de twee achter hem.

Hij stond een oogenblik stil.

— Ja, zei Milders met milden lach, als de man het levenszaad in zich voelt rijpen, dan vraagt hij de vrouw die hem op dat moment aantrekt, met hem te willen zijn. En als een vrouw, door levensbruising, behoefte aan een man voelt, dan weet zij niet dat in barbaarschen tijd een wetboek van kuisch-

heid en zedelijkheid heeft bestaan en vraagt zij er een, bij haar te willen komen.

— Zonder schaamte? Wat moet zoo'n man dan wel van haar denken?

Milders' lach klonk luider.

— Als-ie ijdel is en dat zijn ze hier geweldig, dan maakt-ie zichzelf wijs, dat ze tien mannen heeft gepasseerd om hem te vragen en dat maakt hem wel een half uur gelukkig, zou ik denken.

— Och loop. Verfoeit-ie haar er niet om? En durft zij later haar vriendinnen weer in de oogen te zien?

— Malle jongen. In de oude wereld hebben de vrouwen en de mannen, in *stilte*, immers altijd zoo gedaan en elkaar steevast in de oogen gezien.

En nou hiër. Het zou me een pantomime worden, als alle mannen en vrouwen uit elkaars nabijheid moesten blijven, om elkaar niet in de oogen te hoeven zien.

Barrèl's oogen lichtten op tot er een lach in glitterde.

— Je hebt gelijk, gaf hij toe. Ja, ik geloof dat ik nog star bekrompen denk en zie.

Maar, viel hij, als bij een plotselinge gedachte, uit, de jaloezie, de naijver, spelen diè hier geen rol.

— Naijver en afgunst zijn afwijkingen die uit domheid, uit onvolkomen ontplooiing ontstaan. Maar jaloezie is niet vreemd in het Nieuwe Huis. Ze voert hier tot urenlange, dikwijls geestige, ook wel bijtende discussies en is de voornaamste aanleiding tot het scherp en van eigen vernuft, om den ander den loef af te steken of te overtreffen.

De jaloezie waar jij op doelt, op het kortstondig of langdurig bezit van een man of een vrouw, kent men hier niet; omdat lijfeigenschap of privaat-bezit in geen enkelen vorm wordt

geduld, noch verlangd. In de Natuur en in het Nieuwe Huis is er geen *bezit*.

— Zoo! zei Barrèl licht schamper, dat noem ik schuilhoekje spelen met woorden. *Bezitten* die twee elkaar soms niet?

— Dat is waarschijnlijk alweer verleden, zei Milders opgewekt. Kom, kom, geen haren kloven met een bijl.

— Ze bezaten elkaar dan toch. En, als op dat oogenblik een andere man haar nu eens verlangde?

— Tegelijk met hem? Nou moet je niet zulke onfrissche dingen zeggen.

— Je ontwijkt me, je draait er om heen.

— Waarachtig niet. Maar er is geen man hier die een vrouw, als ze met een ander paart, zou verlangen, wijl niet één andere vrouw in zijn omgeving hem dat „bezit”, als je het woord dan zoo graag hoort, zou onthouden, als-ie het háár vroeg.

— Maar als-ie nu persé háár wil bezitten! hield Barrèl vol.

— Goeie morgen, de wereld gaat immers vandaag niet failliet. Er komen nog vele dagen en nachten, voor hem zoo wel als voor anderen.

Trouwens er is niet de kleinste reden, waarom hij juist met háár zou willen paren en dat nog wel terwijl ze met een ander is. Hij kent den eenvoud van de daad en de lijnen van haar lichaam.

Er ringelde een zilveren bel, dichtbij.

Barrèl keek verrast op. Dan drong een veelstemmige juichkreet, als van een groote schare spelende kinderen, tot hen door, van achter het dichtbijeestaand kreupelhout.

— Hé! riep hij.

Hij snelde Milders vooruit en drong, vlug en lenig als een schooljongen, door het zwiepend gewas. Dan stond hij stil, in blijde verrassing.

Hij zag een zaal, een zaal door boomen ommuurd, een boschzaal. De boomen waren hoog en dik, maar laag-reikende takken noodden tot spele-klauteren.

De om-boomde ruimte was hier en daar doorkronkeld van kromme, droge greppels. Barrèl zag ook kuilen, gegraven spelonken met hoog opgeworpen heuvels grond er om heen. En springtorens, zwiepende schommels, wipplanken. En een miniatuur electrische spoor, draadloos bediend door een verwijderd toestel.

Maar op dat alles lette hij minder, wijl hij kinderen zag, jongens en meisjes, die voortrenden en huppelden in wedloop. De zilveren bel had daartoe het sein gegeven.

Alle kinderen, jongens en meisjes, die daar renden, huppelden en dwazelijk sprongen, waren *naakt*. En hij zag er bij, die blijkbaar den overgangstijd zeer dicht naderden.

Een hitte-golf joeg door zijn lijf, drong naar hals en gezicht en kleurde deze fel-rood. Toch was het niet de hitte der middagzon die hem zoo deed kleuren, nog minder begeerte, door die lenige, naakte meisjeslichamen opgewekt. Hij kleurde, omdat die jongens en meisjes zich niet voor elkaar *geneerden*.

Milders was hem naderbij gekomen. Nog nooit tevoren had Barrèl zijn geestig-spottend gezicht zoo blijmoedig zien glanzen. Nu voerde het spel der kinderen hem bijna tot geestdrift.

— Kijk, kijk eens! juichte hij bijna als een jongen. Zie dien kleinen rakker eens. Zooveen was-ie nummer vijf en nou is-ie al drie. Die wil 't winnen, hij wint het. Maar nee, drommels wat 'n ferme meid, heb je ooit zoo'n prachtsprong gezien? En nou mijn rakker weer, toe mijn jongen, mooi!

Zijn oogen schitterden van pret, als speelde hij zelf mee. Hij klopte Barrèl op den schouder, als wilde hij diens enthousiasme oproepen. Dan, bespeurde hij zijn roode kleur.

— Je bent warm, neem een bad in den vijver achter het huis. Vooruit, je kan niet tegen de hitte.

Hij duwde hem in scherts voort, maar Barrèl weerde hem af en bleef staan.

— Zijn dat weeskinderen? Is dat een weeshuis? vroeg hij schor, wijzend naar een groot gebouw in de nabije verte.

Het huis had slechts één verdieping en stond temidden van lage paviljoenen met hooge daken van roode pannen.

— Weeskinderen? Vent, je droomt. *Onze* kinderen, van jou, van mij, van iedereen.

— Wat bazel je van jouw en *mijn* kinderen. Wie van ons tweeën zou er dan nu het ergst droomen, als er gedroomd wordt.

— Wie er droomt, weet ik niet, maar *jij* bent de persoon die bazelt. Wáárom zouden jouw en mijn kinderen er nièt bij zijn? Wáárom zouden zij niet *allen* onze kinderen zijn, zelfs indien we geen der moeders ooit hadden omarmd? Hebben we niet het huis helpen bouwen waarin ze geboren werden en verzorgd worden? Zijn ze dáárhoor niet evengoed onze kinderen, als ze het zijn van de vrienden die den grond bearbeiden, die het voedsel bereiden en die hen verwekten?

Barrèl keek hem diepzinnig aan.

— Als jouw *eigen* kinderen er bij waren, zou je dan goedvinden dat zij *naakt* liepen? Nee toch zeker. Waarom gedoog je het dan dat die stumpers op die wijze opgroeien?

— Je hebt een kop zoo hard als een kegelbal. Ze *zijn* immers mijn kinderen. Juist daarom vindt ik 't fijn, dat die rakkers niet gaar willen broeien in warme kleeren. Maar waarom praat je van hen. Je bent zelf immers ook naakt.

Barrèl, plots geschrokken, bekeek zich. En ja, hij was naakt, zoo naakt als de kinderen.

— Dàt is erg, ik wist het niet, ik dacht dat ik behoorlijk gekleed was, toen ik met je meeinging.

Milders keek hem in de oogen.

— Dat was je ook, zei hij ernstig, maar de invloed van de *Naaktheid* om je heen deed je je kleeven niet voelen en dus vergeten.

— Ik vind 't beroerd, prevelde Barrèl. Wat moeten die stumpers nu van me denken?

— Stumpers, noem jij onze kinderen stumpers? Kijk, die blonde meid komt toch het eerst aan. Hoera, hoera! Wat een loopbeenen, hè? Zie die heupen, dat bekken eens. Stumpers zei je, niet? Denk je dat zij zal liggen kreunen en kermen, als ze haar eerste kind gaat baren? 't Mocht wat. Zoo eenvoudig en gewillig als ze het ontving, zal ze het ook aan ons geven. Stumpers, zei je immers? Hoor ze eens brullen van vreugd, van levenslust. Of geloof jij soms, dat ze juichen uit schaamte voor hun naaktheid?

— Ze beseffen het niet.

— Reken maar van wel. Als het een beetje minder warm is kan je er direct de koudkleumers uitpikken. Dan moet je eens zien hoe snel die in de kleeven springen.

— Dàt bedoel ik niet, maar wel de schade aan hun fantasie. Als ze ouder worden zullen de jongens geen verschil zien tusschen hun vrienden en hun vriendinnen en ze zullen de ontroering missen, welke ons een vlecht, een mooie hals, een bekoorlijke jurk gaf.

— De kinderen die met elkaar naakt van lichaam en geest opgroeien zullen elkaars lichamen niet noodig hebben, om hun fantasie op te wekken; de dichters onder hen zullen zich door iets anders dan een stuk menschenvleesch of een bos haar geïnspireerd voelen. Of, dacht je het Nieuwe Huis al gehéél te hebben gezien en reeds te kennen? Je staat nog pas aan den ingang; wat jij ziet is de Voorhal.

DE BOUWERS DER KOEPELSTAD.

— Nee, niet hiër! schreeuwde Van Gesteren's dunne, hooge stem boven het gejoel uit. Is dit nou wel een plekje om er met goed fatsoen te sterven, Roos?

— Wie ligt er dan op sterven? vroeg Roosbergen argeloos. Waarom por je me toch zoo aanhoudend tusschen m'n ribben? Schei uit!

— Moet je je maar niet zoo onnoozel houden. Je moet niet doen alsof je vergeten bent dat je met Bill gaat duelleeren. Antwoord nou eens oprecht. Vind jij die drie dunne boompjes een vriendelijk aanzicht voor iemand die met den dood worstelt?

— Hierheen, hierheen! gilte Wonnie's stemmetje. Een uitgezocht plekje en een droge sloot in de buurt, om er de slachtoffers in te begraven!

Milders en Van Gesteren hadden dien ochtend bij het ontbijt het plan in elkaar gezet, Roosbergen en Bill Bartens te laten duelleeren, om de liefde van Francine. Met uitzondering van den verstrooiden geleerde hadden ze alle eerste klassers in het vertrouwen genomen; toen zij het eens waren, hadden ze Roosbergen tot een gezamenlijke wandeling overgehaald.

Zooals altijd stemde de bokser direct in met het plannetje, doch nu, wandelend tusschen Milders en Laura Haelsum, vielen hem allerlei bezwaren in.

— Dàt zeg ik je vooruit, ik laat me niet door hem slaan, hou daar rekening mee, zei hij op stelligen toon. Al noem jij het een duel voor de grap, als-ie mij één raken tik geeft, krijgt-ie 'r drie terug.

Laura schrok en trachtte hem tot vergevingsgezindheid jegens zijn vijanden te bepraten, maar Milders, die Bill kende

als iemand die nagenoeg nooit van zijn kracht gebruik maakte, lachte smakelijk om zijn gemopper.

— Hoe is 't, zijn jullie er haast, pruilde Wonnie. Verbeeld je, nou heeft Gerda de gewerkist laten vallen en van den schrik is Bill zijn karabijntje gebroken.

Zoo was het. Ze zat gehurkt en hield komisch wanhopig de brokken van een porceleinen karabijntje tegen elkaar, alsof die door een wonder weer één konden worden.

— Dan moeten ze maar beurtelings met het andere schieten, zei Van Gesteren ernstig.

Hij zette een paar oude, geroeste speren tegen een kromgegroeiden, knoestigen boom aan en nam van Barrèl een houten speelgoed-kanon, dat deze op den schouder droeg, over.

De gansche eerste klasse was nu bijeen, op het door Wonnie uitgezocht plekje en schaarde zich in een kring, als om raad te houden.

Roosbergen trok minachtend de schouders op, schoof de gewerkist tegen den boom aan en ging er op zitten. Hij wist niet anders dan dat zij hem gedurende zijn wandeling hadden nageloopt en lastig gevallen en begreep niet goed wat ze daarmee voorhadden. Hij nam zich voor, zoo min mogelijk op hun beuzelachtig gedoe te letten en begon invallende gedachten op te schrijven in zijn zakboekje.

Rosa Wittewyn hield zich ook van den „raad van eer” verwijderd. Een gemeenschappelijke wandeling vond ze gezellig, omdat men dan uitstekend kon babbelen over verschillende vrienden, maar aan de voorbereiding van een operette-drama, zooals ze het „duel” noemde, wou ze niet meedoen.

Er was gebrek aan eensgezindheid in den raad, ten opzichte der voorwaarden van het tweegevecht. Gerda Vorello stelde voor dat de duellisten ieder in een boom zouden klimmen welke twee dan minstens tien meter van elkaar af moesten

staan en zoo elkaar moesten trachten te prikken met de speren. Laura vond die regeling onzinnig, omdat er dan nóóit een van beiden geprikt zou worden. Een vuistgevecht docht haar mannelijker en interessanter, onder voorbehoud dat om de beurt één vijf minuten achtereen mocht slaan en dat de ander zijn gezicht zou voorhouden.

— Waarom heb je ook verdorie dat kostbare karabijntje gebroken, foeterde Van Gesteren tegen Gerda. Als het heel was, zouden we ze op vijf en twintig pas afstand van elkaar hebben gezet en dan was de zaak voor elkaar geweest.

Roos, kom hier! schreeuwde hij opeens, je moet op dertig pas afstand van Bill plaats nemen, dan langzaam naar hem toelopen en 'm om de drie tellen ferm uitschelden.

— Wel hier en daar! riep Roosbergen kwaad, geschrokken door zijn schelle stem. Kan je me dan geen oogenblik rustig laten werken, leeglooper die je bent.

— Hoe heb ik 't met je? Je moet immers met Bill duelleeren.

— Even geduld hoor! grauwde de geleerde hem toe. Je ziet dat ik bezig ben. Doe jij het maar zoolang voor me.

De kring lachte luid, om dien onbewust origineelen inval. Dan, brachten Wonnie en Gerda, Bill naar zijn plaats en namen Milders en Van Gesteren Roosbergen onder een arm, om hem in postuur te stellen. Nauwelijks echter lieten ze hem los, of hij liep weer naar de kist en ging verder met zijn aantekeningen. En die manouvre werd twee, drie maal herhaald.

Barrèl, een oogenblik aan zichzelf overgelaten, werd stil en onzeker. Hij wou met Bella Mooreveen wat praten, doch eenmaal bij haar, kon hij zijn gedachten niet in zinnen uitbrengen.

Van het oogenblik af dat hij dien ochtend wakker was geworden, had hij zonder ophouden gedacht aan zijn zonderlin-

ge wandeling met Milders. Een droom, niets dan een droom, had hij nu en dan zacht gezegd. Maar voor een „droom” leek hem de wandeling en hetgeen hij gezien had te reëel.

— En toch moet je vechten! schreeuwde Milders tegen Roosbergen. Dacht je er zoo gemakkelijk van af te komen? Het zou wat moois zijn, een vrouw lief te hebben die door een ander begeerd wordt en dan net te doen of je neus bloedt.

Ik vraag je ronduit, bemin je Francine of bemin je haar niet?

— Die rooie sloddervos, bromde Roosbergen. Door d'r op-ruimkwaal zijn d'r twintig bladzijden van een manuscript zoekgeraakt. Als ik d'r met liefde kon vergiftigen, zou ik 't vast doen, maar anders niet. En als ze zich verbeeldt dat ik m'n nieuwe broek door haar laat verslijten, om op haar gemak „schat” en „kat” te repeteeren, dan heeft ze het glad mis. Als ze taalles wil nemen, dan kan ze met d'r gat op een stoel zitten, net als ik.

Nu lachte zelfs Rosa Wittwyn mee en toen de lach overging in gebrul, liet Wonnie van pret het andere geweepte vallen.

Bill stond intusschen nog steeds op de hem aangewezen plaats; hij had niets van Milders' gesprek met Roosbergen gehoord en verbeeldde zich dat de vrienden hem uitlachten.

— Zeg eens, ik blijf hier niet den heelen dag voor gek staan, begrepen! schreeuwde hij woest. Als die vent te laf is om te vechten, laat-ie er dan voor uitkomen. Dan kunnen we ten minste met elkaar een pot bier gaan drinken, eindigde hij kalmer en verzoenend.

— Roos, Bill scheldt je voor lafaard.

De geleerde keek even van zijn aantekeningen op.

— Stil laten schelden, zei hij dan zacht.

— Maar hij beleedigt je.

— Waarom doet-ie dat dan?
— Omdat je niet met hem durft vechten.
— Zoo, hij hoeft toch niet op mij te wachten; laat-ie maar vast. beginnen. 't Is immers niet noodig dat we tegelijk vechten.
Maar waarom zanikt die vent eigenlijk? Ik heb er geen lust in, naar zijn dik lichaam te kijken.
— Je bent onbillijk, Roos, zei Gerda Vorelo. Je hebt hem van de week gelegd en nu moet je hem de kans geven dat-ie het jòu doet.

— En-ie wil je Francine afkapen, fluisterde Van Gesteren hem giftig in het oor.

Bella en Wonnie trachtten nu ook Roosbergen te bewegen tegenover Bill in postuur te gaan staan. Barrèl liep langzaam op Milders, die door de vrouwen schertsend opzij was gedrongen, toe.

— Ben je er nog lang gebleven? vroeg hij zacht.

— Waar?

— In het bosch, bij de kinderen. Hij kleurde. En, zei hij zachter, was je er *zeker* van, dat mijn kleeren niet in orde waren, of zei je het er maar om?

Milders keek peinzend voor zich uit en zweeg.

Achter hem klonk de stem van le Grand.

— 't Spijt me dat ik jullie moest laten wachten. De derde klasse had de keuken in brand gestoken, op aanraden van mijn nieuwsten patiënt. Zijn idee-fixe is dat een vrouw hem naar de Noordpool heeft gelokt en daar in den steek liet, met kapotte schoenen. Nu is hij, verbeeldt-ie zich, met bevroren voeten teruggekomen en om ze te ontdooien, heeft-ie de keuken in vuur gezet.

— Le Grand, vroeg Barrèl hem zacht, toen het lachen der vrienden om die mededeeling was bedaard, was het hallucinatie of werkelijkheid?

— Tusschen die twee is immers geen merkbare grens, antwoordde de directeur, eveneens zacht.

— Zeg dan tenminste of ik het droomde of beleefde.

— Ook diè tegenstelling is er niet. Docht jou het *leven* ooit reëeler of zelfs anders dan een *droom*? Vond je den meest fantastischen droom óóit zoo onwezenlijk of onaannemelijk als het leven? Ik zeg, er is geen verschil en geen overgang tusschen droom en leven.

Droom jij maar en.... leef! zei hij dan, suggereerend. Droom je leven, leef je droom.

Barrèl sperde wijd de oogen open; in plaats der heide zag hij een korenveld.

Hooge halmen bogen over van rijpe dracht, als wenkten ze de maaiers dat het hun tijd was, afgesneden te worden.

Mannen en vrouwen, in linnen pantalon, op groote muilen en gedekt met wijden stroochoed, streken rythmisch de zeisen langs den grond en deden de halmen bij bossen vallen; de haak in de linkerhand harkte behendig de bossen bijeen. Anderen weer bonden de halmen tot schooven en zetten die, schuin steunend, tegen elkaar.

Het was dus najaar, drong het door tot zijn brein. En dat, niettegenstaande hij dien ochtend in voorjaar was opgestaan. Barrèl keerde zich om, teneinde le Grand de verklaring ervan te vragen; hij zag hem echter niet.

Of, ja, hij zag hem, maar in de verte. Hij liep, naar het scheen, in een stad die uit één enkel kolossaal huis bestond. Een gansche stad onder één dak.

En hijzelf stond nog hier, in een korenland, terwijl hij zeker wist dat in wijden omtrek van 't Brokkenhuis niets dan hei, *bei* was. Geen dorp; geen hut zelfs.

Dan, bemerkte hij niet alleen te zijn met de vreemde maaiers in het koren. Achter hem, terzijde, zat Roosbergen;

hij schreef in een boekje. Nu zat hij niet op een kist, maar in een laag, rieten leunstoeltje, bijna geheel weggedoken tusschen de korenaren. Evenals de maaiers droeg hij niets dan een linnen pantalon en had hij een grooten stroohoed op. Muilen van fijn, geweven riet beschermden zijn voeten tegen vocht en oneffenheden van den grond.

— Heb jij óók gemaaid, Roos? vroeg Barrèl, veel vrijmoediger dan hij hem ooit had aangesproken.

Roosbergen keek hem met zijn, door 's menschen onzinnig gedrag, vermoeiden blik aan.

— Natuurlijk ben ik ook zoo idioot geweest, bromde hij, niet bepaald onvriendelijk. Jij immers óók. Wie van onze sfeer ontkomt er aan?

— Wát is onze sfeer? vroeg Barrèl zacht, toen de geleerde zweeg.

Roosbergen hield zich als hoorde hij die vraag niet. Mogelijk drong ze niet tot hem door. Hij wees met spot-gebaar naar de ijverige maaiers.

— Ik maaide tien minuten lang aan een stuk door en toen stopte ik er maar mee, omdat het tè belachelijk is.

— Ging het niet naar zin? 't Is een ieders werk niet, de zeis te hanteeren, zei Barrèl vergoelijkend.

Roosbergen trok de schouders op. Hij klapte zijn aanteeckenboekje dicht en liep langzaam voort, gebarend dat Barrèl hem zou vergezellen.

Nu wandelden ze, bijna wadend door het koren, langs schertsende, koutende, lachende werkers. Zij gingen voorbij duizende gebonden schooven, langs handkarren en lage, met muilezels bespannen, wagens.

— Je wou weten waarom ik er na tien minuten al genoeg van had. Luister dan maar.

Zijn stem was lichter van nuance en klonk opgewekter dan Barrèl haar ooit tevoren had gehoord.

Wij menschen verslinden per persoon en per dag een half kilogram brood, terwijl de graanoogst ongeveer twee kilogram per dag voor den persoon beschikbaar stelt. Voortdurend blijft er dus drie vierden van den oogst ongebruikt liggen en dat overschot groeit elken dag en elk jaar aan.

Wàt moeten we, bij hier en daar, met dien aangroeienden graanberg doen, vraag ik jou nou?

— Minder verbouwen, zei Barrèl schuchter.

— We *wilden* den oogst beperken en zijn begonnen met het afschaffen der electriche ploeg- en zaai-lorries, om weer, als duizend jaar geleden, de groeven met de schop te graven en het zaad met de hand te strooien. Wat dènk je? D'r werd nog méér geploegd en gezaaid dan vorige jaren. Of het de romantiek is, die de menschen weer naar het hoofd stijgt of iets anders, een feit is het dat de korenvelden werden overstroomd door ploegers en zaaiers.

Toen werden de mest-machines en de maaiwagens allemaal aan den wind cadeau gedaan en de handzeis weer in gebruik genomen. Nou zou er tenminste langzamer en minder gemaaid worden? Aan me nooit niet. Elk jaar marcheert een leger van maaiers naar de velden, om de sensatie van het werk te genieten. En het ergste is, ze werken inderdàád en vergrooten het wanhopig overschot zienderoogen.

Toen kwam iemand op het snugger idee, de draadloos bestuurde transport-luchtschepen af te schaffen en handkarren en ezelwagens in gebruik te nemen. Je hebt ze straks gezien, we gingen er langs. Verbeeld jij je dat daarmee één korrel graan minder vervoerd zal worden? Laat je uitlachen.

We hebben nieuwe dorschhallen gebouwd, om weer met vlegels te werken. Je moest hun geestdriftige liederen eens

hooren, als ze er op losslaan, alsof ze een speciale dorschcursus hebben meegemaakt. En dan nagenoeg zeker te weten, dat nauwelijks een zesde gedeelte van dezen oogst ons ruimschoots kan voeden.

Overschot op overschot. Snap je nou waarom ik de zeis wegsmeet en een beetje ging krabbelen?

— Dat ligt dan toch hoofdzakelijk aan de boeren, zei Barrèl naïef. Als ze het met minder personeel af kunnen, laten ze dan een gedeelte ontslaan. Dat wat jij me vertelt, noem ik een sterk staaltje van loon- en arbeidsverkwisting.

Roosbergen keek hem een oogenblik doordringend aan, als vermoedde hij spot of scherts achter Barrèl's woorden. Dan weer peinsde zijn blik, als zweefde zijn geest in ijl gefantaseer.

— Loon, arbeid, mompelde hij half-luid. Toen een eeuw of zoo geleden den zedelijk-verplichten arbeidsduur per dag van twee op één uur terug werd gezet, vond een gros enthousiasten aanstonds een massa nieuwe behoeften uit, met het doel nieuwe werkzaamheden te stichten. Tien jaar lang rekten ze toen de makerij van allerlei prutserijen, die, zooals beweerd werd, de menschen nieuwe voldoening zouden geven. Uit alle sferen stroomden duizenden toe, om door te helpen aan het vervaardigen der nieuwigheden, zich méér uren per dag arbeid te verschaffen.

Je kan die knutseldingen bij duizende vinden in afgelegen magazijnen, waarnaar nu geen mensch meer gaat kijken, omdat er volstrekt geen behoefte aan is, zei hij nu luid-op. Niets dan de zucht om te werken en grondstoffen te verwerken. Waarom wil de mensch er niet aan wennen, te leven terwille van het leven? Waarom die drang naar den grond, naar eelt in de handen en naar vermoeidheid welke de hersenwerking belemmert. Is het dan zóó ellendig en zoo moeilijk, het menschelijk geslacht door rust een kans op herstel te geven.

— Zou je dan de productie stop willen zetten, om de menschen te leeren luieren? Maar wie geeft de arbeidende klasse en den middenstand dan te eten, als er niet meer verbouwd en geproduceerd wordt? vroeg Barrèl snugger.

Weer keek Roosbergen hem aan, strak en doordringend, als zocht hij naar Barrèl's verstand, als veronderstelde hij dat het zich achter hem had verscholen.

— Ik snuffel nog al veel in oude bibliotheken, zei hij zacht. Zoo vond ik laatst een boekje met een statistiek er in betreffende hongersnooden in vroeger eeuwen.

Duizenden, millioenen stierven toen, wegens gebrek aan alles, zelfs aan brood. Tòch werkten toen de menschen, of wilden ze werken, de helft van elk etmaal, ten éinde hun arbeid te ruilen voor de middelen om hun lichaam in leven te houden.

En nu, ofschoon er overvloed is van alles en er jaarlijks evenveel overblijft als we met de meeste energie kunnen opmaken, zoeken de menschen naar redenen, om de arbeidsbeperking tegen te gaan. Ze zouden misschien in staat zijn nieuwe hongersnooden te verwekken, terwille van hun ziekelijke manie voor werken.

— Wàt drijft hen er dan toe? Als de nietsdoeners gevoed en gekleed worden, waarom willen ze dan tòch werken, denk jij?

— Waarom? Omdat ze *menschen*, dus sukkels zijn. Omdat ze grootendeels zijn samengesteld uit vaste stof en zich daarom één voelen mèt de stof. Ze willen stof produceeren, verwerken en er uit scheppen. Het geestelijk gedeelte in hen is nog steeds klein en het duurt nog wel een billioen jaren, eer het door groei de stof heeft overweldigd en voorgoed kan beheerschen.

Ja, soms maken we nà materieele „downs”, als we er nu een

beleven, ook wel geestelijke „ups” mee, maar die zijn dan maar van korten duur. 't Is een geluk, voor hen die in deze materiele periode leven, dat we bijna al onze vernuftige machines en automatische toestellen buiten werking hebben gesteld. Als we die nu nog gebruikten, zou bij één werkuur daags een achtste gedeelte der productie nog te veel zijn.

Al sinds vijftig jaar gieten we de huizen niet meer, maar metselen we weer met bouwsteentjes van een kwart el. De electrische materieelliften worden niet meer opgesteld en niemand denkt er aan, de metselmachines te gebruiken. De materialen worden, net als duizend jaar geleden, op de schouders, langs ladders naar boven gedragen en de steenen worden een voor een met den troffel bestreken en vastgedrukt. De metselaars rooken een pijp en de opperlieden pruimen tabak en toch wordt er nog steeds te snel en te veel gebouwd.

De bouwsferen hebben de machines voor houtbewerking uit elkaar genomen; alles wordt weer met de hand gemaakt. De steenhouwers lachen om het dom, irriterend geritsel en gerikketak der electrische beitels, zagen en schaven, en hanteeren weer den zwaren klophamer.

De kans is natuurlijk niet uitgesloten, zei Roosbergen peinzend, dat al kloppend, zegend en stekend de bouwers invallen krijgen, die opnieuw tot vereenvoudiging van den arbeid zullen leiden. Dan ben je wéér even ver.

— Zou je dat werkelijk zoo verkeerd vinden? viel Barrèl verbaasd uit. Dat zou immers den woningbouw ten goede komen en veel arbeid besparen. Een behoorlijke hoeveelheid werklooze arbeiders is immers een uitstekend hulpmiddel om de loonmarkt op peil te houden.

— Heb je een nachtmerrie? vroeg Roosbergen belangstellend. Nee? Luister dan eens.

De sfeer der zonlicht-reproduceerders heeft zich tien jaar

geleden een nieuw huis gebouwd, waarin ongeveer vijfhonderd kunnen wonen en werken. Over drie honderd jaar zou dat huis nog even fier overeind staan, zoo sterk zit het in elkaar. En toch was het nauwelijks klaar of ze begonnen aan een nieuw, om daarin een eenigszins andere bouw-constructie in praktijk te brengen.

Verleden week hebben ze het nieuwe gebouw ingewijd en den dag daarna begonnen de bouwers het eerste weer te sloopen. Verbeeld je, een huis dat tien jaar geleden nieuw was en nog honderde jaren kan staan. En dat louter terwille der emotie, van eigen werk weer ongedaan te maken.

Tenminste, dat geven ze voor. Maar ik veronderstel dat ze sloopen om iets te doen. Wat wil je nou, met je werklooze loonmarkt?

— Zonde, zonde! kreet Barrèl, geschokt. Hoevele woninglooze gezinnen zouden er in zoo'n huis al niet kunnen worden ondergebracht? Waarvoor te sloopen uit een gril? Het gebouw zal in elk geval toch wel dienstig zijn voor vergaderingen, concerten en tentoonstellingen.

— Vergaderingen? Concerten? Tentoonstellingen? Het leven zelve is één doorlopende vergadering, één permanente tentoonstelling. Alsof één zaal tot muziektempel zou worden bestemd, omdat ze er nu eemaal *is*.

Barrèl gaf het nu op, hem te volgen en te begrijpen. Hij keek hem slechts aan, met groote, verbaasde oogen. Maar, Roosbergen verschemerde voor zijn blik en nu staarde hij op een gebouw; het leek een huis of een stad, of beide in één. Het moest door den dampkring zijn komen aanzweven, of plotseling opgeschoten uit den grond, zoo onverwacht verrees het voor zijn oogen uit het Niet.

Zijn mond opende zich; hij hijgde van extaze, van zuiver zien-genot.

Een enorme glazen koepel bolde hoog als een kerktoeren en wijd en machtig als een wereldstad uit, in de ruimte. De voeten zijner ontelbare bogen rustten op pijlers; zij waren gegoten uit brons en koper, opgetrokken, van gekleurden baksteen of vervaardigd van gehouwen natuursteen. De glazen bol, een majestueuze lichtontvanger en -verspreider en regenscherm, bespande en bedekte vrij, een met den blik niet te omvatten complex zalen, gebouwtjes en tuinen.

Sommige dier zalen bestonden uit niets dan een verhoogden vloer; afbakening door beeldhouwwerken en kunstproducten van gedreven metalen, verving de wanden. Hij zag ook zalen met twee muren en aan twee zijden open; en enkele geheel ommuurd, terwille der er boven gebouwde kamers.

Priëlen van struikgewas scholen weg in uiterste tuinhoecken. Peinscellen, voor hen die stilte en eenzaamheid behoeften, waren gebouwd, ver van het geroezemoes der groote gemeenschapszalen.

Deze zalen ontwaarde Barrèl bij tientallen en in gedachten deelde hij ze in en gaf ze een speciale bestemming. Eén leek hem een slaapzaal voor honderden; een andere, met rijke verlichting van glinsterende guirlandes kon, dacht hij, slechts dienen om er te eten en te praten. In gindsche hal, van bizonderen ovalen bouw, moest de menschelijke zangstem pas ten volle door vele hoorders worden genoten.

Ontzag voor het grootsche, dat hij zag, maakte hem klein van eerbied; toch wilde hij de ontroering, die heel zijn wezen deed trillen, in woorden brengen, als wou hij uit eigen mond hooren, dat hij inderdaad leefde en dit zag.

— Roos, Roosbergen! kreet hij met moeilijk beheerschte stem.

— Ja, zei de stem van zijn vriend. Waarom roep je me?

— Wat is dat? Wat is dat en wie wonen daar? Wie zijn de menschen die leven onder dien glazen koepel?

Zijn het wel menschen? Zijn het halfgoden? Als het menschen zijn, wat moet men dan doen om in hun verblijf te mogen wonen? Als het halfgoden zijn, zeg me dan hoe ik tot hen kan stijgen en worden als zij.

Maar, wàt ze ook *zijn* en wie ze zijn, zeg me dit. Wàt hebben zij *gedaan* dat hun dat verblijf werd toegewezen?

— Ze hebben het gebouwd, zei de stem, zacht. Is dat niet voldoende?

— — — — —

Toen ringelde de bel der telefoon.

— Ja! zei hij verwezen, toen zijn graaiende hand den hoorn had gevonden. Wat wou je, Francine? Kan *jij* me zeggen of ik ben die en wat ik ben.

— Grappenmaker, schaterde Laura Haelsum het uit, wat kan jou dat schelen. Als je er maar bent.

Waarom liet je je den heelen middag niet zien, engerd?

GELUK?

Barrèl poogde nu de gedachten en herinneringen aan het fantastisch-doorleefde zoo diep mogelijk in zijn onderbewustzijn terug te dringen. Want, evenals Milders, hield ook Roosbergen zich tegenover hem, alsof hij niets wist van hetgeen hij met hem had gezien en alsof hij geen zijner toespelingen er op begreep. Zelfs scheen het hem toe, als was de verstrooide geleerde volkomen oprecht, toen hij zich over zijn opmerking aangaande de koepelstad verbaasde.

Hij preste zich dus tot onverschilligheid ten opzichte van zijn zonderlinge ervaringen en gaf zich nu geheel over aan het leven en de genoegens der eerste klasse.

Evenals de anderen ging hij bij Bill Bartens lesnemen in turnen en hardloopen. Er werden moppen bij getapt en grappen uitgehaald en na de oefeningen waren de patiënten frisch en lenig. Hij nam deel aan wedstrijden en won eens zelfs een krans van geïllustreerde bladen, als tweede prijs. Milders maakte een parodie op Hamlet en voerde die met Barrèl, Wonnie, Gerda, Bella en van Gesteren voor de geheele Brokkenhuis-bevolking op. Het spel werd in den avond op den daktuin bij magnesiumlicht en honderde lampions vertoond.

De vertooning veroorzaakte een geweldige wanhoopsuitbarsting bij de derde klasse. Op het moment dat Van Gesteren, als Hamlet, op zijn hoofd staand zijn vader beschuldigde van zelfmoord door alcoholmisbruik, sprongen de patiënten onder angstig gehuil op en renden over het dak. Niettegenstaande de duisternis daalden ze verbijsterend snel de brandladders af, klommen over het hek, wipten óver of waadden dóór de sloot en joegen achter elkaar de hei door.

Eerst laat in den nacht kwamen ze terug, half verkleumd

en nat van den dauw. Enkelen waren zóó vermoeid, dat ze aanstonds wilden gaan slapen, maar de meesten waren nog even razend als toen ze vluchtten. Om hun woede te bevredigen rukten ze aan deuren, sloegen ruiten in, begonnen de tweede verdieping te sloopen. Het duurde wel een uur eer le Grand ze, met behulp der blusch-regeninstallatie, gekalmeerd had.

Uitbarstingen als deze gaven aanleiding tot ernstige gesprekken, in de eerste klasse, waaraan dikwijls alle gasten deelnamen. Een enkele opmerking, in de groote leeszaal, was soms voldoende om een urenlange algemeene conversatie op te wekken. En dan concentreerde ze zich meestal om het verschil tusschen Rosa Wittewyn's communistisch fanatisme en het individualisme van Milders en anderen.

Zij was, na in haar meisjesjaren te hebben gedweept mét en geijverd vóór de frase „vrouwenrechten”, als volwassen vrouw Marx, Engels, Lasalle, Bakoenine, Koropotkine en Domela Nieuwenhuis gaan lezen en bestudeeren. „Het Kapitaal” was haar bijbel geworden en de *Sociaal-Demokratie* haar religie, schoon ze zelf haar leven lang had geprofiteerd van de „meerwaarde” en zich persoonlijk uitstekend thuis had gevoeld in de kapitalistische maatschappij.

Ze wilde strijden voor haar nieuwe idealen; dus schreef ze artikelen in partijbladen en hield ze ontwikkelingscursussen voor arbeiders, om hen diezelfde artikelen nòg eens voor te lezen. En toch bleef haar de mentaliteit der proletarische klasse zoo gansch en al vreemd, dat ze zich liet beetnemen door een gedropen student, zoon van een hoogleeraar, die zich aan haar voordeed als een dichterlijk aangelegd *werkmán*.

Dat gebeurde tijdens den oorlog. Ze zag hem voor het eerst op een openbare vergadering van salon-communisten en werd dadelijk sexueel-belangstellend naar hem. Door zijn toedoen

werd ze „communiste” en aanbidsster der nieuwe frases „Radengeering” en „Proletarische dictatuur”.

En in ruil voor dat groote geestelijk geschenk, gaf zij hem de middelen om zich vrij te maken van zijn „loonslavernij”, opdat hij zich geheel aan zijn „kunst” zou kunnen geven. Dat hij haar beloog en de romantiek van haar belangstelling voor hem tegenover anderen belachelijk maakte, deed haar wel rijpen voor ’t Brokkenhuis, om daar te genezen van persoonlijke sexueele voorkeur, maar kon niet in haar dooden, het geloof in de nieuwste lyrische frase „Proletarische dictatuur”.

Tegenover Milders, die bewust-individueel, Barrèl, die onbewust-idealistisch en Roosbergen, die zuiver wetenschappelijk stelling namen tegen de ondergeschiktmaking van den *Een* aan de Massa, verdedigde ze hartstochtelijk, ja fanatiek de uiterste consequentie der absolute socialisatie. En ze betoogde dat de „proletarische dictatuur” noodzakelijk was, onder argumentatie dat de menschen alleen door macht en dwang waren te voeren tot het groote en ware Geluk.

— Dictatuur is dwang, zei Roosbergen dan, met zijn besluitende stem van peinzers, en drang op het individu is immoreel, in den meest ergerlijken en minst te aanvaarden zin. De menschheid, die ondanks alles een verzameling individuen is, zal nooit een dictatuur van wiën en terwille van wat ook aanvaarden.

— De grootste onzin, malligheid! riep ze heftig. De Menschheid heeft nooit anders dan dwang gekend. De samenleving heeft zich altijd gebukt onder een dictatuur. Waarom zou ze zich dan tegen een keeren, die haar het ware Geluk kan geven?

— Geluk, zei Barrèl droomerig, is er *een*, bestaat het Geluk? Wàt noem je geluk?

— Barrèl zegt het! riep Van Gesteren met jonge, ernstige

stem. Wàt is geluk. Hèt geluk van den een is niet noodwendig het geluk van den ander, dikwijls zelfs de negatie daarvan. Hoè kan Hèt dan het geluk van *allen* zijn? Hoe kan het verondersteld *Geluk van allen*, dat tegelijk der *enkelen* zijn?

— Het geluk is niet voor een ieder éénder en hetzelfde, zei Laura Haelsum, bezonken.

— Ik ben van mijn leven ook een blauwen maandag in de socialistische partij geweest, zei Wonnie Barzilay nu, blozend. Nou ja, uit een gril en ik liep er gauw uit. Maar een der weinige stopwoorden die me uit haar terminologie is bijgebleven, is de frase „privaatzaak”. Zoo herinner ik me dat, hoe happier de partij werd op nieuwe zieltjes, des te meer zaken van openbaar belang „privaat zaken” werden, om de proselieten in het bezit te laten van hun heilige huisjes.

Zou je nu, besloot ze, vrijmoedig door de opvallend algemeene belangstelling, niet allereerst „geluk” willen zien als een absolute „privaatzaak”?

— Geluk is abstract in uiterst abstracten zin en daarom in zijn niet-controleerbare abstractie te zeer individueel, schoon die uitdrukking voor iets als geluk eigenlijk te zeer het concrete raakt, om zelfs van zeer verre een gemeenschapskwestie, laat staan een gemeenschaps-belang te zijn.

— Ik had dat óók willen zeggen Roos, viel Barrèl vrijmoedig uit, maar had het toch niet zóó kunnen definieeren.

Dit alleen wou ik er nog bijvoegen, Rosa. Tenzij je hèt Geluk uitsluitend materieel denkt en als *materie* ziet, zal je moeten erkennen, dat een gemeenschap haar leden niet gezamenlijk en gelijkelijk naar een phase kàn voeren, welke den één weldadig aandoet en den ànder afstoot, en dàn die phase het *geluk* noemen.

— Als je niet hooren en niet zien *wil*, wel dan hoor je en zie je *niets*! riep Rosa opgewonden uit. Probeer dan toch voor

één minuut te vergeten dat in onze wan-samenleving voor kleine belangetjes wordt geleefd en om kleine belangetjes wordt gevochten. En dat, door één en dezelfde oorzaak. Schakel die oorzaak uit en wie zegt je dat met háár verdwijnen én van die talloze kleine belangetjes niét voor allen tegelijk en tezamen een nieuw perspectief oprijst, in de wazige toekomst?

Waarom kan dat dan niet het gemeenschappelijk belang zijn? En waarom zou dat ons niet het gemeenschappelijk geluk machtig doen worden?

— Rosa, Rosa, zei Milders zacht, ons aller leven was tot nu toe een zoeken, dwalen en gissen, omdat we niet weten. Dat niet-weten van ons wát Geluk is, doet ons er onafgebroken aan denken, er naar hopen en verlangen, zoeken en tasten. Bij elkaar noem ik dat, ons *werken* voor het geluk.

Nu is ons werk voor het geluk angstvallig individueel en houden zorgvuldig de zuiverst denkenden en voelenden onder ons hun meest nabijen er buiten. En wel, wijl het emoties geeft, die niet anders dan individueel kunnen worden gevoeld en doorleefd.

Waarschijnlijk is dat *werken voor het geluk* niets anders dan het Geluk zelf. Maar dat *weten* we niet, houden het daarom niet vast, worden weer ontevreden op onszelf en verliezen het daardoor.

Daarna geeft de herinnering ons weer een schim der doorvoelde emoties, waarop wij opnieuw gaan hopen en verlangen, zoeken en tasten, dus *werken voor het geluk*.

En dat gaat, met tusschenperiodes, zoo voort, steeds maar voort, altijd maar in onszelf tastend en emoties doorlevend, angstvallig ieder ander, wie ook, buitensluitend. Altijd met je zuiverste en subtielste *Ik* alleen. Is dat ook niet voor jou de meest volkomen, logische ontkenning van het gemeenschaps-geluk?

— Zeg eens! riep Bill Bartens luid en scheurde daardoor ruw de atmosfeer, door Milders' woorden geweven, jij had dominee moeten worden.

Ik geef niets om Communisme.... nou ja, ik bedoel er niets persoonlijks mee, zei hij bedeesd tegen Rosa, wijl ze hem, geraakt, aankeek. Ik wil alleen maar zeggen dat ik er niets voor voel allerlei vieze karweitjes op te knappen en putjes-scheppers in mijn auto te zien rijden. Maar dat wat jij beweert, Milders, van voelen en tasten en verlangen lijkt me de grootste onzin.

Als je me vraagt wat een gezond mensch nodig heeft om gelukkig te zijn, dan zeg ik, een bord goed eten, een behoorlijk pak kleeren, een hap frissche lucht en wat lichaamsoefening.

Dat is geluk. Nou ja, er komt nòg een en ander bij kijken, zooals een aardig wijfje op zijn tijd, dat spreekt.

— Dan zou jouw geluk nièt het mijne zijn, vriend, viel Wonnie Barzilay levendig uit. Ik wil méér hebben dan één jurk. Liefst zooveel mogelijk kleeren, kasten vol, kamers, magazijnen vol.

En, dan zou ik willen dat de menschen, dat véél menschen me zagen, me bewonderden, me mooi vonden....

Nou ja, ik wil ook nog iets anders, iets héél anders weet je, iets.... iets....

Al zachter sprekend, eindigde ze als prevelde ze in een droom.

— Zoo, zoo, zei Gerda Vorello nu, bedaard, jij bent niet eender als Bill. Ik óók niet. Bill ziet alle menschen zooals hij zelf is, maar er zijn er die van het Geluk andere dingen vragen dan eten, kleeren en wat vluchtig genot.

Dat raakt immers allemaal uitsluitend de *stof*. Maar onze geest, onze zin voor humor bijvoorbeeld? Ik noem de Groote Lach, de allerzuiverste en duidelijkste uiting van innerlijke

vroolijkheid, een der voornaamste factoren van het *Geluk*. Die licht is gelukkig, ontken dat eens.

Maar, om zoo vroolijk te zijn, dat je waarlijk lachen kan, is het niet voldoende dat je voedsel, kleeren en een bedgenoot hebt.

Daarvoor is nog iets anders noodig. En gek, 't' is nèt alsof dat andere vraagt naar het contact van alle menschen onderling, naar het geven en ontvangen van Allen áán Allen.

Maar toch, fluisterde ze nu, als ik in mij de roeping voelde de menschen den Grooten lach te schenken, dàn zou ik me juist van allen afzonderen.

Ik geloof.... dat ik.... zou gaan liggen.... schreien. Schreien in een donkere kamer.

— De Gouden Weemoed, zei Milders lachend, schoon een snik in zijn keel opwelde.

Maar niemand lette op hem, wijl opeens Bella Mooreveen snel en luid ging praten.

— 't Spijt me Bill, maar ik ben 't ook niet met je eens. En ook niet met jou, Wonnie. Ik kan geen zes stel kleeren tegelijk dragen; als een costuum me staat, weet ik tevoren niet hoe lang ik me er bij hou.

Weet je wat mij voorkomt, dat het Geluk het dichtst nabij komt? Ons te geven met de meest gewetensvolle toewijding aan het opvoeden der jonge geslachten

Het kind, dat ons is toevertrouwd en dus recht heeft op onze onzelfzuchtige bemoeienissen, kan ons, geloof ik, geven waar wij zoo innig naar smachten.

— Het kind? vroeg Rosa verbaasd. Noem jij dan hèt moederschap, hèt vaderschap, de voornaamste factor van het Geluk?

— Nee! zei Bella afwijzend, daarover hebben we al zoo dikwijls gepraat. Niet het moedertje-moederschap.

Ik zou moeder willen zijn vóór vele kinderen, zonder zelf er één te hebben gebaard. Ja, mij dunkte, dat de echte moeder, zooals ik haar zie, niét moet baren, om zonder voorkeur, objectief en toch subjectief haar vele kinderen te kunnen *zien* als broers en zusters van elkaar.

— Dat verlangen lijkt mij communistischer dan ik ooit uit Rosa's mond heb gehoord. Wat zeg jij, le Grand?

De directeur was een oogenblik tevoren op zijn stille wijze binnen gekomen.

— Bella's Geluk dunkte mij een zeer bijzondere gemeenschapsdaad, ja, gemeenschaps-weldaad, zei hij.

— Ik zou willen leven tusschen en met honderden, ja duizenden kinderen, zei Bella extatisch. Met ze praten, zingen, wandelen. En ze uitsluitend onderwijzen met sproken: sproken in vormen en kleuren, sproken van gebeurtenissen en daden.

Ikzelf zou de sproken willen dichten. En, ik zou ze mijn kinderen vertellen, zóó suggestief, dat *hun* luisteren één werd met mijn geluid.

Dan, zoo levend met mijn kinderen, zou er iets in me groeien en rijpen, langzaam, langzaam, maar iets grootsch, iets niet te benaderen met gedachten, nog minder met woorden.

Ik geloof dat ik een lied bedoel, zei ze àl zachter. Neen, toch niet een lied, maar een droom.

Soms, soms, fluisterde ze, is het mij alsòf ik *het* benader, alsof ik er in ben. . . . ik het ben, *ikzelf*. . . .

— Kinderen, zei de besluerde stem van Roosbergen, kinderen baren, kinderen opleiden, heeft niets met *Geluk* te maken. Allemaal passiviteit; passieve daad, passieve wetenschap.

Maar wat bazelen jullie toch eigenlijk óver Geluk, zei hij dan luider, wezenlijker. Niets, *niets* heeft ooit ter wereld iets met Geluk te maken gehad.

Het Geluk is verstandiger dan de menschen. Het heeft zich nóóit om ons bekommerd en ons leven zou vrij wat rustiger zijn geweest als wij Het ook altijd hadden links laten liggen.

Weest dus verstandiger dan het Geluk.

Er is een Aarde, er zijn menschen. De Aarde, krachtens haar aard, heeft tot op vandaag de menschen bezeten en beheerscht en dat maakte hen altijd roerig, ontevreden en bijgeloovig. Keer de zaak dus om. Laat de mensch de Aarde onderwerpen en het geheim van het Geluk is opgelost.

— Je reinste communisme! riep Rosa triomphantelijk. De Aarde wetenschappelijk onderworpen aan de Menschheid en beheerd door allen terwille van allen. Dat bedoel ik immers, Roos!

— Wel verdorie, wel hier en daar! schreeuwde Roosbergen met kracht, na met handgebaar gepoogd te hebben haar tot bedaren te brengen, men kan geen woord zeggen of jij schreeuwt „Communisme” er tegen in.

Ik bedoel, wendde hij zich tot de anderen, dat we door de Aarde nog méér dan ooit te bestudeeren en haar krachten te doorgronden, de productie-winning kunnen vergemakkelijken en den arbeid vereenvoudigen en grootendeels opheffen.

— De maaiers, de koepelstad! riep Barrèl ontroerd, Roosbergen aanziend.

— Wel hier en daar! schreeuwde de geleerde verstoord, nou slaat 't diè weer naar zijn bol. Kletsen jullie maar.

— Toch waren zijn woorden de overtuigendste argumenten voor het Communisme, fluisterde Rosa, omzichtig loerend naar Roosbergen.

— Ik zie er niets dan practisch materialisme in. Wil jij dät Communisme noemen, mij best, zei Milders.

— Maar op wat anders wil jij het grondvesten?

— Ik? wees hij beslist af. Moet ik iets grondvesten?

— Ja jij. Vertel me nu eens, welke individueele bezwaren van groote waarde zijn er hier nu tegen het materialisme uitgesproken? Al wat onze vrienden vragen van het Leven en van het Geluk is materieel.

Welnu, is er niet materie genoeg? Zou, indien de wereld één commune was, er zelfs maar één ontevredene hoeven rond te loopen?

Wàt vragen ze? Kleeren, frissche lucht, mannen, vrouwen, eten, kinderen, machines. . . . ? Méér productie, kòrter arbeidsduur. . . .

Is daar ièts bij, dat buiten het kader van het Communisme valt? Nee, immers. Is dàt dus niet de eenige toovenaar, de eenige goddelijke macht die alles kan en alles kan geven? Zelfs het Geluk. Ja — juist het Geluk.

Zeg op, pessimist.

— En het andere, Rosa? vroeg Milders nu.

— Wat andere?

— Dat andere wat geen hunner kan zeggen of beelden, zelfs niet vaag aanduiden. Dat geheimzinnige, dat altijd onbegrepene. Dat wat in ons opkomt in onze mooiste oogenblikken, of eigenlijk dat wat onze mooie oogenblikken maakt. Dat wat in ons fluistert, spreekt, bruist en buldert, tot we ons groot en machtig voelen, terwijl we onszelf maar hoeven te bezien om te weten hoe klein en arm we zijn.

Dat knagende, dat vragende, verlangende, eischende in ons. . . . Kan het Communisme ons dat geven, ons daarin voldoen?

— Maar wàt dan? zei Rosa weifelend. Het Communisme. . . .

— Maar wàt dan, wàt dan! riepen allen. Wàt, wàt is het dan?

— Ja, wàt dan, namen noemen! riep Roosbergen geërgerd, in den waan dat zij zich om *hem* vroolijk maakten.

— Wàt dan, wàt dan, wàt dan. . . ! Zeg het ons Milders, smeeften nu stemmen tegelijk.

— Wie weet het, vrienden, wie wéét dàt. En, als we het wisten, . . . zouden we er dan nog wel naar verlangen?

— Maar waarom plaats jij iets wat je niet kent en zelfs niet bij benadering kan definieeren, als grootste bezwaar tegen de verwezenlijking van mijn idealen? vroeg Rosa.

— Omdat het door zijn subtiële, abstracte individualiteit den mensch van den mensch scheidt en de menschen wederkeerig vreemdelingen maakt, jegens elkaar.

— Omdat *het* den mensch maakt tot een werelddbol van smarten en emoties, waarin dezelfde kracht tegelijk *bevrucht*, en bevrucht wordt, *verwekt* en *baart*; tot een bol, welke wel wentelt, tuimelt en zweeft in dezelfde ruimte als milliarden andere bollen, doch met die, zoomin als die met hem iets gemeen hebben.

— De mensch een werelddbol? vroeg Bill Bartens verbluft. Hoevele Atlassen moeten er dan wel zijn, om al die bollen te torsen?

— Dat is de eeuwige tragedie, jongen, zei le Grand weemoedig. Iedere bol is zijn eigen Atlas, kàn dat niet zijn en *moet* het toch.

DE TEMPEL DER DICHTERS.

Barrèl, Gerda Vorello en Wonnie Barzilay zaten in een dak-priëel. En, schoon Wonnie grappige dingen zei, die de anderen tot lachen dwongen en Gerda sarcastische opmerkingen maakte, naar aanleiding van le Grand's lezing, luisterden zij drieën er toch met aandacht naar. Want, al kenden ze die cursus over „het ontstaan van de waan genaamd *liefde*”, uit het hoofd, wekte de geschiedenis van Ginko-Foerie-Foetisch hun belangstelling intenzer op, dan elk hunner voor de anderen wilde doen blijken.

— Weet je wat we moesten doen, viel Wonnie plotseling uit. Hen ontkleeden, zooals de oude eerste klassers ons hebben gedaan.

Gerda keek Barrèl aan.

— Ik voel er weinig voor, zei hij zacht, schoon hij lachte om Wonnie's scherts. Laten we liever wat gaan wandelen.

— En als le Grand nu eens op onze hulp rekt? drong Wonnie aan.

— Zouden we niet vóór alles rekening houden met ons eigen verlangen en eigen drang? merkte Gerda aan. Ik ben óók voor een wandeling.

Misschien hooren we verder weg hun gejoel niet, zei Barrèl. Wat zijn ze vandaag weer onrustig; er broeit iets geweldigs.

— Toch niet allen. Die kleine man met zijn blauwen bril en dat enorm uitwas vind ik er eerder belangstellend dan wanhopig uitzien.

— Die is tweede klasser, Gerd, zei Wonnie.

— En hij komt gauw in de eerste, vulde Barrèl haar woorden aan.

Hij herinnerde zich dat de Groote Bochel de eerste was, die hem volgde in de tweede klasse.

— Dan vertrekt er eerstdaags één van ons voor goed.
Wie is 't?

Op het moment dat Gerda dat vroeg, wist ze het antwoord al. Milders.

Barrèl en Wonnie wisten het ook en daarom wandelden ze zwigend voort en peinsden. Milders, de lachende filosoof, die vóór zijn ziekte in de maatschappij om zijn groote kennis was geëerd en om zijn afzondering als een heilige werd beschouwd, bezat hun aller genegenheid, om den ernst van zijn scherts en om den luim van zijn ernst. Voor zijn vrienden in de eerste klasse was hij, eerder dan een mede-patiënt, een mede-heelmeester, door de uitstraling van zijn groote, al-menschelijke liefde, welke hen zoozeer verwarmde. Gedurende zijn vele studie-jaren, in afzondering, scheen zich een groote kracht tot *geven* in hem te hebben gevormd die, lang latent gebleven, in de eerste klasse eindelijk tot uiting was gekomen, als de opening van een verborgen, kostbaren schat.

Milders missen, voelden zij alle drie, was iets van henzelfen afstaan. Zijn weggaan, scheen hun toe, moest hun groei tot het *geluk* belemmeren, misschien wel onmogelijk maken.

Ze konden hem niet missen.

Nu gingen ze voort, door den grooten, grooten daktuin en het rumoeren der derde klasse verstierf, achter hen.

Zóó groot, zóó diep had Barrèl het dak nog nooit gezien; het was als ging het eind vóór hen uit, den tuin uitdijend tot aan den horizon. Hoe verder ze wandelden, des te breeder groeiden de ruimten zijwaarts.

De daktuin veranderde tot een nieuw en vreemd park. Het grint werd fijner, doorschijnend zuiver van tint; nooit-geziene bloemen schoten aan hooge stengels op.

De priëlen weken verre uit en groeiden tot grooter afme-

tingen. Ze werden paviljoenen met wanden van wingerd, met kozijnen van takken en jonge boomen.

Nog steeds groeide de tuin aan. En, toen Barrèl zich omkeerde zag hij le Grand en zijn hoorders nog slechts van zeer verre, als kleine stipjes op wijde grintvlakte. Zóó klein zag hij ze, dat hij er aan twijfelde of ze het waren.

Hij zweeg nog steeds en ook zijn gezellinnen zwegen.

Maar hij en zij voelden de behoefte naar onderling contact en zochten dat, door elkaar met begrijpen in den blik aan te zien.

— Lous, zei Wonnie plots, de tuin is immers groter dan vroeger. En anders, ruimer, mooier, prettiger.

— Wat is de hemel nu blauw en helder, zei Gerda peinzend, en de lucht is zoo frisch en zoo geurend.

Dit is een andere tuin, hij lijkt, hij lijkt. . . .

Ze zweeg en keek in de diepte, droomend.

— Waarom zwijg je nu ineens, Gerda? vroeg Barrèl zacht. Wát wou je zeggen, waaraan herinnert de tuin je?

— Ik geloof. . . . zei Wonnie, in weifeling.

— Ben jij óók in het bosch van het Nieuwe Huis geweest, Gerda? vroeg Barrèl. Heb je de spelende kinderen gezien?

Gerda zag hem aan, stille wijsheid in de groote vraagoogen. Ze knikte bevestigend.

— Ik dacht dat het een droom was, zei ze dan. Sinds ik in de eerste klasse ben, weet ik meestal niet of ik leef of droom en als ik le Grand een verklaring vraag. . . .

— Dan zegt-ie dat er geen grens is tusschen droom en leven, en geen overgang van het leven naar den droom, viel Wonnie iets levendiger uit. Ik heb een huis gezien, zoo groot als een stad, waarin honderden menschen tezamen wonen als één gezin.

— Ik óók, fluisterde Barrèl.

— En ik heb met Bill Bartens een berg beklommen en met

hem in een paleis geslapen dat op zijn plateau was gebouwd, zei Gerda.

— Een paleis op een berg?

— Eigenlijk was het geen paleis maar een tempel. Hij is slechts vier weken lang bewoond geweest, nu vele jaren geleden en sinds dien staat-ie leeg.

De muren zijn gebouwd van groote blokken wit marmer en in de hal groeien chrysanten. De pilaren die het dak dragen zijn bewerkt met zinnebeeldige voorstellingen der werken van groote dichters. Homerus, Goethe, Shakespeare en Dante leven voor eeuwig in die marmeren hal op den hoogen berg.

Maar toch was het óók een paleis, zei ze nu peinzend, want er waren zalen en kamers. We klommen een soort van trap op, wier treden in den rots waren gehakt en kwamen toen in een groote zaal. De wanden waren behangen met purperen tapijten en boven een troon hing een baldakijn van wolkenstof gemaakt.

— Wolkenstof?

— Ja, ijl, wazig en doorschijnend als ochtendnevelen.

Langs de wanden stonden divans en als je daarop lag, vergat je al het gewone, zag je fantastische velden en huizen en hoorde je vreemde muziek. Het liggen op zoo'n divan was rusten, vergeten van alle lichamelijke vermoeidheid. En je voelde je licht en rein, als was je aan alle stof ontkomen.

Overdag scheen de zon en 's nachts de maan en het was er altijd licht en rein, zoodat je niet wist welk licht mooier en begeerlijker was.

— Dat was een mooie droom.

— Het was geen droom, want Bartens vertelde dat hij zelf aan den tempel had gewerkt, tijdens den bouw. Hij moest het verblijf van een dichter worden, die een werk wou scheppen

dat zich alleen liet uiten, hoog boven de aarde en ver van de menschen.

— En....? vroeg Barrèl fluisterend.

— Toen het huis klaar was en elke werker en elk overblijfsel van materiaal was verdwenen, kwam de dichter er in en woonde er. Hij kwam alleen, doch stil volgden hem eenige vrienden en vriendinnen, om voor hem te zorgen, zonder dat hij hun aanwezigheid bemerkte.

Hij werkte er, bijna dag aan dag, vier volle weken. Soms liep hij uren, soms een dag de groote hal op en neer, om de verzen te *hooren* en te *zeggen*, welke hij ontving. Nà-zeggend en hèr-zeggend, schreef hij ze dan eindelijk op.

Dat leefde hij vier weken lang.

— En toen? vroeg Wonnie, met bevende stem.

— Toen kwam er een dag en een uur dat zijn vrienden hem niet meer hoorden loopen of praten en ze zijn eten vonden, waar ze het hadden klaargezet.

Ze werden ongerust en zochten naar hem in alle zalen, maar vonden hem niet. Toen overwonnen ze hun beschroomdheid en gingen den tempel binnen.

Daar zagen ze hem zitten, tegen een pilaar en zijn hoofd rustte in zijn handen. Ze raakten hem aan en hij voelde koud en stijf aan.

— Dood! riepen Barrèl en Wonnie tegelijk, ontroerd.

— Ja. Zijn werk was af. Hij had zijn gansche geest en ziel, zijn liefde en energie er aan gegeven en er in gelegd. Toen het af was, kon hij niet meer leven.

— Vertelde Bill dat?

— Ja, toen we den berg weer afdaalden. Nu staat de tempel leeg in afwachting van een nieuwen, grooten dichter. Al vele, lange jaren.

Dikwijls heeft er een den berg gedeeltelijk beklommen, om

in den tempel zijn levenswerk te scheppen, doch meestal daalde hij weer, vóór de helft van den weg was afgelegd. Een enkeling steeg hooger, bleef in het gezicht van den tempel zitten en maakte daar zijn werk, dat de Menschheid evenwel weinig gaf. En één keer heeft een dichter, in de nabijheid zijn epos scheppend, het leven verlaten, zonder meer dan een fragment na te laten.

Niet één betrad den tempel, om zijn leven voor de onsterfelijkheid te geven.

— Een sprook, een mooie sprook, zei Wonnie, in extaze.

— Een droom, zei Barrèl.

— Nee nee geloof dat niet, zei Gerda zacht. Hoewel, den anderen dag vroeg ik er Bill naar en toen ontkende hij, met mij in een tempel en een troonzaal te zijn geweest.

— Droomen wij nu óók? vroeg Wonnie.

Ze grepen elkaars handen.

DE DROOM VAN DEN GOUDEN WEEMOED.

Nu lagen ze op de hei en hun handen raakten elkaar. En al de vrienden der eerste klasse waren daar, lagen te rooken of zaten in rieten stoelen en praatten met elkaar.

Achter hen, in de nabije verte, lijnde de witte zijmuur van 't Brokkenhuis naar omhoog. Maar het stond te ver af om hun stemming van geurenden lente-namiddag te kunnen bezoedelen door kreten en gebaren der tweede en derde klasse.

Milders zat naast Rosa Wittewyn en praatte met haar. Het was nu, als had ze de opgewondenheid van haar fanatisme teruggedrongen en gaf ze zich willig over aan de blijde wijsheid van hun aller vriend.

Le Grand hield zich bezig met Laura Hoelsum, maar haar aandacht was niet bij het gesprek. Ze keek om zich heen, naar Barrél, Wonnie en Gerda, die nu weer met elkaar fluisterden en naar Roosbergen die, handen op den rug, heen en weer wandelde en voor zich heen prevelde. Soms ook ving ze den blik op van Bill Bartens, die deed alsof hij naar Van Gesteren's scherts luisterde, doch er ditmaal niet om lachte.

Bijwijlen keken ze allen elkaar aan en tegelijk naar Milders; dan voelden ze hun oogen vochtig worden, bij het bespeuren van den weemoedsglans welke aller gezicht droefgeestig verdofte.

Het was de laatste middag, dat Milders met en bij hen zou zijn. Den anderen dag, om twaalf uur, zou hij 't Brokkenhuis voor altijd verlaten en een patiënt uit de tweede klasse zijn plaats innemen. Korten tijd later zou een tweede vriend hun vaarwel zeggen en na hem of haar een derde. Zoo zouden ze spoedig na elkaar de, hun oud geworden, wereld weer ingaan, met hun nieuwe begrippen en geheel veranderde levensbeschouwing.

Ze zouden elkaar missen en zich vreemd voelen tusschen de menschen der oude wereld. Deze toch zouden hen niet begrijpen, hen uit overgeleverde huichelarij gaan mijden en wellicht minachten.

Dan zou de eenzaamheid komen; want slechts zelden zou het toeval hun een *vriend* doen ontmoeten die, denkend, wetend en levend als zij en de wereld ziend als een ontbindend schijn-complex, de omhulsels negeerde en *naakt* dorst zijn.

Le Grand raadde hun gedachten en luider werd zijn stem tegen Laura, om tegelijk voor allen verstaanbaar te zijn. En zij zweeg, om hem aan allen te geven.

— We zijn nóóit eenzaam, zelfs al zijn we *alleen* , zei hij. Ons wezen, onze levensbeschouwing en onze daden stralen liefde voor de Menschheid uit en dat zou immers niet kunnen als zij ons vreemd en onverschillig was. als wij eenzaam tegenover haar stonden.

— Zal de Menschheid ons liefde terug geven? vroeg Milders, zacht, in weemoedstwijfel.

— De Menschheid die wij al liefhebbend willen scheppen en al scheppend liefhebben, is een andere dan die ons ziet. Déze is de som der minderwaardigheden van den mensch-individu die, uit haat voor den individueelen mensch, zich vereenigt onder de valsche leus, samenleving. Als de mensch-individu ons al haat, hoe sterk moet dan niet de verveelvoudiging zijner minderwaardigheden, welke men Menschheid *noemt* , tegen ons zijn?

— Wat is de instinctieve oorzaak van zijn haat? vroeg Barrèl.

— Angst.

— Angst? Voor wien en voor wat? viel Milders in.

— Angst voor alles, vooral voor de *naaktheid* . En de Nieuwe Mensch noodzaakt den oude te erkennen dat hij *is* kleeren,

gemeenplaatsen, overwegingen, gekleurde fabels, grijp-zucht, heb-hysterie en zoo meer. Dat is hij, omdat dit alles zich áán en òm hem heeft vastgeplakt als een huid van modder, welke zijn oorspronkelijk wezen onzichtbaar maakt en als bestaan negeert.

Hij is bang voor de *naaktheid*, wijl ze hem wil dwingen zichzelf te *vinden* en te *zijn*. En de vrees dat hij na het afscheuren van zijn modderhuid *niets* zal zijn, doet zijn angst, millioenenvoudig in de *Menschheid* tot uiting komend, haat worden.

Die haat produceert het woord *immoreel*, om de *naaktheid* te verdoemen en eigen lafheid *zedelijkheid* te noemen.

Een korte poos was er nu stilte.

— Dus morgen sta ik *naakt* en vreemd temidden, ja tegenover een bemodderde massa, zei Milders eindelijk.

— Ben jij bang! riep le Grand luid.

— Neen, ik ben niet bang.

Ik heb de vrouw gezien, die in het bosch den man ontving toen hij bij haar wou zijn, niet als gunst of uit plicht, maar louter als natuurdaad. En ik ben gegaan door de paviljoenen der zuigelingen, waar moederschap en menschenliefde in één sfeer wonen.

Ik heb de kinderen zien spelen en kon echte van onechte, noch weezen van moederskinderen onderscheiden. En de *bekrompen* innigheid der woorden broer en zuster was hun totaal vreemd.

Ik zag ook den arbeid, die een lust is en de werkers, die er elken dag opnieuw naar hunkeren, als deel van hun levensgenot en-geluk.

En ik was in de glazen koepelstad, zei hij met wazige stem en in de verblijven van andere sferen, waar niemand een ander als eigendom of werktuig beschouwt of opeischt. En ik was

een dier duizenden die den Tempel bouwden, voor den Eén die zich daar wilde geven áán en vóór millioenen. En later heb ik mij aan de stof voelen ontzweven, toen door mij de muziek, de schepping ging van Eén, die tot het Goddelijke was gestegen, om de menschen met Goddelijkheid te kunnen beschenken.

Ik heb veel gezien, le Grand en ben niet bang, omdat ik nu *weet* en *hoop*. Ik vrees de wereld niet, nòch de menschen. Als in hèn niet de kiem zou *zijn* van dat alles, dan zou ik het ook niet hebben *gezien*. Nù geloof ik dat het geloof en de hoop die tezamen *weten* zijn, ook in hun wezen een kiemcel hebben.

Maar . . .

— Maar? vroegen allen, huiverend van extaze.

— Maar . . . ik weet het niet, fluisterde hij. Alles *zag* ik en alles *begreep* ik. Ik *weet* wat er is, ken het en heb het bezeten; niets werd me onthouden. Maar, nu vraagt er toch iets in me; het vraagt fluisterend, onverstaanbaar en toch vraagt het. Het vraagt: *is er niets, niets anders?*

— Wát dan? vroeg le Grand met gevoelige stem.

— Ik weet het niet. Als ik het *wist* zou ik er niet naar verlangen. Blauw, rossig, een wazige ondoorschijnendheid.

Iets voor mij, voor *mij* alléén, iets wat mij moet verwarmen, bedwelmen tot allerhoogste verrukking, tot onzegbare extaze. Een *iets* wat ik naga, navlieg, nazweef; iets wat ik grijp en weer loslaat, omdat het niet tastbaar is. En toch moet ik het weer najlen, rapper en begeerender dan tevoren, om het opnieuw te grijpen en wéér los te laten.

De gedachte het te mogen bezitten verrukt, begeestert me, doet me droomen van ongekende zieleweelde. Toch verlang ik er niet naar òm het bezit er van, maar om het dóór mij te voelen gaan en dan aan anderen te geven, anderen er gelukkig mee te maken.

Maar ik weet niet wát het is en òf het *is*. Overdag doet het

mij peinzen en verlangen en in den slaap spreekt het mij aan als een bekende. Dan ontwaak ik en voel me gelukkig, omdat het me zoo nabij is geweest en dan is het toch of ik moet schreien, omdat het *niets* is en ik eigenlijk hunker naar de weerkaatsing van eigen, onbegrepen verlangen.

Le Grand, zei hij opeens luider, jij weet *alles*, jij kan het zeggen. *Is* het, of is het *niet*. Droom is leven nietwaar en leven is droom. Welnu, het *leeft* in mijn droom; *is* het dus?

Is er dan nog iets wat ik niet ken? Is het een mensch, man, vrouw of dubbelwezen? Is het bezit of overgave, smart of geluk?

— Noem het de *Gouden Weemoed*, zei le Grand. De smart om het geluk, om het *al*-verkregene, om het gemis der kans op méér of hóóger. De stille drang die naar hoogte reikend doet dalen en uit de diepte doet rijzen naar het licht.

— Wat is het dus?

— Het is *niets* en daarom *alles*. Luister. . . .

Er was een. . . . begon le Grand na kort zwijgen, met droomerige stem.

Nu verdween de hei en drong plots door nevelen de weerkaatsing van een plein, van groote afmetingen. In het midden schoot rank, uit een anjelieren-heuvel, een marmeren monument op. In de ijle hoogte verdunde het tot een naald en toch droeg de punt een dubbelbeeld van man en vrouw.

Hun beider oogen keken in extaze omhoog, maar hun geaaltstrekken en de verwrongen handen weergaven angst, walging en ontzetting. Ketenen van dikke, vergulde schakels snoerden die lichamen tot één massa.

Er was eens een man wien de Gouden Weemoed had voorgezongen, dat *het* Onbegrepene en Onbereikbare zich had

gematerialiseerd in den oogenglans en de heupwieging van een jonge vrouw....

Deze woorden *voelde* Barrèl door zich gaan, maar toch was het niet le Grand's stem die ze sprak. En zelfs zag hij niet zijn persoon, noch de vrienden der eerste klasse.

Zij waren er dus niet meer. Misschien ook wel, doch buiten zijn gezichtskring. Want hij stond temidden van duizenden vreemden, in luchtige, nooit geziene, fantastisch gekleurde gewaden en voelde zich tusschen hen als een indringer. Mogelijk waren zijn vrienden dicht bij hem, doch even als hij verward geraakt in het menschengewoel.

De vreemden lachten en praatten, ook tegen hem en hij lachte en praatte terug, zonder zich te verbazen dat hij hun taal verstond. En toen hij zijn eigen kleeven wilde vergelijken met die der vreemden, bleek hem dat hij eender gekleed was als zij.

Nu hoorde hij muziek, niet voortgebracht door instrumenten, doch als een duizendvoudige, gezongen gedachte, als de uiting van ontelbare, heterogene tegelijk-gedachte geluisklanken. En nu was het ook, als ontwikkelde die wonderbare muziek de *stem*, welke zooeven gesproken had en nu weer aanving.

Zóó sterk had de zang van den *Gouden Weemoed* hem bevangen, dat hij in de eerste jonge vrouw, welke hem daarna voorbij ging, de bevestiging dier inspiratie meende te zien. En zóó machtig was zijn verlangen, in die verwachting niet te worden teleurgesteld, dat het haar suggereerde tot de erkenning, dat zij inderdaad *dat* voor hem verpersoonlijkte, waarnaar sinds honderde eeuwen de *Gouden Weemoed* had geschreid, in alle menschengemoederen....

Barrèl luisterde naar de stem en zag in de oogen der velen,

die naar het monument keken, dat zij die woorden lazen in de extatisch-opziende oogen der saamgesnoerde jonge menschen.

Hij ging voort, in de deining der velen, terloops uitziend naar de attributen van gezag en orde.

Hij zag die echter niet. Maar aller gezicht droeg de glanzing van den eeuwigen lach en zoo licht en blij was het in hem, dat hij een lach terugkaatste, naar allen zonder onderscheid.

Toen de jonge vrouw haar erkentenis had aangevuld met de verklaring, dat *hij* voor *haar* was en zij ook in hem zag, wat hem tot haar had doen komen, drong de hoogmoed om dat tezamen-ontdekte en -verworvene hen, zich af te zonderen van *allen*. Ze ontweken de sferen der menschen en gingen wonen in een kleine hut, welke in vroeger jaren een peinzer had gehuisvest. Wel gingen ze elken dag den arbeid verrichten waar ze recht op hadden, doch steeds keerden ze terug naar hun kluis en namen het voedsel en al het andere wat ze behoefden mee.

Dat gebeurde omstreeks twaalf eeuwen na het verbranden der laatste vlaggen van barbarenkinderen.

De kinderen die hij bij haar verwekte en die zij uitsluitend voor hen beiden baarde, hielden ze even nauwgezet buiten omgang met menschen en kinderen, als zij zichzelve daarvan onthielden. Hun kinderen, verwekt en gebaard in de stralen van den *Gouden Weemoed*, dochten hun van bijzonder ras te zijn en voor een bijzonder doel bestemd. Daarom wilden ze hen niet geven aan de Menschheid. . . .

Nu werd de *stem*, geuit door tallooze gedachten, *beeld*, in sterke kleuren geworpen tegen de blauw-grijze verte. En Barrèl zag, als een grootsche natuurfilm, de ellende in kleuren en vormen ontstaan en voortkwijnen en, door haar, de beide verdwaasde menschen in ontbinding vergaan.

Hun kinderen waren nog jong, toen hun wederzijdsche na-

tuurdrang reeds verstierf. Ze *verlangden* nu bijwijken heftiger dan ooit tevoren, doch vonden bij en in elkaar geen voldoening meer. Echter, wijl zij zich elkaar voor *altijd* hadden gegeven, onder de suggestie van den *Gouden Weemoed*, durfden ze hun gedachten niet uit te spreken, schoon die zich duidelijk op hun gezicht en in hun oogen weergaven.

Om hun inwendig branden te doen dooven, zochten ze voorwendsels om elkaar te mijden, en gemeenschap met anderen te zoeken. Ze deden, alsof ze elkaar geloofden, maar beiden wisten door eigen leugen, dat de ander onwaarheid sprak.

Al stroever werd hun houding, scherp en wreed hun taal jegens elkaar. Soms zochten ze voorwendsels tot kibbelarij, om dan boos van elkaar te kunnen gaan en, zij het voor tijdelijk, een anderen paringsgenoot te zoeken. Doch, de opzet hunner afzondering had hen vreemden gemaakt voor de gelukkigen der Menschheid; deze ontweken hen, als ongeneeslijk-zieken.

Na elk zoo'n mislukte poging gingen zij teleurgesteld naar hun kleine, bekrompen woning terug, ontmoetten elkaar voor de deur en betichtten elkaar daar van verbreking der *eeuwige gelofte*. Zekeren keer strekten ze de handen naar elkaar uit, tegelijk in afweer en aanranding. Toen ze bemerkten dat hun hand *pijn* kon verwekken, werd het spoedig een gewoonte elkaar te slaan, uit wraakzucht om de gemiste bevrediging.

Zoo zag Barrèl, in snelle opvolging, de beelden als fotografieën van het verleden voorbijtrekken.

Hij zag de kinderen der twee menschen in afzondering, jongens en meisjes, ouder worden en rijpen. Nadat ze in hun jeugd, op raad hunner ouders, de andere kinderen zooveel mogelijk hadden gemeden, ontweken zij ze nu ze ouder werden instinctief bijna volkomen. Ze voelden zich *anders*, wijl zij konden aantonen wie hen verwekt en gebaard had; en *beter*, wijl hun ouders bij *elkaar* woonden, onder den drang van den

Gouden Weemoed. Om hun onderscheid met de kinderen der gelukkigen duidelijk te maken, kleedden zij zich in zomer zoo- wel als bij winter in dikke, zware gewaden, terwijl de andere kinderen in vrijheid, vroolijkheid en spel veelal naakt gingen.

Doch, de kinderen der afgezonderden lachten en speelden zelden.

Bij groote tusschenpoozen bezochten mannen en vrouwen uit de Sferen der Wijzen en Denkers den man en de vrouw, die 's avonds wrokkend insliepen en in den ochtend hatend ontwaakten. Doch, schoon hun oog en gelaatstrek hun innerlijken, wederkeerigen haat en afkeer weerspiegelden, hielden zij zich, uit ouden hoogmoed, jegens de Wijzen, als bezaten ze nog steeds het *geluk*, welks ontvangst ze elkaar hadden ingepaat, bij hun eerste ontmoeting.

Nu voelden de kinderen al sterker in zich vragen naar uiting van den natuurdrang; soms zelfs zóó sterk eischen, als behoefte aan voedsel en drank.

Zij gingen zoeken, de jongens bij de meisjes en de meisjes bij de jongens der gelukkigen. En bij elk dezer meenden ze den *glans* in de oogen te zien schitteren, wijl hun bloed bij *voortdurende* onstuimig bruiste. Doch de jongens en meisjes uit de sferen der gelukkigen kenden hen ternauwernood als menschen, wantrouwden hun belachelijke kleederen en lachten om hun hijgend gestamel over den *Gouden Weemoed*. Zoodat, iederen middag en avond, na vergeefschen tocht, de jongens en de meisjes onvoldaan naar de kleine woning terugkeerden en weldra, naar voorbeeld hunner ouders, elkaar gingen slaan en pijnigen.

Tot, zekeren ochtend, de man en de vrouw, na lange jaren van fellen wrok uit ongestild verlangen, naar de smidshallen liepen en vandaar terugkeerden met een zwaar stuk staal. En ook de jongens en meisjes, aangevuurd door hun voorbeeld,

haalden zich werktuigen om te slaan, te pijnigen en te moorden.

Een donkere wolk schuurde langs de laatste beelden en toen was het weer blauw en zonnig.

Hijgend van emotie keek Barrèl nu naar de door zelfvervaardigde ketenen saamgesnoerde menschen, op den naaldspits van het marmeren monument. Tranen bedauwden zijn oogen bij het zien van hun extatischen blik, terwijl hun geaaltstrekken en handen smart verraadden.

Hun weemoed scheen in hem over te gaan, hun verlangen en hun smart vermeesterden elk atoom van zijn trillend lichaam.

Dan . . . zakte het monument ineen, vervaagden de gelukigen en verdwenen ze met het plein in het grijs-grauwe Niet.

Hij hoorde Milders' trillende stem vragen.

— Maar wáárom moesten zoo vaak groote kunstenaars lijden aan onbevredigde liefde, als er bevrediging buiten liefde bestaat?

— Omdat het Leven nog niet rijp is voor nieuwe Illusies en kunstenaars die tòch behoeven om hun energie op te wekken. En de desillusie van *bevrediging in liefde* zou hun talent verkracht en vermoord hebben.

Dat antwoordde le Grand.

— En toch zijn het de *schepingen bunner liefde*, die ons doen trillen van extaze, doen schreien van ontroering.

— Omdat zij daarin dat groote leggen, wat zij de geliefden, die het nooit hadden kunnen bevatten, niet mochten geven.

— Maar was en is het dan geen eeuwige wreedheid, de grooten der aarde te prikkelen door gemis en onthouding, al bespaart hun dat een desillusie?

— Geen Wreedheid, maar Wijsheid, antwoordde le Grand met blijden ernst.

Er *Is*, en er is een *Menschheid*. Tusschen beide in staan de Kunstenaars als *Middelaars*. Wat de kunstenaar te geven heeft ontving hij van *Het*; niet voor één, maar voor àllen. Zijn gave is geen bezit, maar inhoud van zijn opdracht.

— Dus trots en niettegenstaande àlles, geen geluk en geen voldoening voor den *Middelaar*?

— Duizendvoudige voldoening, onbegrensd en oneindig geluk voor hem. Want, *geven* is geluk-uitstralen en zich in de weerkaatsing verwarmen. Aan velen geven, is het geluk van den enkeling in veelvoud ervaren.

Maar waarom is dan àltijd de kunstenaarsziel een afgrond van smart, een hel van wanhoop?

— Omdat de *ware gever* nooit zooveel zon *ontvangt*, als hij zou willen *uitstralen*.

BROKKENHUIS VOOR IEDEREEN?

Gerda Vorello bracht den avond bij Barrèl door. Ze praatten zacht met elkaar, over Milders en het Nieuwe Leven dat hun allen wachtte, na het verblijf in 't Brokkenhuis.

— Ik blijf vannacht hier, zei ze, na een korte stilte. 't Is geloof ik lang geleden dat wij samen waren.

— Ja, antwoordde hij zacht, het schijnt wel lang geleden, maar het kàn hoogstens een paar weken zijn. Ik slaap meestentijds alleen.

— Ik ook, tot de eenzaamheid mij bezwaart.

Soms voel ik me wel sterk aangetrokken tot Freddy. Maar den eenen keer dat hij bij me was, liep hij boos weg, omdat ik opeens hardop begon te lachen.

— Was-ie zoo belachelijk? vroeg Barrèl, geamuseerd.

— Misschien. Ik dacht plotseling aan mijn eerste liefde.

Ik was toen pas acht jaar en *hij* was officier. Of misschien tramconducateur, politie-inspecteur of brandmeester, maar zóóiets was-ie. Hij droeg uniform met glimmende knopen en een strak gespannen pantalon.

Drie maal per week ging hij in den ochtend ons huis voorbij, maar wijl hij altijd den overkant hield, kon ik zijn gezicht niet onderscheiden. Ik was dan ook uitsluitend verliefd op zijn nauw-omspannen beenen.

Nog jaren nadat we verhuisd waren kon ik voor geen anderen man zóóveel voelen, omdat de vergelijking der beenen altijd in het voordeel van mijn luitenantje uitviel. Of van mijn tramconducateur, al naar je hem noemen wilt.

— Dus 't was Freddy's pantalon, die je oud liefdegevoel weer had opgewekt, schertste Barrèl.

— Misschien. Maar dáárom lachte ik niet. Wèl om den inval, dat er tienduizend meisjes rondloopen met smachtend

verlangen in zich naar een officier of een brandmeester, iemand met een gespannen-zittende pantalon aan en glimmende knopen aan zijn kleeven, terwijl er twintigduizend Freddy's door het leven slenteren, die haar voor een lach en een goed woord van haar kwaal willen afhelfen. Slaap je misschien liever alleen? vroeg ze plots.

— Ik vind het prettig, dat je bij me blijft. Als jij over een paar dagen ook vertrokken bent, duurt het wie weet hoe lang eer we elkaar wéér zien.

Maar wáárom moeten we eigenlijk van elkaar scheiden, zei hij plots luider. Soms zie ik er sterk tegen op, 't Brokkenhuis te verlaten; voor mijn part kon ik hier voor altijd blijven, althans voor zéér lang.

— Ik ook, bekende zij, en ik geloof zeker dat de anderen er nèt zoo over denken.

— Dat komt misschien doordat we zoo sterk aan elkaar gewend zijn en zoo innig-vertrouwelijk met elkaar omgaan.

— Zou dät onze *liefde* zijn? zei Gerda schertsend, schoon haar een brok in de keel schoot.

— Wat doet het er toe, hoè we het noemen. Wij kennen elkaar en durven ons voor elkaar te uiten zooals we zijn. Dat is méér dan ik ooit heb durven of kunnen doen.

Noem het liefde of iets anders, het *leeft* tusschen ons.

— Misschien. . . . zei Gerda peinzend.

— Dáárom vraag ik mezelf dikwijls af, of 't wel goed is dat we elkaar verlaten. Wáárom moeten we een verhouding, die ons leven rijker maakt, opgeven voor een onzekere toekomst?

Ze antwoordde niet. Zij had zich dat eveneens al dikwijls afgevraagd, doch er nooit een bevredigend antwoord op kunnen vinden. Stil nam ze een sigarette en stak die bedachtzaam aan; dan begon ze zich langzaam te ontkleeden.

Nu zij naar bed ging, grabbelde hij in een doos kleurkrijt en trachtte een fantazie in kleuren op papier te brengen.

Het teekenen vlotte niet naar zijn zin.

Hij bekrabbelde vel na vel, en knoeide er gedachteloos maar wat op. Ten laatste verscheurde hij alles.

— Slaap je al? vroeg hij.

— Nee. Heb jij slaap?

— Ik voel me wel erg loom. Ik geloof dat ik, als ik een minuut in bed lig, geen letter a meer kan zeggen.

Hij kleedde zich uit en schakelde een schemerlamp in.

— We zullen later nog dikwijls aan 't Huis denken en er naar verlangen, zei hij, haar in de armen nemend. Denk jij, dat die herinnering dezelfde uitwerking op ons kan hebben als vroeger het verlangen naar een vrouw of een man?

Weet je, Gerda, al zouden we ons leven lang niet naar elkaar *verlangen*, zullen we toch het geestelijk contact erg missen.

— Le Grand zegt dat ons contact blijft leven, zolang we elkaar herinneren. En ik voor mij *wil* niet gelooven, dat er eens een dag komt, dat ik Milders vergeet. En ik zou het ellendig vinden als jij of een anderen mij geheel vergat, nadat ik een poosje weg was.

Nu zweeg ze, haar aandacht getrokken door een rommelend geluid, boven haar hoofd. Dan drong een geweldige bons tot haar door.

— Lous, hoor je dat? Wat is dat?

— Een uitbarsting bij de „derde” natuurlijk, zei hij, vermoeid. We moesten maar gaan slapen.

De bons herhaalde zich, luider en vele malen achtereen, als het rommelen van onweer.

— Het is bij de „tweede”! riep ze plotseling en wipte het

bed uit. Luister maar, het is vlak boven ons. Ga je mee? Ik moet er het mijne van hebben. Kom, luiaard.

Ze trok hem plagend bij den arm. In nachtgewaad snelden ze den corridor door, naar de lift.

De cabine steeg juist met Milders, Laura, Van Gesteren en Bella Mooreveen, die allen door het geluid gewekt waren en de oorzaak ervan wilden waarnemen.

Bill Bartens en Wonnie kwamen aanloopen.

— Wat 'n vreeselijke herrie, hè kinders! riep ze opgeruimd.

— Is 't niet in der „derde”? vroeg Barrèl.

— Welnee, de „tweede” is losgebroken. Een kolossale uitbarsting, als je die herrie gelooft. Vlug, daar is de kooi.

Ze wipten er met hen vieren in en stapten eenige oogenblikken later uit, in den corridor van de eerste verdieping.

De tweede klasse doorleefde een geweldigen, algemeenen aanval van paringswoede, welke door zijn overzinnelijkheid aan de eerste klasse een catastrophe toescheen.

Drie mannen joegen tegelijk de kamer van een vrouw binnen, sleurden haar uit bed en betwistten haar aan elkaar. En de vrouwen, schoon gebarend alsof ze zich wilden verzetten, gaven zich willig over en holden de mannen na, als zij wegrenden voor een nieuwe overweldiging.

In een andere kamer tilde een reusachtige patiënt den kleinen man met den enormen bochel uit het bed van een vrouw en wierp hem met een boogzwaai in den corridor. De kleine man zocht zijn toevlucht bij een andere dame, maar hij was ternauwernood bij haar, of de reus had hem al weer ingehaald en wierp hem opnieuw het bed uit.

Dat herhaalde zich daarna nog eens, doch zelfs na den derden val was de bochel nog vlug ter been. Ook nu wipte hij weer op, als een springveer en rende een kamer binnen, die juist door de drie mannen verlaten werd.

Vrouwen holden gillend door den diepen corridor en werden achterhaald en neergesmeten door mannen. Eenmaal liggend, klemde ze zich met kracht aan haar overweldigers vast, onwillig hen te laten gaan.

— — — — —

De eerste klassers bleven bij de lift staan; de opgewonden patiënten merkten hen echter niet op. Ze spraken zacht, onder den indruk dier woeste uitingen van kracht en natuurdrang.

— 't Is vreeselijk, verschrikkelijk! riep Bella plotseling luid. Dat misbruik maken van kracht en aan den anderen kant, die schijn-onwil welke nog meer opwindt.

— Bill, dat is nog 's een jongen, daar ben jij een kind bij, zei Wonnie guitig. Ze trok aan zijn arm en wees naar den reus, die als een jachthond de vrouwen achterna sprong. Ik wed dat jij hem niet aandurft, dat je bang voor 'm bent.

— Hij is gek, bromde de bokser. Wáárvoor maakt-ie zich zoo druk? Ze loopen immers toch niet weg.

— Hoe is het mogelijk dat wij, enkele weken geleden, net zoo waren, fluisterde Milders. En nu . . .

— Zóó is nu de gansche Menschheid, van verre en door een zeer sterke loupe bezien, zei le Grand, uit de cabine stappend.

Niet in 't minste verbaasd door zijn aanwezigheid, keerden ze zich naar hem om.

— Le Grand, hoè krijg je ze weer *gewoon*? vroeg Milders.

Bij deze vraag zwegen allen, om niets van het antwoord te missen.

— Je bedoelt natuurlijk *gezond*. Wel, ze genezen zichzelf, door ongebreidelde, onbelemmerde voldoening. Diè alleen kan hen er van doordringen, dat *een* gelijk is aan *een*.

— Dus is die woede niets dan een voorbijgaand symptoom van hun ziekte? vroeg Gerda.

— Nee, van zelfbedrog. Maar tusschen ziekte en zelfbedrog is geen merkbaar verschil en geen duidelijk aan te toonen overgang.

Weet jullie dat het volle maan is?

Hij drukte op den liftknop en steeg met Milders, Wonnie en Bella naar het dak. Met den volgenden gang kwamen de overigen.

De nacht is te mooi om te verslapen, Milders. Jij gaat in zomersch weer naar huis. Dat is een goed omen.

Het blauw was nu doorglitterd van sterren. Er ruischte zelfs geen lichte windtrilling; de aether voelde zoel aan, als in Julinacht.

Ze wandelden door den daktuin naar een groot priëel, waarin divans en schommelstoelen tot luiheid lokten.

Van Gisteren schommelde achterover tot zijn voeten boven zijn hoofd uit staken. In die houding voelde hij zich het best gestemd tot ernstig praten.

— Le Grand, wáárom beperk je je toch voortdurend tot dertig patiënten? vroeg hij. Mij dunk, in dit huis zouden er wel honderd kunnen wonen. En zoo niet, dan is de hei immers nog groot genoeg.

— Dat is zoo, maar het gebied, waaruit ik patiënten kies, is niet zoo groot als, oppervlakkig, schijnt. De wereld is wel vol *gebroken harten*, maar het aantal dat werkelijk genezing wenscht is klein en beperkt. De meeste lijdens aan een ongelukkige liefde verkneuten zich immers inwendig in het bezit van dat fortuintje; ze zouden er voor het glanzendste geluk geen afstand van willen doen.

— Waarom, meester? vroeg Wonnie met luchtigen ernst. Je had *mij* anders gauw genoeg overtuigd en de anderen ook.

— In jou leefde het verlangen overtuigd te worden en ook in onze vrienden en in mijn vorige patiënten. Maar omdat het

leven van velen zoo leeg is als hun hoofd en hun gevoelscentrum, aanvaarden ze een „ongelukkige liefde” met graagte, als een eeuwigdurend smartgenot, om hun bestaan inhoud te geven.

— ’t Brokkenhuis is een lucratieve instelling en daardoor uitsluitend bestemd voor vermogende lijders, zei Milders langzaam. Je hebt waarschijnlijk nog nooit een arm patiënt gehad.

— Niet één.

— Waarom laat je de rijke patiënten dan niet méér betalen, om eenige kosteloze op te nemen.

— Mijn Huis en mijn methode zijn niet voor rijk en arm tezamen geschikt. De mentaliteit van den mensch, dus óók van den lijder, wordt voor een groot deel gevormd en bestendigd door zijn *bezit*. Voor een gemengde groep patiënten zou ik dus verschillende behandelingen moeten treffen en dat kàn niet in een inrichting als de mijne.

Milders luisterde aandachtig en knikte instemmend met zijn hoofd. Maar onderwijl drong een nieuwe gedachte in hem door.

— Le Grand, je bènt groot, je kan àlles, zei hij met aandrang. Sticht een kleiner Brokkenhuis er bij, voor arme patiënten, desnoods voor tien. Ik ben er zeker van dat je rijke, genezen patiënten er de kosten van willen dragen.

— Dàt geloof ik graag, maar nà de eerste drie maanden zouden mijn groot èn mijn klein Huis worden vernield. De genezen arme patiënten zouden, geleid door een verkeerd-begrepen humaniteitsbegrip, door het gansche land Brokkenhuis-bonden en partijen oprichten en Brokkenhuis-cursussen organiseren. Dàt zou de aandacht van het groote publiek gaande maken, voor mijn inrichting.

— En heb je dáár bezwaren tegen? riep Barrèl. Je werkt nù immers óók in ’t openbaar. Mij dunkt dat kan je naam slechts goed doen.

— Schijnbaar. Er zou zoo'n krachtig verzet opklaaien, gegrond op het „fatsoen" der geestelijk-armen, dat de regeering verplicht zou zijn, mijn werk onmogelijk te maken.

— Och kom, de werkmansklasse is niet zoo heet gebakerd en opstandig als wel wordt beweerd, zei Milders. Arbeiders beschouw ik in den regel als revolutionnaires van den houten sabel.

— Tot je dienst. Zoolang het om werkelijke rechten of tegen groote onrechten gaat, zullen ze zich er ook wel buiten houden. Maar, je krijgt het geestelijk proletendom geweldig gauw op de been, als je zijn primitiefste heilige huisjes aanrandt. En daarvan is hun openlijk sexueel „fatsoen" wel het allerheiligste.

— Maar de regeering heeft toch wel iets anders te doen dan... opperde Milders lachend.

— Juist! viel le Grand hem snedig in de rede. Juist om dat *andere*, wat ze veel éérder te doen had, na te laten, zou ze zich met mijn Brokkenhuis bemoeien.

— Nu, tot nog toe heb je je toch niet te beklagen gehad, meende Barrèl. Men heeft je toch stil je gang laten gaan.

— Dank zij, dat ik uitsluitend rijke patiënten had; die verstaan de kunst van zwijgen, zelfs over *bekende* onderwerpen. Want, niet het feit dat het Brokkenhuis *bestaat*, maar het *praten* erover zou de misère brengen. Genezen patiënten uit de arbeidersklasse zouden niet kunnen zwijgen, maar ter biecht gaan bij hun politieke en andere leiders; deze zouden er kabaal over maken of ook een partij-Brokkenhuis opzetten.

— Uit winzucht?

— Misschien. Of, uit drang om hun schapen bijeen te houden. In het beste geval, uit onbeheerscht idealisme. Hoe dan ook, de aandacht van tienduizenden werkelijk- of verbeeld-ongelukkig verliefden zou erop gericht worden, dat er gene-

zing voor hun kwaal bestaat. En dat gaat ze niets aan, want het zou hen ongeschikt maken, om hun gewonen arbeid te verrichten. Je snapt, als rijke liefde-dwazen zich, door te boemelen of op andere wijze, den grond inwerken, hoeft dat alleen de belangstelling te wekken van hun erfgenamen. De samenleving ondervindt er geen last van. Anders wordt dat, echter, als ook de arbeiders over hun kwaal gingen mijmeren. Ze doen het nu óók wel, voegde hij er lachend aan toe, maar, onder hun werk door. Velen werken zelfs harder, om hun echt of verbeeld verdriet te vergeten.

— Le Grand, zei Bill Bartens nu, met ernstige stem, ik heb lak aan dat gedaas van Rosa over Communisme en socialisatie en zoo, maar nou vind ik toch, dat je de armen wel wat erg in den hoek duwt.

Door deze opmerking verrast, keken de anderen den directeur oplettend aan, om niets van zijn antwoord te verzuimen.

— Deze kwaal van de arbeiders gaat me net zoo min aan, als hun andere kwalen, zei hij zacht. Ze hebben een ganschen staat in den staat gesticht, om zich door kwakzalvers „maatschappelijk” te laten behandelen. Misschien, indien ik als Saul onder diè profeten verscheen, zouden ze me steenigen.

EEUWIG LICHT.

De eerste klasse patiënten en Francine overlaadden bijna den luxe-auto met bloemen en lieten ternauwernood een klein zitplaatsje vrij, voor Milders. Toen hij eindelijk, onder het zilveren juichen der klok, het Brokkenhuis uit kwam, om naar het station te rijden, namen de vrouwen hem letterlijk in haar armen en omhelsden en liefkoosden hem als een baby.

— Maar 'm maar niet stuk, jullie verkreukelt hem heelemaal! riep Van Gesteren.

Maar, zijn stem had gansch anderen klank, toen hij hem, onder stevigen handdruk, toefluisterde:

— Het beste, het allerbeste kerel.... en tot weerziens.

In den auto gezeten moest hij nog vele bloemen aannemen en ze, zoo goed en kwaad als het ging, een plaats geven. Al zijn vrienden der eerste klasse en de meeste beambten omringden hem nog eens, drukten zijn hand en uitten hun beste wenschen.

Toen hij ten laatste wegreed, onder het hartelijk vaarwel juichen, lachten zijn oogen hun een blijden en gelukkigen afscheidsgroet toe en wuifde zijn hand naar het venster, waarachter hij le Grand vermoedde. De vrienden gingen langzaam uiteen, sommigen naar hun kamer, anderen voor een wandeling door de hei. Ze zochten elkaar dien dag opzettelijk niet meer, om niet over hun vertrokken vriend te hoeven praten, maar in stilte aan hem te kunnen denken.

Milders' plaats in de eerste klasse werd ingenomen door den kleinen man met den blauwen bril en den grooten bochel. Hij stelde zich voor als Bernard Meulstra. Rosa legde bijna onmiddellijk beslag op hem, wyl Bill Bartens zich nu permanent aan haar gepraat onttrok en toen werd hij haar conversatie-genoot. Tegenover haar fanatieke praterij over com-

munisme en socialisatie stelde hij zijn propaganda voor de „vrije gedachte” en tegen den „godsdiensdwang”.

Nu hij zijn hobby zoo onvoorzichtig openbaarde, viel hij regelrecht in handen van Van Gesteren, die hem, tot hijzelf 't Brokkenhuis verliet, er onverpoosd tusschen nam. Hij had zich, na Milders' vertrek, geassocieerd met Wonnie Barzilay, tot het uithalen van grappen en streken ten koste der andere patiënten en vond in Meulstra een uiterst geschikt sujet.

Soms deed Barrèl met hen mee en dan organiseerden ze specialiteitenvoorstellingen, waarin ze Rosa en Meulstra de hoofdrollen gaven, onder voorwendsel dat het een openbaar debat betrof. Maar meestal zonderde hij zich van zijn vrienden af.

Dan fietste hij in zijn eentje, wandelde, of bestudeerde het leven en de psyche der patiënten in de derde en tweede klasse. Echter te fiets, in de hei of in de klassen, trof hij nu eens dezen, dan genen eerste-klasser; daaruit begreep hij dat allen, door eenderen drang tot waarnemen en weten gedrongen als hij, den zelfden weg gingen. Allen, zoowel de verstrooide Roosbergen als de fanatiekers en de grappenmakers.

Die drang noopte hem ook tot gesprekken met le Grand over de zeden en verhoudingen in de oude wereld, welke nu spoedig weer de *zijne* zou zijn. En meestal voerde een gesprek met den directeur hem in een toestand waarin hij alles *anders* zag dan het was of kon zijn en waarin hij dat vreemde en nieuwe gebeuren meeleeftde.

Eens, als gevolg van een discussie over de mogelijkheid van waren- en arbeidsbezuiniging, liep hij plotseling door een mijnstreek. Maar het was er *anders* dan hij er ooit een had gezien.

Er werkten groote diepte-boren die, in de ondergrondsche gangen bestuurd, de kolen uit de aarde losmaakten. Elevatoren zogen de losgemaakte kolen naar boven en stortten ze in monorail-treinen, die hoog boven den grond op kabels liepen. De draadloos gedreven treinen reden naar de nabijgelegen enorme centrales en losten hun inhoud in de reservoires.

Barrèl daalde met de lift, en liep door onderaardsche zalen en gangen naar een plek waar een boor en een elevator werkten. Eén oogenblik praatte hij met den man die er de dan diens taak over, alsof hij die bezigheid al jaren lang had verricht.

Na eenige uren rees hij weer naar de oppervlakte en wandelde naar de centrales, om bij de groote dynamo's te droomen, zooals hij vroeger deed bij de werken der groote dichters.

De gansche mijnstreek met haar grootsche geruischlooswerkende elevatoren en boren, haar kolossale centrales en roetvrije schoorsteenen, automatische monorail-treinen en gemis van zwaren menschen-arbeid, leek hem een machtig epos, gedicht en gesticht door geslachten van denkers en werkers, om de Menschheid van arbeidsdwang vrij te maken.

De stroom, die in deze centrales werd opgewekt, gaf aan millioenen menschen, die woonden in honderden „sferen”, licht, warmte en beweegkracht voor alle doeleinden. Het kabelnet, dat van deze fabrieken uit door het gansche land was geweven, maakte het vervoer der kolen van de mijn naar de verblijfplaatsen overbodig.

De stookovens verhitten ook het electrisch opgepompt water, dat door buisleidingen naar de huizen en steden der Menschheid werd gevoerd, om die op temperatuur te houden.

In de sferen der Menschheid genoot Barrèl onbeperkte gastvrijheid. Bij voorkeur verbleef hij in de met glazen koepels

overdekte stedehuizen, die zijn liefde hadden om de zachte, gelijkmatige temperatuur, welke er 's winters werd bereikt door de warmwater-fonteinen. En intens genoot hij, als bij avond de koepel zijn machtig licht over de gansche stad uitgoot en daardoor elke plaatselijke verlichting overbodig deed zijn.

Den eersten winternacht, dat hij in den schijn van dien grooten reflector wandelde, ontmoette hij Roosbergen. Dat was in de sfeer der bejaarden. De verstrooide geleerde had een opgewekte bui en samen lachten ze hartelijk om de wereld, waar in elke woonkamer een lamp en kachel brandden, zonder dat het er naar waarheid ooit licht en warm was.

Een anderen keer bevond hij zich, op een zomernamiddag, onverwacht in de sfeer der wevers. Dat was na een gesprek met le Grand, over het opvangen en bewaren van zonlicht.

Ze liepen tezamen door de grootsche werkhallen en nu, schoon de uren verstreken, behield het zonlicht zijn volle kracht. De tijdnaalden wezen eindelijk het middernachtsuur aan en nog scheen de zon met volle helderheid.

Toen hij, van verbazing sprakeloos, le Grand vragend aankeek, bemerkte hij dat deze guitig lachte.

— Le Grand! riep hij dan, is het mogelijk een eeuwige natuurwet te veranderen? Heeft de nacht afgedaan en kan het niet meer donker worden?

— Zeker kàn het, maar niet vóórdát wij het licht willen missen. Heb nog een kwartier geduld, dan laten we den nacht vallen.

Barrèl haalde de schouders op, als docht hem die aankondiging nu ongerijmd. Maar na korte poos klonken melodieuze bellen en daarna viel plotseling schaduw over de stad, als had de nacht zijn afsluiting overweldigd en verbroken.

— Hé! dat is duivelsmacht! riep hij.

In den ochtend reed hij in een luchtwagentje onder den koepel en zag toen dat deze bestond uit een dubbelen glazen wand. Tusschen de beide wanden waren, op gelijken afstand van elkaar, glazen bakken aangebracht, welke onderling contact hadden door middel van electriche leidingen.

Le Grand legde hem uit hoe de bakken de zonnestralen opvingen en bewaarden om, na den hoogsten stand der zon, haar verminderend licht gelijkelijk aan te vullen en op volle sterkte te houden. Bij volle capaciteit der installatie kon op die wijze een koepelstad tot middernacht van het zonlicht profiteeren, als het op zekeren afstand al nacht-duister was.

Het licht werd gedooft door opheffing van het onderling contact der bakken. Doch, als de nacht koel dreigde te worden, of als er om andere redenen behoefte was aan zonnewarmte, dan kon het overschot der gecomprimeerde stralen naar de warmte-reservoirs worden geleid.

Nu was hij wijzer geworden en sprak, in *normalen toestand*, niet meer tegen Roosbergen of le Grand over de gezamenlijke wandelingen of het tezamen geziene. Hij leerde de uitingen van dat Nieuwe Leven te zien als projectie-beelden, aan den horizon der oneindige verbeelding geworpen, door de machtige, suggereerende visie van den directeur.

Meestal ontwaakte hij op zijn divan en soms in een dak-priëel. Eens klopte Meulstra, kort na het ontwaken, bij hem aan en vroeg hem opheldering over een vreemd, met hèm tezamen gezien tafereel.

Hij was verbaasd en maakte zich met een enkel woord van het gesprek af. Maar nadat Meulstra weer gegaan was, bleef hij ontroerd, het hoofd in de handen geleund, zitten en peinsde.

Nee, dat waarop de man met den blauwen bril zinspeelde, had hij niet met hèm gezien, maar met Milders. Daarom sprak hij er liever niet over met anderen.

Maar nu begreep hij, wáárom de oudere patiënten hem nooit hadden geantwoord op *zijn* vragen. Zij hadden zich, zooals hij nu, verbonden gevoeld met hen die verder waren gegaan. Hun weten, zooals nu het zijne, duldde geen terugblik.

Niet in peinzen op wat verleden was, maar in uitzien naar het komende, moet de geest van den zich vernieuwendenden mensch zijn gericht. En toen, na Laura's vertrek, het devote nonnetje in de eerste klasse kwam en zij hem het lange, geestdriftige verhaal deed van een ideaal-kinderhuis, gaapte hij zoo sterk, dat ze hem een dag lang ontweek. Die kinderhuizen had hij gezien en hij wist dat ze komen zouden. Maar er viel voor hem nog veel meer te onderzoeken, vóór hij geschikt was om de oude wereld weer in te gaan. Daarom mocht zijn brein niet verwijlen bij het verledene en reeds-geziene.

ZOENOFFER.

Wonnie Barzilay vertrok en kort na haar, Bill Bartens. Patiënten uit de tweede klasse namen hun plaats in en kwamen onder den invloed der eigenaardige sfeer van de eerste klasse. Toen ze nauwelijks gemeenzaam waren met de oudere patiënten, vertrokken diè voor goed en kwamen ook voor hen gasten uit de tweede klasse.

Barrèl volgde het voorbeeld zijner vertrokken vrienden en was vriendelijk en in alle opzichten tegemoetkomend jegens de nieuwe gasten. Hij wandelde en schaakte met ze en organiseerde, met de grappenmakers onder hen, vermakelijke bijeenkomsten. Wijn er in plaats van Rosa Wittewyn geen andere extremist was gekomen en Roosbergen zich gedurende de laatste dagen van zijn verblijf bijna voortdurend schuilhield, botsten thans niet meer uiterste meeningen tegen elkaar en joegen de debatten niet zoo hoog op als vroeger.

Toen eindelijk Gerda Vorello en Roosbergen 't Brokkenhuis verlieten, wist Barrèl dat nu ook spoedig zijn dag zou komen. Het bewustzijn daarvan maakte hem zóó stil, dat hij slechts kort, hoewel hartelijk, van zijn vrienden afscheid nam.

Hij zocht eenige boeken uit de bibliotheek en maakte het zich gemakkelijk, in een dakprieel. Toch las hij niet, maar peinsde in de boeken, om zich in zijn gevoel van verlatenheid niet te verliezen. Want hij wilde zich niet eenzaam voelen om het vertrek van zijn oude vrienden, en in de nieuwere patiënten evengoed zijn geestverwanten zien.

Toen hij er een poosje zat, kwam Henny Erffman bij hem. Zij was het meisje dat hij in de tweede klasse, in gedachten, het Devote Nonnetje had genoemd; nu ging hij veel met haar om, méér dan met een der anderen.

— Zit je te kniezen? plaagde ze. Of, stoor ik je soms in je studie.

— Ik knies niet, antwoordde hij zacht. Ik wou wat lezen, maar het wil niet.

Ze kwam naast hem staan en legde haar hand op zijn schouder.

— Je màg je nou niet gaan afzonderen en eenzaam voelen, omdat je laatste oude vrienden zijn heengegaan, Lous. Je mag je niet verstoppén in een stil priëel, alsof wij géén recht op jou hebben en alsof wij niet evengoed je vrienden zijn.

Meulstra en ik en de anderen hebben wel bemerkt, dat het afscheid je vanmorgen erg aangreep. Is nù meteen al je vreugde, geluk en geloof verdwenen?

Hij keek haar met glinsterend-vochtige oogen aan.

— Het is geen eenzaamheid Henny en ook geen ongelooft.

— Verdriet dan soms, of ongeduld? Ze keek hem quasi-verontwaardigd aan en dreigde schalks met den vinger. Duurt je den tijd, dien je met ons samen moet zijn, te lang?

— Nee Henny.

— Wat is het dàn? Je bent toch hoop ik niet verliefd op 'me.

Hij schudde stil het hoofd en keek haar ernstig aan.

— Ik wil, zei hij dan langzaam, maar ik kan niet. Ik weet dat ik zal moeten werken, dat mijn leven voortaan niet meer zoo leeg mag zijn als het vroeger was en.... wàt moet ik doen?

— Kom, zei ze aanmoedigend en afkeurend tegelijk, ik heb je heel anders gekend, gisteren zelfs nog. Je *weet*, en het leeft immers in je, dat hij die wéét ook kàn. Jij bent nu onze mentor; hoe durf je dus down en klein te zijn?

Hij lachte haar dankbaar toe.

— Zie me niet zwarter dan ik ben, lieve meid. Ik za mijn deel opeischen en het volbrengen, maar....

— *Géén maar*. Denk aan de anderen, aan hen die je voor-
gingen, kijk naar hèn, maar hùn blijmoedigheid, naar den
lust en de energie, waarmee zij het oude leven weer ingingen.

— Zij allen hebben in hun vroeger leven gewerkt, *ik* alleen
heb mijn tijd in niets verdaan en geparasiteerd. Ik heb ver-
zuimd, mijn krachten te trainen door arbeid.

— Gerda en Laura hebben het leven toch ook nooit anders
dan in ijdelheid en vermaak doorgebracht.

— Zij hadden, voor ze van hier gingen, een vast plan,
Henny. Ze gaan tezamen een Huis oprichten voor jonge,
ongehuwde moeders, om haar kinderen op te voeden voor de
gemeenschap. Dat is ièts.

Wat is dàt? Schreeuwt er iemand?

Uit de richting der lift drong gejoel van luide stemmen
tot hen door. Zij liepen naar den ingang van het priël.

Een vrouw sprong uit de cabine en vluchtte over het dak.
Ze werd achtervolgd door den man, dien Barrèl herkende als
de reus der tweede klasse.

— Sitoeri! Sitoeri! schreeuwde hij haar na, met overslaan-
de stem.

Ze wachtte tot hij haar had ingehaald en gilde dan, als
spoog ze hem haar verachting in het gezicht:

— Simpel! Simpel!

— Ze zijn tweede klassers, flusterde Barrèl.

Hij stond nu voor het priël en Henny leunde met den arm
op zijn schouder.

Toen de reus de vrouw had ingehaald, wierp hij haar op
het grint en boog zich over haar heen. Doch ze sprong op, hem
met fermem duw afwerend en vluchtte opnieuw.

— Maar dat is immers tegen de wet, die vrouw handelt
regelrecht tegen de Brokkenhuis-wet in! riep Barrèl, veront-
waardigd.

— Ze is gek, zei Henny, boos. Waarom weigert die malloot? Ze moèt willen, met iedereen en op ieder moment. Wat doet ze anders in de tweede klasse?

Ze spraken snel, wyl het gebeuren zich haastig afspeelde. De vrouw rende hen nu voorbij, gevolgd door den man. Hij tastte naar haar, greep mis en trok toen Henny ruw naar zich toe.

— Blijf af, laat haar los! schreeuwde Barrèl ontzet. Zij is eerste klasser en je måg haar niet aanraken. Je zondigt tegen de wet van 't Brokkenhuis.

Hij trachtte Henny te bevrijden, maar was niet opgewassen tegen de woedende kracht van den reus. Deze rukte het meisje los, maar Barrèl vatte een harer armen.

— Wat kan mij je wet bommen! schreeuwde de uitzinnige man. Ze moèt luisteren.

Caroline was tot haar negentiende jaar op een kostschool. . . , ratelde hij vlug achter elkaar.

Intusschen trok hij met een hand aan Barrèl's arm, die Henny vasthiel.

— Kerel, je bent heelemaal in de war! riep Barrèl in wanhoop. Verdorie, waar zit le Grand nou? Jij bent tweede klasser en die geschiedenis-vertellerij komt alleen in de derde klasse te pas.

— Duizend baksteen, wat kan jou dat nou schelen! Sitoeri, Sitoeri! Laat die meid los, zeg ik je! Sitoeri!

— Nee, nee, je bent abuis. Jij moet haar laten gaan.

— Ik moèt haar hebben en ik zàl haar hebben! brulde de reus. Sitoeri!

Met een kniebeweging wipte hij Henny's beenen opzij. Ze wankelde en viel op den grond. Op dat zelfde moment plofte zijn vuist op Barrèl's borst en stortte hijzelf op Henny neer. Hij scheurde haar jurk.

— Ginkoetsj! Ginkoetsj! Ginko-Foeri-Foetisch! gilde het plotseling in de verte.

Uit de lift-cabine kwam een groote, slanke vrouw gesprongen, geheel naakt. In weinig tellen was ze bij den reus en rukte hem van Henny af. Dan slingerde ze haar lange armen om zijn lijf en wierp zich met hem op het dakgrint.

— Ik, ik, ik! schreeuwde ze. Neem mij! Ginkoetsj, Ginkoetsj, Ginkoetsj!

Henny was nu vrij. Barrèl trachtte haar op te tillen, maar was zoo ontroerd, dat hij de kracht ertoe miste.

— De heele boel is in de war, de heele, heele boel loopt mis! riep hij in vertwijfeling. Deze vrouw is derde klasser en ze wil nou al hebben dat die man haar neemt. Ze loopt de methode vooruit, ze wil voor haar beurt.

En die man, die wil nog steeds zijn geschiedenis vertellen, hoewel hij allang in de tweede klasse is. Hij moest zijn verdriet al vergeten zijn, volgens de methode.

Juffrouw, beste meid, je vergist je, je vergist je, zei hij tegen de lange, naakte vrouw. Laat dien man gaan, het is je tijd nog niet. Je bent derde klasser.

Een lamme, lamme boel, jammerde hij, waar blijft le Grand nou toch.

— Leg niet te bazelen als een ouwe theetante, brulde de reus verwoed. Trek liever dat verwenschte wijf onder me vandaan. Ze heeft handen van ijzer en gloeit als een oven!

Niettegenstaande hij boven lag, was hij geheel in haar macht. Haar armen omklemden zijn hals als slingerplanten.

— Moet je maar willen, moet je me maar nemen! krijschte ze. Ginkoetsj! Ginkoetsj!

— Naakt, naakt, naakt!

Verbluft keek Barrèl achter zich. Nu kwam uit de lift een kleine man aanrennen, ongekleed. Een groote, blauwe bril hing

onverschillig over zijn neus; zijn rechterschouder torste een enorm uitwas.

— Maar dat is Meulstra, prevelde Barrèl angstig. Wàt is er toch voorgevallen? Is er revolutie in 't Brokkenhuis, of is de boel door elkaar geloopt als een bedorven ei?

Meulstra, goeie jongen, bezin je! riep hij ontzet, toen de bochel zijn naakt lichaam wilde wringen tusschen den reus en de naakte vrouw. Jij bent *eerste klasser*. Jij moet weten dat het dwaas is, een vrouw aan een ander te ontnemen.

Toon je waardig tegenover deze stumpers. Vraag Henny, zij wil graag met je zijn, als je haar verlangt.

Bij dien dringenden raad, met zoo ernstige stem geuit, keek Meulstra op en zag Barrèl een oogenblik aan met een glans van herinnering op het gelaat. Het leek zelfs, als wilde hij groeten. Doch, het bewustzijn verdween weer even snel. De glans vervaagde; een schaduw van twijfel en angst, ja van wanhoop trok langs zijn oogen, verdoftte ze.

— Simpel! Sitoeri! Ginkoetsj! schreeuwde hij ontzet. Hij sprong overeind en trok de naakte vrouw zóó fel aan haar haar, dat ze, rauw gillend van pijn, den reus vrijliet.

Deze gaf haar nu een geweldigen schop en rende voort. Op datzelfde moment stortte Meulstra zich op de naakte vrouw.

Barrèl, nog steeds onder den indruk van Meulstra's plotselingen overgang, keek nu naar hem, zonder volkomen bewust te zijn van wat er gebeurde.

Dan, deed hem een plotselinge ruk aan zijn arm opschrikken uit zijn peinzerij.

— Lous gauw, gauw! gilte Henny. Er gebeurt iets, gauw. . .

Instinctief grepen ze elkaar's hand en holden tezamen de reus achterna, die in ontembare drift voortrende. Hij scheen met opzet priëlen te mijden en slechts oog te hebben voor een bepaald doel; het dakeind.

Al loopend begrepen zij wat hun te doen stond. Ze moesten hem achterhalen en vasthouden, zij het tegen zijn wil, ongezien zijn kracht en woede, om zijn opzet te verhinderen.

Echter was hij hun reeds een eind voor en bleek niet in het minst vermoeid. Dus liepen ze al sneller en sneller, elkaar aanvurend met woorden van angst en wanhoop.

Eindelijk kwam, uit een priël, le Grand hun tegemoet. Hij wuifde kalmeerend met de hand.

— Waarom zoo haastig, waarom zoo haastig? riep hij, toen ze hem naderden. Wacht eens even.

— Le Grand.... hoe kan je 't gedoogen.... hoe kan je er zoo kalm onder zijn! riep Barrèl hijgend, zonder zijn vaart te verminderen. Die man.... die man....

Henny's handgreep verzwakte, ze liet los. Even liep ze door de snelheid voort, dan zakte ze op de knieën.

— Lous, ik.... kan niet meer, zuchtte ze klagend. Loop, red hem.

De reus had bijna de borstwering bereikt. Barrèl sprong nu plotseling en greep naar hem, doch miste. Hij struikelde. Een seconde later wipte de reus met een salte mortale over de borstwering heen.

Barrèl had zich aanstonds weer opgericht, doch de schrik verstijfde een oogenblik zijn tong en zijn beenen. Dan, onder luiden kreet, liep hij naar de kanteeling en boog zich er over heen.

De reus was op het terras gevallen. Door de snelheid van zijn zwaar lichaam was zijn hoofd op de harde tegels stuk geslagen.

De golf van ontroering, door Barrèl's wezen trillend, joeg felle woorden naar zijn mond.

— Le Grand, kijk nu naar het resultaat van jouw Brok-

kenhuis-systeem! riep hij ontzet. Hoè is het mogelijk dat je er zoo kalm onder blijft. Arme, arme kerel.

— Het noodlot, vriend, niets dan het noodlot, antwoordde de directeur, berustend. Ik had er dagenlang een voorgevoel van. Ik wist dat er iets moest gebeuren, maar de dag en de persoon bleven me tot op dit oogenblik onbekend.

— Hoe is 't mogelijk, hoè is 't mogelijk, herhaalde Barrèl, nog steeds onder den indruk, doch nu met zachter stem.

— 'tIs tè lang goed gegaan, dat is de kwestie. Als het lang achtereen op rolletjes gaat, moèt er immers eens iets in de contramine zijn. Wat wou je dàn? Mijn Brokkenhuis is immers geen bovennatuurlijke instelling, is toch niet verheven boven menschelijke feilbaarheid. Een dissonant, anders niet; een dissonant, na langdurige harmonie.

— Een dissonant noem je den geweladigen dood van een gezonden jongen man? Eén dissonant? Maar denk je dan dat dit geval op zichzelf staat? De heele boel, je heele Brokkenhuis is in de war. Die man was *tweede* klasser en toch wou hij Henny zijn geschiedenis opdringen. Noem je dàt ook van weinig belang? En een vrouw uit de *derde* klasse verlangde, eischte dat hij haar zou nemen. Uit de *derde* klasse. Oók maar een dissonant?

Maar het allerergste komt nog. Meulstra, uit de *eerste* klasse, kwam naakt, *naakt* op dak en hij schreeuwde: Naakt! Naakt!

Vin-je dat niet verschrikkelijk, een *eerste* klasser *die* „naakt” roept en een vrouw aan een ander tracht te ontnemen? Is dat niet het volledig fiasco van je systeem, de ondergang van 't Brokkenhuis?

Le Grand glimlachte stil, bij Barrèl's heftig betoog. Toen hij was uitgesproken, nam hij zijn arm en wandelde met hem voort, om hem te kalmeeren.

— Niets is „verschrikkelijk”, niets is ook maar *ongewoon*, in mijn Brokkenhuis, zei hij met nadruk.

Al wat er gebeurt, moèt gebeuren; ook wat zooveen geschiedde, behoort bij mijn systeem. Je herinnert je wellicht, dat ik je den eersten dag al zei: *Verbaas je over niets*.

— Over niets? Ook niet over dien armen drommel, wiens hersenen aan het terras kleven, wiens oogen door geen vriend gesloten worden. . . . ?

— Je wordt romantisch, dat is een teeken dat je het gebeurde al meer op een afstand gaat zien. Wat onze vriend aangaat, die ligt al op ons zachtste bed en heeft reeds zijn beste vrienden bij zich. Méér zou zelfs de gansche oude wereld niet voor hem kunnen doen.

Maar op mijn woord, dit moèt geschieden. Tracht zijn dood te zien als een vrijwillig offer voor het behoud van 't Brokkenhuis. Hij is de afwijking, welke de norm demonstreert.

Ik heb vanmorgen een mand Heidseck ontvangen. Loop even mee, dan zullen we hem samen keuren.

In het privé-kantoor van den directeur dronken ze een glas wijn. Barrèl bedankte voor een tweede, doch accepteerde een Manilla.

Nu, als weggezonden in le Grand's easy-chair, voelde hij de ontroering, welke hem zoo sterk had bevangen, verminderen en weldra van hem gaan. In de plaats er van groeide een plan in hem, snel en vast van vorm, tot het bewust in hem leefde als het astrale beeld van een daad.

Hij bekeek zijn sigaar, deed een sterken haal en blies vol-daan een dikke rookwolk uit. Dan zag hij den directeur met vasten blik aan.

— Le Grand, zei hij met overtuiging in zijn stem, morgen vertrek ik.

De directeur schudde het hoofd.

— Dat lijkt me niet erg verstandig. Waarom zou je om een paar dagen eerder vrij te zijn, de risico van algeheele mislukking wagen. Blijf je tijd uit, dan ben je zeker van je genezing, als je vertrekt.

— Ik weet dat mijn tijd nog niet om is, maar toch ga ik. Ik ga, mijn plan staat vast.

— Barrèl, bedenk je terdege en beschik niet over den dag voordat hij daar is. Vóór je tijd wegloopen kenteekeent wantrouwen en ongeloof en dat wreekt zich later aan jezelf.

— Er is geen wantrouwen in mij tegen jou, zei hij met overtuiging. En, nog altijd geloof ik in 't Brokkenhuis.

Maar juist om dat geloof te behouden als een zeker bezit wil ik morgen al van hier. Als ik nog maar één zoo'n geval als vandaag moest meemaken, zou de twijfel mij aangrijpen en diep in me vreten.

— Waarom twijfelen?

— Maar le Grand. Een zelfmoord, een zelfmoord in 't Brokkenhuis.

— Eén in mijn huis, tegen tienduizenden in de *Wereld*. Is dat een argument? Weegt die eene zelfmoord zwaarder dan mijn honderde genezingen? Dat kan jou geen ernst zijn, Barrèl. Dus, luister naar mijn raad, blijf die vier dagen in 't Huis.

Ik neem aan dat je je door en door gezond van lichaam en vrij van geest voelt en nu trappelt van ongeduld, om het tegen de *wereld-moraal* op te nemen. Misschien óók, voel je intuïtief vrees voor een herhaling van dat incident en wil je die ontloopen. Toch, tòch bezweer ik je, blijf hier, bedwing je ongeduld, dring die vrees terug. Geloof mij, het wreekt zich, hoè dan ook.

— Ik ga, ik ga morgen, zei Barrèl, met zachte, maar besliste stem.

Ik geloof in jou en in je kennis; maar, de drang in mij, die me zegt te gaan, is *sterker*. Blijf mijn vriend, le Grand, maar probeer niet, me van een vast voornemen af te brengen.

Le Grand zag hem met toegevend en glimlach aan.

— Kan het je dan absoluut niets schelen dat jouw plotse-
ling vertrek mijn Huis in disorde brengt? vroeg hij ten laatste.
Zonder jou is mijn eerste klasse vier dagen lang incompleet.
Indien ik me gedrongen voel haar aan te vullen met een
patiënt uit de tweede klasse, dan breng ik er een onrijp element
in, terwijl ik tegelijk de gansche tweede erdoor achteruit zet.

Is je dat werkelijk totaal onverschillig?

— Le Grand, antwoordde Barrèl rustig. Dat mag voor jou
toch geen overweging zijn. Of, zou jij je soms verbazen over
iets, wat in 't Brokkenhuis voorviel?

DE WEG DER GENEZEN PATIENTEN.

Barrèl woude zich warm, doch kon niet slapen. Hij telde van één tot twintig en terug en daarna nòg eens, doch langzamer. Den derden keer telde hij zóó langzaam dat hij er uit verveling mee ophield.

Hij stond op en maakte licht, om wat te lezen. Maar de gedachte aan zijn vertrek, den volgenden dag, dwarrelde door zijn brein en maakte het hem onmogelijk, het gelezene te verwerken. Hij legde het boek neer en stak een sigaret aan.

Dan drong een zacht kuchen tot hem door. Hij luisterde opmerkzaam; het kuchen ging over in hoesten. Iemand deed dat blijkbaar om zijn aandacht te trekken.

Dat provoceerend geluid herinnerde hem aan zijn eersten nacht in 't Huis, toen Bella Mooreveen hem door geschreeuw in haar kamer lokte, om hem te noodzaken naar haar geschiedenis te luisteren.

— Wonnie, Wonnie! riep hij half-luid.

Dan, glimlachte hij. Wonnie kòn het immers niet zijn, want ze was niet meer in 't Brokkenhuis. In die kamer sliep nu Henny.

Haar kinderachtige truc maakte hem vroolijk en om te plagen, wilde hij haar in den waan laten dat hij sliep. Maar, een oogenblik later klopte hij aan haar deur.

— Come in! riep ze. Ze zat in bed, klaar wakker, en lachte hem toe. Ik heb heel nog niet geslapen en had er een vermoeden van dat jij ook wakker lag. Kom bij mij babbelen, en breng de sigaretten mee.

Dat deed hij. Spoedig zaten zij naast elkaar, knie aan knie, een gedreven koperen aschbak tusschen hen in, te praten en te rooken.

Toen le Grand mij vertelde dat je morgenochtend al wou

vertrekken, vond ik je onuitstaanbaar en vreeselijk flauw. Maar nu je den laatsten nacht bij mij komt, vind ik je toch weer echt lief.

Haar boudeerend spreken deed Barrèl glimlachen. Schoon dit meisje bijna even lang in 't Brokkenhuis was als hij, scheen zij zóó weinig veranderd, dat een schijnbare voorkeur boven anderen haar al plezier deed.

Bleef de vrouw dan tenslotte altijd die ze was en zou ze dan nooit leeren verder te zien dan haar eigen ik-je? Was ze dan eigenlijk wel geschikt en ontvankelijk voor de Brokkenhuis-kuur?

— Hoe laat zou het zijn? vroeg hij, na een gesprek over het leven dat hem wachtte. Dan, bemerkte hij een klok, tegenover het bed. 't Is pas vijf uur. Wou jij nog wat slapen?

— Nee-ee. Wat wou jij?

— Er uit. Loopen, wandelen. Ga mee.

Ze deden eenige kleeën aan en gingen met de lift naar het dak.

De nacht was voorbij. Grijze nevel hing nu over de hei, welke, zilver-bedauwd, een onafzienbaar meer leek, effen van tint en van geruischloosheid.

Ze ademden de scherpe, gezonde lucht in en grepen elkaars arm, om intiem te wandelen. Zoo gingen ze de plek langs, waar Barrèl had gezeten, toen le Grand de geschiedenis van Ginko-Foerie-Foetisch vertelde.

Hij dacht er nu aan. Dat was nauwelijks drie maanden geleden En nù . . .

Hij zag de brandladder, waarlangs hij met de derde klasse was afgedaald, voor den nachtelijken tocht door de hei. Herinneringen aan dien nacht welden uit de diepte van zijn onderbewustzijn op, naar den spiegel van zijn brein; de vreemde boschdroom, de uitbarsting en de razende vlucht naar 't Huis.

Aan de kanteeling bleven ze staan. Barrèl keek nu over de sloot en het hek, in de diepte der hei en dacht aan den middag dat Milders hem achtervolgde en op den grond wierp. Toen had hij hem, de knieën in zijn borst duwend, gedwongen naar zijn geschiedenis te luisteren.

Henny zag hem peinzen en dacht dat hij, evenals zij, moest denken aan den reus, die hier zijn doodssprong had gedaan. Ze nam weer zijn arm, om met hem weg te gaan van die noodlottige plek.

Nu wandelden ze weer zwijgend, ieder voor zich herinneringen opdiepend, tot vergelijking met het heden. Bij den hoektoren, waarin de zilveren klok hing, bleef Barrèl weer staan, zij arm om haar middel. Hij tuurde in de verte, den troosteloozen weg langs, welken hij was gereden toen hij naar 't Brokkenhuis ging. Nu zag hij ook, vaag door nevelen heen, den omgevallen boom, waarop dien dag Bella Mooreveen en Roosbergen zaten en hij herinnerde zich, den directeur te hebben gevraagd of er een krankzinnigengesticht in de buurt was. Le Grand had hem daarop verteld van het dwangbuis, de koude baden en de kamferkuur.

Toen was hij bijna het oude koetsje uitgesprongen, om weer naar huis te gaan.

En nu.

Over weinige uren zou hij voor goed vertrekken. Weliswaar eenige dagen te vroeg, maar dat hield hem niet terug. Hij voelde zich bereid en geschikt, het oude leven weer in te gaan, niettegenstaande hij enkele dagen geleden had verlangd, zijn verblijf voor goed in 't Brokkenhuis te kunnen houden.

— Waaraan denk jij nu? vroeg Henny zacht en tikte op zijn hand. Je oogen schitteren, en je gezicht glanst, alsof je in volle zon loopt, in de sfeer van het geluk.

— Ik? zei hij verlegen.

— Ja jij. En je mond lacht als van een moeder die haar baby kust.

— Ik?

Hij was zich er niet van bewust en keek haar vragend aan. Toen zag hij in haar oogen de schittering, op haar gezicht den glans, om haar mond den lach waarvan ze gesproken had.

Hij voelde haar geluk door zichzelf gaan en dacht nu, dat zij het evenzoo voelde. Maar dat zegde hij niet; hij keerde zich naar het Oosten.

Uit de diepte van den horizon rees een rossig-gouden gloed op. En in dien gloed zag hij beelden en vormen, feiten en daden.

— Henny? vroeg hij.

— Ja?

— Zie jij het ook?

— De zon? Ja ik zie haar. De dag gloort, de lentedag, jouw afscheidsdag.

— Zie je niets anders, Henny?

— Zie jij iets? Wàt zie je?

— Zon-opgang, dageraad, den nieuwen dag. Nieuwe menschen en nieuw leven. Nieuwe volken in nieuwe verblijven.

Henny?

— Ja?

— Hoop jij ook, geloof jij ook, dat de dag van het Nieuwe Leven gloort? Zie jij ook dien dag komen, dat géén man zijn kostbaarste energie en innigste zielssterkte hoeft te offeren, te verkrachten, terwille van een vrouw, wier uiterlijkheid zijn zinnen prikkelt? De dag, dat ièdere vrouw met èlken man kan één zijn, zonder dat een van beiden er zelfs maar het begin van een geestdoodende omstrengeling in hoeft te zien?

Ik zie nu. . . .

— Wat zie je?

— Ik zie Verlangen mijn lichaam ontzweven, naar de verre stad en ikzelf zweef het achterna.

Ik volg het spoor van mijn Verlangen en passeer elke plek, waar het heeft verwijld.

Ik *ben* waar het *was* en bereik de plaats waar het is, op het moment dat het die verlaat.

Steeds is het mij, als kan ik het grijpen, want het zweeft heel even voor me uit; feitelijk zijn we één, mijn Verlangen en Ik.

En toch, kom ik steeds te laat, want het is er niet meer, als *ik* daar ben.

Henny, ik verlang zoo onuitsprekelijk naar mijn Verlangen.

Ze ontbeten op Henny's kamer en namen daar ook afscheid van elkaar. Daarna zocht hij le Grand op, in zijn privé-kantoor.

De directeur kwam hem met uitgestoken hand tegemoet.

— Over een uur vertrek je, zei hij. In de stad wacht je auto je aan het station en Stien weet al, dat je vandaag niemand ontvangen kan.

Barrèl was verrast door die blijken van attentie. Hijzelf had nog niet eens aan die bijkomstigheden gedacht.

Nu vertelde le Grand hem allerlei bijzonderheden uit het leven van vroegere patiënten en besprak de laatste politieke en algemeene nieuwtjes. Barrèl luisterde slechts, maakte nu en dan een ondergeschikte opmerking en nipte aan een glas champagne, dat le Grand had ingeschonken.

Een sigaar?

— Dank je, ik rook liever niet, zei hij, met stille stem. Ik

kàn niet rooken, nu ik zooveel tegelijk moet verwerken. En, ik moet je een bekentenis doen.

Ik heb je destijds niet geloofd, ja uitgelachen. Je Huis, je optreden leek me een flauwe, ellendige grap en je voorspelling.... hansworsterij.

Maar, ze is toch uitgekomen. Ik ben nu genezen.... zoo meteen ga ik naar huis terug.

Ja, ik ben genezen. Nu denk ik aan Pia, zooals ik aan honderd andere, mij vrijwel vreemde, vrouwen denk. En, ik kan over alle vrouwen denken zooals ik vroeger dacht, dat mij alleen ten opzichte van Pia mogelijk was.

Ik bèn dus genezen.

Le Grand zweeg.

Ik bèn immers, genezen, nietwaar le Grand? vroeg hij met nadruk.

De directeur zag hem aan, met zijn groote, milde oogen, waarin wijsheid en goedheid glansden.

— Je gaat vier dagen te vroeg heen, beste vriend.

— Kom, wat zou dàt nou, stoof Barrèl op. Dan, lachte hij luid en helder, zooals hij in zijn jongensjaren had gekund.

Loop rond, wil jij nou den pessimist poseeren. Ik vlieg er toch niet in; nee, nee, je fopt me niet.

Vier dagen. Hoe zou ik over vier dagen anders, beter, vrijer of gelukkiger zijn dan ik nou ben?

Nee vent, je kàn me niet foppen.

Plots zweeg hij.

Bim-bam, bim-bam! dreunde het door het Huis. De torenklok van 't Brokkenhuis luidde.

Bim-bam!

— Le Grand! riep hij, getroffen.

De directeur stond op en stak hem beide handen toe.

— Je *gelooft* in je genezing? Dan, vaarwel vriend, vaarwel.

Het geloof in het geluk, is het bezit er van. Hou het geloof, het geluk; bewaar het, om ervan aan anderen te geven. Het beste, het allerbeste. Vaarwel!

— Vriend, vriend, zei Barrèl, ontroerd. Ik bedank je niet, want wat beteekent dat woord tegenover....

Nee, nee, in geen geval een *woord* dat deze periode afsluit. Ook niet, *vaarwel*. Mijn vriendschap en mijn dank voor jou moeten in en bij me blijven.

Tot weerziens le Grand, tot weerziens, mijn edele, beste vriend. Tot spoedig weerzien.

— Ja, ja, over een poos. Ik moet nu werken. Ga, ga nu! Het leven wacht je.

— Ja, het leven wacht me, zei Barrèl zacht. Vriend, vriend....

Toen ging hij.

Hoog boven hem luidde, jubelde de zilveren klok. Het was hem, als zong ze een lied, een lied van forsche woorden en machtige melodie.

Die woorden, die klanken schalde ze uit, hoog boven 't Huis en wijd er om heen. Ze vulde de ruimte met de sterke accoorden harer stem, als wilde ze het heelal kracht geven en tot kracht dwingen.

Barrèl trad de poort uit en zag blauw, hel-schitterend wit-blauw, boven en om hem heen. En zijn gelaat voelde de warmte der zon.

Even sloot hij de oogen, doch opende ze, toen hij twee handen, de zijne voelde grijpen.

Henny en een andere eerste klasser leidden hem naar den auto.

Hij hoorde hun stemmen en die der anderen, die hem bij den

auto opwachtten. Hij nam hun hartelijke woorden in zich op en zei zelf woorden van dank en van afscheid.

Maar, wàt zij eigenlijk zegden, wist hij niet en *zijn* woorden spraken blijkbaar zichzelf uit.

Hij rook den geur van bloemen; een wolk van wierook zweefde in den auto. En, toen hij zat en zich naar buiten boog, om nog eens handen te drukken, lippen te kussen en groeten te beantwoorden, greep Francine met schaterlach zijn hoofd vast. Ze zoende hem klinkend op beide wangen en stak een vergeet-mij-nietje in zijn knoopsgat.

En nog steeds jubel-klankte de zilveren torenklok het afscheidslied van 't Brokkenhuis. En zij blééf jubelen en de vrienden bleven juichen en hand-wuiven, toen Freddy den motor aanzette.

Toen hij wegreed. . . .

Eerst toen de auto een groote kromming omreed, bemerkte Barrèl dat ze langs een hem gansch vreemden weg gingen.

Brede grasbermen hielden aan weerszijden, den weg scheidend van hei eener- en grasveld anderzijds. Ver in de hei glooide een heuvel, uit wiens top een villa scheen opgegroeid. In de wei graasden koeien, de kop laag snuffelend langs den grond en draafden jolig-hinnikend, speelsche veulens.

— Freddy! riep hij.

— In orde, 'k weet wat U zeggen wil. Deze is de weg voor vertrekkende patiënten. Ik zou U raden, zei hij zachter, de vaart temperend, een sigaret op te steken en niet op het gras te letten. Het heeft hier een zonderlinge aantrekkingskracht en het is gevaarlijk.

— Boeman! spotte Barrèl, waarom gevaarlijk?

— In 't voorjaar wandelen en lachen hier de jongens en meiden uit het dorp. In zomeravonden zitten ze er te keuve-

len, tot diep in den nacht. En, als het najaar komt, zoeken ze elkaar hier op, om te mopperen en te kibbelen.

— De ontevredenen? vroeg Barrèl, lachend.

— En de tevredengestelden, antwoordde Freddy droog.

Band lek, zei hij opeens, op anderen toon.

— Wij? Onze wagen?

— Verbeeld je. Nee, van dat meisje.

De auto gleed langzaam voort.

Toen zag Barrèl.

Honderd meter verder stond een meisje aan den graskant. Ze had een fiets aan de hand en keek er met belangstelling naar.

Hij boog zich voorover, om beter te kunnen zien; hij keek, als wou hij het tafereel tot zich trekken. En zijn oogen gingen glanzen van verwachting, als ging er iets ongekends geschieden.

Het meisje was slank van figuur en lenig van gebaar. Wit was haar jurk en ze droeg geen hoed.

Haar haren vormden geen kapsel, doch hem schenen ze toe als een wolk van zijdraden, die om haar gelaat zweefde.

Steeds dichtër naderde de auto haar, al volkomener kon hij haar zien. Ja, er stond een vrouw, een meisje, maar . . . één *zooals hij er nog nooit had gezien*.

Nu keerde ze het gezicht den naderenden auto toe. Barrèl zag de krulletjes op haar voorhoofd, den even-geopenden mond, de door wimpers half-besluerde oogen; hij beefde van extaze.

Die jonge vrouw was immers mooi.

Bella Mooreveen was ook mooi; maar, hoe heel anders was *dit* meisje.

Haar wezen, haar kleeren. Eén was ze, met het wit van haar omhulsel, met het blauw van haar ceintuur; die kleuren, die

gansche dracht behoorde bij haar, haar oogen en mond, bij haar rank, lenig lijf.

Wonnie kon tooveren met haar kleeren; *deze* kleedij was géén tooverij, maar met het wezen dat ze droeg als opgegroeid, uit de klare natuur.

Gerda had charme, had rythme in haar gang en gebaren. Maar dit meisje wàs charme en rythme, zooals hij haar zag; in afwachting en toch actief.

Misschien was zij slèchts en niets dān een *Meisje*. . . . Maar, dan had hij vóór haar nog nooit een meisje gezien. . . .

Extaze omving hem volkomen; blijdschap drong trillend door zijn wezen. En, toen de auto haar geheel nabij was en hij door den sluier harer wimpers in haar oogen kon zien, ontloek in hem de heilige vreugd van het geluk. . . .

Freddy riep het meisje vroolijk zijn ochtendgroet toe en tikte even aan zijn pet. Dan raakte Barrèl zijn schouder aan.

— Freddy!

— Hallo!

— Stop eens. . . .

— Stoppen? Ik wou juist een beetje aanzetten, mijnheer. De trein vertrekt. . . .

— Naar de maan met den trein. Ik kan dat meisje hier toch niet alleen achterlaten. Er is iets niet in orde met haar fiets; ik moet haar helpen.

— Goed mijnheer, zei Freddy droog, met moeite een lach terugdringend. Dan rij ik dus maar vooruit?

— Ja, ja, gauw maar, ik haal je wel weer in.

Met een afscheidstik op Freddy's schouder, sprong Barrèl op den grond. De jonge chauffeur zette den motor aan en deed den wagen voortsnelen. Voorbij een bocht gekomen, minderde hij zijn vaart en stak een sigaret aan.

Toen zwenkte hij *en reed, langs een anderen weg, terug naar 't Brokkenhuis*.

INHOUD.

blz

Brief van Dr. Franz Dülberg.	
Opdracht.	
Proloog.	
Inleiding	1

Eerste Phase.

De Weg	13
't Brokkenhuis	19
Geïnstalleerd	22
Schemering	25
Cognac	30
De Naakte Dame	34
Eerste Ontbijt	41
De liefde van het Dronken Gezicht	46
Nieuwe Angst	53
De oorsprong van den Waan genaamd „Liefde”	60
Aftakeling	73
De Uittocht van de Derde Klasse	82
Midzomer-boschdroom	88
De Duivel in Barrèl ontwaakt	96
Barrèl, de geweldenaar van 't Brokkenhuis	103

Tweede Phase.

In de Tweede Klasse	119
Hoe Sitoeri het Huwelijk uitvond	128
De Jacht op Sitoeri	137
Mooie kleeven, muziek	147

	bldz.
Hoogspanning	153
Ontlading	158
Melk en eieren	166
Weifelingen	175
Bal-masqué	187
Het Mysterie der Vrouw	193

Derde Phase.

In de Eerste Klasse	211
Nieuw licht aan den horizon	222
Als kinderen	231
Leuzen	243
De Voorhal van het Nieuwe Huis	251
De Bouwers der Koepelstad	262
Geluk?	276
De Tempel der Dichters	287
De Droom van den Gouden Weemoed	293
Brokkenhuis voor iedereen?	304
Eeuwig Licht	313
Zoenoffer	319
De Weg der genezen patiënten	330

Bij BATTELJEE & TERPSTRA, N.V., is mede verschenen
Ralph Springer's roman OM DE MACHT.

Het j'accuse van dezen tijd.

Ingenaaid f 4.90. — Gebonden f 5.90.

Uit de persbeoordeelingen over „Om de Macht”:

N. R. Crt. (D. Th. Jaarsma). En ik wil ook graag verklaren, het dikke boek, van begin tot eind, werkelijk van de eerste tot de laatste bladzijde, *geboeid te hebben gelezen*. Zelfs houd ik den heer Springer, op grond van dit boek, voor een *kunstenaar van grooten aanleg*. Tot *grootheid* stijgt hij, voor mijn gevoel, waar de arme bedrogen Helinga tot het inzicht komt van den waan van zijn liefde voor de mooie Mea (hoe innig, hoe diep menscheijk is dat doorvoeld.) *En machtig is het slot*: de blind geworden Max, in verdwazing zoekend naar Gertrud.

„De Sociaal-demokraat” (Garnt Stuiveling). Temidden van de lage gelijkvormige Litteratuurhuisjes van tegenwoordig *spitst deze roman van Ralph Springer torenhoog omhoog*. Nu ik hier zit en zeggen wil, formuleren wil, wat ik meen dat gezegd moet worden over dit *grote adembenemende boek*, nu slaat wéér een *duizeling van duizend ontroeringen* en indrukken mijn kalme gedachten kapot.

„Friesch Dagblad”. Het boek is blijkbaar met *véél talent* en *groote kennis van zaken* geschreven.

„De Bezem”. Wij hopen dat dit werk van Ralph Springer *gelezen en herlezen* zal worden.

„Friesche Landbouwkroniek”. Het is een *interessant werk*.

„Morks Magazijn”. (G. van Hulzen.) Er zijn fragmenten in *dit boek van suggestieve kracht en levende verbeelding*. Vooral in het groepeeren van personen, evenals in het uitdrukken van angstsensaties, blijkt hij over de goede noot te beschikken.

„Algemeen Indisch Dagblad”. Het boek heeft *heel boeiende momenten*.

„Haagsche Post”. Er is in dezen roman waarschijnlijk overdrijving. Maar er is tevens een *zeer deugdelijke kern van waarheid*, in de teekening van het sociaal-demokratisch milieu.

„De Nieuwe Vaderlander”. Met „Om de Macht” heeft Springer een

werk geschapen, *dat waard is gelezen en herlezen te worden*. Geen simpel liefdesromannetje, doch *een machtige, aanklagende roman van dezen tijd, die boeit van het begin tot het einde* en waarbij men geen rust vindt, voordat men het geheele boek heeft doorgelezen.

„*Ons Blad*” (Vrijzinnig Luthersch). Een *belangrijk werk*, waarom ik onzen lezers een bespreking niet onthoud. Bovendien geeft de schrijver blijk, *een groot talent te bezitten*. Ontroerend is Frits Hellinga, als hij hoort van de ontrouw van zijn meisje... En *heel zuiver gevoeld* is het moment gegeven, waarop Max Branders het telegram ontvangt van zijne vrouw: „Ich komme nie wieder, Gertrud”. En *prachtig is het slot, als Max Branders, blind geworden, doordat zijn vrouw hem besmeet had, haar zoekt*.

„*Haagsche Courant*”. Tenslotte zijn de karakters van Max Branders, Bouwer en Gertrud wel goed weergegeven en stijgt het zoeken van den blind geworden Branders naar zijn door andere leiders afgetroegelde vrouw tot een climax.

Weekblad „Vrij Nederland”. Ongetwijfeld bezit Ralph Springer uitstekende kwaliteiten als auteur.

„*Ik zal Handhaven*”. We staan hier tegenover een werk, dat in romanvorm en in den stijl, die Springer eigen is, een aan de revolutie nauw grenzend probleem behandelt.

„*De Gids*”. Een *imposant werk*.

„*De Java-Bode*”. Er blijkt uit, dat Springer een goed waarnemer is.

Tijdschrift „Nederlandsch-Indië. Een boek dat *niet genoeg gelezen kan worden*, dat gratis behoorde te worden verspreid, onder het geheele volk van Nederland.... Wij zullen het hierbij laten en hopen hiermede voldoende te hebben aangetoond, dat dit boek *gelezen moet worden!* Het Volk van Nederland mag Springer *dankbaar zijn* voor zijn moedige onthullingen.

„*Critisch Bulletin*”. (G. Kettmann). Het bewijs van Springer's *grootte* ligt niet zoozeer in zijn moed en volharding, om met dit boekdeel van meer dan vierhonderd royale tijdschrift-pagina's *de breede uitwerking* van een *breed gegeven* te hebben ondernomen;.... Dit boek is tot stand gekomen uit de kracht van *echte, edele beziening*;.... Om de plastic bekommert Springer zich zelden; *hij wint er vaart mee*. Heel zijn kracht concentreert zich op de *meesterlijke dialogen*, zoodat het is, alsof al deze menschen, juist als in het

leven, zichzelf uitbeelden door hetgeen ze zeggen en verzwijgen.... En toch, die vaardige vlugge zinnnetjes, zoo zonder poze om de breede dialogen heen, brengen ons even van de wijs. Maar *Springer blijkt kunstenaar*: hij staat niet midden in zijn onderwerp, doch ver er boven uit. En op het oogenblik, dat we ons ervan bewust worden, geen politieke spotprenten te zien te krijgen, maar mee te leven met menschen, moeten we ons gewonnen geven aan den kunstenaar, die van zijn ijle hoogten omlaag is gekomen, om simpelweg een filmapparaat te draaien.... Dat Springer in deze vizie op de werkelijkheid geloofd heeft, staat voor mij vast en dat maakt, dunkt mij, dezen greep in het actieve leven *tot een welhaast boven-menschelijke daad*; telkens en telkens heeft hij zijn ziedende verontwaardiging, tegen deze politieke leiders, die hij ziet als stinkzwammen op de volkskracht, moeten terugdringen, om hen ondanks alles *menschen* te laten zijn, ontaard, ongeremd in hun gezotzucht en machtswaan, maar op een enkel moment van verheldering onmachtig, met het verleden te breken, hun begeerten op te geven, zich te verheffen....

En denkend aan Mozes, is het of Springer heeft willen zeggen: ziedaar idealisme.... schooner dan de uitkomst is het doel. Hetgeen tevens bewijst, *dat hij het leven, zoo verrassend actief rondom, oneindig dieper heeft gezien*, dan degenen, die dezen roman een soort partijs„hetze” achten, ons willen wijsmaken. Dat Springer ons dit in zoo grooten eenvoud van vorm eerder heeft laten raden dan opgedrongen, *heeft mij van eerbied voor dezen schrijver vervuld*.

Verschenen werken van Ralph Springer:

DE GEZELLIGE STAKING.

Optimistisch-realistische roman (1917).

DEBORA.

Roman uit het Heilige Land (1920).

DE OUDE ZAAK GODEFROOL.

Boek van scherts en minnarij. (1921).

TROUWEN.

Kleine roman (1921).

EEN LITERATUUR-DICTATOR.

Brochure(1926). Uitverkocht.

HET WONDERE AVONTUUR VAN HERMAN
LOBBES.

Humoristische parodie op den detective-roman (1928).

OM DE MACHT.

Zedenroman uit de arbeidersbeweging (1931).

NAAR RAPIDOLIE, HET ZESDE WERELDDEEL.

Fantastische kinderroman (1927).

